

B.A.R

1
73688

2004 400

96500

Gramáteka

Limbei romanesi

pentru

a treia clasa a scoalelor poporene.

Compusa

de

Vasyliú Janoviciú.

Костеазь пелегат 16 кр. К. М.

Легат ли пазъ 21 кр. К. М.

VIENA, 1851.

La ediziunea c. p. administratiunii de cărți școlare
la St. Ana, în strada lui Ioan.

Дл шкоале пзвлече сжнт де а съ дптре-
взшца пзтаї кърціле челе че сжнт прескрїсе шї дп-
сетпате кз стампа а едіціонї кърцілор школастїче
лзлнд афарь спеціалеле дппзтернїчїрї date de Мі-
ністерїзл кзлтзлві шї а дпвзцзтзрїї, пїчї съ пз
се вжндь кърціле ачесте кз зп преції таї дпналт
де кзт е ачела, каре е пзс пе паціна тітлзлві.

Entroducere.

§. 1. Definiunea si impartirea gramaticel.

Граматика есте о штіинць, каре не дпвадъ кзвеніт а ворві ші а скріе о лімвъ.

Съв лімвъ се дпделеце аічі ачел тіжлов, прип кареле пої фачет кзцетъріле ші сімдїріле поастре алтора кзпоскзте. Ачеста даръ пзтем фзптї орї прип ворвіре, орї прип скріере. Дечї се дппарте граматика дп доаъ пърдї. Партеа дптгеа се пзтеште віневорвінць, ші кзурінде реглеле, каре не дпвадъ а ворві віне; еаръ партеа а доа се кеатъ вінескрїінць ші не дпвадъ а скріе кзвеніт.

§. 2. Despre litere.

Дзпъ скріереа чеа веко се пзтъръ дп лімва ромжнеаскъ патрззочї де літере. Ачесте слит:

а, в, в, г, д, е, ж, з, з, н, і, к, л, м, н, о,
п, р, с, т, ș, оу, ф, х, w, ц, ч, ш, щ, ъ, ъ,
ъ, іа, ѓ, џ, Ѡ, ц, ю, ѡ, г.

Граматика II

Літереле се дшпарт дп сзнапте ші дп кон-
сзнапте.

Сзнапте се зик ачеле, каре фъръ ажторїѣл
алтї літере се пот рѣспнѣде, ші сѣпт дѣпт.
скріереа чеа веке фртѣтоареле чнчїспрезече:
а, е, и, і, о, ѣ, оу, ѡ, ѣ, ѣ, ѣ, іа, ю, г.

Консзнапте се пѣтеск ачеле, каре пѣтаї кѣ
ажторїѣл ѣпї сзнапте се пот рѣспнѣде. Дѣпт
скріереа чеа веке сѣпт доаъзечї ші чнчї де кон-
сзнапте, адекъ: в, в, г, д, ж, з, љ, к, л, м, н, п,
р, с, т, ф, х, ц, ч, ш, щ, љ, ф, ц, д.

Дпсѣтпареа 1. „е“ ла дпченѣтѣл кѣвнтелор
ротѣпештї ші дѣпт о сзнаптѣ се чїгеште ка іе.
D. e. епѣре, фешее.

Дпсѣтпареа 2. „с“ дпнпнтеа консзнаптелор
в, в, г, ші d се чїгеште ка з. D. e. свѣрд, ісвор,
сгѣрческ, сдровеск.

Ѣпеле дп літереле дѣпт скріереа чеа веке сѣпт
де ѣп сѣпет, прекѣт: и, і, ші г, о ші ѡ; ѣ ші
оу; з ші љ; алтеле сѣпт компѣсе, прекѣт: ѣ (еа),
іа (іа), ю, (ію) д (дп) љ (кс), ф (пс), щ (шт).

Дечї граматїчї ші скріїторїї чеї пої скодѣнд
афарѣ літереле челе де прїсос ші челе компѣсе
дптревїпѣеазѣ дп лїтѣа ротѣпескѣ фртѣтоа-
реле доаъзечї ші шепте де літере: а, в, в, г, д,
е, ж, з, і, к, л, м, н, о, п, р, с, т, ѣ, ф, х, ц, ч,
ш, ѣ, ж, ц. — Дп ачесте літере сѣпт шепте сѣ-
знапте, адекъ: а, е, і, ѣ, о, ѣ ші ж.

Челелалте доаъзечї ші зна де літере сѣпт
консзнапте.

Сзнаптеле „ї“ ші „ѣ“ деасѣра кѣ сѣтпѣл
скѣртѣрїї дпсѣтпате се дптревїпѣеазѣ ка жѣтѣ-
тате сзнапте. D. e. оаменї, леѣ.

Доаъ свпанте ростіте кз о скоатере де глас, фак о дісхпантъ. Дісхпантеле даръ сжнт орї дп-треці орї жзтътате дісхпанте. Дптреці дісхпанте сжнт зртътоареле шепте: ea, ia, ie, io, iv, oa, oъ. D. e. сътеан, дпверzia, шіел, фзіор, фїжа, оа-менї, зіоъ.

Жзтътате дісхпанте се пзтеск ачеле, а кз-пора а доа свпантъ есте дпн жзтътате свпанте (ї, ѣ), ті сжнт зртътоареле трїспрезече: аї, аѣ, еї, еѣ, ії, іѣ, ої, оѣ, зї, зї, зѣ, жї, жѣ. D. e. таї-къ, даѣ, веї, зеѣ, вії, віѣ, поїш жпе, воѣ, пзїкъ, дефзітаре, грѣѣ, тжї ржѣ. Дакъ пе і шї пе з пз стъ съшнзл скзртърїї, се чїгешге фїеште каре свпантъ деосъбїї. D. e. аззїре, штізторїѣ, фїїторїѣ.

„Із“ кз съшнзл скзртърїї пе тоатъ дісхпанта се дптревзїндеазъ ка о жзтътате свпантъ. D. e. із-вїторїѣ.

Трїї свпанте ростіте кз о скоатере де глас се пзтеск трїсхпанте, прекзт: еоа, іоа, оаї, еаї, іаї ш. а. D. e. океоасъ, шкіоапъ, леоаїкъ, тъчеаї асвърїаї. Жзтътате трїсхпант се паште дпн компзпереа знеї свпанте кз дісхпанта скзртзтъ іѣ, прекзт: аїѣ, еїѣ, іїѣ, зїѣ, жїѣ. D. e. шжп-каїѣ, шерсеїѣ, асвърїаїїѣ, воїѣ, вѣззїѣ, вжржїѣ.

Консхпантеле се дпшарт дп деснърдївіле шї недеснърдївіле. Деснърдївіле се зїк ачеле, каре ла сіланїре се деснърдеск. D. e. вжш-вжл.

Nedesнърдївіле се пзтеск ачеле, каре ла сі-ланїре пз се деснърдеск. Ачесте сжнт: вл, вр, вл, вр, гл, гр, др, жг, жд, зв, зл, зп, зр, кл, кр,

вс, тл, тр, пл, пр, пс, съ, св, ст, ск, сл, см, сп,
ст, сф, сх, тр, фл, фр, хл, хр, спл, спр, стр, скр.

Конснпнтеле недеспърцивіле се пот кѣноаште
не ачае, къ пот съ стее ла дичептъл кѣвпнтелор.

§. 3. Despre sylavire.

Ла сілавіре сѣпт зрпътоареле регъле де лзат
лп самъ:

1. Кѣте сѣпште, дісѣпште саѣ трісѣпште
сѣпт дптр'ш кѣвпнт, атѣте сілаве аре кѣвпнтѣл.
D. e. ві-еа-цѣ, ле-оаі-кѣ. Даръ жѣмъгате дісѣ-
пште: і, ѣ, ші іѣ пѣ фак о сілавъ деосѣвпгъ,
чі се траг ла сілава чеа дпаште. D. e. в'рвацї,
поѣ, іѣвпторіѣ.

2. Дакъ стѣ о конснпнтѣ дптре доаѣ сѣ-
пште саѣ дісѣпште, се дпжѣгъ къ адоа. D. e. а-п'ѣ,
іѣ-ві.

3. Дакъ доаѣ конснпнте деспърцивіле стаѣ
дптре доаѣ сѣпште саѣ дісѣпште се деспърцеск
лѣвпдѣсе зна ла о сілавъ ші алта ла чеа зрпъ-
тоаре. D. e. Дом-пѣл.

4. Недеспърцивіле конснпнте тоате се дп-
жѣгъ къ зрпътоареа сѣпнтѣ. D. e. по-сті,
і-спрѣ-ві, кѣ-скрѣл.

5. Дакъ стаѣ конснпнте деспърцивіле лпшт
недеспърцивіле, ачесте къ зна ші ачеле къ алт
сілавъ се дпсоцеск. D. e. тѣт-пла, лѣп-треѣ

6. Кѣвпнтеле конпѣсе ла сілавіре аша сѣпт
де деспърцит, прекѣп сѣпт конпѣсе. D. e. де
пърцире, кон-а-лѣшп.

§. 4. Despre sylave si cuvinte.

О сѣлавъ се папште, дакъ о сѣпантъ саѣ дѣсѣпантъ, саѣ тѣсѣпантъ се рѣспѣнде къ о скоатере де глас орѣ сѣпгѣръ орѣ дѣптрѣ дѣппрезнаре къ зна саѣ маѣ тѣлте консѣпанте. D. e. а, аѣ, оаѣ, ва, роа, та р. Ъпа саѣ маѣ тѣлте дѣппрезнате сѣлаве къ о хотѣрѣтъ дѣпсѣпнаре фак ѣп кѣвѣнт. D. e. кал, вѣпѣтате.

Дѣптре сѣлавъ шѣ кѣвѣнт есте ача деосѣвѣре, къ сѣлава поате съ пѣ дѣпсѣпнезе пѣмѣкъ, дарѣ кѣвѣнтѣл тѣвѣе съ аѣвѣ о дѣпсѣпнаре хотѣрѣтъ. D. e. во, тѣ сѣпнт сѣлаве, фѣнд къ пѣмѣкъ пѣ дѣпсѣпнеазѣ, дарѣ воѣ, тѣѣ, сѣпнт кѣвѣнте, пѣптрѣ къ аѣ о дѣпсѣпнаре хотѣрѣтъ.

Кѣвѣнте сѣпнле се пѣтеск ачеле, каре се кѣпѣнд дѣп зна саѣ маѣ тѣлте сѣлаве. D. e. ом, епѣре.

Компѣсе кѣвѣнте се зѣк ачеле, каре се кѣпѣнд дѣп доаѣ саѣ маѣ тѣлте кѣвѣнте, дѣп каре фѣште каре дѣдеосѣвѣѣ дѣпсѣпнеазѣ чева. D. e. дрепнткредѣпчос.

Дѣла ѣп кѣвѣнт се пот форта алтеле. D. e. дела „ом“ се формѣазѣ: омѣшор, омѣнеск, омѣпѣре.

Кѣвѣнтѣл, дѣла кареле алтѣл се формѣазѣ, се кеатѣ рѣдѣчѣнал, еарѣ чѣл дѣла алтѣл формат, се зѣче дѣдѣс. Аша дѣ есѣпнѣл де кѣвѣнтѣл „ом“ есте рѣдѣчѣнал, еарѣ „омѣшор, омѣнеск, омѣпѣре“ сѣпнт дѣдѣс. Сѣ дѣдѣче ѣп кѣвѣнт дѣла алтѣл, дакъ кѣвѣнтѣлѣ рѣдѣчѣнал орѣ се преѣвѣне, орѣ дѣ сѣѣршѣт се аѣпѣ зна саѣ маѣ тѣлте сѣ-

лаве. Ата d. e. dīn кѣвѣнтѣл рѣдѣчѣнал „парте“ се фортеазъ кѣвѣнтеле dedъсе: „dīcнѣ рѣдѣ, пѣ р-тїсап. Антре кѣвѣнте компѣсе шї dedъсе есте ачеса деосъвїре, къ дп кѣвѣнтѣл компѣс фїеште каре кѣвѣнт, dīn каре есте дпкегат, дпсѣмнеазъ чева, дарѣ дп кѣвѣнтѣл dedъс пѣмаї чел рѣдѣчѣ-нал аре о деосъвїтѣ дпсѣмнпаре. D. e. „вїне-фѣкѣторїѣ“ есте кѣвѣнтѣл компѣс пентрѣ къ пѣрѣде ачестѣї кѣвѣнт, адїкъ: „вїне шї фѣкѣ-торїѣ аѣ деосъвїтѣ дпсѣмнпаре; дарѣ „отенеск“ есте кѣвѣнт dedъс, пентрѣ къ пѣмаї кѣвѣнтѣл рѣдѣчѣнал „от“ аре о дпсѣмнпаре, еарѣ челелалте сїлаве сѣнт фѣрѣ дпсѣмнпаре.

§. 5. Despre cїtugе.

Спре а чїтї пѣкѣт шї къ дпѣълес тревѣе а лѣа сама ла топѣл шї ла семпеле граматїкале шї деспѣрѣтїве.

A. Топѣл.

Топѣл есте де доаѣ фелїзрї, адекѣ: топѣл кѣ-вѣнтѣлѣї шї топѣл ворвѣї. Дп фїештекаре кѣвѣнт се рѣснѣnde о сїлавѣ къ ѣп глас маї дпалт декѣт челелалте. D. e. дп кѣвѣнтѣл „отенїї“ сїлава „оа“ се чїтеште къ ѣп глас маї рѣдїкат, челелалте дарѣ къ маї погорѣт. Рѣдїкаре гласѣлѣї ла ростїре ѣнеї сїлаве се зїче топѣл кѣвѣнтѣлѣї.

Спре а дплеснї дпченѣторїлор дреанта ро-стїре а кѣвѣнтелор, дѣгѣ есемнѣлѣ гречїлор сѣл дптродъс шї дп лїмѣва ромѣнеаскъ доаѣ семпе

спре дпсѣтпареа топѣлѣи кѣвѣнтелор. Ачесте семне сѣнт акѣнтѣл акѣт (') шѣ акѣнтѣл греѣ (').

Акѣнтѣл акѣт се чѣтеште кѣ о маѣ дпалтѣ рѣдѣкаре а гласѣлѣи, еар чед греѣ кѣ о маѣ цоасѣ, ка кѣнд кѣвѣнтѣл, престе акѣрѣи сѣлавѣ фѣналѣ заче, дпгрѣ зна кѣрѣе кѣ чед зрѣтѣторѣи. D. e. тѣтѣл шѣ тѣаѣкѣ. Не каре а кѣвѣнтѣлѣи сѣлавѣ заче топѣл, пѣ се поате хотѣрѣ прѣд регѣле, дечѣ кѣ кѣвѣнтѣл есте де дпвѣуат шѣ топѣл лѣи. Dп ачеаста прѣчѣпѣ де скрѣиторѣи чѣи маѣ поѣ акѣнтѣрѣле пѣ обѣчѣеск а се дпѣрѣвѣпѣца. Сѣ пѣд дарѣ пѣтаѣ дп кѣрѣле шѣ скрѣсорѣле хотѣрѣте пентрѣ дпчелѣтѣорѣи, спре а дплеснѣ чѣтѣреа дѣпѣ топ.

Дпсѣтпаре. Пронѣтеле персонале скѣртате: мѣ, тѣ, пѣ, пе, те, вѣ, вѣ, ѣ, о, лѣ, ле, шѣ, се, асемеѣ шѣ зѣкѣтѣнтѣл ажѣторѣал ам, аѣ, аз (о), аѣи, воѣз (оѣз), веѣ (ѣ), ва (а), вом (ом), веѣи (еѣи), вор (ор), аш, ар, дѣпѣ зѣкѣтѣнтѣл сѣѣ сѣнт кѣ тотѣл фѣрѣ топ, шѣ аша се роѣтеск, ка кѣнд кѣ зѣкѣтѣнтѣл сѣѣ ар фѣче пѣтаѣ зп кѣвѣнт. D. e. Дѣтѣ, фѣ-пѣ, еар-ѣтѣ-пе, лѣздѣ-те, спѣлаѣи-вѣ, фѣ-ѣ, вате-о, дѣ-ле, кеатѣ-ле, жѣре-се, фѣкѣт-ам, дп-влат-аѣ, шѣтѣт-аѣ, авѣт-аѣи, авѣ-воѣз, тѣпѣка-веѣ, вате-ар, вотеза-те-аѣ, дпкѣпѣтѣтѣ-цаѣ, фѣкѣтѣ-тѣ-с'аѣ, пѣрѣтѣ-вѣ-с'аѣ.

Ла чѣтѣреа зпѣи пронѣсѣчѣпѣи кѣвѣнтѣл, спре кареле воѣт ал фѣче прѣ аскѣлтѣторѣи маѣ алес лѣѣторѣи де самѣ, се чѣтеште кѣ маѣ тѣлтѣ рѣдѣкаре а гласѣлѣи. D. e. шарѣ есте Дѣтѣнезѣѣ, шѣ мѣпѣпѣте сѣнт лѣкрѣрѣле тѣпѣелор лѣи. Дп пронѣсѣчѣпѣле ачесте: „шаре“ шѣ „мѣпѣпѣте“ се чѣтеште кѣ маѣ дпалтѣ рѣдѣкаре а гласѣлѣи. Рѣдѣкареа гласѣлѣи ла рѣстѣпѣца зпѣи кѣвѣнт се кеатѣ топѣл ворѣѣ.

Б. Семпеле граматекале.

Семпеле граматекале сѣнт зрѣтоаре:

1. Семпѣл траѣерїї (-), каре се пѣне спре а арѣта, кѣткѣ доаѣ кѣвїнте саѣ сілаве сѣнт ла чїгіре де дѣпрезнат. D. e. дат-аї, дѣ-те.

2. Анострофѣл (?) каре се дѣтревѣїнцеазѣ спре а дѣсѣтна, кѣткѣ о сѣпантѣ саѣ лепѣдат. D. e. лаѣдѣ'л дѣлок: дѣ лаѣдѣ; м'аѣ сѣпѣрат, дѣпр'о клїналѣ, дѣлок: тѣ аѣ сѣпѣрат, дѣтрѣ о клїпалѣ.

3. Сѣтпѣл скѣртѣрїї (̂) пресе жѣтѣтате сѣпантеле і, ѣ, іѣ спре а арѣта, кѣткѣ еле пѣ фак о сілавѣ деосѣвїтѣ. D. e. азї, даѣ, фїїѣ.

В. Семпе деспѣрѣїтїве.

Челе маї дѣтревѣїнцате семпе деспѣрѣїтїве сѣнт: 1. кома (,); 2. пѣптокома (;); 3. доаѣпѣнте (:); 4. пѣптѣл (.); 5. дѣтревѣїтоареа (?); 6. пїрѣтоареа саѣ кетѣтоареа (!); 7. адѣкѣтоареа („"); 8. дѣкїетоареа ( ) саѣ [ ]; 9. пѣвса (—).

Регѣлеле чїгірїї атѣсѣрат семпелор деспѣрѣїтїве сѣнт зрѣтоареле:

1. Ла кома стѣ кѣ гласѣл, кѣт аї пѣтѣра: зпѣл.

2. Ла пѣптокома рѣсѣфѣл кѣт аї зїче: зпѣл, дої.

3. Ла доаѣ пѣнте пѣсеазѣ чева маї тѣлт декѣт ла пѣптокома.

4. Ла пѣпт сѣ казї кѣ гласѣл, рѣсѣфѣлнд пѣлѣ аї пѣтѣра: зпѣл, дої, трїї, патрѣ, шї дѣче-

пѣнд а чіті маї де парте се рѣдичі ші скішві чева гласл.

5. Ла дитревѣтоаре съ чітешті кѣ ѣн глас дитревѣторіѣ, пѣзжнд дѣпѣ ачееа, ка ла пѣнт.

6. Ла кіешѣтоаре се рѣдикъ гласл ші се пѣсеазъ ка ла пѣнт.

7. Кѣвнтеле кѣ адѣкѣтоаре дѣсѣмпате се чітеск кѣ ѣн глас чева скішват ші ресѣрат.

8. Кѣвнтеле дитре дѣкіетоаре се чітеск кѣ ѣн глас маї жос декѣт чеделалте.

9. Ла пѣсѣ рѣсѣфлѣ маї лѣнг декѣт ла пѣнт, дарѣ фѣрѣ кѣдереа гласлѣї.

Есетпѣлѣ спре чітіре атѣсзратъ регѣлелор
топѣлѣї ші але сетпелор десѣрѣдїтїве.

Doamne! чїне ва пѣтѣра мїнѣпїле тале? Тѣ дїп нїмїкѣ аї зрїт черїл, пѣшлїнтѣл, соареле, стелеле, ші лѣпа; Тѣ кѣ пѣтереа кѣвѣнтѣлѣї тѣѣ аї продѣс лѣтїна оріонѣлѣї, вердеделе пѣтлїнтѣлѣї, віетѣїле апелор ші а ле зскалѣлѣї; тѣ дїп цѣрпѣ пре отѣ лаї пѣлѣнтїт, кѣ спїретѣл (дѣхѣл) тѣѣ Лаї дѣсѣфледїт, ші кѣ десѣѣтѣрїле раїлѣї лаї ферїчїт; Тѣ пре Ангелї Архангелї, Серафїмї, Херѣвїмї ші тоате пѣтерїле черешті аї зїдїт. Дечї тѣкар кѣ сѣнт пѣлѣверо ші чевшѣ; тѣкар кѣ сѣнт пѣтаї о нїкѣтѣрѣ а шѣрїї; тѣкар кѣ зїлеле віецїї тѣле сѣнт пѣтаї о клїналѣ дѣ нрївїпца вечїтеї: тогѣш — (сїїнд еѣ фѣнтѣра тѣпїлор тале) дїдрѣснеск лѣлѣлѣ аїї адѣче ші кѣ псалмїстѣл аїї глѣсї: „Маре ештї Doamne ші мїнѣпате сѣнт лѣкрѣрїле пѣпелер тале.“

§. 6. Despre scymbarea literelor sau despre binesunantia.

A. Скімвѣріае сѣпаптелор.

1. „а“ се префаче љп „ъ“, дакъ „а“ перде топљ. D. e. фак, фѣкѣт; маре, тѣрїме; галѣѣп, гѣлѣѣпел, каре, кѣрѣї. Нѣмаї ла дпченѣтѣл кѣвѣнтѣлѣї поате „а“ сѣ фїе фѣрѣ топ. D. e. ават, алег.

2. „ъ“ љп сілава фїналѣ, саѣ љп а доа де пе зрѣтѣ се префаче љп „е“ дакъ кѣвѣнтѣл капѣтѣ ла сѣрѣшїре „е“ саѣ „ї“ скѣрт. D. e. тѣр, тере, мерї; кашѣтѣ, камете; пѣтѣр, пѣмерї, пѣтере.

Дакъ „ъ“ неїжлочїт есте зрѣат де сѣпапта „е“ саѣ „ї“ пѣ се пѣтѣ љп „е.“ D. e. тѣе, тѣї.

3. љп челелалте казѣрї „ъ“ се пѣтѣ љп „а“ дакъ „ъ“ капѣтѣ топљ. Нѣмаї љп сілава чеа де пе зрѣтѣ поате „ъ“ се фїе кѣ топ. D. e. вѣрс, варсѣ, арѣт, аратѣ, вѣд, вадѣ.

4. „о“ акченѣтѣат се пѣтѣ љп „оа“, дакъ љп сілава зрѣтѣтоаре се вїне „ъ“ саѣ „е.“ D. e. ток, тоакѣ; фрѣтос, фрѣтоасѣ; попор, по-поаре; домп, доашне. Сѣпт пїште кѣвїнте рѣдѣчїнале, каре се сѣрѣшеск љп „ъ“ шї аѣ „о“ акченѣтѣат. Ла ачесте рѣтѣпне „о“ непѣтѣат. D. e. кофѣ, кофе, ворѣѣ, ворѣе, фортѣ, форте. Дарѣ ачесте сѣпт дїп дпгревѣїнѣаре де дпвѣѣтѣат.

5. „оа“ се префаче љп „о“ дакъ пї перде топљ саѣ дакъ дїп сілава зрѣтѣтоаре „ъ“ саѣ „е“

рътжне афъръ. D. e. тоаръ, торішкъ; поартъ, портіцъ, плоае, плої; тоаръ, торі; скрісоаре, скрісорі.

6. Акцентътъ „е“ ъп сілава а доа де пе зртъ се твтъ ъп „еа“, дакъ кѡвжнтъ каптъ фіпалъ „ъ“. D. e. кред, креадъ; алвінец, алвінеадъ.

7. Дісѡпанта акцентътъ „еа“ се префаче ъп „е“ дакъ кѡвжнтъ пріѡметте сфършіреа „е“ саѡ „ї“ скѡрт. D. e. сътеап, сътепї; вердеадъ, вердеце. Ашідереа се твтъ „еа“ ъп „е“ дакъ „еа“ перде акцентъ. D. e. деаа, делъц, еѡ деапъп, пої депъпът.

8. Њп кѡвнтеле, каре се сфършеск ъп тѡнт, прекът мї ъп зртътоареле: вѡнд, тѡпър, вѡпът, кѡвжнт, сфѡнт, вѡпъ се префаче „ѡ“ ъп „ї“, дакъ ъп сілава зртътоаре віне сѡпанта „е“ саѡ „ї“. D. e. вѡнд, віпзі, вінде; вешѡнт, вешїнтѡ.

Б. Мѡтърїле консѡпантелор.

1. „г“ ѡпїнтѡ де „е“ мї „ї“ се твтъ ъп „ц“
D. e. сѡг, сѡцї, сѡце.

2. „ск“ ѡпїнтѡ де „е“ мї „ї“ се твтъ ъп „шт.“
D. e. порпеск, порпештї, порпеште.

3. „к“ ѡпїнтѡ де „а“ мї „ї“ се твтъ ъп „ч.“
D. e. фак, фачї, фачѡ.

4. „д“ ѡпїнтѡ де „ї“ се префачѡ ъп „ѡ.“
D. e. врад, вразї, аѡд, аѡзі.

5. „т“ днаинте де „і“ се префаче дн „д“
D. e. каѣт, каѣдї.

6. „с“ днаинте де „і“ се префаче дн „ш“
D. e. зпс, зпшї.

7. Дн зпеле пѣдїне кѣвинте „з“ днаинте де
„і“ се тѣтъ дн „ж.“ Ачесте кѣвинте сѣлт воз,
вожї; тѣтъз, тѣтъжї, вїтеаз, вїтежї;
бреаз, брежї шї алте пѣдїне.

Дисциплинаре. Нѣмителе їнѣтрї але консѣпан-
телор прїнд лок пѣтаї атѣпчеа, дакъ еле прїн
стрѣтѣтѣчїзнеа кѣвинтелор вїп съ стее днаинтеа
де „е“ саѣ „і.“ Дарѣ дн тѣлїна кѣвинтелор ordi-
нарїѣ рѣшѣн консѣпантеле нешѣтате. D. e. кїор,
кїар, геш, тїок, дарѣ нѣ: чїор, чїар,
цеш, цїок.

Partea antăea.

Despre bine-vorbintia.

§. 7. Despre impartirea binevorbintiei.

Noi putem a ne дикти квинтеле орі синг-
рите орі дн легътъръ къ алтеле. Дечі binevorbintia
се poate дпърци дн доаъ тьетърі. Тьетъра
дптѣа се кеашъ etimologia, ші не дивацъ.
рѣдчина статъа ші мѣтъріе фіештекръзі квалит.
Тьетъра а доаъ се пзмеште комизъшднт, ші
квпрінде ретъледе, каре не дивацъ а лега квин-
теле дитр'о ворбъ.

Tactur'a antăea.

Etymologia.

§. 8. Feliurimea si impartirea cuvintelor.

Ла ворбіре дитрѣвѣнцъш зече феліурі де кв-
вѣнто: 1. артикулъа; 2. съставитѣла (измеле);

3. дѣсѣнітѣл; 4. пѣтѣралѣл; 5. пропѣтеле; 6. зѣкъмѣнтѣл; 7. азѣкъмѣнтѣл; 8. препѣсѣчѣзѣа; 9. легѣтѣл; 10. сіпѣтѣл.

Ачесте фелѣрї де кѣвінте се дѣспарт дѣ трїї класе. Класа дѣтѣа кѣпрінде фелѣрїле кѣвінтелор дѣкѣнавіле, каре сѣнт: артѣкѣлѣл, сѣвстѣнтѣл, дѣсѣнітѣл, пѣтѣралѣл шї пропѣтеле. Класа а доа кѣпрінде фелѣл кѣвінтелор копѣжѣавїле, адекъ зѣкъмѣнтѣл. Класа а трїеа кѣпрінде фелѣрїле кѣвінтелор пѣтѣавїле, адекъ каре пѣ се мѣтѣ, шї сѣнт зрѣтѣоареле: азѣкъмѣнтѣл, препѣсѣчѣзѣа, легѣтѣл шї сіпѣтѣл.

Дѣкѣнавіле кѣвінте сѣ пѣтѣск ачеле, ал кѣрора ѣеп, пѣтѣр шї кѣдерї се пот арѣта.

Цѣкѣл кѣвінтелор есте орї вѣрѣтѣск орї фѣтѣеск. D. e. вѣп, вѣпѣ.

Нѣтѣрѣл кѣвінтелор есте орї сіпѣрїт орї дѣтѣлѣт. Кѣвѣнтѣл есте дѣ пѣтѣрѣл сіпѣрїт, дакъ есте ворѣл пѣтаї де о фїпѣцѣ саї де зѣ лѣкрѣл. D. e. ошѣл, карѣта.

Дѣ пѣтѣрѣл дѣтѣлѣт сѣ зѣ кѣвѣнт, дакъ есте ворѣл де таї мѣлте фїпѣце саї лѣкрѣрї. D. e. оашенї, сказѣе.

Кѣдерї сѣнт дѣ літѣа ромѣнеаскѣ чїпчї.

Кѣдерѣа дѣтѣа се изѣе ла дѣтѣрѣварѣа: чїне саї че? D. e. Дѣтѣнезеї есте а тот шѣтѣлѣторїѣ. Чїне есте а тот шѣтѣлѣторїѣ? Дѣтѣнезеї. Кѣдерѣа а доа сѣ изѣе ла дѣтѣрѣварѣа: а кѣї? а кѣрѣї? а кѣрора? D. e. Лѣкрѣрїле а лѣї Дѣтѣнезеї сѣнт шїпѣнате. Але кѣї лѣкрѣрї сѣнт шїпѣнате? Але лѣї Дѣтѣнезеї. Кѣдерѣа а трїеа сѣ ла дѣтѣрѣварѣа: кѣї? кѣрора?

D. e. ȕi-âm dat ȕie. Kȕi am dat? ȕie.
A пагра кѣdere се пѣне ла дѣтревареа: пре чѣне
саѣ пре че? D. e. am trȕimȕic пре фрателе.
Пре чѣне ам трѣмѣс? Пре фрателе.

Кѣdereа а чѣнеа се дѣтревѣндеазѣ дакъ ке-
тѣм пре чѣнеа, саѣ ворвѣм ла чѣнеа? D. e. Доам-
не! еартѣ-тѣ. Фрате! вѣлѣ ла поѣ.

Конжѣгавѣла се зѣче ачел кѣвѣнт, але кѣрѣѣ
мѣтѣрѣ аратѣ форта, модѣл, тѣмнѣл, пѣмѣрѣл пѣ
персоана лѣѣ.

Cap antȕiu.

Artȕiculul.

ȕ. 9. Definiȕiunea si impartirea artȕiculului.

Артѣкѣла есте зѣ фелѣѣ де кѣвѣнт, кареле
аратѣ денѣл (неамѣл) шѣ де мѣлте орѣ пѣмѣрѣл
шѣ кѣдерѣле челор шѣѣ мѣлте кѣвѣнтѣ декинѣлѣле.

Дѣ лѣмѣа ромѣнеаскѣ се дѣтревѣндеазѣ
доаз фелѣсѣѣ де артѣкѣле, адекѣ 1. артѣкѣла де-
фѣнѣтѣв, шѣ 2. артѣкѣла арѣтѣтѣв.

ȕ. 10. Despre artȕicul definitiv.

Артѣкѣла дефѣнѣтѣв аратѣ, кѣшкѣ есте ворвѣ
де о хѣтѣрѣтѣ фѣнѣдѣ саѣ де зѣ логѣрѣѣт лѣкрѣ-

Ачест артикъл пѣ се дитревзипдеазъ сѣгѣр чѣ пѣ-
таѣ дѣ легѣтѣрѣ кѣ кѣвѣнте дѣкѣнавѣле, шѣ се
авѣпѣ де сѣлава чеа де пе зрѣтѣ.

Дѣкѣпѣ чѣзпѣа артикѣлазлѣѣ дѣфѣнѣтѣв.

Нѣштѣрѣа сѣгѣрѣт.

	вѣрѣвтѣск.	фѣтееск.
Кѣд. 1.	ѣл, л, ле	а
„ 2.	лѣѣ,	ѣ
„ 3.	лѣѣ,	ѣ
„ 4.	ѣл, л, ле,	а
„ 5.	ѣле, ле,	—

Нѣштѣрѣа дѣштѣлѣт.

Кѣд. 1.	ѣ,	ле,
„ 2.	лор,	лор,
„ 3.	лор,	лор,
„ 4.	ѣ,	ле,
„ 5.	лор,	лор.

§. 11. Despre artículul aratátív.

Артикѣлазлѣ арѣштѣтѣв дѣсампѣ шѣ дѣскрѣе маѣ
акѣрѣат персоана саѣ лѣврѣа, де каре есте ворѣа.

Нѣштѣрѣа сѣгѣрѣт.

	вѣрѣвтѣск.	фѣтееск.
Кѣд. 1.	чѣл,	чеа,
„ 2.	чѣлѣѣ,	чѣѣ,
„ 3.	чѣлѣѣ,	чѣѣ,
„ 4.	чѣл,	чеа.
„ 5.	— —	— —

Нѣтърѣа дѣтѣлѣт.

Къд.	1.	чеї,	челе,
„	2.	челор,	челор,
„	3.	челор,	челор,
„	4.	чеї,	челе,
„	5.	— —	— —

Cap al doile.

Substantyvil.

§. 12. Definiunea si impartirea substantyvelor.

Съвстантѣвѣа есте зи фелїѣ де кѣвѣт, къ каре нѣтїн фїїцѣле саѣ лѣкрѣрїае чѣле сїмѣзале нї дїцѣлесѣале.

Сїмѣзале се зїк ачѣле фїїцѣ нї лѣкрѣрї, каре сѣит дї фїре. Д. е. ош, лѣшп, карге. Дїцѣлесѣале сѣ нѣтѣск ачѣле фїїцѣ нї лѣкрѣрї, каре ной нї ле дїкїнїїм дї нїтѣа нѣастрѣ. Д. е. кз, нѣтѣе, їхвїре, кѣвошгїнѣ. Съвстантѣвѣа се дїнѣрѣдѣск дї нѣтѣе прѣнрїї (дїсѣнїї), нї дї нѣтѣе комѣне де ошгге. Нѣтѣе прѣнрїї се зїче ачѣла, кареле дїдеосѣвїї сѣ дѣ знѣї персѣане саѣ знѣї лѣкрѣ. Д. е. Іѣан, Дѣцїна, Сѣчѣна, Прѣтѣа.

Нѣме комѣн се кеатъ ачела, къ кареле пѣтін
фѣицеле ші лѣкрѣрїле де ачелаш' соїѣ саѣ фелїѣ.
D. e. кал, шѣлѣ, вѣпѣтате.

Сѣвстантївѣл дїнтре алте фелїрї де кѣвїнте
ші не ачела се поате кѣпоаште къ прїїтеште артї-
кѣлѣ, дарѣ пѣтаї де зп џеп, адекѣ орї пѣтаї
вѣрѣтеск орї пѣтаї фетееск. D. e. „летп“ есте
сѣвстантїв, пентрѣ къ пот зїче: летпѣл саѣ
чел летп; дарѣ пѣ пот зїче летпна саѣ чела
летп. Фрѣтсеаџѣ есте зп сѣвстантїв къ прїї-
теште артїкѣлѣ пѣтаї де зп џеп, адекѣ фетееск.
Се поате зїче: чела фрѣтсеаџѣ, дарѣ пѣ чел
фрѣтѣсеаџѣ. Ла орї че сѣвстантїв черкѣш
1. џепѣл, 2. пѣтерѣл, 3. кѣдера ші 4. декїпѣчївѣла.

§. 13. Despre genul substantivelor.

џепѣл сѣвстантївелор есте орї вѣрѣтеск орї
фетееск.

A. Де џепѣл вѣрѣтеск сѣнт сѣвстантївеле:

- 1) каре дїсѣшпѣазѣ о фѣїпѣ вѣрѣтескѣ;
- 2) каре се сѣрѣшеск дїп о консѣпѣтѣ, дї
сѣпѣтеле: „х, іѣ“ ші ачеле дїп „е“ неакџентѣват,
каре дїсѣшпѣазѣ о фѣїпѣ. Афарѣ де ачесте сѣнт
де џепѣл вѣрѣтеск: вѣрете, дїпте кѣрѣвѣне, кѣрѣ-
стѣвете, шѣпте, пепеле, шїептене, пѣрете, соаре,
сѣпѣе, тѣчївѣне.

Аватерї дела ачесте регѣле.

- 1) Калѣ, іскоадѣ, сатапѣ, слѣгѣ, кѣтапѣ
(каре сѣнт нѣше стрїѣне) сѣнт де џепѣл фетееск,
шѣкар къ дїсѣшпѣазѣ фѣїпѣ вѣрѣтештї.

2) Вълпе, пасере, правіе сжит де ценъл фетееск, тькар къ дусьтпеазъ фііпце вїі саѣ парти де тръпъл зпѣй фііпце вїі.

Б. Де ценъл фетееск сжит съвстантївеле:

- 1) каре дусьтпеазъ о фііпцъ фетееаскъ;
- 2) каре се сфършеск дп е, шї á акчептват, дп „ъ“ шї ачеле дп „е“ неакчептват, каре пѣ дусьтпеазъ о фііпцъ вїе.

В. Ынеле съвстантїве сжит дп пѣтеръл сїпгзрїт де ценъл вѣрвѣтеск, еаръ дп чел дпмълцїт де ценъл фетееск. Ачесте съвстантїве с'ар пѣте пѣтї де цен' аместекат. Се пот кѣпоаште съвстантївеле де цен аместекат шї пе ачеа, къ ле се поате препъне дп сїпгзрїт „зп,“ еар дп дпмълцїт „доаъ.“ D. e. зп лемп, доаъ лемпе.

Де ценъл аместекат сжит:

- 1) съвстантївеле: пѣте, клеште шї пѣтгече;
- 2) съвстантївеле дп „з, іѣ“ шї дп копсхпанте, каре пѣ дусьтпеазъ фііпце дпсѣфлещїте саѣ планте. D. e. зп ілѣѣ, доаъ ілѣе, зп кзїѣ, доаъ кзе, зп пїчор доаъ пїчоаре.

Аватерї дела ачесте регъле.

1) Съвстантївѣл: довіток (карѣ есте кзѣлїт стерїп) шї сѣфлет есте де ценъл аместекат, тькар къ дусьтпеазъ фііпце вїі.

2) Съвстантївѣле карѣ се сфършеск дп „ел“ рѣтѣп де ценъл вѣрвѣтеск шї дп пѣтеръл дпмълцїт. D. e. зп черчел, дої черчѣї. Дарь влїдѣшел, іпел шї клоноцел сжит тогъшї де ценъл аместекат.

3) Ърнѣгоареле съвстантїво сжит де ценъл вѣрвѣтеск, тькар къ пѣ дусьтпеазъ фііпце вїі

саѣ piante: ап, ван, вѣтъ, вѣтък, вѣлътък, галѣъп,
крѣчаріѣ, кълѣъп колѣ, колѣк, кот, кодрѣ, лѣчеафѣр,
пѣнкіѣ, пор, ак, пар, пѣлѣк, пѣр, нас, шптеп,
нѣта, сак, сѣмѣр, спон, стѣлѣ, стѣп, трѣпкіѣ.

§. 14. Despre numer.

Нѣтерѣа съвстантѣвелор есте дѣдоіг, адекъ
сѣгѣрѣт, порѣнд де ѣлѣа, шѣ дѣпѣлѣдѣт ворѣнд де
паї пѣлѣдѣ. Нѣтерѣа сѣгѣрѣт се фортѣаъ де ла
чѣл дѣпѣлѣдѣт, шѣ аѣпте:

A. Съвстантѣвеле вѣрѣѣтештѣ.

Съвстантѣвеле вѣрѣѣтештѣ дѣп нѣтѣрѣа сѣп-
гѣрѣт се сѣѣршеск 1. дѣп консѣпѣпте, 2. дѣп сѣ-
пѣптеле ѣ, ѣ, е шѣ ѣ.

Рѣгѣла 1. Съвстантѣвеле вѣрѣѣтештѣ, каре се
сѣѣршеск дѣп о консѣпѣптъ, прѣтѣсск дѣп нѣтѣрѣа
дѣпѣлѣдѣт ѣп „ї“ сѣѣрт. D. e. корѣ, корѣї,
в рад, в разї.

Рѣгѣла 2. Съвстантѣвеле вѣрѣѣтештѣ, каре
се сѣѣршеск дѣп о сѣпѣптъ, шѣтъ ачѣаста дѣп „ї“
сѣѣрт. D. e. нѣїѣ, нѣї, лѣѣ, лѣї, къскрѣ,
къскрїї, шерне, шернї, татѣ, таѣї.

Дѣсѣпшѣареа 1. Съвстантѣвеле, каре се сѣѣр-
шеск дѣп „л“ лѣанѣдѣ ачѣастѣ консѣпѣптъ дѣп
нѣтѣрѣа дѣпѣлѣдѣт. D. e. вѣѣел, вѣѣеї, нѣр-
чѣл, нѣрчѣї. Деосѣѣре фак: аностол, даскѣл,
вѣкѣл, сол шѣ вѣвол, каре дѣп нѣтѣрѣа дѣпѣлѣдѣт
рѣшѣан къ „л“ прѣкъш аностолї, даскалї,
вѣкѣлї, солї, вѣволї.

Лисътпареа 2. „от“ аре дп пѣтъръа дп-тѣлцѣт оаменї.

Есетпале спре депрндере: порѣтъ, молїд, дїпте, епѣре, кал, мѣптеан, кедрѣ, злѣзреан, тїел, цѣран, черчел, водѣ, вѣкарїѣ, роїѣ.

Б. Съвстантїве фетеештї.

Съвстантївеле фетеештї се сфѣршеск 1. дп „ъ“, 2. дп „е“ неакцентѣат, 3. дп „ѣ“ саѣ „а“ кѣ топѣа не сілава чеа де не зрѣтъ.

Регѣла 1. Фетеештїле дп „ъ“ мѣтъ дп пѣтъръа дпмѣлцѣт „ъ“ парте дп „ї“ сѣзрт парте дп „е.“ D. e. грѣдїпъ, грѣдїпї, вїтѣ. вїте.

Регѣла 2. фетеештїле дп „е“ неакцентѣат скїтѣвъ „ѣ“ дп пѣтъръа дпмѣлцѣт кѣ „ї.“ D. e. пѣтере, пѣтерї; лѣчїре, лѣчїрї.

Регѣла 3. Фетеештїле дп „е“ саѣ „а“ акцентѣат, прїїтеск дп пѣтъръа дпмѣлцѣт „ле.“ D. e. кѣрѣ, кѣреле, васта, вастале.

Лисътпареа 1. Фетеештїле, каре дп сілава а доа де не зрѣтъ аѣ зп „а“ акцентѣат, мѣтъ дп пѣтъръа дпмѣлцѣт „а“ дп „ъ.“ дакъ ачестга сѣ формезѣ дп „ї.“ D. e. алашъ, алашї, карте, кѣрцї. Деосѣвїре фаче: вавъ, вачї.

Лисътпареа 2. Фетеештї дп „ъ“, каре аѣ зп „а“ акцентѣат префак „а“ дп пѣтъръа дпмѣлцѣт дп „е“ прекѣт шасъ, шесе, нанъ, неве, наръ, пере, рацъ, реце, снагъ, спете, фадъ, феце, фатъ, фете, ватръ, вотре, донадъ, довезі.

Лисътпареа 3. Фетеештїле дп „ѣ“, каре дпмѣлтеа ачестгї „ѣ“ аѣ зп „а“ лезанѣдъ „а“ дп пѣтъръа дпмѣлцѣт. D. e. кале, калї, вале, валї. Дарѣ желе аре жолї.

Дисънпара 4. Zi оъ саъ zi аре дп нътъръл дптълцѣт ziле, mi соръ аре дп нътъръл дптълцѣт сърорї, поръ, нърорї.

Есемпле спре депрѣндере: коватъ, жереадъ, читате, пеле, гроапъ, вѣдѣ, цѣнаре, карте, кордѣ, тоартъ. сапъ, кѣмпълъ, рацъ, попре, тѣптá.

В. Събстантѣве де цен аместекат.

Събстантѣвеле де цен аместекат се съършеск
1. дп копсънапте, 2. дп „ѣ“ саъ „їѣ.“

Регъла 1. Събстантѣвеле де цен аместекат, каре се съършеск дп о копсънаптъ, прѣшеск дп нътъръл дптълцѣт парте „ърї,“ парте „е.“
D. e. кѣмп, кѣмпърї, лемп, лемпе.

Регъла 2. Събстантѣвеле де цен аместекат дп „ѣ саъ „їѣ“ дп нътъръл дптълцѣт парте каптъ „рї“ парте тѣтъ „ѣ“ шї „їѣ“ дп „е.“ D. e. лѣкръ, лѣкрърї, фржѣ, фрже, паїѣ, паїе.

Регъла 3. Събстантѣвеле дп „е“ нъ прѣшеск нѣмѣкъ дп нътъръл дптълцѣт. D. e. хп нѣме, доаъ нѣме.

Регъла 4. Ъвеле събстантѣве де ценъ аместекат форшеазъ нътъръл дптълцѣт дп „ъ.“ Ачесте събстантѣве сѣнт: кар, каръ; ковор, ковоаръ; тосор, тосоаръ; огор, огоаръ; одор, одоаръ; оз, оаз; понор, поноаръ; тонор, тоноаръ.

Дисънпаре. K а n аре дп дптълцѣт канете.

Есемпле спре депрѣндере: дамъ, остров, тоаг, оцъл, вѣтър, нѣчор, овъс, анпарїѣ, праг, дърлог, хъргъл, фелїѣ.

Despre decunatiune.

Съвстаптивеле комъне се декіпъ орї фъръ артикъл. Ла декінареа фъръ артикъл съвстаптивеле рътлп нехътате. препзіндъсе пзтаї ніште партічеле спре дпсътпнареа кърдеріор. Че се атіңе де декіпъчїзнеа съвстаптивелор кър артикълл, се десосъвек челе вървътепті де челе фетеешті; еаръ челе де деп аместекат дп пзтъръл сїпгърїт се декіпъ ка челе вървътепті. еаръ дп дптълдіт ка челе фетеешті.

Декіпъчїзнеа съвстаптивелор фъръ артикъл.

Нзтъръл сїпгърїт.

де деп върв.	фетееск.	аместекат.
1. фрате,	мъере,	лемп,
2. де фрате,	де мъере,	де лемп,
3. а орї ла фрате,	а саъ ла мъере,	а саъ ла лзтп.
4. фрате,	мъере,	лемп,
5. фрате,	мъере,	лемп.

Нзтъръл дптълдіт.

1. фраці,	мъерї,	лемпе,
2. де фраці,	де мъерї,	де лемпе,
3. а орї ла фраці,	а орї ла мъерї,	а орї ла лемпо,
4. фраці,	мъерї,	лемпе,
5. фраці,	мъерї,	лемпе.

Дпсътпнаре. Съвстаптивело де деул вървътеск шї аместекат, каре се сфършеск дп о консъпалтъ саъ дп „8“ дпгрег, шї дпсътпнеазъ о фїїндъ віе, формезъ а чїшчеа кърдеро пазърлаві

сирпитъ ии "с" D. е. върватъ, вър
 късрр. късррел доитор, доиторачел;
 неар. моннеуе.

Denin'zinaa s'rsantiv'lor k' a f
 k' r' r' a d'efinit'iv.

•а асастъ денинъине есте де ънстине
 катръ тонъ ипн тоате кърдеиъ не аеаа сиаа
 ръмане, не каре есте ии ънъа кърде. Че с
 атине де снантаре, каре ипн формара нмъ-
 релъ ъмъилитъ с'а снматъ, ръмъ ере ии тоате
 кърдеиъ аша, катъ ии ии ънъа кърде.

Срстантне въръштъ.

Австе се ънжръ къ арткъръа дфинтивъ ии
 нмъра сирпитъ ипимндъе ии консанте "ъ"
 ере ии "ъ" с'а "иъ" къртждъ "и," еаръ чедор
 ии "е" данде "е." D. е. въратъ, въра-
 тра; вор, нозъ, фира, фира, ирпите, нъ-
 пинтаре. Ии нмъра ъмъилитъ ипимесъ с'а-
 стантне въръштъ ии "ъ" сиритъ ка арткъръ.
 D. е. въраиъ, въраиъ; воръ, воитъ; фира,
 фира, ирпимитъ, ирпимитъ.

Нмъра сирпитъ.

- 1. въратъ, фира, ирпите,
- 2. въратъ, фира, ирпите,
- 3. въратъ, фира, ирпите,
- 4. въратъ, фира, ирпите,
- 5. въратъ, фира, ирпите.

Нътъръа днтъдцит.

Къд. 1.	вървадїи,	фїи,	пърїпдїи,
„ 2.	вървадїлор,	фїлор,	пърїпдїлор.
„ 3.	вървадїлор,	фїлор,	пърїпдїлор.
„ 4.	вървадїи,	фїи,	пърїпдїи.
„ 5.	вървадїлор.	фїлор.	пърїпдїлор.

Свѣстантївеле вървѣтештї дн „ъ“ прїѣтеск дн нътъръа сїнгърїт артїкълъа фетеееск, адекъ „ъ“ се тѣтъ дн „а“, еаръ дн нътъръа днтъдцит каптъ артїкълъа вървѣтеск, шї се декївъ дн нътъръа сїнгърїт ка челе фетееештї, еаръ дн днтъдцит ка челе вървѣтештї, прекът :

Нътъръа сїнгърїт.

Днтъдцит.

Къд. 1.	Boda,	Bozїi.
„ 2.	Bozїi,	Bozїлор.
„ 3.	Bozїi,	Bozїлор,
„ 4.	Boda,	Bozїi,
„ 5.	Bodz.	Bozїлор.

Свѣстантївъа: татъ дн нътъръа сїнгърїт аре дндотъ декївъчїне, адекъ вървѣтескъ шї фетееаскъ, прекът: татъа, татъаї ш. м. д. саї тата, татеї ш. м. д. Дакъ дн а доа саї а тїеа къдере днъ свѣстантївъа: „татъ“ стъ проиштеле: шеї, тъї, съї, лїї атнчае со зїче дн лїшва попоралъ а доа шї а тїеа къдере тѣгане. D. e. тѣт ѣ не шеї. Се овїчнеште дн лїшва попоралъ а зїче: фрате шеї, фрьдъ не шеї, фрьдъ не тъї, дн лок фрателъї шеї, фрателъї тъї.

Съвстантѣве фемениї.

Ачесте съвстантѣве дн нѣшрѣл сѣнгрѣт дн-прѣспѣндѣ-се кѣ артѣкѣлѣ дефинѣтѣв челе дн „ъ“ шѣтъ „ъ“ дн „а“ челе дн „е“ неакцентѣват, прѣйтеск ѣн „а“ еарѣ челор дн акцентѣватѣл „е“ саѣ „а“ се дѣ „оа.“ D. e. копѣлѣ копѣла, шѣере шѣереа, кѣрѣ кѣреоа, васта, вастаоа. А доа шѣ а трѣеа кѣдере нѣшрѣлѣ сѣнгрѣт се фортеазѣ дела дн-тѣа кѣдере а нѣшрѣлѣ дншѣлѣт неартѣкѣлат адѣогѣндѣсе ѣн „ї“ скѣрт. D. e. вѣтъ, вѣте, вѣтеї; ладѣ, лѣзї, лѣзїї; масѣ, месе, месей, сте, стеле, стелеї; сака, сакале, сакалеї.

Дакѣ дн адоа шѣ а трѣеа кѣдере ар ѣрма трѣї „ї“ дѣнѣ о лалѣ, се шѣтъ „ї“ чел дн шѣжлок дн „е“ D. e. шѣртѣрѣе, шѣртѣрѣї, шѣртѣрѣей, (днлок шѣртѣрѣїї); кѣсѣторѣе, кѣсѣторѣї, кѣсѣторѣей (дн лок кѣсѣторѣїї).

Дн нѣшрѣл дншѣлѣт съвстантѣвѣлѣ неартѣкѣлат де ачелашѣ нѣшр се апѣлѣ корѣспѣнѣзѣ-тоареле сѣѣршѣрѣ але артѣкѣлѣ. D. e. карте, кѣрдѣї кѣрдѣїле, кѣрдѣїлор. ш. т. д.

Нѣшрѣл сѣнгрѣт.

1. копѣла,	шѣереа,	кѣреоа,	вастаоа,
2. копѣлеї,	шѣерѣї,	кѣрелеї,	васпалеї,
3. копѣлеї,	шѣерѣї,	кѣрелеї,	васталеї,
4. копѣла,	шѣереа,	кѣреоа,	вастаоа,
5. копѣлѣ,	шѣере,	кѣрѣ,	васта.

Нътъръа дитълцѣт.

1. копѣлеле, тѣерѣле, кърелеле, васталеле
2. копѣлелор, тѣерѣлор, кърелелор, васталелор
3. копѣлелор, тѣерѣлор, кърелелор, васталелор
4. копѣлеле, тѣерѣле, кърелеле, васталеле
5. копѣлелор, тѣерѣлор, кърелелор, васталелор.

Дисът. 1. А чѣпчаа къререа а нътъръалѣ сѣтърѣт се овѣчъеште адесе а се сѣърпѣ шѣ дѣ „о“
D. e. копѣло! тѣерео! тато! тато! дѣ лок о ко-
пѣлѣ ш. т. d.

Дисът. 2. Дѣ лок: тата та шѣ тата
са, се дѣтревѣнѣеазъ дѣ лѣмба поноралъ; „тѣта.
тѣса“ шѣ аша се дѣкѣпъ, ка кѣнд ар ѳѣ нѣтаѣ
зѣ кѣвѣнт. D. e. тѣта, тѣтеѣ, ш. т. d. тѣса.
тѣсеѣ, ш. т. d.

**Декѣпѣчѣнеа сѣвстапѣтелор кѣ артѣ-
кѣлѣ арѣтѣтѣв.]**

Ла дѣкѣпареа кѣ ачест фелѣѣ de артѣкѣл, сѣв-
стапѣтѣл дѣ тоате кърерѣле рѣтѣне ка дѣтъръ
дѣтѣеа кърере, нѣтѣндѣ-се нѣтаѣ артѣкѣлѣ: дарѣ
челе фетеешѣѣ фак атѣкта деосѣвѣре, кѣ дѣ а доа
шѣ а трѣеа кърере а нътъръалѣ сѣтърѣт нѣѣтеск
нѣтърѣле шѣ сѣършѣреа дѣтѣеѣ кърерѣ неартѣ-
кѣлате а нътъръалѣ дѣтѣлцѣт.

Сѣвстапѣте вѣрѣгешѣтѣ.

- Кѣд 1. чел ош,
- „ 2. челѣ ош,
- „ 3. челѣ ош,
- „ 4. чел ош,
- „ 5. — —

Нѣмърѣл дитѣлцѣт.

- Къд. 1. чей оаменї,
„ 2. челор оаменї,
„ 3. челор оаменї,
„ 4. чей оаменї.
„ 5. — —

Свъстапгѣве фетеецѣт.

Нѣмър. сѣнгърѣт.

- Къд. 1. чеа тѣере,
„ 2. чей тѣерї,
„ 3. чей тѣерї,
„ 4. чеа тѣере,
„ 5. — —

Нѣм. дитѣлцѣт.

- Къд. 1. челе тѣерї,
„ 2. челор тѣерї,
„ 3. челор тѣерї,
„ 4. челе тѣерї.
„ 5. — —

Декѣнъчѣнеа нѣтелор проурї.

Нѣмърѣл сѣнгърѣт.

De cea vrbvtesc.

фетееск.

Къд. 1. Іоан,	Катерїна,
„ 2. лѣї Іоан,	Катерїней,
„ 3. лѣї Іоан,	Катерїней,
„ 4. пре Іоан,	пре Катерїна,
„ 5. Іоане.	Катерїнъ сѣѣ Катерїно.

Нѣмеле пропрїи п'аѣ дпнѣдїт афаръ де се дпндревзїндеазъ ка нѣме котѣне, снре а дпсѣтна маї тѣлте персоане де ачелашї нѣме саѣ де ачелашї дпнѣшїе шї атѣлчї се декїнѣ ка нѣме котѣне, прекѣт:

- Къд. 1. Іоанї, Іоанїї, Катерїне Катерїне,ле,
„ 2. Іоанїлор, Катерїне,лор,
„ 3. Іоанїлор, Катерїне,лор,
„ 4. пре Іоанї Іоанїї, пре Катерїне, Катерїне,ле,
„ 5. Іоанї Іоанїлор. Катерїне Катерїне,лор.

Сѣвстантївѣл: „Дѣмнезеѣ“ се декїнѣ орї ка нѣме пропрїѣ орї ка нѣме котѣн, прекѣт:

Нѣтѣрѣл сїнгѣрїт.

- Къд. 1. Дѣмнезеѣ, Дѣмнезеѣ,л,
„ 2. лѣї Дѣмнезеѣ, Дѣмнезеѣ,лї,
„ 3. лѣї Дѣмнезеѣ, Дѣмнезеѣ,лї,
„ 4. пре Дѣмнезеѣ, Дѣмнезеѣ,л,
„ 5. Дѣмнезеѣ, Дѣмнезеѣ,ле.

Дпнѣдїт.

- Къд. 1. Дѣмнезеї Дѣмнезеї,
„ 2. Дѣмнезеї,лор,
„ 3. Дѣмнезеї,лор,
„ 4. пре Дѣмнезеї, Дѣмнезеї,
„ 5. Дѣмнезеї, Дѣмнезеї,лор.

Дпсѣтнаре. Дакъ есте ворѣ де зїл шї адеѣрѣтѣл Дѣмнезеѣ, ачест нѣме наре нѣтѣрѣл дпнѣдїт.

De се джжгъ пѣтеле пропріѣ персоналъ въръгътеск къ пропѣтеле пошегътѣв: меѣ, тѣѣ, съѣ, пострѣ, вострѣ се декінъ адеце ка зп пѣте комън. D. e. Петрѣа меѣ, Петрѣлѣи меѣ. ш. т. d.

Дпсѣтнаре пентрѣ тоате декінъчѣнїле :

а) кѣвѣнтѣлѣи декінат дп а доа кѣдере се препѣне зпа дпн пѣртѣчелеле: а, ал, аї, але, дакъ нѣ зрмеазъ неміжлочїт дѣпъ артїкъл. Деспре дптревѣнцареа ачестор партїкъле сжнт регълеле де чїгїт дп 69.

в) Дп а патра кѣдере се препѣне знеорї пре. Деспре ачеста чїтеште 70.

Cap al triile.

Ensusityvul.

§. 16. Definiunea ensusityvului.

Дпсѣшїтївъл есте зп фелїѣ де кѣвѣнт, кареле зрагъ дпсѣшїїле знеї фїїнде саѣ але зпїї лѣкрѣ. D. e. кал пегрѣ, вакъ алѣв. Дпсѣшїтївъл дїндре алте кѣвїнте шї не ачеа се поате кѣпоаште, къ деодатъ прїїтеште артїкълѣа въръгътеск шї фетееск. D. e. вѣзъл, вѣна, чел вѣн, ѣча вѣпъ. : Ла дпсѣшїтїв черкѣт цецъл, пѣтърѣа, кѣдереа, декїнъчївнеа шї скърїреа.

Дисциптивъ прѣимеште цѣлѣ шѣ пѣтърѣл
сѣвстаптивѣлѣй, кѣ каре есте дисципѣт. D. e. вѣлѣл
от, вѣла фетее.

§. 17. Despre gen.

Дисциптивеле фетеешті се фортеазъ дела
челе вѣрвѣшті. Челе вѣрвѣшті даръ се сѣр-
шеск 1. дѣ конспанте, 2. дѣ „ѣ“ дѣтрег, 3. дѣ
„ѣ“ шѣ „іѣ“ скѣрт, шѣ 4. дѣ „е.“

1. Вѣрвѣштіле дѣ конспанте прѣшеск дѣ
цѣлѣ фетееск „ѣ.“ D. e. вѣл, вѣлѣ; фрѣтос,
фрѣтоасъ; дес, деасъ; сѣпѣтос, сѣпѣ-
тоасъ; рошѣт, рошѣтѣ.

2. Вѣрвѣштіле дѣ „ѣ“ дѣтрег шѣтѣ дѣ
цѣлѣ фетееск „ѣ“ дѣ „ѣ.“ D. e. пегрѣ, пегрѣ;
аспрѣ, аспрѣ.

3. Вѣрвѣштіле дѣ ѣ шѣ іѣ скѣрт шѣтѣ
ачесте сѣпанте дѣ цѣлѣ фетееск дѣ „е.“ D. e.
вѣѣ, вѣе, вѣшѣнѣѣ, вѣшѣнѣе, лѣкрѣторѣѣ,
лѣкрѣтоаре.

4. Вѣрвѣштіле дѣ „е“ пѣ прѣшеск пѣчѣ о
скѣтваре дѣ цѣлѣ фетееск. D. e. от таре,
касѣ таре, фѣер, фѣервѣнте, анѣ фѣервѣнте.

Гата шѣ асемѣне пѣ прѣшеск пѣчѣ о скѣт-
варе атѣт ла цѣлѣрѣ кѣт ла пѣшере. D. e. вѣр-
ват гата, вѣрвѣцѣ гата.

De osъviri.

1. Вѣрвѣштіле дѣ „е“ каре арѣтѣ о дѣ-
сѣшѣе дѣ шѣкѣорѣтѣ, шѣтѣ дѣ цѣлѣ фетееск

„ел“ дн „ікь.“ D. e. мітітел, мітітікь,
фрѣшѣел, фрѣшѣшкь.

Дарь „мішел“ аре дн фемееск мішѣ.

2. Бърътештїле дн „ап“ шї „еар“ прї-
теск дн цѣзл фемееск „кь.“ D. e. шѣптеап,
шѣптеапкь, пелїван пелїванкь, сѣтеап,
сѣтеапкь, Молдовеан, Молдовеанкь.

3. Греѣ, рѣѣ шї поѣ аѣ дн цѣзл фемееск:
гре, ре, поѣѣ.

§. 18. Despre număr.

Днсшїтївеле бърътештї фортеазь пѣтъръл
дншѣдїт ка сѣвстантївеле де ачелашї цѣп. D. e.
фрѣтос, фрѣтосшї, вѣп, вѣпї.

Ла фортеареа пѣтърълї дншѣдїт челор фе-
тештї сѣнт ѣрѣтїоареле регъле де лѣг дн самп.

Регъла 1. Фемеештїле дн „ъ“ пѣтѣ дн дн-
шѣдїт „ъ“ дн „е.“ D. e. вѣпъ, вѣпе; скѣртъ,
скѣрте; неагръ, негре; галвѣпъ, галвене.

Регъла 2. Фемеештїле дн „е“ акцентват прї-
теск дн пѣтъръл дншѣдїт „ле.“ D. e. рѣ реле,
шїшѣ тїшеле, гре греле.

Регъла 3. Фемеештїле дн „е“ неакцентват
пѣтѣ „е“ дн „ї.“ D. e. фїервїнте фїервїнцї, вїе, вїї.

Деосъвїрї.

а) Фемеештїле дн „скъ“ прекъп „лѣнгъ“
шї „шїкь“ фортеазь пѣтъръл дншѣдїт дн ї.
D. e. череаскь, черештї, лѣнгъ лѣнцї
шїкь шїчї.

в) Фетештіле дп „ікь“ фортате дела вървѣтештіле дп „ел“ тѣтъ дп пѣтърѣ дп тѣлдіт „ікь“ дп „еле.“ D. e. вініцікь, вініцэле; фрѣтѣшікь, фрѣтѣшеле.

в) Фетештіле дп „оаре“ фортате дела зікъмінте, пѣ прійтеск дп пѣтърѣ дп тѣлдіт нічї о тѣтаре. D. e. тѣере лѣкрѣтоаре, тѣерї лѣкрѣтоаре.

§. 19. Declinațiunea ensusivului cu artýculul definitiv.

Дпсѣшітївѣл поате ста орї дпнаїнтеа орї дѣпѣ свѣстантївѣл сѣѣ, шї се декїпѣ ка ачеста. Дарѣ есте де дпсѣтнат, кѣткѣ орї пѣтаї свѣстантївѣл орї пѣтаї дпсѣшітївѣл прїтеште артїкѣлѣл, шї се декїпѣ, адекѣ чел дпнаїнте стѣтѣторїѣ, еарѣ чел постпѣс рѣтѣне пемѣтат. Тотѣшї дп а чїпчеа кѣдере пѣтърѣлї сїнгѣрїт ла челе вървѣтештї атѣт свѣстантївѣл кѣт шї дпсѣшітївѣл се декїпѣ. D. e. іѣвїте фрате! Фетештіле дп а доа шї а трїеа кѣдере пѣтърѣлї сїнгѣрїт даѣ челї постпѣс свѣстантїв сѣѣ дпсѣшітїв тѣтѣрїле шї сѣтѣрїрїле неартїкѣлѣте а ле дптѣей кѣдерї а пѣтърѣлї дптѣлдіт. D. e. вѣнеї тѣерї, кѣтѣрїї пїїне.

Нѣтърѣлї сїнгѣрїт.

De цен вървѣтеск

фетешеск.

Кѣд. 1. вѣнѣл вървѣт,

фрѣтоаса копїлѣ,

„ 2. вѣнѣлї вървѣт,

фрѣтоасей копїле,

„ 3. вѣнѣлї вървѣт,

фрѣтоасей копїле,

„ 4. вѣнѣл вървѣт,

фрѣтоаса копїлѣ,

„ 5. вѣнѣле вървѣте,

фрѣтоасѣ копїлѣ.

Граматекѣ П.

3

Нѣтърѣа дпнѣадіт.

Къд. 1. вѣпій вѣрваці,	фрѣтоаселе копіле,
„ 2. вѣпілор вѣрваці,	фрѣтоаселор копіле,
„ 3. вѣпілор вѣрваці,	фрѣтоаселор копіле,
„ 4. вѣпій вѣрваці,	фрѣтоаселе копіле,
„ 5. вѣпілор вѣрваці,	фрѣтоаселор копіле.

Нѣтърѣа сінгѣріт.

Къд. 1. вѣрватѣа вѣп,	копіла фрѣтоасѣ,
„ 2. вѣрватѣаѣ вѣп,	копілеі фрѣтоасе,
„ 3. вѣрватѣаѣ вѣп,	копілеі фрѣтоасе,
„ 4. вѣрватѣа вѣп,	копіла фрѣтоасѣ,
„ 5. вѣрватѣале вѣпе.	копілѣ фрѣтоасѣ.

Нѣтърѣа дпнѣадіт.

Къд. 1. вѣрваціі вѣпй,	копілеле фрѣтоасе,
„ 2. вѣрвацілор вѣпй,	копілелор фрѣтоасе,
„ 3. вѣрвѣцілор вѣпй,	копілелор фрѣтоасе,
„ 4. вѣрваціі вѣпй,	копілеле фрѣтоасе,
„ 5. вѣрвацілор вѣпй,	копілелор фрѣтоасе.

Дпсѣтпаре. Дакъ дпнѣнтеа сѣвстаптівѣлѣі стаѣ доаѣ саѣ маі тѣлте дпсѣштіве, ачесте тоате прійтеск артікѣлѣа ші се декіпѣ. D. e. вѣпѣа ші дпдѣратѣа дпнѣрат; вѣпѣлѣі ші дпдѣратѣаѣі дпнѣрат, ш. m. d.

Сіргѣпчоаса ші чіпстіта тѣере, сіргѣпчоасеі ші чіпстітеі тѣері ш. m. d.

§. 20. Decynatiunea ensusityvului cu artyculul aratatyv.

Ла ачест феліѣ де декіпѣчїзне се декіпѣ пѣтаі артікѣлѣа, сѣвстаптівѣа ші дпсѣштівѣа

рътѣне пемѣтат; пѣтаі челе фетеепиті дѣ а доа ші а тріеа кѣдере а пѣтърѣлѣ сінгѣрїт прїѣтеск пѣтърїе ші сѣършїрїе дѣтѣї кѣдереї неартїкѣлате але пѣтърѣлѣ дѣтѣлїт. D. e. чел вѣп пѣрїпте, ш. m. d. чеа фрѣтоасѣ вѣтегъ, чеї фрѣтоасе вѣете ш. m. d.

Де се пѣне артїкѣлѣ арѣтѣвїв дѣтре сѣвстатїв шї дѣсѣшїтїв, сѣвстатївѣл прїѣтеште ѣртїкѣлѣ дефїнїтїв шї се декинѣ дѣпрезпѣ кѣ артїкѣлѣ арѣтѣтїв, D. e. останаѣ чел ветеаз, останаѣлѣ челѣї ветеаз, ш. m. d.

§. 21. Despre scarige.

Дѣсѣшїтївѣл се поате скѣрї, адекъ поате дѣсѣтна, кѣткѣ ачеашї дѣсѣшіе знеї фїнде саѣ знѣї лѣкрѣ і се кѣвїне дѣ маї дѣалт град дѣ прївїндѣ ла алтеле. D. e. Асешѣнд пѣатра кѣ лешпѣл, пот зїче: пѣатра есте маї вѣртоасѣ декѣт лешпѣл.

Дѣ лїтва ротѣнеаскѣ аре дѣсѣшїтївѣл трїї градѣрї дѣ скѣрїре. Дѣсѣшїтївѣл стѣ дѣ дѣтѣїл град, дакѣ арагѣ дѣсѣшіеа знеї фїнде саѣ а знѣї лѣкрѣ фѣрѣ прївїндѣ ла алтеле. D. e. от вѣн, фрѣнзѣт верде.

Дѣсѣшїтївѣл сѣ пѣне дѣ ал доїле град, дакѣ знеї фїнде саѣ знѣї лѣкрѣ сѣ дѣ о дѣсѣшіе дѣ маї дѣалт град, асешѣндѣ-се кѣ алта. D. e. асешѣнд колоареа (вѣнсеала) ерѣї кѣ а фрѣнзѣї, пот зїче: еарѣа есте маї верде декѣт фрѣнзѣа.

*

Дн градъ ал доіле прїимеште днсьшїтївѣл днаїпгеа са кѣвїпделѣл „маї.“ D. e. маї вѣп, маї вѣпъ.

Днсьшїтївѣл стѣ дн градъ ал трїїле, дакъ днсьшїтївѣл о днсьшїе а зпїї фїїпде дн чел маї дналт град, асетънѣндѣсе кѣ маї тѣлте. D. e. асетънѣндѣсе днгре сїне дѣлчеаца тѣрѣлї, перїї, шї тїерїї, пѣтем зїче: тїерїа есте чеа маї дѣлче.

Дн ал трїїле град прїимеште днсьшїтївѣл днаїпгеа са кѣвїпделеле: чел маї, чеа маї. D. e. чел маї фрѣтос, чеа маї вѣпъ.

Дакъ воїт се арѣгът днсьшїеа зпїї фїїпде саѣ а зпїї лѣкрѣ дн чел маї дналт град, се прїпне днсьшїтївѣлї кѣвїпделеле: преа, фоарте, кѣ тотѣл, ш. а. D. e. фоарте вїне, преа фрѣтос, ш. а.

Днсьшїтївѣл дн ал доїле шї ал трїїле град се дѣкїп прѣкѣт шї дн чел дїп тѣїѣ. D. e. маї вѣп от, маї вѣпѣлїї от, ш. т. d. Чеа маї фрѣтоасѣ копїлѣ, чеї маї фрѣтоасе копїле.

Cap al pătrule.

Numerálul.

§. 22. Definiunea numerálului.

Нѣтѣрѣлѣ есте зп кѣвїпт, прїп кареле се дѣскрїе кѣтїмеа фїїпделор шї а лѣкрѣїлор.

Къинтеле пѣтерале сѣнт де патрѣ фелітрї, прекут: 1. рѣдѣчїнале, 2. ординале, 3. дитѣлци-тїве, 4. пѣрцигїве.

§. 23. Despre numeralesle gadesinale.

Рѣдѣчїнале рѣспѣнд ла дитревареа: кѣт? кѣтѣ? кѣдї? кѣте? D. e. Кѣт аї пѣтїт? Патрѣ галвенї? Кѣте чеасѣрї? Доаѣ. Din рѣдѣчїнале пѣмаї „зпѣл“ прїїтеште артикулѣ де-финїтїв шї се декїнѣ, прекут: зна саѣ зпѣл, зпѣї саѣ зпѣїа ш. m. d.; зна саѣ о, зпѣї саѣ зпѣїа ш. m. d.

Челелалте рѣдѣчїнале пѣ се пѣтѣ ла декїнаре, прїїтїнд дїаїнтеа са пѣмаї пїште партїчеле, прекут:

De деп вѣрвѣтеск.	фемееск.
Кѣд. 1. дої вѣрвацї	доаѣ пѣерї,
„ 2. а дої орї de дої вѣрвацї,	а доаѣ саѣ de доаѣ пѣерї,
„ 3. ла дої вѣрвацї,	ла доаѣ пѣерї,
„ 4. дої вѣрвацї,	доаѣ пѣерї.
„ 5. — —	— —

Челелалте рѣдѣчїнале атѣт центрѣ депѣл вѣр-вѣтеск кѣт шї фемееск аѣ тот о форшѣ, прекут: патрѣ фечїорї, патрѣ фечоаре.

Рѣдѣчїнале се пот декїна шї кѣ артикулѣ арѣтѣтїв, прекут: Чѣї зѣче оаменї, челор зѣче оаменї; чѣле чїнчї фешѣї, челор чїнчї фешѣї ш. m. d.

Зѣче, сѣтѣ, шїѣ шї мїліон сѣнт сѣвстап-тїво пѣтерале, шї ка ачестѣ прїїтеск артикулѣ шї

се dekinъ D. e. съта сътеїш. m. d. **Дисоциндъ-**
се състаптивъ къ рѣдѣчїнале пѣпъ ла доазъчї
петїжочїт се дїпрезнъ. D. e. шенте оаменї,
воъспрезече флорїнї.

Дела доазъчї дїченънд дїтре рѣдѣчїна-
ле шї състаптиве се дїтрезнѣ партиосоа „d.e.“
D. e. доазъчї де вої, о сѣтъ де мелъ-
шеле, чїпчї мїї де осташи.

Дисътпареа 1. Дї лок: дої шї доазъ“ се
дїтрезвїнѣазъ адеце дѣвї, орї амъндой,
дѣвѣ орї амъндозъ, каре се dekinъ аша:

De цен вѣртѣтеск.

- Къд. 1. дѣвї саъ амъндой,
„ 2. дѣвїлор саъ амъндѣрор,
„ 3. дѣвїлор саъ амъндѣрор,
„ 4. дѣвїї саъ амъндой.
„ 5. — —

De цен фетееск.

- Къд. дѣвѣ саъ амъндозъ,
„ дѣвелор саъ амъндѣрора,
„ дѣвелор саъ амъндѣрора,
„ дѣвѣ саъ амъндозъ.

Дисътпареа 2. Дї лок де: тоцї шї тоате
трїї, тоцї шї тоате патрѣ се дїтрезвїнѣазъ
тѣс трїї, тѣс патрѣ. Ла челеламте рѣдѣчїнале
паръ кѣнд се пѣне. тѣс дї лок де тоцї шї тоате.

§. 24. Despre numeralele ordcnale.

Орденалеле се пѣп ла дїтрезвареа, ал кѣтеле
саъ а кѣта. D. e. ал патрѣле, а шесеа. Din ordi-

наме дпгъѣ, дпгъѣла ші дпгъеа аѣ деосъбѣгъ
форть, ші се декіпъ апа:

Нѣтърѣа сіпгѣріт.

1. дпгъѣ, дпгъѣла,	дпгъеа
2. дпгъѣлаѣ,	дпгъеѣ
3. дпгъѣлаѣ,	дпгъеѣ
4. дпгъѣла,	дпгъеа
5. дпгъѣле,	дпгъе.

Нѣтърѣа дпгъелдіт.

1. дпгъѣ, дпгъѣ,	дпгъе, дпгъѣле,
2. дпгъѣлор,	дпгъѣлор,
3. дпгъѣлор,	дпгъѣлор,
4. дпгъѣ, дпгъѣ,	дпгъе, дпгъѣле,
5. дпгъѣлор.	дпгъѣлор.

Се декіпъ даръ ачест нѣтърѣа ші кѣ артікълѣа
арътъѣв дпгъѣ ачест кпн: чел дпгъѣ саѣ чел дпгъѣ
тъѣ, челѣ дпгъѣ, саѣ челѣ дпгъѣ. ш. т. d.

Чѣѣ дпгъѣ саѣ чѣѣ дпгъѣ челор дпгъѣ саѣ че-
лор дпгъѣ ш. т. d.

Чѣа дпгъеа саѣ чѣѣ дпгъе, чѣѣ дпгъе, саѣ чѣѣ
дпгъе ш. т. d.

Чѣле дпгъѣ саѣ чѣле дпгъѣ, челор дпгъѣ саѣ
челор дпгъѣ ш. т. d.

Чѣлелате ordinalе еѣ формѣазъ дела рѣдъ-
чпале, прензндѣсе ла чѣле въръѣтешті „а“ ші
дпгъѣндѣсе кѣ „а“, еаръ ла чѣле фѣтешті прѣ-
нзндѣсе „а“ ші дпгъѣндѣсе лѣ „а“ прѣкѣт:

De ден вървѣтск.	Фетееск.
ал доіле,	а доа,
ал трііле,	а тріеа,
ал патрѣле,	а патра,
ал чіпчїле,	а чіпчеа,
ал шеселе,	а шесеа,
ал шептеле,	а шептеа,
ал оптеле,	а опта,
ал поъле,	а поа,
ал зечеле,	а зечеа,
ал зиспрезечеле,	а зиспрезечеа,
ал доаъзечелеш. m. d.	а доаъзечеа m. m. d.

§. 25. Despre numerálele multityv.

Дитѣлїтївеле сжнт де доаъ фелїзї. Ънеле рѣспїнд ла дитревареа: де к жте орї? D. e. de чїпчї орї; еаръ алтеле се дитревзїндеазъ ла дитревареа: днж тїт? D. e. дндойт, дитрїит.

Дитѣлїтївеле челе де дитѣлї фелїѣ се фортеазъ, препзїндъ-се ла редечїпале „де“ шї постпзїндъ-се „орї,“ прекът: де доаъ орї, де трїї орї, де поаъспрезече орї.

Дела доаъзечї диченїндъсе дитре нїтералъ шї „орї“ се дитрепъне „де,“ прекът: де доаъзечї де орї, де о схтъ де орї, де о мїе де орї, m. m. d.

Деосъїре фаче о датъ саъ зпа оаръ, зне орї. Се зїче асепене: одїнеоаръ, де тѣлте орї, де пенътерате орї.

Ачест феліѣ де дпмълдітѣвѣ нъ се декинъ. Нъмаї „одатъ“ се поате аша декина: одатъ, з неї дъдї ш. м. d.

Дпмълдітѣвѣле де ал доіле феліѣ сѣпт: сїмпла (сїнгърїт), ддоїт, дпріїт, дппатрат, дпчїпчїт, дпшесїт, дпшентїт, дпонтїт, дпоїт, дпзечїт, дпзїспрезечїт, дпоаъзечїт, дпсѣтїт, дпміїт ш. м. d.

Ачесте дпмълдітѣвѣ сѣпт зп феліѣ де дпсѣшїтѣвѣ шї ка ачесте се деїнъ. D. e. ддоїт саъ ддоїтѣл, ддоїтѣлї ш. м. d. ддоїтѣ саъ ддоїта, ддоїтеї ш. м. d.

§ 26. Despre numerélele despartitive.

Пърдітѣвѣле аратъ дп кѣте пърдї есте зп дпгрег дппърдїт, прекъп: жъштѣте, трїерїѣ трїїцъ), патрарїѣ (пъртїде. Челеалте пърдітѣвѣ се формѣазъ аніпандъ-се ла ръдъчїнале „пъртїде“ дп пзтърѣл сїнгърїт; дарѣ дп пзтърѣл дпмълдіт „пъртїде.“ D. e. чїпчїцъ онтїцъ, зечїцъ ш. м. d.

Ачесте пшмерале се декинъ ка сѣвстантївѣле фетеешгї, пъмаї трїерїѣ ка челе вървѣтешгї шї патрарїѣ ка челе де цѣлѣ аместекат. D. e. трїїцъ трїїцъ ш. м. d. трїерїѣ, трїерїѣлї ш. м. d.

Пърдїле дїп дпгрегѣл лзѣте се пог дпсѣшна дп пзтърѣл сїнгърїт дп зршѣторїѣл кїп: о жъштѣте, о пъртїцъ, о трїїцъ. Дп пз-

шъръа дитъацит се зиче: доаъ жътътъци, трий пъраре, чичи месце ($\frac{2}{3}$) о сятъ доаъ зечї шї чичї дїа трий сате месе де пъртїмї ($\frac{125}{300}$) поаъзъчї шї шепте дїа патръ мїї де пъртїмї ($\frac{97}{1000}$).

Cap al cincile.

Pronúmele.

§. 27. Definițiunea și împartirea pronumelui.

Пронътеле есте и фелїѣ де къвант, кареле се пне дп лок де състаптив, спре а пъръсі а лїї неплъкътъ пофторре. Д. е. Георгіе аѣ дп-треват пре Іоан, кжд ва венї Іоан саѣ трїмісѣа лїї Іоан. Дп лок де ачеаста пофторре а състаптивъа лїї с зиче къ пронътеле: Георгіе аѣ дп-треват пре Іоан, кжд ва венї еа, саѣ трїмісѣа лїї.

Пронътеле сѣнт де шесе фелїзрї, прекут: 1. персонале, 2. пошелътїве, 3. аръгътїве, 4. редъкътїве, 5. дп-тревътѣе, 6. нефїнітїве.

§. 28. Despre pronúmele personal.

Пронътеле персонале сѣнт ачеле, каре дп-сътвезъ о персоапъ. Дп ворвїре деосъвїм трий

персоане, адекъ дптѣа „еѣ“ саѣ „пої“,“ каре ворвеште, а доа „тѣ“ саѣ „вої“ ла каре се ворвеште, ши а тѣа „ел“, „еа“, „її“, „еле“ де каре се ворвеште.

Пронѣтеле персонале сѣнт орі сѣмпле орі компѣсе. Чел сѣмпла есте орі дптрег орі скѣртат.

A.

Пронѣтеле персонал сѣмпла дптрег.

Ачеста се декѣнѣ дп ѣртѣторїѣл кѣп:

Нѣмѣрѣл сѣнгѣрїт.

I. перс.	II. перс.	III. перс.	
		Бѣрѣ.	Фет.
1. еѣ	тѣ	ел,	еа,
2. de mine	de tine	лѣї саѣ de дѣп- сѣл,	еї саѣ de дѣпса
3. mie	ѣие	лѣї,	еї
4. pre mine	pre tine	пре ел саѣ пре дѣпсѣл,	пре еа саѣ пре дѣпса.
5. — —	тѣ		

Нѣмѣрѣл дптѣлѣїт.

1. пої	вої	її, (еї)	еле
2. de пої	de вої	лор саѣ de дѣпшїї	лор саѣ de дѣпсе.ле
3. поаѣ	воаѣ	лор пре її (еї) саѣ	лор пре еле саѣ
4. пре пої	пре вої	пре дѣпшїї	пре дѣпсе.ле
5. — —	вої	— —	— —

Дисътваре. Ди лок джисл, джиса, джисшї, джиселе, се зиче: тржисл, тржиса, тржисшї, тржиселе, дарь нѣмаї къ препъсчїзнїле: ди, дїп, пї прїп, прекът: ди тржисл, дїп тржисшї, прїп тржиса, дїп тржиселе.

Б.

Пронъте персонал скъртат.

Ачест пронъте се дїтревзїндеазъ ди петїж-
лочїть легътъръ къ зїкъмжїтъл, аре нѣмаї а трїеа
шї а патра къдере, шї се декїнъ аша:

Нътърл сїнгерїт.

I. Перс.	II. перс.	III. перс.	върв.	фетееск.
Къд. 3. мї мї	цї цї		ї	ї
„ 4. тъл	те		л	о

Нътърл дпшлцїт.

Къд. 3. не нї	въл вї	ле лї	ле лї
„ 4. не	въл	ї	ле.

Дисътвареа 1. Дакъ лъкрареа персоаней се
дїтоарче кътръ еа дїсанї се дїтревзїндеазъ ди
дїтѣеа шї а доа персоанъ пронътеле скъртат.
Д. е. тъл възър, тъл те сзперї, вої въл ва-
те цї капъл. Ди а трїеа персоанъ дїторчереа
лъкрерїї свїентълвї кътръ сїне дїсншї се рълспїкъ
прїп деосвїт пронъте персонал, кареле с'ар пълте
пшї дїторкѣтїв, шї кареле аша се декїнъ петъръ
амждоазъ цевърїле шї пштереле:

- Къд. 2. de sine, de сїнешї,
„ 3. 'снї, сїешї,
„ 4. се, пре сїне, пре сїнешї.

дпсѣтпарае 2. 'с, 'ші, 'с ші се, се дптре-
 азъ ка пропѣте сквртате дп неміжлочіть
 зръ къ зікъштптъл. D. e. ea ші фаче рѣѣ,
 і-аѣ пердѣт вапіі, ea ce десѣъ теазъ.
 Деспре дптревзіндарае ші легѣтра пропѣ-
 ѣ сквртат къ зікъштптъл чітеште §. 75 ші 76.

Пропѣтеле персоналеле компѣсе.

I. Персоапъ.

Нѣтърѣл сіпгѣрїт.

вѣрвѣтеск.

фетеееск.

d.	1.	еѣ дпсѣ-ші,	еѣ дпса-ші,
	2.	de tıne дпсѣ-ші,	de tıne дпса-ші,
	3.	mıe дпсѣ-ші mıe-ші	mıe дпса-ші,
	4.	пре mıne дпсѣ-ші,	пре mıne дпса-ші.
	5.	— — — —	— — — —

Нѣтърѣл дпштѣцїт.

Кѣд.	1.	пої дпші-не,	пої дпсе-не,
	2.	de пої дпші-не,	de пої дпсе-не,
	3.	поазъ дпші-не,	поазъ дпсе-не,
	4.	пре пої дпші-не,	пре пої дпсе-не,
	5.	— — — —	— — — —

II. Персоапъ.

Нѣтърѣл сіпгѣрїт.

вѣрвѣтеск.

фетеееск.

Кѣд.	1.	тѣ дпсѣ-ці,	тѣ дпса-ці,
	2.	de tıne дпсѣ-ці,	de tıne дпса-ці,
	3.	mıe дпсѣ-ці mıe-ці,	mıe дпса-ці,
	4.	пре tıne дпсѣ-ці,	пре tıne дпса-ці.

Нѣтърѣл дпнѣлцѣт.

	вѣрѣтеск.	фетеск.
Кѣд.	1. вої дпшѣ-вѣ,	вої дпсе-вѣ,
„	2. de вої дпшѣ-вѣ,	de вої дпсе-вѣ,
„	3. воаѣ дпшѣ-вѣ,	воаѣ дпсе-вѣ,
„	4. пре вої дпшѣ-вѣ,	пре вої дпсе-вѣ.
„	5. — — — —	— — — —

III. Персонаѣ.

Нѣтърѣл сѣнгѣрѣт.

	вѣрѣтеск.	фетеск.
Кѣд.	1. ел дпсѣ-шѣ,	еа дпса-шѣ,
„	2. лѣї дпсѣ-шѣ, лѣї-шѣ,	еї дпсе-шѣ, еї-шѣ,
„	3. лѣї дпсѣ-шѣ лѣї-шѣ,	еї дпсе-шѣ,
„	4. пре ел дпсѣ-шѣ,	пре еа дпсе-шѣ.
„	5. — — — —	— — — —

Нѣтърѣл дпнѣлцѣт.

Кѣд.	1. иї, дпшѣ-шѣ,	еле дпсе-шѣ,
„	2. лор дпшѣ-шѣ лорѣ-шѣ,	лор дпсе-шѣ, лорѣ-шѣ
„	3. лор дпшѣ-шѣ лорѣ-шѣ,	лор дпсе-шѣ, лорѣ-шѣ
„	4. пре иї, дпшѣ-шѣ,	пре еле дпсе-шѣ.
„	5. — — — —	— — — —

§. 29. Despre pronúmele posíedietive.

Пронѣтеле пошезѣтѣвѣ аратѣ, ал кѣї есте овѣптѣл, de каре-ї ворѣл. Еле се фортѣаѣл дѣла чѣле персонале шѣ сѣлѣт зрѣтѣоарѣле:

De ценя върътеск.

Нѣтърѣя сѣгѣрѣт.	Литѣлѣцѣт.
Перс. I. мѣѣ	меѣ
пострѣ	пострѣ
„ II. тѣѣ	тѣѣ
вострѣ	вострѣ
„ III. сѣѣ	сѣѣ.

De цен фетеск.

Нѣтърѣя сѣгѣрѣт.	Литѣлѣцѣт.
Перс. I. теа	теле
поастрѣ	поастре
„ II. та	тале
воастрѣ	воастре
„ III. са	сале.

Литѣлѣцѣт. Дакъ провѣтеле пошезѣтѣв де а триѣа персоанѣ нѣ аратѣ пошезѣтѣа сѣвѣнтѣлѣѣ се пѣне ли лок де пошезѣтѣв провѣтеле персонал: лѣѣ, еѣ, лор. D. e. ел аѣ вѣзѣт пре пѣрѣнциѣ лѣѣ, адекъ нѣ пре аѣ сѣѣ чѣ пре пѣрѣнциѣ алѣѣа.

Пошезѣтѣвеле орѣнарѣѣ се постѣн сѣвѣстантѣвѣлѣѣ шѣ се декѣнѣ ка литѣлѣцѣтѣв постѣнс. D. e. татѣл мѣѣ, татѣлѣѣ мѣѣ ш. м. d. картеа теа кѣрѣциѣ теле ш. м. d.

Декѣнѣчѣѣнеа провѣтелѣѣ пошезѣтѣв
фѣрѣ сѣвѣстантѣв.

De цен върътеск.

сѣгѣрѣт.	Литѣлѣцѣт.
Кѣд. 1. ал мѣѣ,	аѣ меѣ,
„ 2. де ал мѣѣ,	де ал меѣ,

Къд. 3.	ла ая теѣ,	ла аї теї,
„ 4.	пре ая теѣ,	пре аї теї,
„ 5.	— —	— —

Фетееск.

сінгъріт.	дптѣлцїт.
а теа,	а ле теле,
де а теа,	де а ле теле,
ла а теа,	ла а ле теле,
пре а теа,	пре а ле теле,
— —	— —

Аша се декїпъ шї челелалте пропъте пошезътїве асемене шї пропътеле

а лѣї, а лѣї, а лор,
 аї лѣї, аї лѣї, аї лор,
 а лѣї, а лѣї, а лор,
 але лѣї, але лѣї, але лор.

Пропътеле пошезътїв рар кжнд се дптре-взїндеазъ дпайнтеа събстаптівълѣї, шї атѣнча се декїпъ ка фъръ събстаптів. D. e. ая пострѣ пърїнте, де ая пострѣ пърїнте, ш. m. d. а теа соръ, де а теа соръ, ш. m. d.

§. 30. Despre pronúmele aratatyve.

Пропътеле арътътїв дпсатпъ персоана саѣ лѣкрѣл, де каре есте ворѣа, маї акѣрат, декѣт пропътеле персонале, шї сжпт ѣртѣтоареле :

De цеп бървѣтеск.

Нѣм. сѣгвѣрит.	Дитвѣлцѣт.
Сѣмпле ест, естѣ еста,	ештї, ештїї,
„ чел, чепа,	чеї, чеїа,
Компѣсе аест, аеста,	аештї, аештїї,
„ ачест, ачеста,	ачештї, ачештїї,
„ ачел, ачела.	ачеї, ачеїа.

Фетееск.

сѣгвѣрит.	Дитвѣлцѣт.
Сѣмпле еастѣ, еаста,	есте,
„ чеа,	челе,
Комп. аеастѣ, аеаста,	аесте,
„ ачеастѣ, ачеаста,	ачесте,
„ ачееа,	ачеле.

Декѣпѣчѣзпеса.

Нѣштѣрѣа сѣгвѣрит.

De цеп бървѣтеск.	Фетееск.
Кѣд. 1. ест, естѣ, еста,	еастѣ, еаста,
„ 2. естї, естѣїа,	естей, естеїа,
„ 3. естїї, естѣїїа,	естей, естеїа,
„ 4. пре ест, пре естѣ.	пре еастѣ, пре еаста.
„ 5. — —	— —
Грамагека II.	4

Нѣмьрѣа дитѣлдіт.

Къд. 1.	ештї, ештїї ештїа,	есте, естеа,
„ 2.	естор, естора,	естор, естора,
„ 3.	естор, естора,	естор, естора,
„ 4.	пре ештї, пре ештїа,	пре есте, естеа.
„ 5.	— —	— —

Дитрѣ ачест кін се декінѣ шї компѣселе:
аест, аеста, аеастѣ, ачест, ачаеста, ачестѣ, ачаеста.

Чел шї ачел се декінѣ ка артикѣлѣ арѣтъ-
тїв, прекѣт: чел, челїи ш. т. д.

Дпсѣт. Де свѣпта чеа де пре ѣртѣ а про-
пѣтелѣ арѣтътїв адеце се апїнѣ „шї“ прекѣт:
естѣа-шї, ачаа-шїи ш. т. д.

§. 31. *Despre pronumele redcatyve.*

Пропѣтеле редѣкѣтїв редѣче о зїчере саѣ о
ворѣ ла ачел свѣстаптїв саѣ пропѣте, дп локѣл
кѣрѣа се пѣне. D. e. Отѣл, кареле де Дѣт-
пезеѣ пѣ се теме, есте пе калеа перїрїї.

Редѣкѣтївеле пропѣте сѣнт: каре шї че.
Каре се декінѣ аша:

Нѣмьрѣа сїнгѣрїт.

	вѣрѣтеск.	фетесек.
Къд. 1.	каре, кареле,	каре,
„ 2.	кѣрѣї, кѣрѣїа,	кѣрїї, кѣрїїа,
„ 3.	кѣрѣї, кѣрѣїа,	кѣрїї, кѣрїїа,
„ 4.	пре каре, пре кареле.	пре каре, пре кареа
„ 5.	— —	— —

Нъшъръа дптълджит.

Къд.	1. каре, каріі,	каре,
„	2. кърор, кърора,	кърор, кърора,
„	3. кърор, кърора,	кърор, кърора,
„	4. пре каре, пре каріі.	пре каре.
„	— — — — —	— — — — —

Редъкътивъа: „че“ есте де дѣтѣ ценъриле ши пѣтереле ши се декінъ аша: че, кѣі ш. м. д. Дп нъшъръа дптълджит рѣтѣне педекінат, прекъм: че, де че ш. м. д.

Че адеце орї се дптревънѣаеъ дппрезнат къ провътеле арѣтътив, чел саѣ ачел, прекъм: чел че, челѣі че, ш. м. д.

§. 32. Despre pronumele entreatyve.

Провътеле дптревътїве сѣнт ачеле, къ каре не дптревът деспре о персоапъ саѣ деспре за лъврѣ. D. e. чїне аѣ фост аїї?

Дптревътївеле провъте сѣнт: каре, че ши чїне. Каре ши че се декінъ ка редъкътивъа, ши се дптревънѣаеъ къ ши фъръ съвстантїв. D. e. Кареле аѣ фост вреднїк де лавдѣ? Кареле върват саѣ арѣтат дндѣрат? Че ворвештї? Че къвїнте сѣнт ачесте? — Чїне се дптревънѣаеъ фъръ съвстантїв, ши есте пѣтмаї де ценъа вървѣтеск ши де нъшъръа сїнгърїт, ши аша се декінъ: Чїне, кѣі, ш. м. д.

7 §. 33. Despre pronumele nefinitive.

Пронътеле нефинитив дясатъ пре а трѣа персоаъ, даръ пехотърѣт. Челе май дитревзѣндате дѣн ачесте провъте сѣнт зръмътоаре: 1. алт, 2. кѣтаре, 3. пѣме, пѣмене, 4. зп, врезп, 5. фѣкаре, орї каре, оарекаре, пѣкаре, 6. чѣева, орїчѣне, оаречѣне, фѣчѣне, оаречѣне, пештѣне, пѣкарева, пѣскаѣва, 7. карева, 8. чева, фѣече, орїче, оарече, 9. пѣште, 10. кѣцѣва, кѣтева, 11. тот шї тѣлт.

Декѣнъчѣзѣнеа провътелор нефинитиве.

1.

Нѣштърѣа сѣнгърѣт.

De цел вървътеск.

Фетееск.

Кѣд. 1. алт, алтѣл,

алтѣ, алта,

„ 2. алтѣї, алтѣїа ш. а. алтѣї, алтѣїа ш. т. d.

Нѣштърѣа дѣштѣцѣт.

Кѣд. 1. алцѣї, алцѣї,

алте, алтеле,

„ 2. алтор, тлтора

алтор, алтора ш. т. d.

ш. т. d.

Дѣсѣтваре. Дакъ провътеле нефинитив: алт се декѣнъ кѣ артѣкѣлѣа арѣгѣтѣв, прѣїтеште дѣнѣн-теа са зп „л.“ D. e. челлалт, челалтѣ, чѣлалцѣї, чѣделалте ш. т. d.

2.

Нѣтърѣа сѣгѣрѣг.

De cep vьrbь.

Фетееск.

- Кѣд. 1. кѣтаре, кѣтареле, кѣтаре, кѣтареа,
„ 2. кѣтърѣѣ, кѣтърѣѣа кѣтарей, кѣтърѣѣ, кѣтъ-
ш. т. д. рѣѣа ш. т. д.

Нѣтърѣа дѣтѣдѣг.

- Кѣд. 1. кѣтаре, кѣтарѣѣ, кѣтаре, кѣтареле,
„ 2. кѣтърор, кѣтъ- кѣтърор, кѣтърора
рора ш. т. д. ш. т. д.

3.

Nimene este. нѣмаѣ de cepъѣтеск шѣ de
нѣтърѣа сѣгѣрѣг, шѣ се дѣкѣнѣ аша:

- Кѣд. 1. нѣме, нѣмене,
„ 2. а нѣтърѣѣ, нѣтърѣѣа, нѣтънѣѣ нѣтъ-
нѣѣа, ш. т. д.

4.

Ъп, врезп, врезпѣа, зпа, о, врезпа, врео, се
дѣкѣнѣ аша:

- зп саѣ зпѣа, зпѣѣ зпѣѣа ш. т. д.
зпѣѣ, зпор, зпора ш. т. д.
о саѣ зпа, зпѣѣ зпѣѣ ш. т. д.
зпе, зпеле, зпор, зпора ш. т. д.

5.

Фіекаре, орікаре, оарекаре, піскаре, се декіпъ
ка релатівъа каре.

6.

Чіева орї чіе, оаречіе, фіечіе, нештіе,
піскарева, піскаіва се дитревзіндеазъ нѣтаї дн
пелъа вѣрѣтеск ші дн нѣтъръа сінгѣрїт, ші нѣ
прїїтеште дн кѣдерї вре о нѣтаре. D. è. чіева,
de чіева ш. т. d.

7.

Нѣтъръа сінгѣрїт.

Къд. 1. карева, карева,
„ 2. кѣіва ш. т. d. de карева ш. т. d.

Нѣтъръа дитѣдїт.

Къд. 1. карїва, карева,
„ 2. карїва ш. т. d. de карева ш. т. d.

8.

Чева, фіече, орїче, оарече нѣ прїїтеште дн
кѣдерї ші нѣтере нїчї о нѣтаре. D. e. чева, ш. т. d.

9.

Нїште есте de нѣтъръа дитѣдїт ші de амън-
доаъ пѣнѣрї, ші се декіпъ аша: нїште, нїштор,
нїштора ш. т. d.

10.

Къдѣва, кѣтева, се дѣтревѣнѣвазъ пѣмаѣ дѣ
нѣтѣрѣл дѣтѣлѣдѣт шѣ нѣ прѣѣменѣте дѣ кѣдерѣ
нѣчѣ о мѣтаре. D. e. къдѣва, de къдѣва ш. m. d.

11.

Тотъ дакъ дѣсѣтѣвазъ атѣт кѣт: „Фѣеште-
каре,“ есте провѣте нефѣнѣтѣв, шѣ се декѣнѣ къ
сѣвѣстанѣтѣв аша:

Нѣтѣрѣл сѣнѣрѣт.

De ценъ вѣрѣтѣск.

Фемееск.

Кѣд. 1. тотъ отѣл,	тоатѣ адѣнареа,
„ 2. тотъ отѣлѣ,	тоатѣ адѣнѣрѣ,
„ 3. тотъ отѣлѣ,	тоатѣ адѣнѣрѣ,
„ 4. пре тотъ отѣл,	тоатѣ адѣнареа.

Нѣтѣрѣл дѣтѣлѣдѣт.

Кѣд. 1. тоѣ оаменѣ,	тоате адѣнѣрѣле,
„ 2. тѣтѣрор оаменѣлор,	тѣтѣрор адѣнѣрѣлор,
„ 3. тѣтѣрор оаменѣлор,	тѣтѣрор адѣнѣрѣлор,
„ 4. тоѣ оаменѣ.	тоате адѣнѣрѣле.

Мѣлѣт шѣ мѣлѣтѣ дѣ нѣтѣрѣл сѣнѣрѣт нѣ се
мѣтѣ, дарѣ дѣ нѣтѣрѣл дѣтѣлѣдѣт се декѣнѣ аша:

De ценъ вѣрѣтѣск.

Фемееск.

мѣлѣтѣ,	мѣлѣте,
мѣлѣтор мѣлѣтора.	мѣлѣтор мѣлѣтора,
ш. m. d.	ш. m. d.

Cap al siésele.

Dicamentul.

§. 34. Definițiunea și împartirea dicamentului.

Zikъmъntъa este зп феліѣ de квъжнт, кареле аратъ деодатъ къ тѣмъ орі лъкрареа, орі пѣтіміреа орі стареа свѣіентълѣі. D. e. еѣ скріѣ, еѣ сжнт де ел вѣтѣт, ноі dormim.

Дп лѣмба ромънеаскъ сжнт шенте феліѣрї de zikъmintе, адекъ:

1. Лъкрѣтѣве-трекѣтѣве, каре аратъ о лъкраре, че трече кѣтръ зп овіент. D. e. Ioan адѣпъ ф.жп. Аічі лъкрареа а лѣі Ioan трече кѣтръ ф.жп.

2. Лъкрѣтѣве-петрекѣтѣве, каре дпсѣтнеазъ о лъкраре, че пѣ трече кѣтръ алтѣа. D. e. еѣ мерг, тѣ алерѣї.

3. Редзкѣтѣве, ла каре лъкрареа се дптоарче кѣтръ дпсѣші свѣіентѣа. D. e. еѣ тѣ вѣкѣр, ел се сіргѣеште.

4. Пѣтімітѣве, каре аратъ о пѣтіміре а свѣіентълѣі де кѣтръ алтѣа. D. e. ел есте окѣрѣт de тоуї оаме пїї.

5. Стѣтѣве, каре пічі лъкрареа, пічі пѣтіміреа, чї пзмеї стареа свѣіентълѣі дпсѣтнеазъ. D. e. еѣ dorm, еѣ шед.

6. Неперсонале, каре нъ пріітеск пічі зп про-
нште персонал, пічі зп съвстантѣв, D. e. фѣл-
церьъ, тѣпъ, піпце, плоаъ.

7. Ажгторіале, каре шервек атѣт сі-еші кѣт
ші алтор зікѣмінте ла конжзгарае тіпнзрі.лор ком-
нессе. Ачесте зікѣмінте сѣлт: а аве, ші а фі.
D. e. ат авѣт, ай вѣзѣт, съ фіе крезѣт.

Ла зікѣмінте черчетѣт: 1. персоана, 2. нъ-
търѣл, 3. форма, 4. модѣл, 5. тіпнѣл, 6. конжз-
гѣчїінеа.

§. 35. Despre persoana și număr.

Зікѣмїнтѣл аре атѣт дп нѣтърѣл сіпгѣрїт,
кѣт ші дп чел дпнѣлдіт трїї персоане, адекъ
дпгѣеа, а доа ші а трїеа, каре се респїкѣ орї
прїп провѣтеле персонал кореспнзѣторї орї се
дпдѣледе дїп десетѣра ворбѣї. D. e. еѣ аѣд. саѣ
аѣд, тѣ крезї саѣ крезї. De а трїеа персоанѣ
есте ші орї каре съвстантѣв ші орї че пронште.
D. e. дпвѣдѣторїѣл зїче, анії трек.

§. 36. Despre forma.

Форма зікѣмінтелор ромѣнештї есте дп-
трїїтѣ, адекъ лѣкрѣтївѣ, редѣкрѣтївѣ ші нѣтїмітївѣ.

Форма лѣкрѣтївѣ се дптресзїнѣеазѣ суре а
арѣта лѣкрарае саѣ стареа сѣвїенгѣлї. Дечї дѣнѣ
ачеастѣ формѣ се конжзгѣ зікѣмінтеле: 1. лѣкрѣ-
тїне-трекѣтїне, 2. лѣкрѣтїне-негрекѣтїне, 3. стѣ-

тѣ, 4. пеперсонале, 5. ажэторіале. Форма рѣдкѣтѣвъ се дитревициеазъ спре а арѣта, кѣткѣ орї а са орї алтѣа лѣкраре се дидреаптѣ спре сѣвиент. D. e. е.л се вѣкѣрѣ, рѣїї се педепсеск де Dѣтнезеѣ.

Форма пѣтїмітївъ респїкѣ депліна пѣтїміре а сѣвиентѣлї. D. e. епїстола есте де тїне скрісѣ.

§. 37. Despre modurї.

Модурїе сѣнт кїпѣрї спре а арѣта дїсѣтпапца зїкѣтѣпѣтѣлї шї сѣнт дї лїмба ротѣнеаскѣ зрѣшоареле шесе:

1. Нефїнітївъл, каре арагѣ дїсѣтпапца зї кѣтѣпѣтѣлї, фѣрѣ де а хотѣрѣ персоана шї пѣтѣрѣл. D. e. а лѣѣда, а фї вѣзѣт.

2. Пѣртѣшїтївъл, каре афарѣ де тїмпѣл зїкѣтѣпѣтѣлї арагѣ шї дїсѣтїеа персоанї. D. e. п лѣ дї гѣнд, порочїт.

Арѣтѣтївъл, каре респїкѣ лѣкрареа, пѣтїміреа саѣ стареа персоанї дїтрѣ тї кїп хотѣрѣт. D. e. еѣ дївѣц, тѣ аї фѣкѣт, ел ва венї.

Сѣпѣлїтївъл, кареле арагѣ, кѣткѣ зїкѣтѣпѣтѣлї есте сѣнѣс ла алт зїкѣтѣпѣт, саѣ де алтѣа атѣрѣл. D. e. тревѣе сѣ лѣкрѣї.

3. Дорїтївъл, кареле арагѣ о пофѣтѣ о дорїнѣ пѣдїпїлїнїтѣ. D. e. де ар фї фост сїргѣнѣчос, ар аве штїїнѣе.

4. Дїпѣрѣтївъл, каре шерѣшѣте спре а порочї, доженї, рѣга шї опрї. D. e. мерѣї а касѣ лѣ пїер де тїмпѣл.

§. 38. Despre tѣmpuri.

Tѣmpurile се аратъ prin зикъштит ши сѣлт зрѣтъoarele: 1. tѣmpia de faцѣ, 2. tѣmpia кам трекът, 3. tѣmpia трекът, 4. tѣmpia преа трекът, 5. tѣmpia виѣторѣ, 6. tѣmpia виѣторѣ трекът I. ши ал 7. tѣmpia виѣторѣ трекът II.

1. Tѣmpia de faцѣ аратъ лѣкрареа, пѣтѣмѣ-rea саѣ стареа свѣпелгълѣ ши клѣпа ворвѣрѣи. D. e. ел вѣне, воѣ сѣптецѣи лѣсърчѣпацѣи, иѣ dorm.

2. Tѣmpia кам трекът аратъ, кѣткъ о лѣкраре, пѣтѣмѣре саѣ старе лѣккъ пѣ саѣ сѣършит, лѣчепѣндѣсе алта. D. e. еѣ скрѣт, лѣтрѣнд фрателе шиѣ ши касъ.

Tѣmpia кам трекът асемене се лѣтревѣндеазъ, спре а лѣсѣтна лѣпѣтѣа tѣmpiaлѣи лѣкрѣрѣи, пѣтѣмѣрѣи саѣ а стѣрѣи. D. e. Io an тѣпка лѣ пѣстѣе пѣтѣи шиѣ шиѣре сѣлватѣкъ ши лѣкѣсте.

3. Tѣmpia трекът се лѣтревѣндеазъ, дакъ есте ворвѣ de о трекътѣ лѣкраре, пѣтѣмѣре саѣ старе фѣрѣ привѣндѣ ла алта. D. e. еѣ ам вѣлѣдѣт каса теа. Ел крѣзѣ непѣтѣндеѣ те ле.

4. Tѣmpia преа трекът лѣсѣтнеазъ, кѣткъ лѣкрареа, пѣтѣмѣреа саѣ стареа аѣ фост трекътѣ лѣчепѣндѣсе алта. D. e. акѣта скрѣсесет епѣстола, кѣнд сосѣ ел. Ам фост азѣт новѣтатеа ачеаста, лѣнапте de че ам прѣимѣт gazeta.

5. Tѣmpia виѣторѣи аратъ о фѣлтѣре, пѣтѣмѣре саѣ старе лѣ тѣштѣа виѣторѣи. фѣрѣ прѣ-

виждь ла алта. D. e. ва дпвѣтрини, ва фѣпъкъжит.

6. Тимъла виіторіѣ трекът I. шѣ II. се дитре-вѣицеазъ, спре а дпсѣтна о фѣнтѣре нѣтиміре саѣ старе, каре ва фѣ трекътъ кжнд се ва диче-не алта. D. e. дакъ воіѣ фѣ прѣимит дела тине баніи чеі дппрѣмѣтацї, воіѣ дптоарче амънетъла.

§. 39. Despre conjugatiune.

А конжъга зп зикъмънт атжт есте, кжт а да лѣ ачеле мѣтърї, прїп каре се дпсамнъ дитр зп кпн кѣвенїт персоана, нѣтъръл, модъла форма шѣ тимъла лѣ. Дп лѣмба ротжнеаскъ сжнт патрѣ конжъгъчїзнї.

Дгпъ сѣршїреа нефїнітивълѣ тимълѣ де фацъ а формеї лѣкрътїве се кзпоаште, де каре конжъгъчїзне есте зикъмънтъла.

Нефїнітивъла тимълѣ де фацъ се сѣршеште ла дптѣеа конжъгъчїзнеа, дп „а“ акцентъат. D. e. а лъ ѣ dá; ла а доаъ дп „ѣ“ акцентъат. D. e. а тъ чѣ; ла а л трїеа дп „е“ неакцентъат. D. e. а прїнде; ла а патра дп „ї“ саѣ „ж“ акцентъат. D. e. азї, хотърл.

§. 40. Despre mutările literelor la conjugatiune.

Регълае цемерале деспре мѣтърїле літерелор дп §. 6. кзпрїнсе сжнт шѣ ла зикъмїнте де аплекат, даръ кѣ зрмѣтоареле деосъврї шѣ адаоцерї:

1. Зікъмінтеле de a doa, a treia, ши a патра конжзгъчізне „d“ дпайте de „ъ“ орї мзтъ дп „z“ орї ласъ немзтат. D. e. vadъ орї вазъ, вжндъ орї вжизъ, аздъ орї азъ.

2. Зікъмінтеле de a doa ши a тpеia конжзгъчізне мзтъ дп пьртъшітївзл а тїмпзлї de фацъ „d“ дпайте de „ж“ дп „z.“ D. e. къзжнд, вжп-зжнд, дела кад, вжнд.

3. Зікъмінтеле de a doa ши a тpеia конжз-гъчізне мзтъ „d“ дпайте de „з“ дп „z.“ D. e. къ-ззт, кpеззт, дела кад кpед. Нзтаї вжнд ши пїерд аз вжндзт ши пїердзт. Дп дпгъеа нерсоапъ сїнгзрїтъ тїмпзлї de фацъ дп лок de „d“ се поате дпгpевїнда „z.“ D. e. еѣ вѣд саѣ въз, еѣ вжнд саѣ вжиз, еѣ кpед саѣ кpез.

4. Зікъмінтеле de конжзгъчізна а патра дп „еск“ пьстpеазъ „d“, „т“, „ст“, ши „с“ дпайте лї „ї“ немзтат. D. e. вѣдеск, вѣді, вѣдїнд, вѣдїт; гътеск, гъті, гътїнд, гътїт; вестеск, вестї, вестїнд, вестїт; сосеск, сосї, со-сїнд, сосїт. Ачеаста есте de дпсъмнат de зікъ-мзптзл „сокот, сокотїт, сокотїнд.“ Даръ тотзші се зіче: тз сокоцї.

5. Ъпеле зікъмінте de a тpеia ши a патра конжзгъчізне „т“ дпайте de „ъ“, орї дп пpефак дп „ц“, орї дп ласъ немзтат. D. e. скоатъ ши скоацъ, дпгїтъ ши дпгїцъ.

6. Мзлте зікъмінте маї алес de дпгъеа кон-жзгъчізне ши ѣпеле de a патра, мзтъ „о“ дп „з“ дакъ „о“ пїерде акцентзл. D. e. еѣ порт, пої пзртзт; тз торї, вої мзрїцї.

7. Ла а триеа конжзгъчизне, дн тинпъа де фацъ ал арътътівълї, сзненътівълї шї дн дн-пърътівъл „о“ акцентзат се тзтъ дн „оа,“ дн днтъеа шї а доа персоапъ а пзтърълї днтъл-цїт. D. e. пої коачет, вої коачецї. Даръ дакъ пз есте акцентъа пе сілава „оа,“ апоїз се тзтъ дн „о.“ D. e. кочет кочецї.

8. Зїкътинтеле де а доа шї де а триеа конжзгъчизне, кз „ъ“ дн „е.“ D. e. еъ вьд, пої ведет, вої ведецї.

Ла челелалте конжзгъчизнї фїналъа „ї“ дн а доа персоана днтълцїт пз фьптзеште тзта-реа сзпаптеї „ъ“ дн „е.“ D. e. еъ арът, вої арътацї (пз аретацї).

Се зїче дн лімба попоралъ: аръцї, рьвзї дн лок: арецї, ревзї.

§. 41. Conjugatiunea dicamintelor ajutoriale a „avé“ si a „fi.“

Нефїнітївъл.

De фацъ.	авé, саъ а авé,	фї саъ а фї,
Тїмп. трекзт.	фї авзт, саъ а фї авзт,	фї фост саъ а фї фост,
Тїмп. преа трекзт.	фїфоставзт саъ а фїфоставзт.	пз есте дн дн-пзевзїпцаре.

Пъртътшїтївъл.

De фацъ.	авънд,	фїнд.
Тїмп. трекзт.	авзт,	фост.
Тїмп. преа трекзт.	фост авзт,	лїпсеште.

Арѣтъ тивѣла де фаѣъ.

еѣ ам,	еѣ сѣпт (ѣс, с)
тѣ аї,	тѣ ештї,
ел, еа аре,	ел, еа есте (ѣї, і, е)
пої авем,	пої сѣптем,
вої авецї,	вої сѣптецї,
її, еле аѣ.	її, еле сѣпт, (ѣс, с).

Тїшпѣла кат трекѣт.

еѣ авеам,	еѣ ерам,
тѣ авеаї,	тѣ ераї,
ел, еа авеа,	ел, еа ера,
пої авеам,	пої ерам,
вої авеацї,	вої ерацї,
її, еле авеа (авеаѣ).	її, еле ера (ераѣ).

Тїшпѣла трекѣт сїшпѣла.

еѣ авѣїѣ,	еѣ фѣїѣ (фѣсеїѣ),
тѣ авѣшї,	тѣ фѣшї (фѣсешї),
ел, еа авѣ,	ел, еа фѣ (фѣсе),
пої авѣрѣт (авѣт),	пої фѣрѣт (фѣсерѣт).
вої авѣрѣцї (авѣцї),	вої фѣрѣцї (фѣсерѣцї),
її, еле авѣрѣ.	її, еле фѣрѣ (фѣсерѣ).

Тїшпѣла трекѣт компѣс.

еѣ ам авѣт,	еѣ ам фост,
тѣ аї авѣт,	тѣ аї фост,
ел, еа аѣ (о саѣ а) авѣт,	ел, еа аѣ (о саѣ а) фост,
пої ам авѣт,	пої ам фост,
вої ацї авѣт,	вої ацї фост,
її, еле аѣ (о) авѣт.	її, еле аѣ (о) фост.

Тіпнѣл преа трекѣт сітпнлѣ.

еѣ авѣсет.	еѣ фѣсѣсет.
тѣ авѣсепі.	тѣ фѣсѣсепі.
ел. еа авѣсе.	ел. еа фѣсесе.
поі авѣсет.	поі фѣсѣсет.
воі авѣсеці.	воі фѣсесеці.
іі. еле авѣсе.	іі. еле фѣсесе.

Тіпнѣл преа трекѣт копнѣс.

еѣ ам фост авѣт.	
тѣ аі фост авѣт.	
ел. еа аѣ (о саѣ а) фост авѣт.	Зікѣтпнѣл „а фі.
поі ам фост авѣт.	лп ачест тіпн пѣ
воі аці фост авѣт.	се лптревѣнѣеазѣ.
іі. еле аѣ (о) фост авѣт.	

Тіпнѣл вііторіѣ.

еѣ воіѣ авѣ.	еѣ воіѣ фі.
тѣ веі авѣ.	тѣ веі фі.
ел. еа ва авѣ.	ел. еа ва фі.
поі вом авѣ.	поі вом фі.
воі веці авѣ.	воі веці фі.
іі. еле вор авѣ.	іі. еле вор фі.

Тіпнѣл вііторіѣ трекѣт І.

еѣ воіѣ фі авѣт.	еѣ воіѣ фі фост.
тѣ веі фі авѣт.	тѣ веі фі фост.
ел. еа ва фі авѣт.	ел. еа ва фі фост.
поі вом фі авѣт.	поі вом фі фост.
веі веці фі авѣт.	воі веці фі фост.
іі. еле вор фі авѣт.	іі. еле вор фі фост.

Тимпъл вииторіѣ трекът II.

еѣ воіѣ фі фост авѣт,
 тѣ веі фі фост авѣт,
 ел, еа ва фі фост авѣт,
 поі вои фі фост авѣт,
 воі веѣ фі фост авѣт,
 іі, еле вор фі фост авѣт.

Зикътѣтѣл „а фі“
 пѣ аре ачест тимп.

Съпѣлѣтѣвѣл de фадѣ.

еѣ съ айв (am),
 тѣ съ айвї (aı),
 ел, еа съ айбѣ,
 поі съ авем,
 воі съ авецї,
 іі, еле съ айбѣ.

еѣ съ фіѣ,
 тѣ съ фії,
 ел, еа съ фіе,
 поі съ фім,
 воі съ фіѣ,
 іі, еле съ фіе.

Тимпъл трекът.

еѣ съ фіѣ авѣт,
 тѣ съ фії авѣт,
 ел, еа съ фіе авѣт,
 поі съ фім авѣт,
 воі съ фіѣ авѣт,
 іі, еле се фіе авѣт,

еѣ съ фіѣ фост,
 тѣ съ фії фост,
 ел, еа съ фіе фост,
 поі съ фім фост,
 воі съ фіѣ фост,
 іі, еле съ фіе фост.

Тимпъл преа трекът.

еѣ съ фіѣ фост авѣт,
 тѣ съ фії фост авѣт,
 ел, еа съ фіе фост авѣт,
 поі съ фім фост авѣт,
 воі съ фіѣ фост авѣт,
 іі, еле съ фіе фост авѣт.

Ачест тимп de зикътѣтѣл „а фі“
 пѣ се дитреввин-
 цеазѣ.

Доритивъа де фацъ.

еѣ ашѣ	}	авѣ	саѣ авеашѣ еѣ,
тѣ аї			„ аве аї тѣ,
е.л, еа ар			„ аве ар ел, еа,
пої ам			„ аве ам пої,
вої ацї			„ аве ацї вої,
її, еле ар			„ аве ар її, еле.

еѣ ашѣ	}	фі	саѣ фі ашѣ еѣ,
тѣ аї			„ фі аї тѣ,
е.л, еа ар			„ фі ар ел, еа,
пої ам			„ фі ам пої,
вої ацї			„ фі ацї вої,
її, еле ар			„ фі ар її, еле.

Тимъа трекуът.

еѣ ашѣ	}	фі авѣт	еѣ ашѣ	}	фі фост
тѣ аї			тѣ аї		
е.л, еа ар			е.л, еа ар		
пої ам			пої ам		
вої ацї			вої ацї		
її, еле ар			її, еле ар		

Тимъа преа трекуът.

еѣ ашѣ	}	фі фост авѣт
тѣ аї		
е.л, еа ар		
пої ам		
вої ацї		
її, еле ар		

Ачест тимъ де зикъ-
тѣит „ар фі“ нѣ есте дѣ
дѣтревѣинѣаре.

Липърътівъл.

аї, саѣ аївї тѣ,	Фїї тѣ,
аївѣ ел, еа,	Фїе ел, еа,
авет пої,	Фїт пої,
авецї вої,	Фїцї вої,
аївѣ ії, еле.	Фїе ії, еле.

Липсътпареа 1. Дакъ зїкъмънтѣл ажѣторїал:
 „а фї“ шърбеште пѣтаї ка легѣтоаре лїтре сѣ-
 віент шї презїкат, лї лок de „сѣнт“ ordinarїѣ
 се лїтревзїнѣазъ „с“ шї „с“ шї лї лок de
 „есте“ се лїтревзїнѣазъ „жї“ „ї“ шї „е.“
 D. e. оаменїї сѣнт, орї оаменїїс, орї оа-
 менїї ꙗс тѣрїторї. Дѣтнезеѣ есте, орї
 Дѣтнезеѣ жї, Дѣтнезеѣ і, Дѣтнезеѣ е
 пѣтерпїк.

Липсътпареа 2. Лї лїтѣа попоралъ лї тїм-
 пѣл трекѣт лї лок de „аѣ“ се лїтревзїнѣазъ „о.“
 D. e. ел о авѣт, лї лок ел аѣ авѣт.

Лї пѣрцїле Ромѣнїеї де жос лї а трїеа пер-
 соапѣ сїнгѣрїтѣ лї лок „аѣ“ се лїтревзїнѣазъ „а.“
 D. e. ел а фост, ел а фост авѣт лї лок: ел
 аѣ фост, ел аѣ фост авѣт.

Липсътпареа 3. Лї тїмѣл вїїторїѣ лї лок:
 „воїѣ“, „веї“, „ва“, „вом“, „вецї“, „вор.“ лї лїтѣа
 попоралъ adese скодѣндѣсе „в“ саѣ „ве“ се зїче:
 оїѣ, і, а, ом, ’цї, ор. D. e.

еѣ оїѣ	} авѣ	лї лок	еѣ воїѣ	} авѣ
тѣ-ї		„ „	тѣ веї	
ел, еа а		„ „	ел, еа ва	
пої ом		„ „	пої вом	
пої-’цї		„ „	вої вецї	
її, еле ор	„ „	її, еле вор	*	

§. 42. Despre împartirea timpurilor en privința formării.

Timpurile se împart în simple și compuse. Simple se zic acele, care de însuși zikътѣтѣл се кърпид. D. e. крѣд, крѣдеам, крѣзѣѣ. Компусе се нѣтеск ацеле, care сѣнт ѣкегате дѣн зикътѣтѣл ажѣторіал шѣ дѣн алт зикътѣтѣл. D. e. еѣ ам фѣкѣт, еѣ сѣнт лѣѣдат.

Нѣтаѣ форма лѣкрѣтивъ шѣ рѣдѣкѣтивъ are timpuri simple și сѣнт ѣрмѣтоареле:

1. Нефинитивъ де фацѣ;

2. Пѣртѣшитивъ де фацѣ, шѣ ал timpuri трекут;

3. Арѣтѣтивъ де фацѣ, ал timpuri кам трекут, ал timpuri трекут simple шѣ ал timpuri преа трекут simple;

4. Сѣпѣнѣтивъ де фацѣ, шѣ

5. Имперѣтивъ.

Челелалте timpuri шѣ moduri ѣн форма лѣкрѣтивъ шѣ рѣдѣкѣтивъ, прекут шѣ тоате timpuri ѣн форма пѣтимитивъ сѣнт компусе.

Спре а нѣте форма timpuri, трекуе а шѣти timpuri де фацѣ ал арѣтѣтивѣлѣ шѣ ал нефинитивѣлѣ, прекут шѣ пѣртѣшитивъ timpuri трекут ѣн форма лѣкрѣтивъ. D. e. лѣѣд, лѣѣда, лѣѣдат; зѣк, зѣчѣ, зѣкѣт; прѣнд, прѣндѣ, прѣнс; аѣд, аѣзи, аѣзит.

Есте де ѣнѣсѣнат асемenea трѣнѣл зикътѣтѣлѣ, адеку ацеле сілаве саѣ літере, де care

се аниѣ немижлочиѣ финалѣ неѳинитивѣаѣ де фацѣ лѣкрѣтив. D. e. „лазд“ есте трѣпа зикѣтѣлѣтѣаѣ, петрѣ къ де ачестѣ сѣлаѣ се аниѣ финалѣ неѳинитивѣаѣ, адекъ „а“ прекѣт: а лѣздá.

§. 43. Despre formatiunea timpurilor simple.

A. Неѳинитивѣа.

Лѣкрѣтивѣа де фацѣ аниѣ де трѣпа зикѣтѣлѣтѣаѣ ла 1. копѣжѣгѣчиѣне „а“ акцентѣат. D. e. лздá дела лзд.

Ла 2. копѣжѣгѣчиѣне „е“ акцентѣат. D. e. кѣде дела кад.

Ла 3. копѣжѣгѣчиѣне „е“ неакцентѣат. D. e. приде дела принд.

Ла 4. копѣжѣгѣчиѣне „и“ саѣ „ж“ акцентѣат. D. e. сорѣи, окѣрѣ дела сорѣ, окѣр-ѣск.

Лѣсѣтѣпара 1. Зикѣтѣинѣтеле де а доа копѣжѣгѣчиѣне, каре лѣнаѣнѣтеа финалѣаѣ неѳинитивѣаѣ аѣ о сѣпаѣтѣ, се овѣчѣеск а се лѣнѣрѣвѣнѣа де тѣлѣдѣ ка де лѣнѣтеа копѣжѣгѣчиѣне, деѣи аѣ лѣ неѳинитивѣа де фацѣ „иа.“ D. e. тѣиа лѣ лок тѣе; тѣиа лѣ лок тѣе.

Ачестѣ тѣтаре рѣтѣне шѣ лѣ нѣрѣгѣшѣтивѣа трекѣт шѣ лѣ тоате тѣнѣрѣле формате, дела ачестѣ пѣрѣгѣшѣтив. D. e. тѣиаѣт, тѣиаѣѣѣ, тѣиаѣсѣт лѣ лок: тѣет, тѣеиѣѣ, тѣесѣт.

Лѣсѣтѣпара 2. Дѣеле нѣдѣне зикѣтѣинѣте де а патра копѣжѣгѣчиѣне а кѣрора трѣи се сѣрѣшенѣте лѣ „ор“ „ѣр“ форматеѣ неѳинитивѣа де фацѣ лѣ „а.“ D. e. оворѣ, изворѣ, окѣрѣ.

Б. Пъртъштитивъа

de фацъ се формезъ адъогъндъ-се тръпълѣи зѣкъмъптѣлѣи ла длтѣа, а доа шѣ а трѣа конжъгъчѣиѣне „ънд“, еаръ ла а патра „ind.“ D. e. лъѣдънд, тѣкънд, вѣтънд, асвѣрнд, дела лавд, так, ват, асвѣрл.

Длсѣмпареа 1. Зѣкъмъптеле de конжъгъчѣиѣне а доа шѣ а трѣа авънд дпайнтеа фѣналълѣи нефѣитѣивълѣи о сѣпантъ. формезъ пъртъштитивъа de фацъ дп „in“ D. e. мѣнд, скрѣнд дела мѣѣ, скрѣе.

Длсѣмпареа 2. Зѣкъмъптеле de конжъгъчѣиѣне а патра къ фѣналъа нефѣитѣивълѣи дп „а“ формезъ пъртъштитивъа de фацъ дп „ънд.“ D. e. окърънд, ѣзворънд.

Длсѣмпареа 3. Зѣкъмъптеле „трѣитѣ“ шѣ „скот“ аѣ дп пъртъштитивъа de фацъ трѣитѣнд, скотънд, дп лок трѣитѣнд, скотънд.

Дела пъртъштитивъа de фацъ се формезъ дпсѣштитѣе пъртъштитѣе, каре аратъ о лѣкраре, шѣ апѣте :

1. Зѣкъмъптеле, каре дп пъртъштитивъа de фацъ аѣ „ънд“, мѣтъ „ънд“ дп „ѣторѣѣ“ пентрѣ ѣпъа вѣрѣѣтеск, шѣ дп „ѣтоаре“ пентрѣ ѣѣ ѣѣееск. D. e. лъѣдънд, лъѣдѣторѣѣ, лъѣдѣтоаре, тѣкънд, тѣкъторѣѣ, тѣкътоаре, принзнд, принзѣторѣѣ, принзѣтоаре.

Даръ зѣкъмъптеле de а патра конжъгъчѣиѣне къ пъртъштитивъа дп „ънд“ формезъ аѣесте дпсѣштитѣе дп „ѣторѣѣ“ шѣ „ѣтоаре.“ D. e. хотърнд, хотърѣторѣѣ, хотърѣтоаре.

Дпсътнаре 1. Ъеле пзѹне зѹкѹмѹте де о сѹлава ѹак деосѹвѹре. Ачесте сѹнт: дѹнд, дѹгѹрѹѹ, дѹгѹтоаре, сѹнд, сѹгѹторѹѹ, сѹгѹтоаре, лѹнд, лѹгѹторѹѹ, лѹгѹтоаре. вѹнд, вѹгѹторѹѹ, вѹгѹтоаре, вѹнд, вѹгѹторѹѹ, вѹгѹтоаре.

Дпсътнаре 2. Зѹкѹмѹтеле кѹ пѹртѹшѹтѹвѹла де ѹаѹѹ дп „ind“ преѹак „ind“ дп „itorѹѹ“, „itorѹаре.“ **D. e.** тѹнд, тѹндѹторѹѹ, тѹндѹторѹаре, сѹнд, сѹндѹторѹѹ, сѹндѹторѹаре, тѹнд, тѹндѹторѹѹ, тѹндѹторѹаре. **Дпсѹшѹтѹвеле** пѹртѹшѹтѹвеле се пот дптрѹвѹнѹа шѹ на сѹвѹстанѹвеле. **D. e.** ѹѹкѹторѹѹла черѹвѹлѹѹ, zidi-torѹѹ касѹѹ ачестѹѹ.

Пѹртѹшѹтѹвѹла тѹмѹлѹѹ трѹкѹт ла дпгѹѹа шѹ а патра копѹгѹгѹѹвеле се ѹормѹѹзъ дела неѹнѹтѹвѹла де ѹаѹѹ, адѹогѹндѹсе ѹп „т.“ **D. e.** лѹдѹт, а ѹзѹт, дела лѹдѹа, а ѹзѹ. Дарѹ шѹтѹѹ арѹ шѹтѹѹт.

Ачѹаста ѹак шѹ зѹкѹмѹтеле де а доа копѹгѹгѹѹвеле, карѹ дпнѹтеа ѹпалѹлѹѹ неѹнѹтѹвѹлѹѹ аѹ о сѹпанѹѹ. **D. e.** тѹѹт, апронѹѹт, дела тѹѹ, апронѹѹ. Дарѹ зѹкѹмѹтеле: а бе арѹ вѹѹт, а ста, да шѹ а ла аѹ сѹгѹѹт шѹ стат, лѹѹт шѹ лѹт, дѹѹт шѹ дѹт.

Челѹлѹлѹте зѹкѹмѹте де а доа шѹ тѹлѹте де а трѹѹа копѹгѹгѹѹвеле ѹормѹѹзъ пѹртѹшѹтѹвѹла тѹмѹлѹѹ трѹкѹт, парте дп „ѹт.“ **D. e.** вѹѹт, вѹѹт дела вѹд, веѹ, парте дп „с.“ **D. e.** тѹс, прѹнс дела тѹд, прѹнд.

Челѹлѹлѹте зѹкѹмѹте де а трѹѹа копѹгѹгѹѹвеле ѹормѹѹзъ пѹртѹшѹтѹвѹла тѹмѹлѹѹ трѹкѹт дп пт, пт, рт. **D. e.** копт, ѹрѹпт, ѹѹерт, дела коп, ѹрѹпт, ѹѹерт.

Дпсътнаре. Пѹртѹшѹтѹвеле ѹормѹѹ лѹкрѹтѹвеле пѹ се декѹѹѹ, дарѹ чѹлѹ а ѹормѹѹ пѹтѹшѹтѹвеле

се *deniaz* дн амъноаъ нъмереле шѣ ценъріе.
D. e. лъдат, лъдаты, лъдаці, лъдате.

В. Тѣмънъ трекът сѣмплаъ.

Ачест тѣмънъ се формааъ дела нѣргѣнѣтѣмъ
трекът дн зрѣторѣ кѣн :

Ма 1. конжъгъчѣне се нътъ „т“ дн „ѣ“ шѣ
аша се конжъгъ: аѣ, ашѣ, ѣ арѣм, арѣці, арѣ. D. e.

еѣ лъдаѣ,

тѣ лъдашѣ,

ея лъдѣ,

ноѣ лъдарѣм,

воѣ лъдарѣці,

ѣ лъдарѣ.

Днъсѣмънъ. Зѣкънѣтеле а да, а ста, а ла
дн тѣмънъ трекът сѣмплаъ аѣ: дѣдѣѣ шѣ дедѣѣ,
стѣтѣѣ шѣ стетѣѣ, лѣѣѣ, шѣ се конжъгъ
дн зрѣторѣмъ кѣн :

еѣ дѣдѣѣ,

тѣ дѣдѣшѣ,

ея дѣдѣ,

ноѣ дѣдѣрѣм,

воѣ дѣдѣрѣці,

ѣ дѣдѣрѣ.

Ма 2. конжъгъчѣне зѣкънѣтеле, каре дн-
аѣнѣтеа фѣналѣлѣ нѣфѣнѣтѣмъ де фацѣ лѣкрѣтѣмъ
аѣ о сопанѣ, формѣнѣ нѣргѣнѣтѣмъ тѣмънълѣ
трекът дн „ет“ нътъ дн арѣгътѣмъ тѣмънълѣ
трекът сѣмплаъ „т“ дн „ѣ“, шѣ се конжъгъ аша:
еѣ, ешѣ, еѣ, ерѣм, ерѣці, ерѣ. D. e.

еѣ тѣеѣ,

тѣ тѣешѣ,

ея тѣеѣ,

пої тьєрът,
вої тьєръці,
її тьєрь.

Челелалте зикъминте de a 2. копжзгъчизне,
прекзт ши челе de a 3. авжд дпгъргънитивла трекут
„з т“ мѣтъ „т“ дп „їз“ ши съ копжзгъ аша: зїз,
зши, з, зрът, зръці, зрь. D. e.

еѣ тькзїз,
тз тькзши,
ел тькз,
пої тькзрът.
вої тькзръці,
її тькзрь.

еѣ вждзїз,
тз вждзши,
ел вждз,
пої вждзрът,
вої вждзръці,
її вждзрь.

Зикъминтеле de a 2. ши a 3. копжзгъчизне а-
вжд финала пзртынитивлаї трекут дп „с“ прї-
теск дп аръгътивла тиннаваї трекут „еїз“ ши се
копжзгъ аша: сѣїз, сѣши, сѣ, серът, сереці, серъ. D. e.

еѣ рьшъсеїз,
тз рьшъсеші,
ел рьшъсе,
пої рьшъсерът,
вої рьшъсеръці,
її рьшъсеръ.

еѣ пѣсеіѣ,
тѣ пѣсеші,
е.л пѣсе,
поі пѣсерѣт,
воі пѣсерѣці,
їі пѣсерѣ.

Зикъминтеле de a 3. копжѣгъчѣзне кѣ фѣнальа
пѣртѣшѣтѣвѣлѣі трежѣт „т“ ѣп „с.“
D. e. дела фрѣлт се фортеазѣ: еѣ фрѣлсеіѣ, тѣ
фрѣлсеші. ш. ш. d.

Зикъминтеле de a 4. копжѣгъчѣзне пѣтѣ фѣна-
льа пѣртѣшѣтѣвѣлѣі трежѣт, адежѣ „т“ ѣп „с“ ші
апа се копжѣгъ: ііѣ, ішѣ, і, ірѣт, ірѣці, ірѣ. D. e.
еѣ азѣііѣ,
тѣ азѣішѣ,
е.л азѣі,
поі азѣірѣт,
воі азѣірѣці,
їі азѣірѣ.

Дисътпаре. Зикъминтеле de a патра копжѣ-
гъчѣзне кѣ пѣфѣпѣтѣвѣлѣі ѣп „ѣ“ пѣстреазѣ ачест
„ѣ“ ѣп док de „і.“ D. e.

еѣ окѣрѣіѣ,
тѣ окѣрѣшѣ,
е.л окѣрѣ,
поі окѣрѣрѣт,
воі окѣрѣрѣці,
їі окѣрѣрѣ.

Г. Тѣпѣлѣ преа трежѣт сѣмпѣлѣ.

Ла тоате копжѣгъчѣзнеле се фортеазѣ дела
тѣпѣлѣ трежѣт сѣмпѣлѣ пѣтѣндѣсе „іѣ“ ѣп „сет“,“
ші апа се копжѣгъ: сет, сеші, се, сеш, сеці, се,

D. е. еѣ лѣдасет, тѣ лѣдасеші, ел лѣдасе,
поі лѣдасет, воі лѣдасеці, іі лѣдасе.

еѣ тѣкѣсет,
тѣ тѣкѣсеші,
ел тѣкѣсе,
поі тѣкѣсет,
воі тѣкѣсеці,
іі тѣкѣсе.

еѣ прінесет,
тѣ прінесеші,
ел прінесе,
поі прінесет,
воі прінесеці,
іі прінесе.

еѣ порнісет,
тѣ порнісеші,
ел порнісе,
поі порнісет,
воі порнісеці,
іі порнісе.

Лпсѣтпаре 1. Зікъмітеле даѣ ші стаѣ, аѣ
лп тіпнѣл преа трекѣт сіпнлѣ тріі форме: дѣдѣ-
сет, дѣдесет, дасет, стѣтѣсет, стѣтесет, стасет.

Лпсѣтпаре 2. Овѣчѣеск зпії лп пѣшѣрѣл
лптѣлціг лп лок „сет, сеці, се“ а лптрѣвзіпца
серѣт, серѣці, серѣ. **D.** е. поі лѣдасерѣт, воі
лѣдасерѣці, іі лѣдасерѣ. лп лок лѣдасет, лѣд-
дасеці, лѣдасе.

Лпсѣтпаре 3. Фортареа тішнзрілор ком-
нѣсе, прекѣт ші челорлпгте сіпнлѣ есге преа
зшоарѣ, дечі пѣ-і де цевое, деспрѣ еа а проузпѣ
регѣле.

§. 44. Conjugatiunea I. a formeї lucrative.

Ф о а р т а л ъ к р ѣ т ѣ в ѣ .

Нефінітивъ.

De faцъ. кѣпта, саѣ а кѣпта.
Тѣмп. трекѣт. фѣ кѣптат, саѣ а фѣ кѣптат.
Тѣмп. преа трекѣт. фѣ фост кѣптат саѣ а фѣ фост
кѣптат.

Пѣртѣшитѣвъ.

De faцъ. кѣптѣнд.
Тѣмп. трекѣт. кѣптат.
Тѣмп. преа трекѣт. фост кѣптат.

Арѣтѣтѣвъ de faцъ.

еѣ кѣпт,
тѣ кѣпцѣ,
ел, еа кѣптѣ,
поѣ кѣптѣт,
воѣ кѣптацѣ,
ѣѣ, еле кѣптѣ.

Тѣмпѣл кам трекѣт.

еѣ кѣптап,
тѣ кѣптаѣ,
ел, еа кѣпта,
поѣ кѣптап,
воѣ кѣптацѣ,
ѣѣ, еле кѣпта (кѣптаѣ).

Тішпъл трекут сішпъл.

еѣ кѣптаіѣ,
тѣ кѣпташі,
ел, еа кѣптѣ,
поі кѣптарѣт,
воі кѣптарѣці.
ії, еле кѣптарѣ.

Тішп. трекут кошпъс.

еѣ ам
тѣ аі
ел, еа аѣ
поі ам
воі аці
ії, еле аѣ

} кѣптарѣ

Тішпъл преа трекут сішпъл.

еѣ кѣптасет,
тѣ кѣптасеші
ел, еа кѣптасе,
поі кѣптасет,
воі кѣптасеці,
ії, еле кѣптасе.

Тішпъл преа трекут кошпъс.

еѣ ам
тѣ аі
ел, еа аѣ
поі ам
воі аці
ії, еле аѣ

} фост кѣптарѣ

Тімпъл віиторіѣ.

еѣ воіѣ	}	кѣпта
тѣ веі		
ел, еа ва		
поі вом		
воі веці		
іі, еле вор		

Тімпъл віиторіѣ трекът I.

еѣ воіѣ	}	фі кѣпта
тѣ веі		
ел, еа ва		
поі вом		
воі веці		
іі, еле вор		

Тімпъл віиторіѣ трекът II.

еѣ воіѣ	}	фі фост кѣпта
тѣ веі		
ел, еа ва		
поі вом		
воі веці		
іі, еле вор		

Съпъпътвѣла де фацъ.

еѣ съ кѣпт,
 тѣ съ кѣпці,
 ел, еа съ кѣпте,
 поі съ кѣптѣм,
 воі съ кѣптаці,
 іі, еле съ кѣпте.

Тішнѣл трекут.

еѣ съ фїѣ	}	кѣнтаг.
тѣ съ фїї,		
ел, еа съ фїе		
пої съ фїт,		
вої съ фїцї		
її, еле съ фїе		

Тішнѣл преа трекут.

еѣ съ фїѣ	}	фост кѣнтаг.
тѣ съ фїї		
ел, еа съ фїе		
пої съ фїт		
вої съ фїцї		
її, еле съ фїе		

Дорїтївѣл де фацѣ.

еѣ ашѣ	}	кѣнта.
тѣ аї		
ел еа ар		
пої ам		
вої ацї		
її, еле ар		

Тішнѣл трекут.

еѣ ашѣ	}	фї кѣнтаг.
тѣ аї		
ел, еа ар		
пої ам		
вої ацї		
її, еле ар		

Тѣмъ прѣа трекът.

еѣ ашѣ	} фост кѣптаг.
тѣ аї	
ел, еа ар	
пої ам	
вої ацї	
її, еле ар	

Дѣтпърътѣвѣл.

кѣптѣ тѣ,
 кѣпте ел, еа,
 кѣптѣмъ пої,
 кѣптацї вої,
 кѣпте її, еле.

Дѣеле зїкъмїнте ачестей копжѣгъчѣпї се део-
 себеск ла копжѣгаре дѣ темъла де фацѣ ал аръ-
 тѣтѣвѣлї шї ал сѣпѣпѣтѣвѣлї шї дѣ дѣтпърътѣ-
 вѣлї. Ачесте зїкъмїнте сѣпт, челе дѣ „ез“ шї
 челе де о сїлавѣ дѣ нефїнїтѣвѣл де фацѣ лѣкрѣ-
 тѣв, шї се копжѣгъ дѣ вртѣторїел кїп:

Арѣтѣтѣвѣл де фацѣ.

еѣ артез,	еѣ даѣ,
тѣ артезї,	тѣ даї,
ел, еа артеазѣ,	ел, еа дѣ,
пої артѣт,	пої дѣт,
вої артацї,	вої дацї,
її, еле артеазѣ,	її, еле даѣ.

Съпънѣтивъла де фацъ.

еѣ съ армеѣ,	еѣ съ даѣ,
тѣ съ армеѣ,	тѣ съ даѣ,
ел, еа съ армеѣ,	ел, еа съ деѣ,
поѣ съ артѣм,	поѣ съ дѣм,
воѣ съ артаѣ,	воѣ съ даѣ,
ѣѣ, еле съ армеѣ.	ѣѣ, еле съ деѣ.

Мпѣрѣтивъла.

армеазъ тѣ,	дѣ тѣ,
армеѣ ел, еа,	деѣ ел, еа,
артѣм поѣ,	дѣм поѣ,
артаѣ воѣ,	даѣ воѣ,
армеѣ ѣѣ, еле.	деѣ ѣѣ, еле.

Челеламте тѣмѣрѣ шѣ модѣрѣ сѣнт регѣларе.

Zikъmintе спре депрѣндере дѣ копѣѣгаре.

Адѣп, ажѣт, дѣшѣл, апѣр, нѣтѣр, кѣтпѣр, порт,
рѣдик, ток, лег, каѣт, лад, каск, деапѣп, фрег,
вѣрс, капѣт, дѣвѣѣ, адѣп.

§. 45. Conjugatiunea II. a formeѣ lucratiуѣ.

Нефинѣтивъла де фацъ.

тѣѣ, саѣ а тѣѣѣ.

Тѣмпѣл тѣкѣт.

ѣѣ тѣкѣт, саѣ а ѣѣ тѣкѣт.

Тѣмпѣл преа тѣкѣт.

ѣѣ фост тѣкѣт, саѣ а ѣѣ фост тѣкѣт.

Грамаѣка. II.

6

Тішнѣл трежѣт кошнѣс.
еѣ ам тѣжѣт ш. м. д. ка ла 1. кошжѣгѣѣне.

Тішнѣл маї мѣлт декжѣт трежѣт сішнѣл.

еѣ тѣжѣсет,
тѣ тѣжѣсешї,
ел, еа тѣжѣсе,
пої тѣжѣсет,
вої тѣжѣсецї.
її, еле тѣжѣсе.

Тішнѣл преа трежѣт кошнѣс.
еѣ ам фост тѣжѣт, ш. м. д. ка ла 1. кошжѣгѣѣне.

Тішнѣл віиторїѣ.
еѣ воїѣ тѣчѣ, ш. м. д. ка ла 1. кошжѣгѣѣне.

Тішнѣл віиторїѣ трежѣт I.
еѣ воїѣ фї тѣжѣт, ш. м. д. ка ла 1. кошжѣгѣѣне.

Тішнѣл віиторїѣ трежѣт II.
еѣ воїѣ фї фост тѣжѣт, ш. м. д. ка ла 1. кошжѣгѣѣне.

Сѣпѣпѣтївѣл де фадѣ.

еѣ сѣ так,
тѣ сѣ тачї,
ел, еа сѣ такѣ,
пої сѣ тѣчет,
вої сѣ тѣчецї,
її, еле сѣ такѣ.

Пъртъштивъла.

De фацъ.   тъкжнд.
Тимп. трекът.   тъкът.
Тимп. преа трекът.   фост тъкът.

Арътътівъла de фацъ.

еѣ так,
тѣ тачѣ,
ел, еа таче,
поѣ тъчет,
воѣ тъчецѣ,
їѣ, еле так.

Тимп. кам трекът.

еѣ тъчеам,
тѣ тъчеаѣ,
ел, еа тъчеа,
поѣ тъчеам,
воѣ тъчеацѣ,
їѣ, еле тъчеа (тъчеаѣ).

Тимпъла трекът сѣмпла.

еѣ тъкѣїѣ,
тѣ тъкѣшѣ,
ел, еа тъкѣ,
поѣ тъкѣрът (тъкѣт),
воѣ тъкѣръцѣ (тъкѣцѣ),
їѣ, еле тъкѣръ.

Тіпнѣл трежѣт.

еѣ съ фіѣ тѣжѣт, ш. т. d. ка ла 1. копжѣгѣчѣѣне.

Тіпнѣл преа трежѣт.

еѣ съ фіѣ фост тѣжѣт, ш. т. d. ка ла 1. копжѣг.

Дорітѣвѣл де фацѣ.

еѣ ашѣ тѣчѣ, ш. т. d. ка ла 1. копжѣгѣчѣѣне.

Тіпнѣл трежѣт.

еѣ ашѣ фі тѣжѣт, ш. т. d. ка ла 1. копжѣгѣчѣѣне.

Тіпнѣл преа трежѣт.

еѣ ашѣ фі фост тѣжѣт, ш. т. d. ка ла 1. копжѣг.

Лпнпѣрѣтѣвѣл.

тачѣ тѣ,
такѣ ел, еа,
тѣчет поѣ,
тѣчецѣ воѣ,
такѣ ѣѣ, еле.

Зікѣтѣтеле ачестѣі копжѣгѣчѣѣнѣі, каре сѣлѣт де о сілавѣ ші каре лпнпѣтеа свѣршѣрѣіі нефѣнітѣвѣлѣі де фацѣ лѣкрѣтѣв аѣ о сѣлпнтѣ, се деосебеск чева ла копжѣгаре лп тіпнѣл де фацѣ ал арѣтѣтѣвѣлѣі, сѣлпнѣтѣвѣлѣі ші лп лпнпѣрѣтѣв, прежѣт:

Арѣтѣтѣвѣл де фацѣ.

еѣ беѣ,	еѣ таѣѣ,
тѣ беѣ,	тѣ таѣ,
ел, еа бе,	ел, еа тае,
поѣ бет,	поѣ тѣет,
воѣ бецѣі,	воѣ тѣецѣі,
ѣѣ, еле беѣ.	ѣѣ, еле тае.

Съпъпътивъа de фацъ.

еѣ съ веѣ,	еѣ съ таѣ,
тѣ съ веї,	тѣ съ таї,
ел, еа съ бее,	ел, еа съ таеъ,
пої съ вет,	пої съ тѣет,
вої съ вецї,	вої съ тѣецї,
її, еле съ бее.	її еле съ таеъ.

Лшпърътивъа.

бе тѣ,	тае тѣ,
веъ ел, еа,	таеъ ел, еа,
вет пої,	тѣет пої,
вецї вої,	тѣецї вої,
веъ її еле.	таеъ її, еле.

Пъртъшитивъа de фацъ.

вѣнд, тѣнд.

Тимп. трекът.

вѣт, тѣт.

Лшсѣтпаре. Вербеле къ о сѣпантъ лшпѣтеа нефинитивъаї de фацъ, се конжъгъ de шѣщї дѣпъ лштѣеа конжъгъчїне, шї се зїче лш есетпѣа de сѣс, тѣа, тѣат ш. т. д.

Зїкъшїпте спре депрїндере ла конжъгаре.
Кад, скад, вѣд, шед, лшкп, пот, лшплѣ, плак, зак.

§. 46. Conjugatiune III. a formeї lucratiuve.

Нефинитивъа.

de фацъ.	чере саѣ а чере
тимп. трекът.	фї черът саѣ а фї черът
тимп. преа трекът.	фїфост черът саѣа фїфост черът.

Пъртъшітвѣл.

de фацъ. чержд. черѣт.
тішп. трекът. черѣт.
тішп. преа трекът. фост черѣт.

Арѣтѣтвѣл de фацъ.

еѣ чер,
тѣ чері,
ел, еа чере,
поі черет,
воі череці,
їі, еле чер.

Тішпѣл кам трекът.

еѣ череат,
тѣ череаі,
ел, еа череа,
поі череат,
воі череаці,
їі, еле череа (череаѣ).

Тішп. трекът сішпѣл.

еѣ черѣіѣ,
тѣ черѣші,
ел, еа черѣ,
поі черѣрѣт (черѣт),
воі черѣрѣці (черѣці).
їі, еле черѣрѣ.

Тішп. трекът компѣс.

еѣ ам черѣт ш. т. д.
ка ла 1. коожѣгъчѣзне.

Тішнѣл преа трекѣт сішплѣ.

еѣ черѣсет,
тѣ черѣсеші.
ел, еа черѣсе,
поі черѣсет,
воі черѣседі,
іі, еле черѣсе.

Тішн преа трекѣт.

еѣ ам фост черѣт ш. т. d. ка ла 1. копжѣгѣзіне.

Тішнѣл віиторіѣ.

еѣ воіѣ чере ш. т. d. ка ла 1. копжѣгѣзіне.

Тішнѣл віиторіѣ трекѣт I.

еѣ воіѣ фі черѣт ш. т. d. ка ла 1. копжѣгѣзіне.

Тішн. віиторіѣ трекѣт II.

еѣ воіѣ фі фост черѣт, ш. т. d. ка ла 1. копжѣт.

Сѣпѣпѣтѣвѣл де фаѣѣ.

еѣ съ чер,
тѣ съ чері,
ел, еа съ чеарѣ,
поі съ черет,
воі съ череді,
іі, еле съ чеарѣ.

Тішн. трекѣт.

еѣ съ фіѣ черѣт, ш. т. d. ка ла 1. копжѣгѣзіне.

Тішпѣл преа трекѣт.

еѣ съ фіѣ фост черѣт, ш. т. d. ка ла 1. копжѣт.

Дорітѣвѣл де фацѣ.

еѣ ашѣ чере, ш. т. d. ка ла 1. копжѣгѣчѣне.

Тішпѣл трекѣт.

еѣ ашѣ фі черѣт, ш. т. d. ка ла 1. копжѣгѣчѣне.

Тішпѣл преа трекѣт.

еѣ ашѣ фі фост черѣт, ш. т. d. ка ла 1. копжѣт.

Дшпѣрѣтѣвѣл.

чере тѣ ш. т. d.

Зікѣмпітеле де а 3. копжѣгѣчѣне, каре дш-
аіптеа сѣршрїї нефінітѣвѣлї де фацѣ аѣ о сѣ-
пантѣ, се деосевеск чева ла копжѣгаре дш тішпѣл
де фацѣ а арѣрѣтѣвѣлї шї сѣлѣпѣтѣвѣлї шї дш
дшпѣрѣтѣв, прежт :

Арѣтѣтѣвѣл де фацѣ.

еѣ скріѣ,
тѣ скрії,
ел, еа скріе,
пої скріет,
вої скріедї,
її, еле скріѣ.

Съпълътвѣла де фацъ.

еѣ съ скрїѣ,
тѣ съ скрїѣ,
ел, еа съ скрїеъ,
пої съ скрїет,
вої съ скрїецї,
її, еле съ скрїеъ.

Дпърътвѣла.

скрїе тѣ,
скрїеъ ел, еа,
скрїет пої,
скрїецї вої,
скрїеъ її, еле.

Зикъ ми те спре деприндере дп копжъгаре.
ват, паск, петрек, вѣнд, тѣлг, депринд, атинг, ком,
дескїд, кос, прїчеп, дпчинг, кред, мерг, ажълг.

§. 47. Conjugatiunea IV. a formeї lucrative.

Нефинитивъла.

De фацъ. азї, саѣ а азї.
Тимп. трекът. ѳї азїт, саѣ а ѳї азїт.
Тимп. преа трекът. ѳї ѳост азїт, саѣ а ѳї ѳост
азїт.

Пъртъшітѣвл.

De фацъ. азѣнд.
Тѣмп. трекът. азѣт.
Тѣмп. преа трекът. фост азѣт.

Арѣтѣтѣвл де фацъ.

еѣ азѣ,
тѣ азѣ,
ел, еа, азѣде,
ноі азѣм,
воі азѣці,
іі, еле азѣ.

Тѣмпѣл преа трекът.

еѣ азѣам,
тѣ азѣаі,
ел, еа азѣа,
ноі азѣам,
воі азѣаці,
іі, еле азѣа (азѣаѣ).

Тѣмпѣл трекът сімпѣл.

еѣ азѣіѣ,
тѣ азѣіші,
ел, еа азѣі,
ноі азѣірѣт,
воі азѣірѣці,
іі, еле азѣірѣ.

Тімпъа преа трекът компъс.
еѣ ам аззіт, ш. т. d. ка ла 1. конжъгъчизне.

Тімпъа преа трекът сімпла.

еѣ аззісем,
тѣ аззісемі,
ел, еа аззісе,
поі аззісем,
воі аззісеці,
іі, еле аззісе.

Тімпъа преа трекът компъс.

еѣ ам фост аззіт, ш. т. d. ка ла 1. конжъг.

Тімпъа віиторіѣ.

еѣ воіѣ аззі, ш. т. d. ка ла 1. конжъгъчизне.

Тімпъа віиторіѣ трекът I

еѣ воіѣ фі аззіт, ш. т. d. ка ла 1. конжъгъчизне.

Тімпъа віиторіѣ трекът II

еѣ воіѣ фі фост аззіт, ш. т. d. ка ла 1. конжъг.

Сънзпътивъа де фацъ.

еѣ съ азд
тѣ съ аззі,
ел, еа съ аздъ,
поі съ аззім,
воі съ аззіці,
іі, еле съ аздъ.

Тімпъа трекут.

еѣ съ фіѣ аззіт, ш. т. д. ка ла 1. копжзгъчѣне.

Тімпъа преа трекут.

еѣ съ фіѣ фост аззіт, ш. т. д. ка ла 1. копжзг.

Dopitивъа de фауъ.

еѣ ашѣ аззі, ш. т. д. ка ла 1. копжзгъчѣне.

Тімпъа трекут.

еѣ ашѣ фі аззіт, ш. т. д. ка ла 1. копжзгъчѣне.

Тімпъа преа трекут.

еѣ ашѣ фі фост аззіт, ш. т. д. ка ла 1. копжзг.

Дімпърътѣвъа.

- аззі тѣ,
- аздъ ел, еа,
- аззім пої,
- аззіцї вої,
- аздъ ії, еле.

Ѣеле зікъшіте de а патра копжзгъчѣне,
 прїітеск дн тімпъа de фауъ ал арътѣтѣвъаї сі-
 лава: „еск“ саѣ „ъск“ ла трѣпъа лор. Ачесте прекът
 шї челе, че аѣ о сѣпангъ днаїптеа фїналъаї пе-
 фїнітѣвъаї de фауъ, се деосевеск ла копжзгаре
 дн тімпъа de фауъ а арътѣтѣвъаї, сѣпѣпѣтѣвъаї,
 шї дн дімпърътѣв, прекът;

Арѣтътѣвъа де фацѣ.

еѣ порпеск,
тѣ порпесчї,
ел, еа порпесче,
пої порпїт,
вої порпїцї,
її, еле порпеск.

еѣ окърѣск,
тѣ акъресчї,
ел окъресче,
пої окърѣт,
вої окърѣцї,
її, еле окърѣск.

еѣ свїѣ,
тѣ свї,
ел, еа све,
пої свїт,
вої свїцї,
її, еле све.

Сѣпѣпѣтѣвъа де фацѣ.

еѣ сѣ порпеск,
тѣ сѣ порпесчї,
ел, еа сѣ порпескъ,
пої сѣ порпїт,
вої сѣ порпїцї,
її, еле сѣ порпескъ.

еѣ съ окърѣскъ,
тѣ съ окъресчї,
ел, еа съ окъраскъ.
пої съ окърѣтн,
вої съ окърѣцї,
її, еле съ окъраскъ.

еѣ съ свїѣ,
тѣ съ свї,
ел, еа съ свѣъ,
пої съ свїтн,
вої съ свїцї,
її, еле съ свѣъ.

Лшпърѣтївѣл.

порпесче тѣ,
порпеаскъ ел, еа,
порпїт пої,
порпїцї вої,
порпеаскъ її, еле.

окъресче тѣ,
окъраскъ ел, еа,
окърѣтн пої,
окърѣцї вої,
окъраскъ її, еле.

свѣ, свѣ свї тѣ,
свѣъ ел, еа,
свїтн пої,
свїцї вої,
свѣъ її, еле.

Зикъминте спре денриндере дн конжъгаре.

асвѣрл,	лѣцеск,
аконѣр,	тѣлцѣтеск,
ес,	плѣтеск,
фѣг,	рѣтъческ,
тор,	сосеск,
свѣр,	хотѣрѣск,
дескопѣр,	исвореск.
дореск,	

§. 48. Despre conjugatiunea dicamentului cu pronumele personal postpus.

Де тѣлте орї провѣтеле персонал се постпне зикъмѣтѣлѣ съѣ дн тоате модѣрїле, тїмнѣрїле, пѣтереле шї персонале, фѣрѣ съ пѣцескъ прїп ачеа зикъминтѣл о деосѣбитѣ тѣтаре. D. e. кѣнт еѣ, кѣнтасешї тѣ, съ фїе фост кѣнтат ел, ш. ш. d.

Дарѣ дн арѣтътївѣл тїмнѣлѣ трекѣт конѣц шї ал тїмнѣлѣ вїиторїѣ, прекѣт шї дн дорїтївѣл де фацѣ а зикъмѣтѣлѣ се постпне шї зикъмѣтѣл ажѣторїал, прекѣт:

Арѣтътївѣл де фацѣ.

кѣнтат-ам еѣ,
 кѣнтат-аї тѣ,
 кѣнтат-ѣѣ ел, еа,
 кѣнтат-ам ной,
 кѣнтат-ацї вої,
 кѣнтат-аѣ її, еле.

Тѣмъжъ вѣстѣ.

кѣпта-воѣ еѣ,
 кѣпта-веѣ тѣ,
 кѣпта-ва ел, еа,
 кѣпта-вомъ поѣ,
 кѣпта-вещѣ воѣ,
 кѣпта-воръ ѣ, еле,

Дорѣтѣжъ де фацъ.

кѣпта-ашѣ, саѣ кѣптарѣ-ашѣ еѣ,
 кѣпта-аѣ „ кѣптарѣ-аѣ тѣ,
 кѣпта-ар „ кѣптарѣ-ар ел, еа,
 кѣпта-амъ „ кѣптарѣ-амъ поѣ,
 кѣпта-ащѣ „ кѣптарѣ-ащѣ воѣ,
 кѣпта-аръ „ кѣптарѣ аръ ѣ, еле.

§. 49. Despre conjugatiunea dicamântului cu adicamentul negativ „n u.“

Ла ачест фелѣ де конжугѣциѣне есте де дн-сѣшпат:

1. Кѣткъ дн лок де а доа персоанъ сѣнѣрѣтѣ а днпѣрѣтѣжъжѣ се днтревиѣдеазъ неѣнѣтѣжъ де фацъ лѣкрѣтѣв, прекут: нѣ кѣпта, нѣ тѣче, нѣ вате, нѣ азѣ.

2. Дн тѣмъжѣре, дн карѣ зѣкѣтѣжъжѣ ажѣ-торѣал се днчѣне кѣ о сѣнѣпѣтѣ зѣкѣтѣжъжѣ „нѣ“, лѣапѣдѣ „ѣ“, орѣ поате шѣ сѣ пѣстрѣзе. D. e. еѣ

п'ам тѣкѣт, саѣ еѣ пѣ ам тѣкѣт; еѣ п'оіѣ
(лп лок пѣ воіѣ) чере, саѣ еѣ пѣ оіѣ чере. Тотѣшї
лп а доѣ персоапѣ тїмпѣлї вїіторїѣ зїче: тѣ
пѣї, лп лок: тѣ пѣ веї шї вої пѣїї, лп лок:
вої пѣ веїї.

3. Лп челелалте тїмпѣрї дарѣ се пѣпе азї-
кѣтлїтѣл „пѣ“ пемѣтат пемїжлочїт лппалптеа
зїкѣтлїтѣлї. саѣ челї ажѣторїал. D. e. Еѣ пѣ
кѣпт, еѣ пѣ кѣптасет, еѣ пѣ воіѣ кѣпта.

4. Де се постпѣпе пропѣтеле персопал зїкѣ-
тїпѣлї сѣѣ, рѣтлпне азїкѣтїпѣл „пѣ“ тот лп-
палптеа зїкѣтлїтѣлї, дарѣ шї зїкѣтлїтѣл ажѣ-
торїал пѣ се поате постпѣпе зїкѣтлїтѣлї. D. e. пѣ
кѣпт еѣ, п'ам кѣптат еѣ, пѣ воіѣ кѣпта. еѣ.

5. Лппалптеа пѣртѣшїтївѣлї лп лок „пѣ“
се пѣпе „пѣ“ шї се лппрепѣл кѣ зїкѣтлїтѣл
лптр'ѣп кѣвѣпт. D. e. пѣѣкѣлпд, пѣѣїпд, пѣѣѣт,
пѣлѣдат.

§. 50. Conjugatiunea reductiva.

Нефїнїтївѣл.

Тїмпѣл де фацѣ.

a тѣ	} зїкѣра
a се	
a се	
a пѣ	
a вѣ	
a се	

Тішпѣл трекът.

а тѣ фі вкѣрат, ш. м. д.

Пѣртѣшітѣвѣл де фацѣ.

вкѣрѣндѣ-тѣ,
вкѣрѣндѣ-те,
вкѣрѣндѣ-се,
вкѣрѣндѣ-не,
вкѣрѣндѣ-вѣ,
вкѣрѣндѣ-се.

Тішпѣрѣле трекъте лінсесѣ.

Арѣтѣтѣвѣл де фацѣ.

еѣ тѣ вкѣр, саѣ вкѣрѣ-тѣ еѣ,
тѣ те вкѣрѣ,
ел, еа се вкѣрѣ,
пої не вкѣрѣт, саѣ вкѣрѣтѣ-не пої,
вої вѣ вкѣрацї,
ї, еле се вкѣрѣ.

Тішпѣл кам трекът.

еѣ тѣ вкѣрат, ш. м. д.

Тішпѣл трекът сішпѣл.

еѣ тѣ вкѣраїѣ, ш. м. д.

Тімн. трекът компъс.

еѣ м'ам възкрат, сѣ възкратъ-м'ам еѣ,
 тѣ те-аї възкрат, „ възкратъ-те-аї тѣ,
 ел, еа с'аѣ възкрат „ възкратъ-с'аѣ ел, еа,
 пої пе-ам възкрат „ възкратъ-пе-ам пої,
 вої в'ацї възкрат „ възкратъ-в'ацї вої,
 иї, еле с'аѣ възкрат „ възкратъ-с'аѣ иї, еле.

Тімнѣа преа трекът сімплѣ.

еѣ тѣ възкрасет, ш. ш. d.

Тімнѣа преа трекът компъс.

еѣ м'ам фост възкрат, ш. ш. d.

Тімнѣа виіторіѣ.

еѣ тѣ воїѣ възкра, сѣ възкра-тѣ-воїѣ еѣ,
 тѣ те веї възкра „ възкра-те-веї тѣ,
 ел, еа се ва възкра „ възкра-се-ва ел, еа,
 пої пе вом възкра „ възкра-пе-вом пої,
 вої вѣ вецї възкра „ възкра-вѣ-вецї вої,
 иї, еле се вор възкра „ възкра-се-вор иї, еле.

Тімнѣа виіторіѣ трекът I.

еѣ тѣ воїѣ фї възкрат, ш. ш. d.

Тімнѣа виіторіѣ трекът II.

еѣ тѣ воїѣ фї фост възкрат, ш. ш. d.

Върне-се њ, еа,
Върне-се њ, еа,
Върне-се њ, еа,
Върне-се њ, еа,
Върне-се њ, еа.

Допитива де фазъ.

Ѣтъ мѣмъ ѡ доктъ върпатъ, ш. м. д.

Тимна нѣа трекът.

Ѣтъ мѣмъ ѡ върпатъ, ш. м. д.

Тимна трекът.

Ѣтъ мѣмъ върпа, сѣ върпа-мѣмъ Ѣтъ,
тѣ те-ѣи върпа “ върпа-те-ѣи тѣ,
ѣа, еа сѣпъ върпа “ върпа-сѣпъ ѣа, еа,
ноѣ не-амъ върпа “ върпа-не-амъ ноѣ,
ноѣ вѣмъ върпа “ върпа-вѣмъ ноѣ,
њ, еа сѣпъ върпа “ върпа-сѣпъ њ, еа.

Допитива де фазъ.

Ѣтъ сѣ мѣ ѡ доктъ върпатъ, ш. м. д.

Тимна нѣа трекът.

Ѣтъ сѣ мѣ ѡ върпатъ, ш. м. д.

Тимна трекът.

Ѣтъ сѣ мѣмъ върпъ, ш. м. д.

Съзнатива де фазъ.

Дясътпаре. Зикъмптеле: тъ роу ни тъ тем.
 шъкар къ се конжъгъ дъпъ форма редъкътивъ
 тотъш аѣ дъсътпануъ лъкрътивъ.

§. 51. Conjunctiunea patymityva.

Форма конжъгъчивннї пѣтимитиве есте черкъ-
 скрисъ, адекъ се дескрие прип зикъмптеле ажъто-
 риал „а фї“ шї прип пѣртъшитивъа тимпълѣ трекут,
 каре даръ се тръгеазъ ка зп дъсътшитив, прииминд
 шътърїле къвините але цевълѣ шї але пѣшърълѣ.
 прекут d. e. лъдат; лъдатъ, лъдацѣ, лъдате.

Нефинитивъа.

De фацъ.	фї, саѣ а фї	} лъдат, лъдатъ, лъдацѣ, лъдате.
Тимп. трекут.	фї фост саѣ а фї фост	

Пѣртъшитивъа.

De фацъ.	фїинд лъдат, лъдатъ, лъдацѣ лъдате.
Тимп. трекут.	лъдат, лъдатъ, лъдацѣ, лъдате.

Арѣтѣтив de фацъ.

Нѣшър. sing.

еѣ сѣнт	} лъдат, лъдатъ.
тѣ ештї	
ел, еа есте	

Нѣтър. дитѣлѣт.

пої сѣлгет	} лѣдѣцѣ, лѣдѣтѣ.
вої сѣлгетѣцѣ	
її, еле сѣлг	

Тѣтърѣл кат трекѣт.

Нѣтърѣл сѣлгѣрѣт.

еѣ ерѣт	} лѣдѣтѣ, лѣдѣтѣтѣ.
тѣ ерѣтѣ	
ел, еѣ ерѣ	

Нѣтърѣл дитѣлѣтѣт.

пої ерѣт	} лѣдѣцѣ, лѣдѣтѣтѣ.
вої ерѣтѣцѣ	
її, еле ерѣ	

Тѣтърѣл трекѣт сѣтърѣл.

Нѣтърѣл сѣлгѣрѣтѣт.

еѣ фѣтѣ, сѣтѣ фѣтѣтѣ	} лѣдѣтѣ, лѣдѣтѣтѣ.
тѣ фѣтѣтѣ сѣтѣ фѣтѣтѣтѣ	
ел, еѣ фѣтѣ сѣтѣ фѣтѣ	

Нѣтърѣл дитѣлѣтѣтѣт.

пої фѣрѣтѣ, сѣтѣ фѣтѣтѣ	} лѣдѣцѣ, лѣдѣтѣтѣ.
вої фѣрѣтѣтѣ, сѣтѣ фѣтѣтѣтѣ	
її, еле фѣрѣтѣ сѣтѣ фѣтѣ	

Тимъа трекът компъс.

Нъмъръа сиръригъ.

еѣ ам фост,	саѣ фост-ам еѣ	} лъѣдат, лъѣдагъ.
тѣ аѣ фост	„ фост-аѣ тѣ	
ел, еа аѣ фост	„ фост-аѣ ел, еа	

Нъмъръа дитъацитъ.

поѣ ам фост,	саѣ фост-ам поѣ	} лъѣдаѣ, лъѣдаге.
воѣ аѣ фост	саѣ фост-аѣ воѣ	
ѣ, ел аѣ фост	саѣ фост-аѣ ѣ, ел	

Тимъа преа трекът ситъаѣ.

Нъмъръа сиръригъ.

еѣ фѣсесет	} лъѣдаѣ, лъѣдагъ.
тѣ фѣсесетѣ	
ел, еа фѣсесе	

Нъмъръа дитъацитъ.

воѣ фѣсесет	} лъѣдаѣ, лъѣдаге.
воѣ фѣсесеѣ	
ѣ, ел фѣсесе	

Тимъа вииторіѣ.

Нѣмърѣа сінгѣріт.

еѣ воіѣ фі, саѣ фі-воіѣ еѣ	} лъѣдат, лъѣдатъ.
тѣ веі фі, саѣ фі-веі тѣ	
ел, еа ва фі, саѣ фі-ва ел, еа	

Нѣмърѣа дштѣлдіт.

поі вом фі, саѣ фі-вом поі	} лъѣдані, лъѣданіе.
воі веці фі, саѣ фі-веці воі	
іі, еле вор фі, саѣ фі-вор іі, еле	

Тимъа вииторіѣ трекът.

Нѣмърѣа сінгѣріт.

еѣ воіѣ фі фост	} лъѣдат, лъѣдатъ.
тѣ веі фі фост	
ел, еа ва фі фост	

Нѣмърѣа дштѣлдіт.

поі вом фі фост	} лъѣдані, лъѣданіе.
воі веці фі фост	
іі, еле вор фі фост	

Съизпѣтивѣла де фацъ.

Нѣтърѣла сѣгзрѣт.

еѣ съ фѣѣ	} лъѣдат, лъѣдатъ.
тѣ съ фѣѣ	
ел, еа съ фѣе	

Нѣтърѣла дѣтълѣтѣт.

ноѣ съ фѣт	} лъѣдат, лъѣдатъ.	ѣа
воѣ съ фѣѣ		ѣѣ
ѣѣ, еле съ фѣе		ѣѣ

Тѣтънѣла тѣкзѣт.

Нѣтърѣла сѣгзрѣт.

еѣ съ фѣѣ фост	} лъѣдат, лъѣдатъ.
тѣ съ фѣѣ фост	
ел, еа съ фѣе фост	

Нѣтърѣла дѣтълѣтѣт.

ноѣ съ фѣт фост	} лъѣдат, лъѣдатъ.
воѣ съ фѣѣ фост	
ѣѣ, еле съ фѣе фост	

Доритивъ de фадъ.

Нѣмърѣя сѣгърѣт.

еѣ ашѣ фѣ сѣѣ фѣ-ашѣ еѣ	} лъѣдат, лъѣдатъ.
тѣ аї фѣ сѣѣ фѣ-аї тѣ	
ел, еа ар фѣ сѣѣ фѣ-ар ел, еа	

Нѣмърѣя дѣтѣдѣт.

вої ам фѣ сѣѣ фѣ-ам вої	} лъѣдѣтї, лъѣдѣте.
вої ацї фѣ сѣѣ фѣ-ацї вої	
її, еле ар фѣ, сѣѣ фѣ-ар її, еле	

Тѣмърѣя трѣкѣт.

Нѣмърѣя сѣгърѣт.

еѣ ашѣ фѣ фост	} лъѣдат, лъѣдатъ.
тѣ аї фѣ фост	
ел, еа ар фѣ фост	

Нѣмърѣя дѣтѣдѣт.

вої ам фѣ фост	} лъѣдѣтї, лъѣдѣте.
вої ацї фѣ фост	
її, еле ар фѣ фост	

Дитпърттивъл.

Нътър. сѣг.

Фѣ тѣ	} лъдат, лъдагѣ.
Фѣ ел, еа	

Нътъръл дитълицѣ.

Фѣм поі	} лъдацѣ, лъдагѣ.
Фѣцѣ воі	
Фѣе ѣ, еле	

§. 52. Conjugatiunea dicamintelor nepersonale.

Зикъмѣнтеле неперсонале кіар аша се кон-
жъгъ, на челе персонале тотъш къ ачеа деосъ-
віре, къ нътаі дѣ а триеа персоанъ нътърълѣ
сѣгърѣт даръ фъръ прозъме сѣлт дѣтревъидѣгѣ
прекът:

Нефинитивъл.

de фадъ	ніңде саѣ а нѣңде.
тішнѣл тревът	фѣ саѣ а фѣ нѣс.
тішн. преа тревът	фѣ фост саѣ а фѣ фост нѣс.

Пъртъштитивъл.

de фадъ	ніңгнд.
тішнѣл тревът	нѣс.
тішн. преа тревът.	фост нѣс.

Арѣтътивъла de фадъ.
пінце.

Тімпъла кам трекът.
пінцеа.

Тімпъла трекът сімплъ.
пінсе.

Тімпъла трекът компъс.
аѣ пінс.

Тімпъла преа трекът сімплъ.
пінсése.

Тімпъла преа трекът компъс.
аѣ фост пінс.

Тімпъла віиторіѣ.
ва пінце.

Тімпъла віиторіѣ трекът I.
ва фі пінс.

Тімпъла віиторіѣ трекът II.
ва фі фост пінс.

Сэлъпътивъла.

de фадъ.	съ пінгъ.
тімпъла трекът.	съ фіе пінс.
тімп. преа трекът.	съ фіе фост пінс.

Дорітивъл.

de фаць. ар піце, саъ піце-ар, саъ
піцере-ар.
тімпъл трекът. ар фі пінс.
тімп. преа трекът. ар фі фост пінс.

Дипъртивъл.

піпгъ.

Дисъмпаре 1. Ші зікъмітеле персоналє се пот дитревзіца ка неперсоналє дп форма редъкътивъ. D. e. се каде, се поте, се азде.

Дисъмпаре 2. Зікъмжитъл „а тревзі“ се поте дитревзіца ка неперсонал ші ка персонал. D. e. тревзе съ фачі, орі тревзі съ фачі; аъ тревзіт съ вї, орі аї тревзіт съ вї.

§. 53. Dicaminte neregulare.

Зікъмітеле нерегуларє се деосъбєск ла копжгарє дела чєлє регуларє пѣмаї дп тімпъл де фаць ал арътътивълї ші ал сѣпѣтътивълї дп дипъртив, ші знєлє дп пъртъшїтивъл де фаць, ші сѣлт ұртъторєлє дїп чєлє маї дисъмпаре:

Ла 1. копжгъчївнє: іаъ, лѣа, лѣат.

Арътътивъл де фаць,

еъ іаъ,	пої лѣм,
тѣ іаї,	вої лѣаї,
єл, єа іа,	її, єлє іаъ.

Съпзпѣтвѣла де фацъ:

еѣ съ іаѣ,	пої съ лѣын,
тѣ съ іаї,	вої съ лѣацї,
ел, еа съ іае.	її, еле съ іае.

Лшпѣрѣтѣв.

іа тѣ,	лѣын пої,
іае ел, еа.	лѣацї вої,
	іае її, еле,

Лшсѣтшпаре. Прекѣт ла челемалте зїкѣшїнте аша шї ла челе перегѣлате лш локѣл лшпѣрѣтї-вѣлї сеїпоате нѣне сѣпзпѣтвѣла.

2. тѣлѣк, тѣлѣка, тѣлѣкат.

Арѣтѣтѣвѣла де фацъ.

еѣ тѣлѣк,	саѣ тѣлѣк,
тѣ тѣлѣкї,	„ тѣлѣкї,
ел, еа тѣлѣкѣ,	„ тѣлѣкѣ,
пої съ тѣлѣкѣт,	„ тѣлѣкѣт,
вої съ тѣлѣкацї,	„ тѣлѣкацї,
її, еле съ тѣлѣкѣ,	„ съ тѣлѣкѣ.

Сѣпзпѣтѣвѣла де фацъ.

еѣ съ тѣлѣк,	саѣ съ тѣлѣк,
тѣ съ тѣлѣкї,	„ съ тѣлѣкї,
ел, еа съ тѣлѣче,	„ съ тѣлѣче,
пої съ тѣлѣкѣт,	„ тѣлѣкѣт,
вої съ тѣлѣкацї,	„ тѣлѣкацї,
її, еле съ тѣлѣче,	„ съ тѣлѣче.

Л ш п ъ р ѣ т ѣ в ѣ л.

ш ѣ п ѣ к ѣ , с а ѣ ш ѣ к ѣ т ѣ ,
ш ѣ п ѣ ч е , с а ѣ ш ѣ ч е е л , е а
ш ѣ п ѣ к ѣ ш п о ѣ ,
ш ѣ п ѣ к а ц ѣ в о ѣ ,
ш ѣ п ѣ ч е , с а ѣ ш ѣ ч е ѣ , е л е .

Ѣ . ѣ с ѣ к , ѣ с к а , ѣ с к а т .

А р ѣ т ѣ т ѣ в ѣ л d e ф а ц ѣ .

е ѣ ѣ с ѣ к , с а ѣ ѣ с к ,
т ѣ ѣ с ѣ ч ѣ , с а ѣ ѣ с ч ѣ ,
е л , е а ѣ с ѣ к ѣ , с а ѣ ѣ с к ѣ ,
п о ѣ ѣ с к ѣ ш ,
в о ѣ ѣ с к а ц ѣ ,
ѣ , ѣ с ѣ к ѣ , с а ѣ ѣ с к ѣ .

С ѣ п ѣ п ѣ т ѣ в ѣ л d e ф а ц ѣ .

е ѣ с ѣ ѣ с ѣ к , с а ѣ с ѣ ѣ с к ,
т ѣ с ѣ ѣ с ѣ ч ѣ , с а ѣ с ѣ ѣ с ч ѣ ,
е л , е а с ѣ ѣ с ѣ ч е , с а ѣ с е ѣ с ч е ,
п о ѣ с ѣ ѣ с к ѣ ш ,
в о ѣ с ѣ ѣ с к а ц ѣ ,
ѣ ; е л е с ѣ ѣ с ѣ ч е , с а ѣ с ѣ ѣ с ч е .

Л ш п ѣ р ѣ т ѣ в ѣ л.

ѣ с ѣ к ѣ т ѣ , с а ѣ ѣ с к ѣ т ѣ ,
ѣ с ѣ ч е е л , е а ѣ с ч е е л е а ,
ѣ с к ѣ ш п о ѣ ,
ѣ с к а ц ѣ в о ѣ ,
ѣ с ѣ ч е ѣ , е л е , с а ѣ ѣ с ч е ѣ , е л е .

4. шѣи, шѣпа, шѣпат.

Арѣтътѣвѣл де фацѣ.

еѣ шѣи, саѣ шѣиѣ,
тѣ шѣиѣ, саѣ шѣи,
ел, еа шѣпѣ,
поѣ шѣпѣт,
воѣ шѣпацѣ,
иѣ, еле, шѣпѣ.

Сѣпѣпѣтѣвѣл де фацѣ.

еѣ сѣ шѣи, саѣ сѣ шѣиѣ,
тѣ сѣ шѣиѣ, саѣ сѣ шѣи,
ел, еа сѣ шѣе,
поѣ сѣ шѣпѣт,
воѣ сѣ шѣпацѣ,
иѣ, еле сѣ шѣе.

Шѣпѣрѣтѣвѣл,

шѣпѣ тѣ,
шѣе ел, еа,
шѣпѣт поѣ,
шѣпацѣ воѣ,
шѣе иѣ, еле.

Ла 2. конжѣгѣчѣне: 1. шѣи, шѣе, шѣс;
рѣшѣи, рѣшѣе, рѣшѣс, тогѣпа се конжѣгѣ
прекѣт:

Арѣтътив. де фацъ.

еѣ тѣп, саѣ тѣѣ,
тѣ тѣї,
ел, еа тѣне,
пої тѣпет,
вої тѣпецї,
її, еле тѣп.

Сѣпѣтътив. де фацъ.

еѣ съ тѣп, саѣ съ тѣѣ,
тѣ съ тѣї,
ел, еа съ тѣеѣ,
пої съ тѣпет,
вої съ тѣпецї,
її, еле съ тѣеѣ.

Ѧтпѣрътътивъ.л.

тѣї тѣ,
тѣеѣ ел, еа,
тѣпет ної,
тѣпецї вої,
тѣеѣ, її, еле.

Пѣрътъшїтївъ.л де фацъ
mkind.

2. цїп, цїне, цїнгт.

Арѣтътивъ de фадъ.

еѣ дин, саѣ дииѣ,
тѣ дїи,
ел, еа дине,
пої динет,
вої динецї,
її, еле дин.

Съплътивъ de фадъ.

еѣ съ дин, саѣ съ дииѣ,
тѣ съ дїи,
ел, еа съ дїеѣ,
пої съ динет,
вої съ динецї,
її, еле съ дїеѣ.

Дшпърѣтивъ.

дине тѣ,
дїеѣ ел еа,
динет пої,
динецї вої,
дїеѣ її, еле.

Пъртъшїтивъ de фадъ.

дїинд.

Ла 3. копжзгъчївне: пѣп, пѣпе, пѣс, спѣп,
спѣпе, спѣс; депѣп, депѣпе, депѣс шї челедалте
але лїї копѣсе саѣ detpase зїкѣмїнте се коп-
жзгъ аша:

Арѣтътѣвѣа de фацѣ.

еѣ пѣп, саѣ пѣѣ,
тѣ пѣї,
еа, еа пѣпе,
пої пѣпет,
вої пѣпедї,
її, еле пѣп.

Сѣпѣпѣтѣв. de фацѣ.

еѣ сѣ пѣп, саѣ сѣ пѣѣ,
тѣ сѣ пѣї,
еа, еа сѣ пѣеѣ,
пої сѣ пѣпет,
вої сѣ пѣпедї,
її, еле сѣ пѣеѣ.

Дѣпѣрѣтѣвѣа.

пѣпе тѣ,
пѣеѣ еа еа,
пѣпет пої,
пѣпедї вої,
пѣеѣ її, еле.

Пѣрѣтѣшѣтѣвѣа de фацѣ.

пѣпѣд.

2. Верѣеле „а фаче,“ „а дѣче,“ „а зѣче“ сѣпѣт
перѣгѣларе пѣпѣї дѣпѣ а доа перѣоанѣ сѣпѣрѣтѣ
а дѣпѣрѣтѣвѣаї, фѣпѣд кѣ се зѣче: фѣ, дѣ, зѣ.

3. **Лп лок:** „зчід“ съ поте зиче: „зчиг“, ші
Лп пѣртъшітѣвѣл де фацъ се **Лптревзіндеазъ**
„зчиглнд“ саѣ „зчезлнд.“

Ла 4. конжзгаціе: 1. **віп, віні, вініт.**

Арѣтѣтѣвѣл де фацъ.

еѣ **віп**, саѣ **віѣ**,
тѣ **вії**,
ел, еа **віне**,
пої **вініт**,
вої **вініці**,
ії, еле **віп**.

Сѣпѣпѣтѣвѣл де фацъ.

еѣ съ **віп**, саѣ съ **віѣ**,
тѣ съ **вії**,
ел, еа съ **віеѣ**,
пої съ **вініт**,
вої съ **вініці**,
ії, еле съ **віеѣ**.

Лп пѣртѣтѣвѣл.

віпѣ, саѣ **віно тѣ**,
віеѣ ел, еа,
вініт пої,
вініці вої,
віеѣ ії, еле.

Пѣртѣшітѣвѣл де фацъ.

вінінд саѣ **віінд**.

2. **піер, пері, періт.**

Арѣтътѣвѣл де фацѣ.

еѣ піер, саѣ піеіѣ,
тѣ піерї, саѣ піеї,
ел, еа піере,
пої перїт,
вої перїці,
її, еле піер.

Сѣпѣпѣтѣв. де фацѣ.

еѣ сѣ піер, саѣ сѣ піеіѣ,
тѣ сѣ піерї, саѣ сѣ піеї,
ел, еа сѣ піеарѣ, саѣ сѣ піеѣ,
пої сѣ перїт,
пої сѣ перїці,
її, еле сѣ піеарѣ, саѣ сѣ піеѣ.

Лпѣпѣрѣтѣвѣл.

піерї саѣ піеї тѣ,
піеарѣ, саѣ піеѣ ел, еа,
перїт пої,
перїці вої,
піеарѣ, саѣ піеѣ її, еле.

Прекѣт зїкѣмінтѣл: „а перї“ се конѣжѣтѣ шї
зїкѣмінтѣле сар, сѣрї, сѣрїт; шї рѣсар, рѣсѣрї,
рѣсѣрїт. D. e.

Арѣтътѣвѣл де фацѣ.

еѣ сар, саѣ саїѣ
тѣ сарї, саѣ саї,
ел, еа сарѣ ш. т. d.

§. 54. Despre dicamintele scadietive si abundative

La zikъmintele pereгъларе съ пот пѣтѣра ми zikъmintele скъзътѣе ши авъндътѣе.

Скъзътѣе zikъmintе сѣнт ачеле, каре аѣ пѣ-май зпеле дин ordinarеле модърї, тїмпзрї ши персоане. Дн пърдїле поастре зрматоареле zikъ-мїнте скъзътѣе сѣнт маї днтревзїнцате.

Дн пърътїв.

1. Бакъ адекъ казътъ.
2. аїде „ терці тѣ.
aidem „ терцет пої.
aideci „ терцетї вої.

Zikъmintе авъндътѣе се пѣтеск ачеле, каре респїкъ ачешї сѣтпанцъ дн фелїзрїте кїпзрї. D. e

Арътътївѣл де фацъ.

еѣ воеск, саѣ воїѣ, саѣ вроеск, саѣ вреѣ,
тѣ воештї, саѣ вроештї, саѣ вреї,
ея, еа воеште, саѣ вроеште, саѣ вре,
пої воїт, саѣ вроїт, саѣ врет,
вої воїцї, саѣ вроїцї, саѣ врецї,
її, еле воеск, саѣ вроеск, саѣ вреѣ,
ши аша нрїп челелалте тїмпзрї.

Cap al síeptele.

Adicamentul.

§. 55. Definițiunea și împartirea adicamintelor.

Azíkъmъntъl este un felú de kvъnt, care se șervește spre mai акърата хотъраре а zíkъmъntъlú шí къте оdatъ шí а дусъшítivъlú шí а azíkъmъntъlú. D. e. шí чел mai дцелент от поате кде adese дн рътърí. Дн пропъсъчívеа ачеаста „mai“ шí „adese“ сжнт азíkъmъnte.

Azíkъmъntele сжнт 1. рѣдъчivале, адекъ care нѣ сжнт форматe дела алте kvъnte. D. e. epí, тжне, знде, кнд; ал 2. dedъce, адекъ форматe дела челелалте felízrї de kvъnte. D. e. озрш, domnește, зрѣт ш. а. Ал 3. черъ-скpice, дакъ прпн mai тжлте kvъnte de алт felú ce pecuиъ дусъmъntъlú azíkъmъntъlú. D. e. дн adevъr, к грѣ, къръ стжнга.

§. 56. Ensemnántiele adicaminteler.

Дн прívица дусъmъчívишї сжнт зршьгоареле класе de azíkъmъnte: 1. azíkъmъnte дугресъtime, прекъnt: знде? de знде? иль знде? не знде? оаре знде? кнд? de кнд? оаре кнд? иль кнд? кжт? дн кжт? къ кжт? de къте opї? кжт?

кѣм дѣръ? оаре? аѣ пѣ? пѣ кѣтва? дп котро?
пѣв' дпкотро? ш. а.

2. Azikъmintе timъpале, прекът: ерї, алалтъ-
ерї, деъпъзї, азї саѣ астъзї, тѣпѣ, поїтѣпѣ, дп-
decаръ, а саръ, decdemineацъ, demineацъ, amiazъзї,
zioa, noапtea, ап, ацърц, odinioаръ, одатъ, пічі
одатъ, кѣте одатъ, алтъдатъ, дндатъ, пе лок, пе
нпп аеа, акъ, акъш, акът, акъта, амъ, амъшї, тог
deагпа, пѣрѣреа, маї painте, дпainте, пѣпъ кѣнд,
пѣдп, тѣлт, adese, adese орї, еаръ, еаръшї, атѣпчі,
атѣпчеа, de тѣлт, de demълт ш. а.

3. Azikъmintе локале ла дитрѣвареа знде?
прекът: ічі, аїчі, кіар аїче, коле, аколо, кіар
аколе, коло коло, орї знде, вер знде, тѣкар знде,
зндева, преатѣтіндепѣ, а ізре, пікѣіереа, пікѣірі,
дпpainте, dпainте, дндъръпт, dп дъръпт, дппапї,
dппапї, de парте, апроапѣ, алътзреа, deадреаптъ,
deастѣлпа, саѣ, жос, дп лъзптрѣ, афаръ, de асѣ-
пра, de decъпт ш. а.

Ла дитрѣвареа: de знде? прекът: de ічі, de
аїчі, кіар de аїчі ш. ш. d.

Ла дитрѣвареа: дп котро? дп коаче, дитр'а
коаче, дитр'аколо, дитр'а ізра, орї дпкотро, дп-
котрова, дппапїѣ, дп сѣс, дндъръпт ш. а.

4. Azikъmintе модале, каре аратъ, дп че кп
есте саѣ се фаче чева, прекът: кѣтва, дѣпъ кѣт,
тѣкар кѣт, орї кѣт, кам, аша, алмпнтреле, кам
алмпнтрїле, асемїне, кіар, аеа, деаеа, аневос, лесне,
біне, бінешор, рѣѣ, penede, дпчет, дпчетпел, кѣ-
тпел, таре, търпел, терей, овлѣ, de олак, de аrost,
кѣ цържїта, кѣ рѣдїката, кѣ біпшор, пе цос, кѣ-
ларе, вѣрвѣтеште, дпцеленчеште, дп кѣрмізіпшї,

de a къртезіній, de a репезіній, цеава, цеава сърда, днзъдар, дндешерт, некотенит, некърмат, de mîrpare, дпн кіар, асемене, гата, костип, фърин, de фъринге, de мѣлок, de греаъ, de ісправъ, деосъ ш. а.

5. Azikъmintе афїртътіве нї пегътіве, прекът: аша: дар, даръ, аша дар, дптокмаї, поате, поате фї, vezї vine, дптръ адевър, пестиптїт, кіар, аша ш. м. d. Ба, нъ, ва нъ, нъ аша, пічі кът. пічі декът, пічі кът, пічі одатъ, пімік, пімікъ, къ греъ, къ аневое, ш. м. d.

6. Azikъmintе асътълътіве шї лътърътіве. прекът: дптр'атъта, алмптреле, алкът нъ алмптреле, декът, аша, прекът, маї алес, маї къртос, маї мълт, фоарте, декът, алфелїъ, адекъ кът, прекът ш. м. d.

Дпсътпаре. Ънеле дпн азикъmintе се потскърї. D. e. vine, маї vine, преа vine, фоарте vine, къ тотъл vine.

Cap al optule.

Prepusetiunea.

§. 57. Definitiunea si impartirea prepusetiunilor.

Препусътіунеа аратъ прїн ажъторїа дїкъшдптълї реферїнцеле квінцелор дптре сіне. D. e. фра-

теле теѣ аѣ терс дн кѣтн. Аічї прѣпѣсѣчїзїнеа „дн“ аратѣ, дн че реферїндѣ сѣлт сѣвстантївеле: фрателе шї кѣтн.

Препѣсѣчїзїнеа сѣ днпарт дн деспѣрдївїле шї дн недеспѣрдївїле. Деспѣрдївїле сѣлт ачеле, каре се скрїѣ деосѣвїт де кѣвѣнтѣл, днпайнтеа кѣрѣїа се пѣл. D. e. дн гредїнѣ, асѣпра теа.

Dїn препѣсѣчїзїнеа недеспѣрдївїле зпїте чер а доа, їар аятеле а патра кѣдере а кѣвѣнтѣлї, кѣ каре сѣлт дн реферїндѣ.

А доа кѣдере чер зрїтѣоареле препѣсѣчїзїнї, каре дарѣ сѣлт компѣсе:

днпрежѣрѣл,
днлѣзптрѣл,
дндрептѣл,
асѣпра,
деасѣпра,
днпротїва,
днпайнтеа,
днпапоїа,
днпрежта,
дн контра.

D. e. днпрежѣрѣл пѣтѣнтѣлї, асѣпра оаменїлор.

Дн лок де пропѣтеле персонал се пѣне кѣ ачесте препѣсѣчїзїнї пропѣтеле пошѣзѣтїв ла челе трїї дїнтѣї де ценѣл вѣрѣзтеск, еарѣ ла челе-лаалте де ценѣл фетееск. D. e. днпрежѣрѣл теѣ, асѣпра теа.

Препѣсѣчїзїнеа, каре чер а патра кѣдере, сѣлт зрїтѣоареле: апроане де, афарѣ де, де, дела, дїн, днтрѣ, дїнтре, деспре, дїнкоаче де, дїнколо де,

de parte de, de къръ, дъпъ къръ, къ, лжигъ,
ка пълъ, пъл, пипре, пре, пе, prin, пеатръ, престе,
песте, спре, съв, съит, фъръ, фъръ de, дп, дитре,
дитръ, дпрезпъ къ.

Пренъсчъизиле недеспърцивиле сжит ачеле,
каре се компъи къ алте къвилте. Челе таї дитре-
къинцате пренъсчъизиле недеспърцивиле сжит:

a	d. e.	a-ват.
ad	„	ad-ъп.
de	„	de-дък.
dec	„	dec-фак.
pø	„	pe-дък.
pec	„	pec-торк.
къ	„	къ-лег.
кон	„	кон-дък.
дп	„	дп-пипг.
дитро	„	дитро-дък.
пре	„	пре-пъп.
съ	„	съ-пъп.
про	„	про-дък.
съв	„	съв-скриѣ.
стръ	„	стръ-ват.
тръ	„	тръ-даѣ.

Cap al noale.

Legatyvul.

§. 58. Definitiunea si impartirea legatyvului.

Легътивъл есте зп къвилт, prin каре се леагъ
дитръ сине атжт къвилте, кът ши пренъсчъизиле.

Бъвители легътиве сѣнт дъпъ дъсътпареа
лор де зиспрезече фелібрї, адекъ:

1. Дипрезпътиве, прекът: шї прекът, шї,
атѣт кѣт, нѣ нѣмаї, чї шї, парте-парте, акът,
акът. шї-шї, нѣмаї-чї, дѣкъ ш. а.

2. Деспрезпътиве, прекът: аѣ-аѣ, саѣ-саѣ,
орї-орї, вер-вер, нїчї-нїчї, нѣ нѣмаї-чї ш. т. д.

3. Кондїчїнале, прекът: дакъ, дѣкѣт, атѣт,
де, де нѣ, нѣ, ш. а.

4. Дпвоїтиве, прекът: шѣкар къ, тотъшї, де
шї тот нѣ, къ тоате къ, орї кѣт, вреї кѣт ш. а.

5. Тїмпърале, прекът: дѣпїнте де че, дъпъ
че, кѣнд, пѣпъ кѣнд, де кѣте орї, дѣдатъ че ш. а.

6. Казсале, прекът: къ къчї, фїнд къ, пеп-
трѣ къ, дъпъ че, вѣнеоарѣ къ, де оаре че ш. а.

7. Контрарїетїве, прекът: дѣсѣ, дар, дарѣ,
сарѣ, тотъш, къ тоате ачесте, дар апоїѣ ш. а.

8. Дѣпїетїве, прекът: аша дарѣ, дечї дарѣ,
дрепт ачеа, дрепт каре ш. а.

9. Дїптїгїве саѣ пѣззїгїве, прекът: сѣ, сѣ нѣ,
ка сѣ, ка сѣ нѣ, пептрѣ ка сѣ, нїчї сѣ ш. а.

10. Асѣтѣпътиве, прекът: ка кѣнд, прекът,
аша ка, кїар, аша ка ш. а.

11. Еспїкѣтиве, прекът: адекъ, прекът
анѣте, ш. а.

Cap al diécele.

Symtityvul.

§. 59. Definitiunea symtityvulăi.

Cîmcițivele sînt niște kviinte, caș mai vine zic, sînt niște tonzrî, care se prodză la o cîmcițire plăkzăt caș neplăkzăt și фър воеа vorbitorizăi. D. e.

Ла ржс: ха! ха! ха!

Ла дзрере: ах! оф! ваї! ваїло!

Ла тіраре: а! ах! бре! бре! бре! тз! тз! тз!

Ла доpицз: а! ах!

Се обичвеште а се дпсътна cîmcițirea și prin alte kvinte. D. e. ваї de mine, амар! амар! съракз de mine!

Се пзтърз ла cîmcițive și alte kvintcele. care se formeazъ prin imitare tonzăi лзкръ-рілор. D. e.

de клопоте: ват, ват, ват;

de ловітърз: жзп, жзп, жзп;

de сонз пзщчї: піф, наф, нзф;

de стрігареа чоареї: кар, кар, кар. и. а.

Tactur'a a do'a.

Complementul.

§. 60. Definiunea complementului.

Cupe a пѣте фаче кѣцетъріле поастре алтора кѣпоскѣте, пѣ есте дестѣа а дѣтревѣзѣнда кѣвѣнте потревѣте, чѣ требѣе ачесте шѣ а-ле зпѣ дѣзпѣ фѣреа кѣцетърѣї поастре. D. e. еѣ мерѣе тѣпѣ дѣтпрежѣта пѣрѣпѣте меѣ. Ачесте кѣвѣнте сѣпѣт фѣрѣ дѣцелес, пѣптрѣ кѣ пѣ сѣпѣт зпѣте дѣтр'зпѣ кѣп кѣвѣпчос; капѣтѣ дарѣ дѣцелес, дакѣ ле зпѣт, прекѣт: еѣ воїѣ мерѣе тѣпѣ дѣпѣптеа пѣрѣпѣндор меѣ.

Дѣвѣцѣтѣра, каре кѣпрѣнде регѣлеле, дѣпѣ каре се леагѣ кѣвѣптеле дѣтр' о ворвѣ, сѣ зѣче компѣзѣтѣпѣт.

Компѣзѣтѣпѣтѣа дарѣ кѣпрѣнде зпеле регѣле каре прѣвеск ла орѣ че фелѣѣ де кѣвѣпте дѣ цѣперал, шѣ алтеле, каре се атѣнг пѣтѣаї де спецѣале фелѣзрѣ де кѣвѣпте. Дѣчѣ се дѣтпартѣ компѣзѣтѣпѣтѣа дѣ цѣперал (de обѣште), шѣ дѣ спецѣал (deосѣвѣт).

Компѣзѣтѣпѣтѣа цѣперал кѣпрѣнде регѣлеле зпѣрѣї кѣвѣптелор пѣсте тот; еарѣ чел спецѣал спѣзпѣ рѣгѣлеле зпѣрѣї кѣвѣптелор дѣ партѣ.

Despartirea I.

Compunementul generale.

§. 61. Definițiunea și părțile propozițiunei.

О кзцетаре, prin кзвінте депліи дпфдошатъ се нзмеште пропъсчїзне. D. e. фрѣпа есте верде.

Челе маї неапърате пърці але пропъсчїзнї сжнт свїентъл шї презїкатъл. Свїентъл есте ачеа персоапъ саѣ ачел лѣкръ, де каре се кзцетъ саѣ се воръеште. Дп естеплѣл де сѣс „фрѣпа“ есте свїентъл, пентръ къ де еа есте ворва.

Презїкат се кеатъ ачеа, че де свїент се кзцетъ, саѣ се зїче. Дп естеплѣл де сѣс „есте верде“ се нзмеште презїкат, пентръ къ де фрѣпа зїчет, кї верде.

Свїентъл чел граматекал зпворї се деосъвеште де чел адевърат (лоѣїк).

Свїентъл чел граматїкал стъ нѣрѣ дитрѣ дитъеа кѣдере ла дитреваре: чїне? саѣ че? еаръ чел адевърат (лоѣїк) поате фї шї дп алтъ кѣдере. D. e. омѣлї дат есте зп сѣлет немзрїторїѣ. „Омѣлї“ есте свїент адевърат, къ де „омѣл“ есте ворва; даръ граматекал есте „сѣлет“, пентръ къ ачел кѣвжнт стъ дитрѣ дитъеа кѣдере.

Дн граматикъ ва фї воръ пзмаї де свїентъл граматикал.

Дакъ зїкътлнтъл пропъсчїзнїї есте лъкрътив трекътив, чере спре лндепленїреа са зп овїент, адїкъ о персоапъ саъ зп лъкръ, спре каре трече лъкрареа свїентълї. D. e. Dътпезеъ аъ zїdїт лътеа. Дн есетплъл ачеста „лътеа“ есте овїент.

Дакъ свїентъл есте зп пропъте персонал, поате съ се аскъндъ дн веръ. D. e. мерцї, адїкъ мерцї тъ.

§. 62. Ensusiile propusetiúnilor.

Пропъсчїзнеа есте орї афїртътивъ орї негътивъ. Пропъсчїзне афїртътивъ се зїче ачееа, дн каре свїентълї се лпсзшенте презїкатъл. D. e. Dътпезеъ есте преа пътернїк.

Пропъсчїзне негътивъ се пзмеште ачееа, дн каре свїентълї пъ се лпсзшенте предїкатъл. D. e. Отъл пъ есте а тот штїзторїй.

Пропъсчїзнеа поате фї орї сїмплъ орї компъсъ. Сїмплъ се зїче пропъсчїзнеа, дакъ еа съ къпрїнде пзмаї дїп зп свїент шї дїп зп презїкат. D. e. пара-ї дълче, апїй трек, оаменїї-с търїторї.

Пропъсчїзне се пзмеште компъсъ, дакъ еа къпрїнде орї маї тълте свїенте, орї маї тълте презїкате, орї deodatъ маї тълте свїенте шї маї тълте презїкате. D. e. Зъхаръл шї мїереа сте дълче. Dътпезеъ аъ zїdїт черїл шї

аъ дѣтѣт пѣтѣтѣл. Ioan ші Васіліѣ сѣт сѣргѣпчощі ші лѣторі de ceatъ.

Пропѣсѣчѣпѣ атѣт челе сѣтпѣ кѣт ші челе компѣсе сѣт орї гоале орї дѣтѣрѣкѣте.

Гоале сѣт ачеле пропѣсѣчѣпѣ дѣ каре пѣчї сѣвѣнтѣл пѣчї презѣкатѣл пѣ се хотѣрѣск таї апроапе прѣп алте кѣвѣпте. D. e. Апа есте фолосѣтоаре.

Дѣтѣрѣкѣте се зѣк ачеле пропѣсѣчѣпѣ а кѣрора сѣвѣнт саѣ презѣкат саѣ дѣтѣ се хотѣрѣск таї апроапе прѣп алте кѣвѣпте. D. e. апа чеа рече есте фоларте фолосѣтоаре спре вѣндекареа тѣлтор воале.

Кѣвѣптеде, каре шерѣеск спре таї акѣрата хотѣрѣре а сѣвѣнтѣлѣї саѣ а презѣкатѣлѣї се зѣк компѣпѣре.

Дѣ есетпѣлѣ de сѣс кѣвѣптеде: „чеа рече“ сѣт компѣпѣреа сѣвѣнтѣлѣї, еарѣ: „спре вѣндекареа воалелор“ сѣт компѣпѣреа презѣкатѣлѣї.

Дакѣ зѣкї сѣвѣнтѣт спре еспѣкарѣ і-се адаоце алт сѣвѣнтѣт дѣ ачеш кѣдере, чеа de не зрѣт сѣ пѣтѣпте аѣсѣчѣпѣ. D. e. Назл Апостолѣл фѣ зѣс не поронка лѣї Nero дѣтѣратѣлѣї Романѣлор. Дѣ есетпѣлѣ „Апостолѣл ші дѣтѣратѣлѣї Романѣлор“ сѣт аѣсѣчѣпѣ.

Дѣсѣшѣтѣлѣ дѣкѣ се поате дѣтѣрѣвѣпѣца ка аѣсѣчѣпѣ, дарѣ пѣтаї кѣ аргѣкѣлѣл аргѣтѣтѣт. D. e. Ferdinand чеа вѣш. Мѣлаїѣ чеа ветеаѣл.

Пропъсчѣзне лѣдѣтъ се пѣменѣ ачеѣа, а л кърїї сѣбіент сѣѣ презікат сѣѣ дѣмѣ се хотъръск прїп алте пропъсчѣзнї орї дѣтрепъсе орї лініте. D. e. Отъл, кареле се теме de Dѣтнезеѣ пѣ ва авате дѣла калеа дрептъдїї. Апостолїї не-аѣ презікат дѣвѣдѣтѣра, кареа о-аѣ прїїміт дѣла тѣнтѣїторїѣл пострѣ.

Пропъсчѣзнеа, каре се хотъреште прїп алта, се зїче пропъсчѣзне прїнчїпалъ (de кѣпѣтенїе), пентрѣкъ еа кѣпрїнде кѣдетареа прїнчїпалъ, адекъ чеа de кѣпїтенїе.

Пропъсчѣзнеа каре шервеште пѣмаї спре хотърѣреа алтеї пропъсчѣзнї, се пѣменѣ пропъсчѣзне секѣндарїе. Дѣл есетпѣл de сѣс прїнчїпале пропъсчѣзнї сѣнт: Отъл пѣ ва авате дѣла калеа дрептъдїї; Апостолїї нї-аѣ презікат дѣвѣдѣтѣра. Еарѣ пропъсчѣзнї секѣндарїї сѣнт дѣл ачелашї есетпле: кареле о аѣ прїїміт дѣла тѣнтѣїтоїрѣл пострѣ.

Доаѣ сѣѣ маї пѣлте пропъсчѣзнї се пот зпї прїп легѣтїв аша, кѣт азїнд зпа, пѣмаї дѣкѣт астенпѣм пре чѣалалтѣ. D. e. Дакъ веї дѣмплїні тоате дѣторїїле тале; веї довѣнді пачеа чеа ферїчїтоаре а кѣдетѣлзї тѣѣ.

Пропъсчѣзнеа каре шервеште спре хотърѣреа алтеїа шї ордінарїѣ се дѣчеле кѣ легѣтївѣл, се пѣменѣ пре чѣедїндѣ, пре кѣм дѣ есетпѣл de сѣс: Дакъ веї дѣмплїні тоате дѣторїїеле тале.

Пропъсчѣзнеа, каре кѣпрїнде ідеа прїнчїпалъ шї се хотъреште прїп пре чѣедїндѣ, се зїче сѣвчѣедїндѣ, пре кѣм дѣ есетпѣл de сѣс: Веї до-

вжнді начеа чеа феричитоаре а кзцетъ-
лвї тѣѣ.

Дакъ доаъ саѣ маї тѣлте пропъсчїзнї се
леагъ дитре сїне аша, кѣт знеле ка пречедїнде
маї апроале хотъръск пре алтеле ка свѣчедїнде;
се паште зн період граматекал. D. e. дакъ пѣ
дитревжїндезї тѣ тїмпѣл тїпередїлор
тале спре а'дї лѣміна мїнтеа шї а'дї по-
вїла ініма (пречедїндѣ), дїдї гѣтештї о
вѣрвѣдіе трїстѣ шї вѣтрѣнеде фѣрѣ
тѣпгѣере (свѣчедїндѣ).

§. 63. Definițiunea și împartirea sirului cuvintelor.

Сѣв шїрѣл кѣвїтелор се дїцелече зртареа
лор дѣпѣ олаатѣ дитрѣ о пропъсчїзне.

Шїрѣл кѣвїтелор есте орї немѣтавіл орї
мѣтавіл.

Шїрѣл кѣвїтелор се зїче немѣтавіл, дакъ пѣ
се поате мѣта, фѣрѣ де а смїнгї дїцелесѣл про-
пъсчїзнїї саѣ фїреа лїмвїї ромѣнештї. D. e. еѣ
ам кѣтпѣрат зн кѣтп. Алт дїцелес ар фї,
дакъ ашѣ мѣта шїрѣл шї ашѣ зїче: Еѣ ам зн
кѣтп кѣтпѣрат. Еѣ те-ам лѣѣдат. Ар фї
дї контра фїрїї лїмвїї ромѣнештї, дакъ ашї зїче:
Еѣ ам те лѣѣдат.

Шїрѣл кѣвїтелор се зїче мѣтвїл, дакъ се
поате мѣта, фѣрѣ де а смїнгї дїцелесѣл пропъ-
счїзнїї саѣ фїреа лїмвїї ромѣнештї. D. e. пре
тїне те-ам вѣзѣт дї вїсерїкѣ, саѣ: дї
вїсерїкѣ те-ам вѣзѣт пре тїне.

§. 64. Despre sirul cuvintelor nemutabil.

Кввинтеле, каре се ашеазь дьпъ зп шир не-
мутабил, сьнт:

1. Зикъмьнтъл ажъторіал: „а аве:“
2. провътеле скъртат;
3. азикъмьнтъл негатив: „пъ“ ши пьртичеoa
сзпзпътивълзі „съ;“
4. препъсъчизпиле;
5. зпеле дпн легътйве, ши
6. сзвйентъл препъсъчизпій.

Че се атинце де ширъл ачестор кввинте, зрть-
тоареле регъле сьнт де лъат дп самъ:

1. Дп тпмпъріле компъсе зикъмьнтъл ажъ-
торіал препзпндъсе зикъмьнтълзі съѣ, пз сзфере
пшпк ла тпжлок. D. e. Еѣ ам дпвъцат ле-
дпнда шеа, даръ пз: Еѣ ам лецпнда шеа
дпвъцат.

2. Постпзпндъсе зикъмьнтъл ажъторіал зикъ-
мьнтълзі съѣ, провътеле скъртат се дптрепъне
ла тпжлок. D. e. лъзда-те-воіѣ, вате-’л-ар,
аззптъ-пе-аї.

3. Дп тпмпъріле компъсе провътеле скъртат
немпжлочпт се препъне зикъмьнтълзі ажъторіал.
D. e. Ел м’аѣ трпмпс, датъ-дї-аѣ.

4. Дп тпмпъріле спмпле але арътътивълзі,
сзпзпътивълзі ши але нефпнпгптивълзі провътеле скър-
тат се ашеазь немпжлочпт дпаптеа зикъмьнтълзі
съѣ. D. e. съ-’ї зпчї чева, а-’ї да. Даръ дп
дпгъеа персоапъ а арътътивълзі де фадъ се поате
провътеле скъртат а постпъне зикъмьнтълзі, дакъ

съмъ вѣне зренїи. D. e. дѹ фак саѣ факъ-цї; те лъѣдѣт; саѣ лъѣдѣтѣ-те.

5. Дѹ дѹпѣрътїва таї къ плъчере се постпне пропзмеле зїкъмѣнтѣлї съѣ; се поате дарѣ шї а препне. D. e. вѣкѣръ-те саѣ те вѣкѣръ.

6. Дѹ пѣрътїнїтїва де фадѣ се постпне пропзмеле скъртат немїжлочїт зїкъмѣнтѣлї съѣ. D. e. дѣндѣ-ї, ажѣторѣндѣ-л.

7. Постпндѣ-се пропзмеле скъртат зїкъмѣнтѣлї съѣ, се постпне шї пропзмеле персонал дѹрег де ачееашї къдере. D. e. лъѣдѣтѣ-те пре тїне. Нѣ ар фї вѣне ромѣпеште, дакъ ашї зїче: Пре тїне лъѣдѣтѣ-те.

8. Азїкъмѣнтѣл „нѣ“ шї „съ нѣ,“ дакъ се цїне де зїкъмѣнт, се препне немїжлочїт пропзмелї скъртат. D. e. нѣ-цї воїѣ зїче, съ нѣ-ї фачї нїшїкъ.

9. Препнѣсїзнїле се препнї немїжлочїт къмѣнтѣлї, де каре се цїн. D. e. прїн неовосїтѣ сїргїндѣ шї къ ажѣторїѣл лї Dѣтнезѣѣ вѣї до-вѣндї дѹплїнїреа дорїндѣлор тале.

10. Мерѣтївеле: „къ,“ „пентрѣ къ,“ „фїнд къ,“ „тѣкар къ,“ „де шї,“ „де,“ „дѣнѣ че,“ „дакъ,“ шї алтеле се пнї ла дїченѣтѣл пропнѣсїзнїї. D. e. кред, къ ва венї тѣнтї-торїѣл.

11. Свїентѣл се постпне зїкъмѣнтѣлї:

а) Дѹ дѹпѣрътїв, тотѣм дарѣ дѣшѣ пропзмеле скъртат. D. e. Дѣкъ-се ел дѹ нѣтмеле лѣї Dѣтнезѣѣ.

в) Ла дѹтреваре, дакъ нѣ заче тоѣл ворвѣї не свїент. D. e. Венї-на дѹнѣцѣторїѣл

астъзи ла шкоалъ? Даръ дакъ заче топъла ворвеї не съвїент, се прелъне зїкъмънтълзі.
D. e. тъ'м зїчі ачеаста?

в) Пропътеле дитревьтїв атът ка съвїенте вѣт шї ка обїенте се прелъне зїкъмънтълзі.
D. e. Чїне есте преа пътернїк? Къї се къвїне чїнсте? Пре чїне астенцї?

§. 65. Despre sigul cuvintelor mutabil.

Шїръла къвїнтелор мѣтавіл атърпъ дела топъла ворвеї, дела плъкъта съпълца къвїнтелор шї дела дилеспїреа дїцеленерїї.

Ачест шїр се поате мѣта фъръ de а смїнтї дїцелесъла къвїнтелор шї фїреа лїмвїї ромънештї; даръ тогъш прїп ачеастъ мѣтаре:

1. Се мѣтъ топъла ворвеї, адекъ се мѣтъ къвънтъла, спре кареле маї алес воїм ал фаче пре аскълъторїл лъкторїѣ de самъ. D. e. тъ мї-аї фъкът ачеаста съпъраре. Аїчі есте топъла къвънтълзі не „тъ.“ Даръ дакъ ашї зїче: Ачеастъ съпъраре мї-аї прїчинзїт тъ,“ топъла ворвеї заче не „ачеаста.“

2. Се пїерде плъкъта съпълца а къвїнтелор. D. e. мѣлт тъ десфътеазъ фрѣтсеаца черїлзї шї а пътмънтълзі. Нъ ар съна аша плъкът зрекїї, дакъ ашї зїче: А черїлзї шї а пътмънтълзі фрѣтсеацъ тъ десфътеазъ мѣлт.

3. Се дїгрехе дїцеленереа ворвеї. D. e. дївѣдъторїл не дївацъ а чїтї шї а скріе вїне. Дакъ ашї зїче: „дївѣдъторїл не дїп-

вацъ віне а чіті ші а скріе,“ ар фі дндоеалъ,
де не днвацъ віне, орі де не днвацъ а
чіті ші а скріе віне.

Че се атіце де шірѣ мѣтавіа, нѣ се пот
да ретѣле спеціале, чі дн генерал есте де дн-
сѣтнат, кѣткѣ аша сѣнт де ашезат кѣвітеле,
ка ворба съ фіе лесне де днцелес, препѣсѣчівіле
віне съ сѣне зрекї ші ка кѣвітеле, пе каре заче
тонѣл, кѣт се поате, съ се препѣ челорлате.

Тотѣш даръ фіреа літвеї ромѣнешті чере,
ка зікѣтѣтѣл съ нѣ се преа депъртезе дела
днченѣтѣл препѣсѣчівї ші ка апроане де сіне
съ айвѣ сѣвіентѣл сѣѣ. D. e. Еѣ м'ам преѣт-
ѣлат асѣзї дн грѣдіна мѣа. Нѣ ар фі кѣ
тотѣл дѣпѣ фіреа літвїї поастре, дакѣ зшѣ зіче-
Еѣ асѣзї дн грѣдіна мѣа м'ам пре-
ѣтѣлат.

Despartirea II.

Compunementul spetial.

Cap antâiu.

Aplecatiunea artyculului.

§. 66. Feliurile cuvintelor, de care se aninâ artyculul definityv.

Бртътоареле фелізрї де кѣвїнте прїтеск артїкълла дефинїтїв :

1. Сѣвстантївѣл комѣн. D. e. отѣл есте тѣрїторїѣ.

2. Дїсѣшїтївѣл. D. e. преа пѣтернїкѣл Дѣтнезеѣ.

3. Нѣтералѣл, шї анѣте :

а) рѣдѣчїналѣл „ѣп“ фѣръ сѣвстантїв, еарѣ кѣ сѣвстантїв кѣнд дїсѣшїнеазѣ атѣт кѣт „сїпгѣр.“ D. e. ѣпѣл Дѣтнезеѣ есте вѣп; ѣпѣл зїче ѣпа, шї алтѣл алта.

в) Ординалѣл „дїтѣїѣ.“ D. e. дїтѣїѣл от аѣ фост Adam.

в) **Дителитивъ** ла дитревареа „ди кжтит.“ D. e. дитриитъла пѣтър ал връж-ташилор фѣ вѣтът де ай постри.

4. **Пронѣтеле редѣкѣтивъ** „каре.“ D. e. школа-риѣла, кареле есте лѣѣторіѣ де самѣ ши сѣргѣинчос, ва фаче тарі пѣпирі ди штинде.

Асемене ши пронѣтеле неѣинитиве: алт, кѣ-таре, фіекаре, орі каре, врези, пріѣтеск арти-кѣла деѣинитив. D. e. кѣтареле ми-аѣ зис.

§. 67. Despre entrebuintarea artyculului definitiv.

Артикѣла деѣинитив се дитревиіндеазъ:

1. **Дакъ** кѣѣптѣла дитсеинеазъ зп дитрет саѣ зп тот. D. e. лѣнѣла скитѣъ пѣрѣла дарѣ пѣ фіреа. Аичі се дитделеце де тоѣи лѣнѣ. де тот пѣрѣла, ши де тоатѣ фіреа лор. „Тоарпѣ ана дин шип.“ Аичі се дитделеце тоатѣ ана, каре есте дп шип. Дарѣ дакъ зик „тоарпѣ апѣ дин шип.“ се дитделеце пѣтаї о парте де апѣ дин шип.

2. **Дспѣ** пронѣтеле неѣинитив „тот“ пріѣ-теште кѣѣптѣла де ел атѣрнат артикѣла деѣи-нитив. D. e. тот отѣла дореште а виеузи.

3. **Дакъ** се свине неосоана саѣ лѣкѣла кѣ-поскѣт, де каре се вореште. D. e. ат ворѣит кѣ вѣчинѣла. Аичі се свине неѣинѣла де каре есте ворѣа кѣпоскѣт.

4. **Анѣсѣѣивеа** пріѣтеште артикѣла деѣинитив. D. e. каса аѣоаста ат кѣтшиѣрат дѣла Мирон неѣѣиторѣла.

Обичаеск тѣзи дѣи скрїиторїи чеї пої а дн-тресїнда тїгѣлѣ персонаелор ка анѣсѣїзне фърь артикѣлѣ. D. e. Манѣал граматїкал компѣс де Платон професор.

5. Сѣвстантївѣл прїїмеште артикѣлѣ, дакъ есте зрмат де артикѣлѣ арѣтатїв. D. e. Отѣл чел бѣл де тодї се їзвеште.

6. Дакъ кѣвѣнтѣл маї апроапе се хотѣреште. Се хотереште дарѣ кѣвѣнтѣл маї апроапе:

а) прїп пропѣтеле помезѣтїв шї арѣтѣтїв. D. e. Фрателе тѣѣ с'аѣ вѣкѣрат де штіреа ачеаста.

Дарѣ дакъ се препѣне пропѣтеле помезѣтїв саѣ арѣтѣтїв кѣвѣнтѣл де ел атѣрнат нѣ прїїмеште артикѣл. D. e. ал тѣѣ фрате с'аѣ вѣкѣрат де ачеаста штіре.

Длсѣтнаре. Дл лїтѣа ромѣнеаскѣ обїчпеште а се зїче: „фрате мѣѣ, татѣ тѣѣ,“ дл лок де фрателе мѣѣ татѣ тѣѣ, ш. а.

б) Прїп нѣтерале ordinalе. D. e. Лѣна а трїеа аѣ трекѣт. Пренїндѣ-се дарѣ ordinalѣ, сѣвстантївѣл де ел атѣрнат нѣ прїїмеште артикѣлѣ. D. e. а трїеа лѣнѣ аѣ трекѣт.

в) Прїп а доа кѣдере. Кѣвѣнтѣл, дела кареле а доа кѣдере атѣрпѣ, капѣтѣ артикѣлѣ де-фїнїтїв дакъї препѣс. D. e. пѣрѣсеште прїетїнїеа челор рѣї. Дарѣ де се препѣне а доа кѣдере, сѣвстантївѣл нѣ прїїмеште артикѣлѣ. D. e. пѣрѣсеште а челор рѣї прїетїнїе.

Дакъ кѣвѣнтѣлї прїп а доа кѣдере хотѣрѣт фърѣ мѣтареа длцелесѣлї се ноате препѣне пропѣтеле нефїнїтїв „н“ нѣ прїїмеште артикѣлѣ

знії дін оамені сѣпт, каріи се джкнѣ
ла ідоли.

Джсѣтнаре. Кѣвѣнтѣ „Дѣтнезеѣ“ Джсѣт-
неазѣ пре зѣла ші адевѣратѣ Дѣтнезеѣ пріімеште
артікѣл нефінітів :

1. Дакѣ і джсодіт кѣ пропѣтеле пошезѣтѣв.
D. e. сѣ не джкнѣтм ла Дѣтнезеѣла пострѣ.

2. Дакѣ есте зрмат де а доа кѣдере саѣ де ар-
тікѣл арѣтѣтѣв. D. e. Дѣтнезеѣла пѣр інділор
лоштрі не ва тѣптѣі. Дѣтнезеѣла чел дж-
дѣрат не ва ерта пѣкателе.

§. 63. Despre întrebuințarea artyculului aratatuv.

Ачест артікѣл се джтревѣнѣеазѣ :

1. Дакѣ джсѣштітѣвѣла ка о апѣсѣчѣне се пост-
нѣне свѣстантѣвѣлѣ сѣѣ. D. e. Стефан чел
маре. Міхаіл чел ветеаз.

2. Дакѣ свѣстантѣвѣла се дескріе таі акѣрат
орі пріп джсѣштітѣе орі пріп алтеле кѣвіпте каре
дін локѣл ачестора. D. e. Отѣл чел вѣп, саѣ
отѣл чел кѣ інітѣ вѣпѣ; пѣ дескоанере
скѣдеріле алтора.

Джсѣтнаре. Знії дж казѣл ачеста овічѣсѣсѣ
а джтревѣнѣа пропѣтеле нефінітів ші дж есеп-
пѣла де сѣс а зіче: зп ом вѣп, саѣ зп ом кѣ
інітѣ вѣпѣ пѣ дескоанере скѣдеріле ал-
тора. Дарѣ фірїі літѣсеі поастре есте таі потре-
віт а джтревѣнѣа артікѣлѣл арѣтѣтѣв ші а зіче:
отѣл чел вѣп ш. т. d.

3. Дакѣ свѣстантѣвѣла се леагѣ кѣ нѣртѣші-
тѣвѣл тіпнѣлѣі тревѣт, саѣ кѣ джсѣштітѣвѣла зікѣ-

шлптал каре с'аѣ пѣс пентрѣ лепѣдара пропѣ
 телѣи редѣкѣтѣи маї елес дакъ дела пѣртѣшѣтѣи
 атѣрпѣ маї шѣлте кѣвѣнте. D. e. солѣа, чел ѣе
 тѣне кѣтрѣ фрателе тѣѣ трѣмѣс, аѣ тре-
 кѣт ерѣ не ла пої, дп лок: солѣа пре ка-
 реле маї трѣмѣс кѣтрѣ фрателе тѣѣ, аѣ
 трекут ерѣ не ла пої.

§. 69. Despre entrebuintiarea unor partecede
 la a doa cadere.

Дакъ а два кѣдере пѣ зрѣеазѣ немѣжлочѣт
 дѣнѣ зп кѣвлѣнт арѣкѣлат прѣимеште дпашѣга са
 зпа дпн пѣртѣчелеле: ал, аї; а сѣѣ але, шѣ
 ашѣте:

а) „ал.“ Дакъ а два кѣдере атѣрпѣ дела зп
 сѣвстанѣтѣи де цѣнѣа вѣрѣтеск ал пѣшѣрѣлѣи сѣн-
 гѣрѣт. D. e. дп пѣтелеле фрателѣи шѣ ал сѣ-
 рорѣи телеле, прекут шѣ ал пѣрѣцѣлор
 теї дѣї адѣк тѣлѣцѣшѣре.

в) „аї.“ Дакъ а два кѣдере атѣрпѣ дела зп
 сѣвстанѣтѣи де цѣнѣа вѣрѣтеск ал пѣшѣрѣлѣи
 дпшѣлѣтѣи. D. e. аї вѣчѣнѣлѣи конѣи сѣлѣт
 вѣне крескѣцѣи.

г) „але.“ Дакъ а два кѣдере атѣрпѣ дела зп
 сѣвстанѣтѣи фѣтѣеск ал пѣшѣрѣлѣи сѣнѣрѣт. D. e. аш
 пѣрѣдѣт картѣа чѣа фѣрѣшоазѣ а фѣраге-
 лѣи теї.

д) „але.“ Дакъ а два кѣдере атѣрпѣ дела
 зп сѣвстанѣтѣи фѣтѣеск ал пѣшѣрѣлѣи дпшѣлѣтѣи.
 D. e. але челор вѣлѣи кѣї шѣлѣт сѣлѣт де-
 пѣртѣте де але челор рѣї.

Дисътпаре. Мъдці обичьеск а дитревзінца пьртичеа: „а“ ші дп докъл пьртичелелор: „ал, ай, але.“ D. e. а вічінълзі конії сжнт віне крескъці, дп док: ай вечінълзі конії сжнт віне крескъці. Даръ таї амъсрат есте фірїї літвей ротъленті а дитревзінца: „ал, ай, але“ дълз регълеле де сѣс.

§. 79. Despre entrebuințarea partecelui „пре.“

Спре дисътпареа кьдерїї а патра се дитревзіндеазь пьртичеа „пре.“

Даръ ордінарїѣ нътаї кьвінтеле, каре дп-сътпеазь персоане прїмеск ачеасть пьртиче ші анъте.

1. Дпн провъте капътъ пьртичеа ачеаста:

а) Провътеле персонал дитрег. D. e. теат възът пре тїне дп вісерїкъ.

в) Провътеле арътъгїв. D. e. пре ачеста нъл пот лъзда.

в) Провътеле редъкъгїв. D. e. аѣ сосїт астъзі амїкъл пре кареле лам аштеплат.

г) Провътеле дитревъгїв. D. e. пре чїне ай възът?

д) Челе таї шълте провъте нефїнетїве. D. e. ам кемат пре оаре кареле дпн кь-поскъції теї.

2. Нътеле пропрїї але персоанелор прїмеск пьртичеа „пре.“ D. e. поштеште пре Іоан да шїне.

Даръ дакъ нѣмелѣ пропріѣ се препъне апу-
сѣчѣнеа, ачеаста кашътъ нѣртѣеа „пре“
еаръ нѣмеле пропріѣ рѣтѣне фѣръ еа. D. e. Еѣ
вѣноск пре фразіѣ тѣѣ Іоан Георгіе ші
Ніколае.

3. Нѣмелор комъне лі-се препъне нѣртѣеа
„пре“ дакъ сѣлт дѣсоцѣте къ артѣкѣлѣ defіnітіа
саѣ арѣтѣтѣв. D. e. Нѣ осѣнді пре некіоо-
ватѣл, ші нѣ лѣѣда пре чел рѣѣ.

4. Нѣтѣралѣ ordіnалѣ прѣтѣште дѣ а
патра къдере нѣртѣеа „пре.“ D. e. пре дѣ-
тѣѣл от аѣ zidit Dѣмнезеѣ дѣн нѣ-
тѣлт. Пре ал зечеле сколаріѣ саѣ іспі-
тѣт дѣвѣдѣторѣл.

Dіn нѣмерале рѣдѣчѣнале прѣтѣште нѣмаі
„амѣндоі“ ші „дѣвѣ“ нѣртѣеа „пре.“
D. e. пре амѣндоі фразіѣ і-ам поѣ-
тѣт. Челедалте даръ нѣмерале рѣдѣчѣнале се
дѣтрѣвѣндеазъ ordіnаріѣ фѣръ де нѣртѣеа
ачеаста. D. e. ам авѣт тріѣ лѣкрѣторі.

5. Дакъ маі тѣлте нѣте пропріѣ саѣ комъне
де а патра къдере атѣрѣѣ дела ачелаші зѣкътѣлѣ,
нѣмаі чел дѣтѣѣ ші чел дѣпрѣвѣат къ челедалте
пріп легѣтѣв кашътъ нѣртѣеа „пре.“ D. e. вѣ-
зѣт-аі пре Ніколае, Іоан, Георгіе ші
пре Александрѣ дѣ скоалѣ. Ам поѣгѣт
пре татѣл, шаша, фразіѣ ші пре соѣо-
рѣде тале ланой.

Нѣртѣеа „пре“ нѣ се преизне:

1. Сѣвѣстантѣвѣлор карѣс фѣръ артѣкѣлѣ. D. e. ел
аре фѣіѣ вѣнѣ, даръ нѣ пре фѣіѣ вѣнѣ. Даръ
дакъ дѣн дѣсѣтѣра норѣоі нѣ с'ар нѣноаште акѣрат

каре кълълт съ фіе дп а патра кѣdere. се пзне пѣртїчеоа „пре“ D. e. om пре om ажтъръ. Възгѣт-аѣ пре тѣлцї оашепї?

2. Кѣвїнтеле deкїнавїле, дакъ пз дпсѣтнеазъ персоане, ordїнарїѣ пз прїїтеск пѣртїчеоа „пре.“ D. e. ам кѣтпїрат каса вїчїпѣлѣї, даpъ пѣ пре каса вїчїпѣлѣї. Даpъ дакъ dїп песе-тѣра ворѣеї пїчї deкѣт пз се поате deосебї а патра кѣdere de дптѣеа се препзне пѣртїчеоа. D. e. дпнѣпс-аѣ вака пре боѣл. De ашѣ зїче: дпнѣпс-аѣ вака боѣл? ар фї дпдоеалъ чїе аѣ дпнѣпс.

3. Дакъ а патра кѣdere атѣрпъ дела пре о препзсѣзїне, пз прїїтеште пѣртїчеоа „пре.“ D. e. prin Ioan веї прїїтї скрїсорїле теле.

Cap al doile.

Despre substantive.

§. 71. Despre entrebuintiarea cadérilor.

1. Дптѣеа кѣdere респзnde ла дптревареа: чїе саѣ че? D. e. авѣл тpече.

Зїкѣнтїтеле: а фї, а рѣтѣне, а се кеша, а се пзтї, а се арѣта, а се зїче шї ппеле.

алте прѣгитиве, чер кѣте доаъ кѣдері дѣтѣ дѣ
ачеаши пропхъсѣнне. D. e. граматека есте
о штіицѣ; брателе теѣ аѣ рѣтас
дирегѣторіѣ дѣкѣ не тріі ані. Стефан
чел шаре се пѣтеа пѣрінтеле патрией.

2. Съвстапгівѣл кѣ артикѣл се пѣне дѣ а доа
кѣдере:

а) ла дѣтревареа: а кѣі? а кѣрѣі? а
кѣреі? а кѣрора? D. e. фаттеле челор
дрендї а дѣк фѣнтѣрї дорїте.

Съвстапгівеле фѣрѣ артикѣл се пѣн дѣ а доа
кѣдере таі кѣ самѣ ла дѣтревареа: че фелїѣ
де? D. e. Татѣл теѣ ті-аѣ кѣпѣрат
вѣстїнте де лѣпѣ.

в) Дѣпѣ прѣпхъсѣнне, кѣре чер а доа кѣ-
дере. D. e. ел дѣвлѣ дѣтрѣжѣрѣл чїгѣдїї.

3. А трїеа кѣдере се пѣне:

а) ла дѣтревареа кѣі? D. e. Дѣтѣеѣѣ
аѣ дат омѣлїї мїнте.

в) Ытеле зїкѣмїнте чер а трїеа кѣдере, дарѣ
фѣрѣ артикѣл, прѣкѣт: асѣтѣна (а авѣ асѣтѣ-
паре) а мїросї, а пѣдї шї алтеле пѣдїе.
D. e. ел самѣпѣ а от; мїросѣ а гранда-
фїрї; пѣте а хѣтѣроїѣ (аїѣ).

в) Кѣвѣпѣтѣл „касѣ“ се пѣне ла дѣтрѣва-
реа: ѣнде? дѣ а трїеа кѣдере фѣрѣ артикѣл.
D. e. ел і акасѣ.

4. А патра кѣдере се дѣтрѣвїндеалѣ:

а) ла дѣтрѣвареа: прѣ чїне саѣ че? D. e. ат
вѣзѣт прѣ брателе тѣѣ.

в) Съвстапгівеле зї, поанте, дїмїнеадѣ, сарѣ,
ап, прїшѣварѣ, варѣ, тоашнѣ шї сарѣ се пѣн ла

Дитревареа: кѣнд? дн а патра кѣdere. D. e. іст
ан ам пѣцит тѣате. Тоамна те воіѣ
черчета.

в) Ја дитревареа: кѣт де лѣнг? кѣт
де лат? кѣт де дппалт? кѣт де аджнк ш. а.
Сѣбстантивеле рѣспѣзѣтоаре се дитреварѣеазъ
дн а патра кѣdere. D. e. фѣитѣнаї зече
стѣнженї де аджнкъ.

г) Дпеле препѣсѣчїзнї чер а патра кѣdere.
D. e. Іоан аѣ венїт кѣ окасїѣневѣнъ дела
Чернѣзїї.

д) Дпеле зїкѣнтїте лѣкрѣтїве, прекѣт: а
фаче, а пѣтї, а кема ш. а. чер знеорї доазъ
кѣдерї а патра. D. e. еѣ те воіѣ фаче пре
тїне ом. Ел тѣ пѣтеште школарїѣ.

ѣ. А чїпчаеа кѣdere прїнде лок, дакѣ ворѣ-
торїѣл кеатѣ пре чїпчаеа, саѣ дндреантѣ ворѣа
кѣтрѣ чїпчаеа. D. e. фрацїлор! сѣ трѣїт дн
їѣѣре.

Дакѣ дела сѣбстантїв атѣрпѣ пропѣтеле по-
шезѣтїв, саѣ алт сѣбстантїв дн а доа кѣdere, дн
лок де а чїпчаеа се пѣне дн днтѣеа кѣdere.
D. e. фїїѣл теѣ! де че-тї фачї сѣпѣрѣрї.
Дѣтпезеѣл пѣрїнцїлор пострї! пѣ тѣ
лѣса фѣрѣ ажѣторїѣ.

Дарѣ дакѣ пропѣтеле пошезѣтїв, саѣ сѣбстан-
тївѣл дн а доа кѣdere днпнтѣеа са аре пѣртїчеоа
р, а л, аї саѣ але, сѣбстантївѣл прїїнеште сѣр-
шїреа а чїпчаї кѣдерї. D. e. фїїѣле ал теѣ! де
че-тї фачї сѣпѣрѣрї. Дѣтпезеѣле ал
пѣрїнцїлор пострї! пѣ тѣ лѣса фѣрѣ
ажѣторїѣ.

Cap al triile.

Despre aplecatiunea ensusityvului.

§. 72. Despre envoirea ensusityvului cu substantyvele.

Днесшытивъа се дивоеште къ съвстантивъа съѣ пѣмай дн пѣтър ши дн цен нс ши дн къ-дере. Д. е. омъаѣ чинстѣт мѣат се креде. Аичѣ днесшытивъа „чинстѣт“ есте де ачелашѣ пѣтър ши цен къ съвстантивъа съѣ, дарѣ нс де ачелашѣ къдере, адекъ нѣ се поате зиче: омъаѣ чинстѣтѣаѣ мѣат се креде. Нѣмай дн а чинчеа къдере пѣтърѣаѣ сѣнгѣрѣт днесшытивъа се дивоеште ши дн къдере къ съвстантивеле вѣрѣвѣтештѣ каре днесашѣ персоане. Д. е. чинстѣте Домпѣае.

Дакъ днесшытивъа се атинѣ де маѣ шѣаге съвстантиве, доаѣ казѣрѣ сѣнт де днесшѣаг, адекъ днесшытивъа орѣ немѣааочѣт се знеште къ съвстантивеле сале. Д. е. аш фраѣѣ ши фѣѣ ашн, орѣ се знеште ка ѣи презѣкаг къ съвстантивеле сале прѣн зѣкъшѣте. Д. е. фѣѣае ши сѣрорѣае тале сѣнт нѣкъѣте.

Че се атинѣ де казѣа дѣгѣѣ ѣрѣѣгоареле роѣае сѣнт де ѣѣаг дн сашѣ:

1. Де сѣнт съвстаптивеле де ачелашї цен шї пѣтър, дп ачесте се знеште дпсѣштїтївѣл, пѣтѣ одатъ пѣндѣсе. D. e. тѣлцї терї шї перї сѣнт дп грѣдина та.

2. Дакъ съвстаптивеле сѣнт орї де фелїрїте пѣтере, орї де фелїрїте ценѣрї, дпсѣштїтївѣл орї се постореште ла фїеште каре съвстаптив орї се дпвоеште кѣ ачела, де каре есте лїпїт. D. e. ел аре каї негрї шї ене негре; саѣ ел аре каї шї ене негре.

Тотѣш даръ таї дптревзїндѣт есте, ка дпсѣштїтївѣл сѣ се лїнеаскъ де съвстаптивѣл дїп пѣтѣрѣл дптѣлцїт. D. e. ам вѣндѣт жѣпкѣл шї воїї теї чеї негрї.

Дпсѣштїтївѣл 1. Дакъ съвстаптивѣл неміжло-чїт есте зрѣат де пропзтїеле пошезѣтїв капѣтѣ артївѣлѣ, тѣкар кѣ есте постпѣс дпсѣштїтївѣлѣ, ачеста даръ рѣтѣне фѣрѣ артїкѣл. D. e. Хрїстос не-аѣ рѣскѣтпѣрат прїп сѣштїп сѣпцїеле сѣѣ.

Дпсѣштїтївѣл 2. Дптре дпсѣштїтїв шї съвстаптив зпѣорї се поате а дптрепѣне а доа кѣдере шї пропзтїеле пошезѣтїв, даръ кѣ пѣртїчеоа: а, а л, а ле, аї. D. e. фрѣтоаселе аї грѣдїнеї флорї атїросѣ плѣкѣт.

Дакъ дпсѣштїтївѣл ка зп презїкат прїп зїкѣ-шїпте се леагѣ кѣ таї тѣлте съвстаптиве зрѣтѣ-тоареле регѣле сѣнт де дпсѣштїтївѣл:

1. де сѣнт съвстаптивеле де ачелашї цен шї пѣтѣр, дпсѣштїтївѣл се дпвоеште дп цен, се нѣне даръ дп пѣтѣрѣл дптѣлцїт. D. e. тѣрѣл шї пѣрѣл сѣнт фрѣтошї ла прївїре.

2. Дакъ съвстаптивеле сѣнт де ачелашї цен даръ де фелїрїте пѣтере, дпсѣштїтївѣл се дп-

воеште дн деп, се пзне даръ дн пзтъръ дн-
тхлдіт. D. e. фійъ тей пі ф радії тї с. инт
віне вресквді.

3. Дакъ сзвстантївеле де фелїзрїте депрї
днсътпнеазъ фїнде днсфледїте, днсхїтївкк се
пзне дн пзтъръ днтхлдіт, пі дн депъ втъръ
вътеск. D. e. отъл пі фетееа чеа дїнтї
саъ фъкът вїновадї днпїнтїа лї
Dъшпезей.

4. Дакъ сзвстантївеле де фелїзрїте депрї
днсътпнеазъ лвкррї неднсфледїте, днсхїтївкк
прїїтеште депъ фетееск пі се пзне дн пзтъръ
днтхлдіт. D. e. шъръл пі пара пз'с
кз тотъл ротънде. Мазереа пі вобъл
пз'с коанте.

Cap al pătrule.

Despre aplecătıunea numeralului.

§. 73. Despre envoirea numeralului.

Ла днвоїреа нумералълї кз сзвстантїве вр-
штвоареле регъле сжур де лсар дн самъ:

1. Дакъ се агїнче нумералъл рдъчїнал де
маї швте сзвстантїве, ла фїеште каре се пофго-

реште. D. e. ам пазтит трій галвені, трій фіоріні ші трій пзрале.

2. Din ordinalе пзмаі „дигъѣ“ аре пзмъръл дптмъцїт, челелалте даръ пз се преа днтревзїндеазъ дп ачест пзмър. D. e. дела днтгїї пзрїпцї ам моштенїт днтзпекареа мїпцїї.

3. Дела доазгечї маї де парте пзмаї днтрециле зечїтї, сзтеле шї мїїле се днтревзїндеазъ дп фоарта ordinalълї, еаръ ла челелалте се днтревзїндеазъ рѣдзїпале, каре даръ се постпзи сзстантївелор сале, прїїмїнд ла ачеле вѣрвѣтештї дпаїпте са пѣртїчеоа „аа,“ еаръ ла фетештї „а.“ D. e. дп анъл аа трїїзечї шї патрѣ дзпъ паштереа лвї Хрїстос, шї дп зїоа а чїпчїзечї шї доазъ дзпъ моартеа лвї с'аѣ погорѣт дѣхъл сфлїнт престе Апостоалї.

4. Дакъ ordinalъл се атїпде де маї мзлте сзстантїве се дпвоеште ordinalїѣ кз чел де не зрмъ. D. e. вѣрвѣтъл шї мзереа чеа дїп тъе фзсеръ алзпгацї дїп раїѣ.

5. Дптмъцїтївъл ла днтревареа дпкжтїт? дпкїтїт? се дпвоеште ка дпсзшїтївъл. D. e. дпдоїт тїп шї дпдоїтъ остенеалъ ам днтревзїндат спре сфлршїреа ачествї лзкръ.

Cap al cincile.

Despre aplecătionea pronumelui.

§. 74. Despre pronumele personale cã subiepte ale propozițiunei.

Пронумеле персонал ка съвиент се кьпринде дн зикътѣнт, децї ordinarїѣ се ласъ афаръ. D. e. de unde vii? Че ва зиче? Ашиѣ фаче. Ведї vede.

Дар' дн зрѣтоареле казърї тревѣ пронумеле персонал ка съвиент съ се дитрезиуеце:

1. Дакъ зн зикътѣнт атърнъ дела маї мьлте съвиенте. D. e. пої, вої, шї фрацїї вострї ачеашї dorim.

2. Дакъ зрѣгазъ доазъ саѣ маї мьлте пропъсѣчивї каре дитр'ѣн кин сжиг дитре сїне легате. D. e. Еѣ сечер, тѣ лецї, шї ел кѣдеце.

3. Дакъ топѣл ворсеї заче не съвиент, адекъ дакъ порвїторїѣл военте про аскѣлѣторїѣл аа фаче лѣкторїѣ де самъ маї алес сїре съвиент. D. e. еѣ цаш зїс Тѣ, Доашне! аї зїдїг черїѣл.

4. Дакъ съвиентѣл канѣгъ о анѣсѣчиво. D. e. тѣ ка зн ашїк, нѣ шѣ веї лѣса фъръ афѣторїѣ.

5. Дакъ съвѣнтѣа съ хотъренѣта маї апроане
прїа кѣвїнтеле: днсѣшї, сїнгър, сїнгърел
орї прїа днтрече пропъсѣчївї. D. e. вої дншї-
въ шъртърїсїцї. Тѣ въсѣнд ачеаста, нѣ
веї нега (тѣгъдѣї).

6. Дакъ сар нашѣта врео дндоеалъ, каре есте
сѣвѣнт. D. e. Фїїнд тѣ волнав, те-ам чер-
четат. Ар фї дндоеалъ деспре сѣвѣнтѣа днтѣї
пропъсѣчївї, дакъ ашї зїче: Фїїнд волнав
теам черчетат.

Романїї їзвїнд чїнстеа, сѣнт депрїншї а дн-
сѣтпа кѣ чїнстрїе атлѣт пре ачїї, ла карїї вор-
векс, кѣт шї пре ачїї, де каре ворвекс. Децї

дн лок тѣ	зїк:	Domniea	саѣ	Domniaga;
„ „	вої	„	Domniea	„ Domniavoastrъ;
„ „	ел	„	Domniea	„ Domniалѣї;
„ „	еа	„	Domniea	„ Domnieаї;
„ „	її, еле	„	Domniea	„ Domniалор.

Ачесте кѣвїнте тїтѣларе се декїнъ аша:

Domnieata,	Domnieѣгале ш. m. d.
Domniata,	Domїгале ш. m. d.
Domniavoastrъ,	Domnieѣвостре ш. m. d.
Domniavoastre,	Domїлорвоastre ш. m. d.
Domnieалѣї (еї)	Domnieѣсале ш. m. d.
Domnieалѣї (еї)	Domїсале ш. m. d.
Domnieалор,	Domnieѣлор ш. m. d.
Domniалор	Domїлорсале ш. m. d.

De persone вісерїчештї се днтрѣвїндѣазъ:
сѣїнѣїа та, преасѣїнѣїа та ш. m. d.

De днсѣтпат есте, кѣткѣ Domnieata, Dom-
niata, Domniavoastrъ, Domniavoastre чер зї-

къмжптъ ші прозметеле скъртат дп а доа пер-
соанъ. D. e. Domnieata mi-a' zic. Еѣ-цї воіѣ
тримите Dъmitале.

§. 75. Despre entrebuintiarea pronumelui
scurtat.

Дп неміжлочігъ легътра къ зікъмжптъ се
днтревзїндазъ прозметеле персонал скъртат
дзпъ зртътоареле ретъле:

1. Дакъ дзпъ прозметеле скъртат зртеазъ
зікъмжптъ ажторіал „а аве“ дпчепандъ-се,
ачеста къ о сьпантъ, прозметеле скъртат де
ѣчеста се аніпъ, даръ дп се ші въ се лептъдъ
„е“ ші „ъ.“ D. e. mi-a'ci zic, цї-ар ѳаче.
те-аѣ лъддат, с'аѣ вкъртат, в'ам възът.

2. Прозметеле скъртат сїнгзрїт де а треїа
къдере (тї 'дї і) прекъм прозметеле скъртат
сїнгзрїт де а треїа персоанъ върътаскъ дп а
патра къдере (е) се аніпъ де кьжптъ дпнаїте
стътъторїѣ, сѳършїндъ-се ачесто но о сьпантъ
ші фїїнд ел дп некъртагъ легътра. D. e. ea-ti
zice, еѣ-цї сїзн, тх-ї ѳачї вїне, вої-а
лъддаци.

3. Прозметеле скъртат дпшъдїг вї, вї, лї,
се днтревзїндазъ дпнаїтгеа прозметелї скъртат
де а треїа персоанъ шї дпнаїтгеа зікъмжптъ.зї
ажторіал „а фї“ скъртат (ї, 'с). D. e.

vı-'a,	vı-o,	vı-'ı,	vı-ae	}
vı-'a,	vı-o,	vı-'ı,	vı-ae	
lı-'a,	lı-o,	lı-'ı,	lı-ae	

ni-ī	}	dar	darъ	.лн лок	ne есте	}	dar	darъ
vi-ī				„ „	вѣ есте			
li-ī				„ „	ле есте			
ni-c	}	daŋi	date	.лн лок	ne сѣнт	}	daŋi	.date
vi-c				„ „	вѣ сѣнт			
li-c				„ „	ле сѣнт			

4. Дакъ пропѣтеле скъртат се постпзне зикъмѣнтѣлѣй, ачеста прѣтеште ла сѣвршигъ зп „ѣ“ дакъ се сѣвршеште лн ѳ консъпантъ. D. e. жѣрѣескѣ-цї, лѣвдѣмѣ-те, вѣсѣтъ-лам, вѣкѣратѣ-саѣ.

Се постпзне пропѣтеле скъртат зикъмѣнтѣлѣй сѣѣ.

а) Лн арѣтъгївѣла de фѣцѣ лн лнѣгеа персоапъ сїнгрїгѣ шї лнѣмѣцїгѣ. D. e. мѣлцї-мескѣ-ї, лѣвдѣмѣ-те.

в) Лн арѣтъгївѣла тїмпѣлѣй трекѣт компѣс шї ал челѣй вїѣторїѣ, deodatъ darъ кѣ зикъмѣнтѣла ажѣторїал (а аве). D. e. вѣзѣтѣте-ам, лѣвда-не-вор.

Лн сѣмпаре. Пропѣтеле скъртат „о“ сѣ поате постпзне зикъмѣнтѣлѣй лн тїмпѣла трекѣт компѣс фѣрѣ de а постпзне зикъмѣнтѣла ажѣторїал. D. e. о ам вѣзѣт, саѣ ам вѣзѣт-о.

в) Лн дорїтъгївѣла de фѣцѣ deodatъ кѣ зикъмѣнтѣла ажѣтѣрїал. D. e. фачецї-ар, вѣкѣра-сар.

г) Лн лнѣнѣрѣгївѣла. D. e. дѣ-те сїргвїцї-вѣ, лѣвдѣмѣ-л, дѣчетѣ-не.

d) **Дн** пѣртъшітівл де фацъ. **D. e.** възлп-
дѣ-л, възлндѣте.

§. 76. Despre întrebuințarea pronumelui
scurtat, unde se poate a fi de prisos.

Дн немѣжлочѣтъ легѣтѣрѣ къ зѣкъмѣптѣл
се дптревзѣнѣазъ пропѣтеле персонал скѣртат.

Афаръ де ачаа се обѣчѣеште а дптревзѣнѣа
пропѣтеле скѣртат, ѣнде се паре а ѳі де прѣсос.
аша се адаѳе:

1. Ла съвстантѣв дп ачаа-ші къдере. **D. e.** Пре
Іоан пѣ'л-ам възѣт, дп лок: пѣ ам възѣт
пре Іоан.

2. Ла пропѣтеле арѣтътѣв. **D. e.** ачестѣї
от пѣ їам дат пѣтере, дп лок: пѣам дат
пѣтере ачестѣї от.

3. Ла пропѣтеле редѣкътѣв. **D. e.** пре ка-
реле Дѣтпезеѣ дп хрѣште, дп лок: пре
кареле Дѣтпезеѣ хрѣште.

Дпсѣмпаре. Пропѣтеле персонал скѣртат
маї алес атѣнѣа се адаѳе, дакъ а треїа саѣ а
патра се пропѣне зѣкъмѣпѣлѣї, прекѣт дпн
есемпеле де сѣс се арагъ. Дакъ пропѣтеле
персонал атѣрпѣ дела о пренсѣчѣно пѣ се
дптревзѣнѣазъ пропѣтеле скѣртат. Ла пропѣтеле
скѣртат се адаѳе пропѣтеле персонал дптрет
де ачаа-ші къдере.

1. Дакъ сар наште пре о дпдѣсаль, каре
къдере съ ѳіѳ. **D. e.** въ трѣшѣт моаѣ шѣ въ
трѣшѣт пре вої.

Дакъ аш зиче: въ тріміт, нѣ сар шті, каре
къdere съ фіе.

2. Дакъ тоуа ворвеі заче пре проузме:
D. e. пре тіне те ладъ тоате пѣтеріле
черешті.

3. Дакъ зікъмѣтѣа проузсѣчивіі, есте
лѣкрѣтѣв-трекѣтѣв се поате адаоце проузмеле
персонал дитрег. D. e. еѣ те-ам лѣдат
пре тіне.

Даръ дакъ зікъмѣтѣа есте редѣкѣтѣв, нѣ
се поате адаоце проузмеле персонал дитрег.
D. e. еѣ тѣ вѣкѣр, даръ нѣ: еѣ тѣ вѣкѣр
пре міне.

§. 77. Despre entrebuințierea pronumelui posiedietyv cu substantivele.

Пронумеле пошезѣтѣв ординарѣ се постизне
сѣвстантѣвѣаі съѣ. D. e. Фрателе тѣѣ аѣ
вѣндѣт пѣрпнтелѣі меѣ грѣдіна та.

Се поате даръ проузмеле пошезѣтѣв, а се
препѣне сѣвстантѣвѣаі съѣ, даръ пѣмаі дитрѣ
дѣтѣеа ші а патра къdere. Дѣ казѣа ачеста
пріітеште проузмеле пошезѣтѣв дѣаінтеа са
піште пѣртічеле ші аѣтне ла челе вѣрѣтешті
капѣтѣ дѣ пѣтѣрѣа сінгѣрїт, „а“ дѣ пѣтѣрѣа
дѣтѣвдїт „аї.“ D. e. А л меѣ фїіѣ аѣ черчетат
пре аї тѣі пѣрпнці.

Челе фетеешті прїітеск дѣ пѣтѣрѣа сінгѣ-
рїт „а“ еарѣ дѣ пѣтѣрѣа дѣтѣвдїт „але“

D. e. Амеа соръ аѣ лъздат пре але тале непоате.

Дакъ пропътеле пошезътѣв се атинге де маї мълте съвстапѣве, зрѣтъоареле регъле сжнт де лжат дн самъ:

1. Де сжнт съвстапѣвеле де ачеламї пмър, пропътеле пошезътѣв нъ се пофтореште днвоиндъсе нмаї къ съвстапѣвѣл чел де не зрѣтъ. **D. e.** непоодїї шї непоателе тале къ вхкърїе фъръ примїдї де сзрорїле шї фрацїї шеї.

2. Дакъ сжнт съвстапѣвеле де фелїкрїт пмър, пропътеле пошезътѣв орї се пофтореште ла фїештекаре съвстапѣв, орї се пъне нмаї одатъ днвоиндъсе къ съвстапѣвѣл чел де не зрѣтъ. **D. e.** номътъл тѣъ шї лївезїле тале сжнт де мълт прецѣ, орї номътъл шї лївезїле тале сжнт де мълт прецѣ.

3. Дакъ пропътеле пошезътѣв се преппе съвстапѣвелор де ачеламї пмър шї цен, нъ се пофтореште, днвоиндъсе къ съвстапѣвѣл чел дїптъїѣ. **D. e.** аї тѣї къпосквдї шї амїчї мълт саѣ вхкърат де а та дїсѣвъгошорѣ шї днтоарчере.

4. Дакъ съвстапѣвеле сжнт орї де фелїкрїго цензрї, орї де фелїкрїго пмтере, пропътеле пошезътѣв преппе се пофтореште ла фїештекаре съвстапѣв. **D. e.** ал вострѣ пьрїнге шї аї вострї къшнацї аѣ черчогат пре але тале сзрорї шї пре а шеа маїкъ.

Дисъшпарѣ. Маї овїчїзїе есѣ дн лїшва рошакїеаскъ пропътеле пошезътѣв ал поствїе съвстапѣвелор шї дн всомїтеле ла 3 шї 4 а зїче:

Къпоскъдїи шї амїчїи тѣи тѣлт с'аѣ въкѣ-
рат де дѣсѣпътошереа шї дѣторчереа
та. Пърїнтеле шї къмпациї вострїи аѣ
черчетат пре сѣрорїле шї маїна теа.

§. 78. Despre entrebuintiarea pronúmelui
aratatuv cu substantyvele.

Пронѣтеле арѣтътїв се поате орї препне
орї постпне съвстапївълї сѣѣ. D. e. ачест
от саѣ отѣл ачеста шї-аѣ фѣкѣт ачесте
неплѣчерї саѣ неплѣчерїле ачесте. Де
дѣсѣпнат дарѣ есте къткъ зренїи ромѣншї
маї плѣкѣт есте, дакъ постпсѣл пронѣте ар-
тътїв вѣрѣтеск прїишенте ла сѣвршїт зп „а.“
D. e. Отѣл еста (дѣ лок: ест) вѣрватѣлї
ачестѣа (дѣ лок ачестѣї).

Дакъ пронѣтеле арѣтътїв се атїнде де маї
тѣлте съвстапїве, зрѣтѣоареле регѣле сѣпт де
дѣсѣпнат.

1. Де сѣпт съвстапївеле де ачела-шї пѣтър
шї деп, пронѣтеле арѣтътїв ordinarїѣ пѣтаї о датѣ
се пѣне. D. e. копїї, прѣпчїи шї тїнерїи аче-
шї сѣпт аї фрателѣї теѣ, саѣ ачешїї ко-
пїї, прѣпчїи шї тїнерїсѣпт аї фрателѣї теѣ.

2. Дакъ съвстапївеле сѣпт орї де фелїзрїте
депѣрї орї де фелїзрїте пѣтере пронѣтеле ар-
тътїв преѣс се пофтореште ла фїештекаре съв-
стапїв, дарѣ постпсѣ ordinarїѣ пѣтаї о датѣ се
пѣне, дѣvoindѣ-се къ съвстапївъл чѣл де пре
зрѣтѣ. D. e. ачѣї вѣрвацїї, шї ачеле тѣверї

ми-аѣ адѣс ачесте штірі мі ачестъ скрі-
соаре, саѣ върваціі мі тѣріле ачесте
мі-аѣ адѣс штіріле мі скрісоареа ачестя.

§. 79. Despre envoirea pronumelui reducativ
cu cuvintele la care se refera.

Пронъмеле редъкътів се дѣвоенте къ съв-
стантīvа саѣ къ пронъмеле, ла каре се репортъ.
Дѣ пѣтър ші деп даръ пѣ ші дѣ къdere. D. e. Пре
ачіі оамені дѣ пѣтеск порочіці, каріі
сѣнт шѣдѣміці къ соартеа са.

Дакъ пронъмеле редъкътів се репортъ ла
маі тѣлте съвстантīве саѣ пронъме, се пѣне дѣ
пѣтърѣ дѣтѣдціт ші къ ачесте се дѣвоенте
дѣпъ зрѣтѣореле регъле:

1. Де сѣнт съвстантīвеле саѣ пронъмеле де
цѣвѣ вървѣтеск се дѣтревѣнѣазъ пронъмеле
редъкътів вървѣтеск. D. e. Апостоліі ші
Домпѣл, каріі се адѣнасе не шѣтѣле
Елеонѣлѣ фѣрѣ въдіці де Ісѣа Іскаріѣ-
теанѣл.

2. Дакъ съвстантīвеле саѣ пронъмеле сѣнт
де цѣвѣ фетеск саѣ де фелѣрїте цѣвѣрї, се
дѣтревѣнѣазъ дѣ дѣтѣса ші а нагѣ къdere
пронъмеле редъкътів „каре.“ D. e. ваніі ші
лѣкрѣрїле, каре ші-аі дѣкредіцат, сѣнт
деуѣсе ла вічївѣл шѣѣ.

Пронъмеле редъкътів дѣ пѣтърѣ дѣтѣдціт
се дѣтревѣнѣазъ цѣвѣрѣ амѣдѣоѣ цѣвѣрїле
дѣ а доа а треїа къdere „кърор“ саѣ „кърора“

D. e. Фіештекаре ом де треавъ а лавдъ пре фечоріі ші пре фечоаріле, а кърора, пъртаре есте чінстїтъ ші пепътагъ.

Cap al сіésele.

Despre entrebuintiarea dicamintelor.

§. 80. Despre envoirea dicamentului cu substantyvul său.

Зїкъмъптгъ се дивоште къ свѣсїентгъ съѣ дп пѣтър ші персоанъ. **D. e.** вої чїтіцї ші ел скріе.

Дакъ маї тълте свѣїенте се атїнг де ачелашї зїкъмъпт, ачеста се пѣне дп пѣтъргъ дп тълдїт ші дп персоана маї прїнчїпалъ. Еаръ маї прїнчїпалъ есте перссана чеа дїн тгїѣ, декжт а доа, шї а доа декжт а трїеа. **D. e.** еѣ, тг шї фрателе тгѣ сѣптем де зп кѣдет; вої шї фїї меї в'ацї остенїт тълт кѣ дпвѣцътѣра.

§. 81. Despre envoirea dicamentelor nedepline cu cele deplinyve.

Зїкъмїнте недепліне се зїк ачеле, каре чер спре деплініреа дпцелескѣлї алт зїкъмъпт сѣѣ о

пронъсѣхъ дитреагъ ла дитреареа че? Зикъ-
минтеле саѣ пронъсѣхъиле, каре первесе спрѣ
деплинереа алтор се зик деплинитиве. D. e. пѣ пот
лѣкра. Аичѣ зикъмѣтѣла „пот“ есте недеплин,
еарѣ „лѣкра“ есте деплинитив.

Ънеде дин зикъминтеле недеплине сѣнт пер-
сонале, прекът: пот, тревѣхъ, дидръзвесе.
кѣтез, вреѣ, воеск, обичъвесе. тѣ де-
принд. ш. а. Еарѣ алтеле сѣнт персонале,
прекът: тревѣе, се каде, се кѣвине, се
шеде ш. а.

Ла днсодрѣа зикъминтелор недеплине кѣтеле
деплинитиве сѣнт де днсътуат зрѣтѣгоареле
регъле:

1. Дакъ зикъминтѣла деплинитив есте пер-
сонал, се пѣне дн сѣнънѣтѣв. D. e. пѣ поаге сѣ
плаоае; тревѣе се пингъ тѣне.

2. Дакъ дн пронъсѣхъилеа деплинитивъ зикъ-
мѣтѣла есте персонал, дарѣ фѣрѣ сѣвиент, се
пѣне зикъмѣтѣла деплинитив дн пѣфинитив пѣ „а.“
D. e. се кѣвине, а да лѣхѣдъ лѣхѣ Dзшпелой.

3. Дакъ ачелашѣ сѣвиент се агинѣо агѣе
де зикъмѣтѣла недеплин кѣт ни де чѣла депли-
нитив, ачѣе де не зрѣтѣ се пѣне орѣ дн пѣфинитив
кѣ „а“ орѣ дн сѣнънѣтѣв. D. e. сѣ пѣ дидръз-
весе, ал дитрева, саѣ сѣ'а дитровѣ.

Днсъшпаре. Зикъмѣтѣла „а пѣге“ чѣро
пѣфинитивѣла фѣрѣ „а“ дакъ де зикъмѣтѣла
деплинитив пѣ есте лѣнѣтѣ вѣ пронъне сѣзргѣт.
D. e. пѣ пот сѣфѣрѣ прѣ оашѣнѣи чѣи де-
фѣишѣторѣ.

Асемене се пѣне зикъмѣнтѣл деплінітѣв дп нефінітѣв фърѣ „а“ дакъ пропъстеле скъртат се пропъне зикъмѣнтѣлѣи „а пѣте.“ D. e. пѣ'л пот рѣвда, дп лок: пѣ пот а-л рѣвда пѣ-цї поате спѣне, дп лок: пѣ поате, а-цї спѣне.

4. Дакъ събіентѣл зикъмѣнтѣлѣи nedeplin пѣ есте ачелашї кѣ ал челѣи деплінітѣв, ачеста се пѣне дп съпѣпѣтѣв. D. e. пѣ воеск, съ віеѣ е-л ла міне.

5. Дакъ зикъмѣнтѣл пропъсъчїзніи nedepline есте ажѣторїал (а фї саѣ а авѣ) шї зикъмѣнтѣл деплінітѣв араѣ, че съ се факъ, саѣ че съ фїе; ачест де не зрѣтъ зикъмѣнт, адекъ чел деплінітѣв, се пѣне ordinarїѣ дп пѣртѣшітѣвѣл тїмпѣлѣи деплін трекѣт кѣ препъсъчїзнеа „де“ ачест пѣртѣшітѣв дпсъ рѣтѣне петѣтат D. e. вреднїк есте де лѣвдат; аре тѣлѣт де пѣтїміт; тѣлѣцї сѣлѣт де кемат; вом аве тѣлѣте де сѣферїт.

Ачестѣ дптревѣнцаре а пѣртѣшітѣвѣлѣи поате знеорї съ афле лок шї дѣпѣ алте верѣе nedepline. D. e. дпвѣцѣторїѣл не-аѣ дат трїї феле де дпвѣцѣат, дп лок: ка съ дпвѣцѣт.

§. 82. Despre euvoirea dicamintelor jumetate nedepline.

Зикъмїнте жѣмѣтате nedepline се зїк ачеле, каре се пот депліні орї прїп алте фелїсрї де кѣ-вінте, орї прїп пропъсъчїзні дптреѣе. D. e. зїтат-аї де порѣнчїле лѣи Dѣтнезеѣ? Аїчї саѣ дп-

деплініт зикъжнтъл прпн къвпнтеле: поръпчїле лъї Dъmнезеѣ.

Дакъ пропъсчїзнеа деплінітивъ дпсътнеазъ о цїптіре саѣ зп скоп, зикъжнтъл еї се пъне дп сьпъпътїв къ саѣ фъръ легътивъл „ка.“ D. е. дпвъцъторїѣл тъ свѣтвеште, на съ дпвъцъ къ сїргъпцъ. Дп лок де сьпъпътїв се поате пъне адеце нефінітивъл, шї апъте:

1. Ла дптревареа: че? къ пъртічеоа „а.“ D. е. Ам зїтат, а'дї адъче картеа, дп лок: сь'дї адък картеа.

2. Ла дптревареа: че фелѣ де? къ пъртічеоа „а“ саѣ „де а“ саѣ „спре а.“ D. е. п'аї каѣзъ а тъ вѣтъта, саѣ де а тъ вѣтъта, саѣ: спре а тъ вѣтъта, дп лок: сь тъ ватешї.

3. Ла дптревареа: ла че? саѣ спре че? къ пъртічеоа „а“ саѣ „спре а.“ D. е. Хрїстос аѣ трїміс пре Апостолї, а дпвъца, саѣ: спре а дпвъца попоареле, дп лок: ка съ дпведе попоареле.

Дакъ пропъсчїзнеа деплінітивъ къ дпсътнеазъ цїптіре саѣ скоп, зикъжнтъл еї се пъне ла дптревареа: че? дп аръгътїв къ легътивъл „ка“ саѣ „къшкъ.“ D. е. ел тьгъдъеште, къ Там пльтїт дъторїеа.

Дп лок де аръгътїв къ легътивъл „кътаъ“ саѣ „къ“ се дптревъпцдеазъ:

1. Нефїнітивъл къ пъртічеоа „а.“ дакъ ачеланї сьпїент се агїнце агът де зикъжнтъл педепліп, кжт шї де чел деплінітивъ. D. е. сокор, къ ам

диплініт дѣторііле теле саѣ сокот а фі
диплініт даторііле теле.

Дакъ дп пропъсчѣнеа деплінітивъ сѣнт доаѣ
зікъмінте, зѣл педепліп, ші алѣл деплінітив,
ачест де не зртъ се пѣне дп сѣпѣпѣтив. D. e. ел
сокоате а фі дп старе, съ дпведе ле-
ѣпѣца дп аша скѣрт тімп, дп лок: ел со-
коате, кѣткъ есте дп старе съ дпведе
леѣпѣца дп аша скѣрт тімп.

2. Фіпнд къ пѣнінітивѣл пѣ аре тімпѣл віиторіѣ,
дечї лепѣджндѣсе легѣтивѣл „къ“ саѣ „кѣткъ“
пѣ се поате дптревѣпѣца пѣнінітивѣл ачелѣшї
тімп. Тотѣш се поате знеорї лепѣда легѣтивѣл
„къ“ саѣ „кѣткъ“, дакъ ачелашї сѣвїент се
атїпѣ атѣт де зікътѣпѣл педепліп, кѣт шї де
чел деплінітив, шї дакъ тімпѣл віиторї маї апроапе
се хотѣреште орї нрїп азїкъмінте, орї нрїп де-
сетѣра ворѣей. Дп казѣл ачеста зікътѣпѣл де-
плінітив се пѣне дп пѣнінітивѣл де фаѣцъ къ „а.“
D. e. сперез, къ вѣ воїѣ vedé тѣне ла
шїне, саѣ: сперез а вѣ vedé тѣне ла шїне.

3. Дакъ пропъсчѣнеа деплінітивъ атѣрпѣ
дела о пропъсчѣне пегѣтивъ, лепѣджндѣсе легѣ-
тивѣл „къ“ саѣ „кѣткъ“ дпп пропъсчѣнеа
деплінітивъ, зікътѣпѣл еї се пѣне дп сѣпѣпѣ-
тив. D. e. пѣ кред, къ аѣ лѣкрат ел тоатѣ
зіоа, пѣ кред, съ фїе лѣкрат, ел тоатѣ
зіоа. Фіпндкъ сѣпѣпѣтивѣл пѣ аре тімпн віиторіѣ,
дп локѣл ачестѣїа се дптревѣпѣцазѣ сѣпѣпѣтивѣл
тімпѣлѣ де фаѣцъ, дакъ тімпѣл віиторіѣ нрїп алѣе
кѣвїнте маї апроапе се хотѣреште. D. e. пѣ кред,

къ ва вели тжне брателе тѣ, саѣ въ кред,
съ вие тжне брателе тѣ.

4. Дакъ зикъштжтѣя недеплин стѣ дн модѣя
доритив саѣ дитирѣтив, саѣ дакъ пропѣсѣчинеа
недеплинѣ есте дитреѣтивѣ, легѣтивѣ „аѣ“ саѣ
„къткъ“ нѣ се поате лепѣда дн пропѣсѣчинеа
деплинитивѣ.

5. Зикъштжттеле, каре днсѣтнеазѣ „а веде“
ши „а азѣ“ чер пѣртѣпитивѣя де фаѣ а зикъ-
штжтѣя деплинитив. D. e. еѣ те-ам азѣт
тоатѣ зѣоа кътжнд, дарѣ нѣ те-ам
вѣзѣт лѣкржнд.

§. 83. Despre forma dicamiintelor.

Зикъштжтѣя се дитреѣвѣнѣазѣ дн форма
лѣкрѣтивѣ, дакъ днсѣтнеазѣ лѣкрѣеа саѣ стареа
сѣвѣнтивѣя. D. e. ел скрѣ шѣтѣ шѣзі.

Форма редѣкѣтивѣ се дитреѣвѣнѣазѣ:

а) спре а днсѣтна, къткъ лѣкрѣеа сѣвѣн-
тѣя шѣ се дндреантѣ кътрѣ ел днсѣшѣ. D. e. вої
въ вѣкѣраѣ; ел се нечѣнѣстѣште днсѣшѣ:

б) спре а арѣта, къткъ лѣкрѣеа алѣора есте
дндрептатѣ спре сѣвѣнт. Дѣчѣ сѣвѣнтѣя есте нѣ-
тѣитивѣ; дарѣ нѣмаї дн а трѣеа перѣоанѣ шѣї алес
дакъ ачеаста се днсѣтанѣ нрѣн ѣа сѣвѣнтѣнѣ
поате а се дитреѣвѣнѣа зикъштжтѣя дн формѣ
редѣкѣтивѣ спре а днсѣтна нѣгѣтѣреа сѣвѣнтѣя шѣ.
Дарѣ дн челѣлатѣ перѣоанѣ нѣ овѣчѣескѣ Романѣї
формѣ редѣкѣтивѣ а-ї да днсѣтнанѣ нѣгѣтѣтивѣ.
D. e. фѣкѣторѣя дѣрѣѣ се недеѣсѣштѣ

ші дн віада ачеста де кѣцетѣл сеѣ.
Даръ нѣ ар фї віае ротънеште, дакъ ашѣ зїче:
оѣ тѣ педенсеск де кѣцетѣл теѣ, саѣ тѣ
те педенсештї де кѣцетѣл тѣѣ.

Форма пѣтімітївъ аратъ стареа пѣтімірїї.
D. e. ел есте вѣтѣт де Дѣмнезеѣ.

Романїї фоарте пар кѣнд днпревзїндеазѣ
форма пѣтімітївъ. Дн локѣл еї овїчпзеск а дн-
превзїнда ордінарїѣ форма редѣкѣтївъ саѣ аша
днтоктез ворва, кѣт пѣтімітїва формѣ се пѣр-
сеште. D. e. калѣл ачеста есте вѣндѣт
де татѣл теѣ кѣ зече галвенї. Маї потрївїт
даръ есте лїмвїї ротънештї, а зїче: калѣл
ачеста с'аѣ вѣндѣт де татѣл теѣ кѣ зече
галвенї, саѣ: татѣл теѣ аѣ вѣндѣт калѣл
ачеста кѣ зече галвенї.

Форма лѣкрѣрївъ дн тімпѣрїле компѣсе сѣнѣ
знеорї тот зна кѣ тімпѣрїле формї пѣтімітїве.
D. e. Іосїф аѣ фост вѣндѣт. Аїчї есте дн-
доеалѣ де аѣ фост вѣндѣт Іосїф пре чїнева, орї
де аѣ фост ел вѣндѣт де чїнева. Дакъ дн цесе-
тѣра ворвїї нѣ се поате деосѣвї форма лѣкрѣтївъ
де чеа пѣтімітївъ, тревѣ а днпревзїнда орї тім-
пѣрїле сімпле, ѣнде есте кѣ пѣтїндѣ, орї аша а
днтоктї ворва, ка сѣ нѣ се паскѣ дндоеалѣ. Дечї
дн есеплѣ де сѣс, де есте форма лѣкрѣтївъ сѣ
се зїкѣ: Іосїф вѣндѣсе; еарѣ дн форма пѣтімі-
тївъ: Іосїф фѣ вѣндѣт.

§. 84. Despre traducerea dicamintelor de'ntr'o forma entr' alt'a.

Спре а скърта саѣ а фаче пай пльмът съпъ-
тоаре, пропъсчыиіе знеорї се чере, ка зїкъмжп-
тѣ лор съ се стръмътъ дїн о фортъ дптр'алта.
Ла стръмътареа ачааста зрпътоареле сжлт де
дїсѣтнат :

1. О пропъсчыіне се поате стръмъта дїн
фортъ лъкрътївъ дп чеа редъкътївъ пѣмай атѣчї.
дакъ обїентѣ еї есте де а тїеа персоапъ. Ачааста
даръ стръмътаре се фаче дп зрпъторїѣа кїп:
Обїентѣ се пѣне дп дпгъеа къдере ка събїент,
еаръ събїентѣа дп а патра къ препъсчыінеа „де“,
еаръ зїкъмжптѣа се стръмътъ дїн фортъ лъкръ-
тївъ дп чеа редъкътївъ ачелѣашї тїмн шї мод,
шї се дївоеште дп пѣмър шї персоапъ къ събїен-
тѣа чел поѣ. Д. е. тоатъ фънтъра ладъ
пре Дѣмпнезеѣ, саѣ: Дѣмпнезеѣ се ладъ де
тоатъ фънтъра.

2. Дакъ зїкъмжптѣа дп фортъ редъкътївъ
дїсѣтнеазъ пѣтїмїре, се шѣгъ дп фортъ лъкръ-
тївъ аша: Събїентѣа се пѣне дп а патра къдере
ка обїент, еаръ съвѣтантївъа саѣ пропъсчеле дїн а
патра къдере къ „де“ се стръмътъ дп дпгъеа
къдере ка събїент, даръ зїкъмжптѣа се шѣгъ дїн
фортъ редъкътївъ дп чеа лъкрътївъ ачелѣашї
тїмн шї мод, шї се дївоеште дп пѣмър шї пер-
соапъ къ събїентѣа чел поѣ. Д. е. лоцеа ачаа-
ста с'аѣ dat de дїсѣшї Дѣмпнезеѣ, саѣ дї-
сѣшї Дѣмпнезеѣ аѣ dat лоцеа ачааста.

3. Ка съ се поатъ стръмъта о пропъсъчъне *din* форма лъкрътивъ дп чеа пѣтимитивъ се чере а) ка зичъмънтъ еї съ фіе лъкрътив-трекътів, авънд обіентъ дп а патра къдере, в) ка зикъмънтъ съ пѣ фіе дп тимпъла де фацъ.

Де слит ачесте съпъперї зикъмънтъ лъкрътив се тръдъче дп форма пѣтимитивъ дп вртъторїя кп: Обіентъ се префаче дп съвіент мѣтъндъсе *din* а патра дптръ дпгъеа къдере, даръ съвіентъ се пѣне дп а патра къдере кѣ препъсъчънеа „de“ еаръ зикъмънтъ се стръмътъ *din* форма лъкрътивъ дп чеа пѣтимитивъ, ачелзашї *mod* шї тимп, шї се дпвоеште дп пѣтър шї персоапъ кѣ съвіентъ чел поѣ. D. e. дпвѣцъторїя аѣ лъдат пре фрателе тѣѣ, саѣ фрателе тѣѣ фѣ лъдат де дпвѣцъторїя.

Фїнд кѣ форма пѣтимитивъ дпсъмнеазъ *de-пипъ* пѣтимпре даръ пѣ дпчепереа пѣтимпрії, *deчї* дп лок де тимпъла *трекът* шї преа *трекът* *adese* се пѣне дп форма пѣтимитивъ тимпъла де фацъ шї кам *трекът*. D. e. фрателе тѣѣ *мї-аѣ* дързіт ачестъ карте, саѣ: ачестъ карте дп есте дързітъ де фрателе тѣѣ.

Дпсъмпаре. Зикъмънтъ лъкрътив *din* тимпъла де фацъ пѣ се поате мѣта дп форма пѣтимитивъ. D. e. ел *апрінде* лѣмъпареа, пѣ-ї тот зна, дакъ ашѣ зиче: лѣмъпареа есте *апринсъ* де ел.

4. О пропъсъсївне се стръмътъ *din* форма пѣтимитивъ дп чеа лъкрътивъ дп вртъторїя кп: Съвіентъ се префаче дп обіент *пѣндъсе* дп а патра къдере, съвстантивъ саѣ пропъмеле *din* а

патра къдере къ „де“ се тхъ ка свѣент дитре дитгеа къдере, еаръ зикътхитла се стрътхъ дин форма пхититивъ дн чеа лхкрхитивъ ачелхашитимп шит мод, шит се лхвоепите дн лхтър шит персоапъ кх свѣентхл чел пох. D. e. пхкхтопит вор фит педенци дн Dхтнезех, сах: Дхтнезех ва педенци пре пхкхтопит. Тотхититимпхл де фадъ шит кам трекхт пхититив се тхъ дн тимпхл трекхт шит преа трекхт. D. e. тхрхл ачеста есте де тиме пхлпхат, сах: ех ам пхлпхат тхрхл ачеста.

5. Дакъ пропхсхитнеа дн формъ рхдхкхтивъ дхсхтнеазъ о пхитипре се поате стрътхл дн чеа пхититивъ, дакъ пхтхит зикътхитла се тхъ дин формъ пхититивъ дн чеа лхкрхитивъ ачелхашитим шит мод. D. e. оххл чинстит пхрхре се ва лххда де чеитхит, сах: оххл чинстит пхрхре ва фит лххдат де чеитхит. Есте даръ де дхсхтхат, кхткъ тимпхл трекхт шит чел преа трекхт а формей рхдхкхтиве се префаче дн пхититив, адесе дн тимпхл де фадъ шит кам трекхт. D. e. картеа ачестх сах кхтхпхрат де фрателе тех кх тхит фиторит, сах: картеа ачеста есте кхтхпхратъ де фрателе тех кх тхит фиторит.

6. Дин форма пхититивъ се стрътхъ о пропхсхитнеа дн чеа рехкхтивъ, дакъ пхтхит зикътхитла се тхъ дин форма пхититивъ дн чеа рехкхтивъ ачелхашитим шит мод. D. e. фхкхторит дн рех вор фит педенци дн Dхтнезех, сах: фхкхторит дн рех се вор педенци дн Dхтнезех.

Дисциплина 1. Тимпал де фацъ ши кам трекът пѣтимиѣв се стрѣмѣтъ дп тимпал трекът ши преа трекът ал фортеи редѣкѣтѣ. D. e. картеа ачеастъ дп есте дѣрѣитъ де дпвѣдѣторѣл, саѣ картеа ачеаста ши саѣ дѣрѣит де дпвѣдѣторѣл.

Дисциплина 2. Дакъ свѣиентѣ пропѣсѣчизнѣ есте де дпгѣа саѣ де а доа персоапъ, пѣ се поате пѣга дп форма редѣкѣтѣв.

§. 85. Despre entrebuintarea partasitivelor de'n cauz'a lepadării pronumelui reducatyv.

Спре а пѣте лепѣда дпн о пропѣсѣчизне пропѣтеле редѣкѣтѣв се чере, ка ачеста съ фие дптрѣ дпгѣа кѣдере, саѣ дакъ есте дп а патра, съ се стрѣмѣте пропѣсѣчизнеа дп форма пѣтимиѣтѣв. Де сѣнт ачесте сѣпѣнерѣ ла лепѣдареа пропѣтелѣ редѣкѣтѣв, сѣнт зрѣторѣле де дисциплинат:

1. Дакъ пропѣсѣчизнеа есте афирѣтѣтѣв авѣнд зѣкѣтѣтѣл дп форма лѣкрѣтѣв а тимпалѣ де фацъ, зѣкѣтѣтѣл се пѣтъ дп дисциплинат пѣртѣшитѣв, ши прѣимѣнд артикѣлѣ арѣтѣтѣв се дпвоеште дп пѣтѣр, цеп ши кѣдере кѣ кѣвѣтѣл, дп каре се репоартъ, еаръ овѣиентѣл прѣимеште пропѣсѣчизнеа „de.“ D. e. Дѣтпезеѣ аѣ жѣрѣит фѣилор, карѣ чѣнстеск пре пѣрѣпѣдѣ сѣл, о вѣацъ ферѣчѣтѣ, саѣ: Дѣтпезеѣ аѣ фѣлгѣдѣит фѣилор челор чѣнстѣторѣл де пѣрѣпѣдѣ сѣл о вѣацъ ферѣчѣтѣ.

Дпеорѣ се поате пѣне свѣиентѣл дп а доа кѣдере, даръ фѣрѣ артикѣлѣ. D. e. ошѣл, каре

дппръштїе авѣдіеа са, дшї гътеште сѣръчїе, саѣ отъа чел дппръштїторїѣ ал авѣдіеї сале дшї гътеште сѣръчїе.

2. Дакъ зїкъштѣа „а фї“ есте зїкъштѣа пропъсѣчїнї къ пропътеле редѣкѣтїв се ласъ шї ел афаръ шї кѣвїтеле де ел атѣрпате се леагъ прїп артїкѣла арѣтѣтїв къ кѣвѣптѣа, ла кареле пропътеле редѣкѣтїв се репоартъ. D. e. отъа, кареле есте къ іпїшъ вѣпъ, саѣ: отъа чел къ іпїшъ вѣпъ пѣ ва ворвї рѣѣ де алдїї.

Дпсѣтпаре. Пропътеле редѣкѣтїв пѣ се поате лепѣда дп казѣа 1. шї 2.

а) дакъ се хотѣренте зїкъштѣа маї апроапе. D. e. чел че лѣкреазъ къ сѣргѣїпцъ прїп тоатъ зїоа, дѣлаче ва dormї поаптеа.

б) Дакъ зїкъштѣа есте легаг де пропътеле скѣртат. D. e. вечїнѣа теѣ, кареле те іѣвеште, те-аѣ пофїтї ла сїне.

в) Дакъ пропъсѣчїнеа есте пегѣтївъ. D. e. отъа, каре пѣ лѣкреазъ, сѣ пѣ тѣвѣкѣче.

Дп ачесте пропъсѣчїнї адѣсе ла лігера а, в, в, пѣ се поате лепѣда пропътеле редѣкѣтїв.

3. Дп пропъсѣчїнї къ зїкъштѣа дп форма пѣтїмїтївѣ а тїмнѣлї де фауѣ саѣ трекѣт, пропътеле редѣкѣтїв се поате лепѣда, еар зїкъштѣа се тѣтъ дп пѣргѣшїтївѣа тїмнѣлї трекѣт, шї прїїтїнд артїкѣла арѣтѣтїв, се дѣвоеште къ кѣвѣптѣа, ла каре се репартъ пропътеле редѣкѣтїв. D. e. тїнерїї, каре'с вїне крескѣдї, де тодї се іѣвѣск, саѣ: тїнерїї чеї вїне крескѣдї де тодї се іѣвѣск. Мѣрѣа, про кареле л-аї пѣвѣтат дп пошѣтѣа теѣ, креште фоартѣ фрѣшос. Ачѣаста пропъсѣчї-

стръштатъ дн форма пѣтмѣтѣвъ снѣ аша:
Мѣрѣл, кареле плѣпнат есте де тѣне дн
понтѣл шеѣ, креште фоарте фрѣмос.
Лепѣдѣдѣсе пропѣтеле редѣкѣтѣвъ, ачеастъ про-
пѣсѣчѣне снѣ аша: Мѣрѣл, чел де тѣне дн
понтѣл шеѣ плѣпнат, креште фоарте
фрѣмос.

4. Дакъ пропѣтеле редѣкѣтѣвъ се репоартъ ла
пропѣте арѣтѣтѣве, ачесте днкъ се ласѣ афарѣ
кѣ пропѣтеле редѣкѣтѣвъ. Д. е. неплѣкѣтѣ есте
сопѣетатеа а челор оашенѣ, карѣи извѣск
чѣрте, саѣ: неплѣкѣтѣ есте сопѣетатеа
оашенѣлор челор извѣторѣ де чѣрте.

5. Артѣкѣлѣ арѣтѣтѣвъ нѣ се днтрѣвѣнѣеазѣ,
дакъ редѣкѣтѣл се репоартѣ:

а) Ла пропѣтеле персонал. Д. е. воѣ, карѣи
фачѣдѣ реле, нѣ аштептацѣ вѣне, саѣ воѣ
фѣкѣторѣ де реле, нѣ аштептацѣ вѣне.

б) Ла пропѣтеле арѣтѣтѣвъ фѣрѣ свѣстанѣтѣвъ.
Д. е. аѣчѣ нѣ се вор дндрѣнта, карѣи извѣск
пѣкатѣл, саѣ извѣторѣи де пѣкат нѣ се
вор дндрѣнта.

Днсѣтнѣаре. Нѣ-ѣ стнптеалѣ, дакъ дн лок де
лепѣдагѣл пропѣте арѣтѣтѣвъ се пѣне артѣкѣлѣ
арѣтѣтѣвъ. Аша дн есетнѣлѣ де сѣс се поате зѣче:
чѣѣ извѣторѣи де пѣкат нѣ се вор дндрѣнта.

в) Ла свѣстанѣтѣвеле фѣрѣ артѣкѣлѣ дефнпѣтѣвъ.
Д. е. Иоан аѣ кѣтнѣрат каѣ, каре днкъ
нѣ-с днпѣвѣцацѣ, саѣ: Иоан аѣ кѣтнѣрат
каѣ днкъ пѣднпѣвѣцацѣ.

§. 86. Despre entrebuintiarea partasitivelor
pe'ntru lepadarea unor legatyve.

Легативіе „дакъ“ „кжнд“, „дкпъ че“,
„пептръ къ“, ш. а. се пот лепъда дін період.
Ла каре даръ ұртышоареле сжнт де лят дн самъ:

1. Трезве съ фіе доаъ пропъсчыіні, каре с
легате дитр'шн період аша, кжт зна съ фіе пре-
чедінць, еаръ алта свччедінць. D. e. фіінд къ
ешті пепътіпчос, пъ те пот дн сърчіна
къ маї шлате дндъторіі.

2. Дакъ лъкрареа дн пречедінць днкъ пѣї
сфършітъ днченжндъ-се чеа дін свччедінць, зикъ-
шжтѣла пречедінцеї дін аръгътів се шатъ дн
пъртышітівлъ тімпълѣї де фацъ. D. e. Дъкъ
днтрї тъ дн шкоалъ, днкіцъ-те ла дн-
въцъторіѣ, саѣ: днтржнд тъ дн шкоалъ
днкіцъ-те ла днвъцъторіѣ.

3. Дакъ лъкрареа дн пречедінць есте кз тотъла
сфършітъ, днченжндъ-се чеа дін свччедінць, трезве
prechedinca днтѣї съ се стръмъте дн форма пѣ-
тімітівлъ шї аної лепъджндъ-се легативъла се дн-
прежнъ пъртышітівлъ „фіінд“ кз пъртышітівлъ
тімпълѣї трекът азікъшжтѣлѣї дін аръгътів. Есте
даръ де днсършнат, кжшкъ ачест пъртышітів де
не ұршъ се днвоеште дн цен шї пшър къ св-
віентъла съѣ. D. e. Дъшъ че аї прїішіт скрі-
соареа шеа, де че их шї-аї рѣснѣс? саѣ
прїішітъ фіінд де тіне скрісоареа шеа,
де че их шї-аї рѣснѣс?

4. Дакъ есте ачелаші съвѣнт атжт дп пре-
 чідендъ кѣт ші дп съвчедіндъ дп лок депърт-
 шитиве се поате дптревзінда адеце съвстантивѣ
 дп зрѣторїѣ кїп: Зїкѣмѣнтѣ се мѣтъ дп
 съвстантив зїкѣмѣнтѣ адъогндѣ-се ла нефї-
 нїтивѣ де фацѣ лѣкрѣтив сілава „ре,“ ші пре-
 пзїндѣї-се о препѣсчїзїне кореспѣзїтївѣ, прекзт:
 „ла,“ „дѣлѣ,“ „прїп“ ш. а., дарѣ овїентѣ се
 пѣне дп а доа кѣдере, шї де есте пропѣте персо-
 нал, се префаце дп помезѣтив, шї се дпвоеште
 кѣ съвстантивѣ чед поѣ формат. D. e. токма
 кѣнд чїтеам епїстола та, шї-ам адѣс
 амїнте де жѣрзїнда теа, саѣ: токма ла
 чїтіреа епїстолеї тале шї-ам адѣс амїнте
 де жѣрзїнда теа. Дакъ воїѣ прїїмі ванїї
 чеї дппрѣмѣтадї, воїѣ дптоарче амѣ-
 петѣ, саѣ: дѣлѣ прїїміреа ванїлор дп-
 прѣмѣтадї воїѣ дптоарче амѣпетѣ.

5. Дакъ зїкѣмѣнтѣ прецїдендѣї нѣ аре овїент,
 саѣ дакъ есте дп форма редѣкѣтивѣ, дарѣ кѣ тотѣ
 гол, дп локѣ пѣртѣшїтївѣлї се поате дптре-
 взїнда съвстантив, тѣкар де ар фї съвїенте фелїз-
 рїге. Де дпсѣмнат дарѣ есте, кѣ съвїентѣ пре-
 чїдендѣї се пѣне дп а доа кѣдере, еарѣ де есте
 пропѣте персонал се мѣтъ дп поѣзѣтив шї се
 дпвоеште дп пѣтѣр шї цеп кѣ съвстантивѣ поѣ
 формат. D. e. кѣнд аѣ сосїт фрѣтеле теѣ,
 саѣ: ла сосїреа фрѣтелѣї теѣ ам кѣпѣтат
 шї епїстола лѣї. Дѣнѣ че те-аї порпїт
 ла дарѣ, ам прїїміт штїреа чеа амтен-
 татѣ, саѣ: дѣнѣ порпїреа та ла дара ам
 прїїміт штїреа чеа амтентатѣ.

Дисциплинаре. Дакъ пречединга есте о пропъсчѣзие пегътивъ дн локъл пъртъпѣтивъкъ овичнѣт пѣ се поате дитрессинца свѣстатѣа. D. e. дакъ пѣ диведѣ, кѣт веі шті чева? Аичі пѣ пот зиче: пентрѣ педѣвѣцареа та, кѣт веі шті чева?

§. 87. Despre întrebuințarea modurilor.

1. Арътътивъ се дитрессинцеазъ:

а) дакъ пропъсчѣзиеа пѣ атърпѣ дела алта.

D. e. о аменіі сѣпѣт мъріторі.

б) Дѣпѣ тоате легътивеле афарѣ де легътивъ „ка“ се дитрессинцеазъ ordinarіѣ арътътивъа.

D. e. пентрѣ къ аї къакат поръчѣле Дѣмпезеешті, веі пріімі педенсе.

Дарѣ дакъ пропъсчѣзиеа кѣрпнде о кондицѣне саѣ пофтѣ педшленітѣ, пѣ се дитрессинцеазъ арътътивъа. D. e. дакъ аї лѣкра къ сѣргѣндѣ, пѣ те-аї тѣнгѣ де сѣрѣче.

в) Дакъ дитрѣн период зѣкъмѣтѣа пречединдеі есте дн арътътив ordinarіѣ се изле ші зѣкъмѣтѣа свѣчединдеі дн ачелаші mod. D. e. дѣпѣ че ам сѣршѣт тоате лѣкрѣрѣле шеле. ам терс ла прѣжтѣларе къ араголе шей.

Дарѣ дакъ свѣчединга кѣрпнде о порѣпъ дѣнѣре саѣ опрѣре се дитрессинцеазъ дѣмѣрѣтивъа. D. e. дакъ пѣ лѣкрѣзі, нѣчі пѣ шѣка.

г) Дѣ тѣмѣрѣле вѣтоаре се дитрессинцаазъ пѣшаі арътътивъа. D. e. дакъ веі дѣмѣліні дѣторііле тале, веі дождѣді лѣвештеа къцетѣвѣі тѣѣ.

2. Съпъпътивъла се дптревъиндеазъ :

а) дъпъ зикъшпнте педеплине, прекът саѣ арътат дп §. 81 ші 82. D. e. тревъе съ се дптоаркъ астъзї.

б) Дъпъ легътивъла „да.“ D. e. ѱам поръпчїт, ка съ вїеъ тѣне дпкоаче.

в) Дп локъ дппърътивълѣї. D. e. съ дпвещї лецінда та къ сїргъиндъ, дп лок: дпвадъ лецінда тѣ къ сїргъиндъ.

г) Дп лок de doritъла къ „de“ саѣ „дакъ.“ D. e. сът фї адъс картеа, дп лок: de саѣ дакъ шї-аї фї адъс тѣ картеа: цїаш фї арътат лецінда.

д) Дп лок de timpъла вїиторїѣ дп легътъръ къ зикъшпнтъла „а вої.“ D. e. ел ва съ вїе, дп лок: ел ва венї.

3. Модъла doritъв се дптревъиндеазъ :

а) Дакъ прїп зикъшпнт се аратъ о пофтъ, о doritъдъ педшплїпїтъ. D. e. еѣ ашѣ венї ла вої вѣкърос.

б) Дакъ се респїкъ о кондїцїне, ла каре даръ се препъне зикъшпнтълаї зна дїп легътивеле: „de“, „дакъ“, „канд“, ш. а. D. e. de аш аве бапї, цїашї дпшїрѣтѣта.

4. Дпшпърътивъла се дптревъиндеазъ, суре а порончї, дшвїе, рѣга, свѣтзї, оупї. D. e. търтѣрїсеште шї пѣ аскънде адевъръла.

Дпсътпаре. Десуре дптревъиндареа педшпнтївълї шї а пъртъпїтївелор таї пре ларг саѣ ворвїт дп параграфеле дїнапте.

§. 88. Despre întrebuințarea timpurilor.

1. Timpul de față сь дитревінцевзъ:

а) спре а арѣта о ляраре, пѣтїмірѣ сая старе дн клїна ворвїрїї. D. e. еѣ скрїѣ. тѣ тезѣ шї ел се асѣпреште де чеї рѣї.

б) Свїзпѣтївзл де фазъ се нзпе злеорї дн лок де тїмнл вїторїѣ. D. e. пѣ вред. сѣ вїе татѣл тѣѣ астѣзї, сая: пѣ вред. кѣ ва венї татѣл тѣѣ астѣзї.

Длсѣтнпаре 1. Дн лок: „есте“ фозрте адеге се дитревінцевзъ: „дї“, „ї“, шї „е.“ De длсѣтнпат дарѣ есте, кѣткѣ кѣвѣнтѣл, каре се сѣзрїшеште дн консѣпанте днпїнтѣ де „ї“ ноате се прїїтеаскѣ зп „ѣ“ сїре шай нлѣкѣтѣ сѣпаре: D. e. вѣп дї Дѣтнпезеѣ, сая: вѣп і Дѣтнпезеѣ, сая вѣп ѣ Дѣтнпезеѣ, дн лок: вѣп есте Дѣтнпезеѣ. Дѣтнпезеѣ дн артїкѣл шї пропѣте персонал пѣ се ноате дїпї „ѣ.“ D. e. отѣл і шѣрїторїѣ, дарѣ пѣ: елѣї вѣп.

Длсѣтнпаре 2. Дн лок: „саят“ се дитревінцевзъ „дс“ сая „с.“ Есте дарѣ до длсѣтнпат, кѣткѣ кѣвѣнтѣл, каре се сѣзрїшеште дн о консѣпантѣ, прїїтеште зп „ѣ“ днпїнтѣ де „с.“ D. e. кѣтѣ дс, сая: кѣтѣс де їзвїте лѣкѣтншрїле тале, дн лок: кѣтѣ де їзвїте сѣнт лѣкѣтншрїле тале. Еѣ-’с акасѣ, дн лок: Еѣ сѣнт акасѣ.

2. Тїмнл каш трекѣт се дитревінцевзъ:

а) дакѣ о ляраре, пѣтїмірѣ сая старе локѣ пѣї трекѣтѣ, днченлїндс-се ала. D. e. ел доршїа, кѣнд аш днграге ѣѣ днкасѣ.

б) Сїре а арѣта лїцїнтѣа лѣврїрїї пѣтїмірїї сая стѣрїї, дакѣ ачасга лїцїнтѣа пѣ сѣ дескрїа

prin alt k̄v̄j̄nt. D. e. Eл п̄ авеа пічі п̄п̄е,
пічі саре. Дарь дакъ се дескрие л̄п̄ітеа т̄п̄-
п̄л̄і prin alte k̄v̄іnte, п̄ се д̄п̄трев̄з̄інеазь
т̄п̄н̄л̄ кам трек̄т. D. e. prin tot an̄л̄ п̄'а̄
ав̄т ел п̄п̄е пі саре.

в) Д̄п̄ лок̄л̄ dorit̄iv̄л̄і т̄п̄н̄л̄і трек̄т.
D. e. Lotr̄л̄ т̄ь оторіа, сь п̄'—ї ф̄і дат
тод̄ї ванії, д̄п̄ лок̄: лотр̄л̄ т'ар ф̄і от̄-
р̄т, сь п̄'ї ф̄і дат тод̄ї ванії.

3. Т̄п̄н̄л̄ трек̄т се д̄п̄трев̄з̄інеазь:

а) дакъ есте ворв̄ь de о л̄краре, п̄т̄іт̄іре
са̄ь старе трек̄т̄ь ф̄ьр̄ь пр̄ів̄іре ла алте. D. e. ам
д̄п̄в̄д̄ат лецінда теа.

б) Дакъ д̄п̄ съвчед̄інда період̄л̄і есте
ворв̄ь de о л̄краре, п̄т̄іт̄іре са̄ь старе трек̄т̄ь
се д̄п̄трев̄з̄інеазь т̄п̄н̄л̄ трек̄т. D. e. д̄п̄
че д̄п̄в̄д̄асе лецінда са, а̄ь терс ла
скоал̄ь.

в) Т̄п̄н̄л̄ трек̄т ком̄н̄с адеце се д̄п̄трев̄-
з̄інеазь маї алес д̄п̄ літ̄ва поп̄лар̄ь д̄п̄ лок̄
de т̄п̄н̄л̄ преа трек̄т. Д̄п̄ есет̄н̄л̄ de с̄с̄ се
поате зіче: д̄п̄ че а̄ь д̄п̄в̄д̄ат лецінда
са а̄ь терс ла скоал̄ь.

4. Т̄п̄н̄л̄ преа трек̄т се д̄п̄трев̄з̄інеазь:

а) спре а ар̄та, к̄шк̄ь о л̄краре, п̄т̄іт̄іре
са̄ь старе к̄ь тот̄л̄ трек̄се, д̄п̄чен̄л̄д̄-се алта
D. e. д̄п̄ че с̄ф̄р̄ш̄ісе авереа са, д̄п̄-
чен̄ а черші.

б) Д̄п̄ лок̄ de т̄п̄н̄л̄ трек̄т ком̄н̄с. D. e. ел
ворв̄ісе з̄п̄еле, че п̄ се к̄ьдеа, д̄п̄ лок̄:
ел а̄ь ворв̄іт з̄п̄еле, че п̄ се к̄ьдеа.

в) Тимнѣ преа трекът сѣмпла се дитре-
вѣиндеазъ дн лок де дорітивѣ ачеліаніі тімп.
D. e. нѣ ажъсесет астѣзі акасѣ, съ
нѣ фі фост къпѣтат каі де поштѣ, дн
лок: нѣ ашѣ фі ажъс ш. ч. л.

5. Тимнѣ вѣиторѣ се дитревѣиндеазъ:

а) спре а дпсѣмна о лѣкраре, пѣтіміре
саѣ старе дн тімпнѣ вѣиторіѣ, фѣрѣ прѣвіре ла
алта. D. e. Іоан ва кътпѣра кърдіале
таде.

в) Дн локѣ дитпѣрѣтѣвлѣ. D. e. Іоане!
веі мерѣе ла фѣннацѣла теѣ, ші веі
адѣна фѣн, дн лок: Іоане! мерѣі ла
фѣннацѣла теѣ, ші адѣнѣ фѣн.

4. Тимнѣ вѣиторіѣ трекът се дитревѣиндеазъ.
дакъ есте ворѣѣ де о лѣкраре. пѣтіміре саѣ
старе дн тімпнѣ вѣиторіѣ, каре дарѣ ва фі гре-
кътѣ, днченѣндѣ-се алта. D. e. дѣнѣ че веі фі
сѣршѣт лѣкрѣла тѣѣ, ажѣтѣ'-ші ші шіе.

Cap al sieptele.

Despre feliurile cuviatelor nenum-
tabile.

§. 90. Despre entrebuintarea adicamiintelor.

Ла дитревѣиндареа азѣкъшівѣелор врѣскоаре
сѣнт де лѣар дн самѣ:

1. Дакъ азикъмѣнтѣя шервеште спре хотърѣре дѣсѣшѣтивѣлѣй саѣ азикъмѣнтѣлѣй се проузне пемѣжлочѣт ачестора. D. e. е. л. аѣ рѣспѣнс фoартевѣне.

Дѣсѣшпаре. Азикъмѣнтеле „кѣт“ шѣ „аша“ прѣтеск дѣнѣ спре пренѣсѣчѣнеа „де“, дакъ шервешк азикъмѣнтелор саѣ дѣсѣшѣтивѣлор спре маѣ апроане хотърѣре. D. e. кѣт де фрѣтос аѣ ворвѣт. Аша де вѣне і-се шедѣ.

Зикъмѣнтѣя „а фѣ“ маѣ алес чел скѣртат дѣтѣмѣл де фадѣ арѣтѣтив дѣнѣ „кѣт“ шѣ „кѣт“ пемѣжлочѣт се постѣне дѣпѣнте лѣй „де“. D. e. кѣтѣ-ї де фрѣтос.

2. Дакъ азикъмѣнтѣя шервеште зикъмѣнтѣлѣй спре хотърѣре, ачестѣеа орѣ се проузне орѣ се постѣне. D. e. вѣне аї рѣспѣнс, саѣ аї рѣспѣнс вѣне.

3. Дакъ ачелашѣ азикъмѣнт се репоартѣ ла маѣ тѣлте зикъмѣнте, пѣ се пофтореште, проузндѣ-се орѣ челѣй дѣп тѣйѣ зикъмѣнт орѣ постѣндѣ-се челѣй де неѣртѣ. D. e. Васѣлѣе кѣцетѣ, лѣкреазѣ шѣ се остѣнеште тѣлт, саѣ: тѣлт кѣцетѣ, лѣкреазѣ шѣ се остѣнеште Васѣлѣе.

4. Азикъмѣнтѣя пегѣтив: „пѣ“ шѣ пѣчѣ“ се пренѣне зикъмѣнтелор шѣ се пофтореште ла фѣште кѣре. D. e. е. л пѣ вѣде, пѣ аѣде, пѣ сѣтѣеште, саѣ: пѣчѣ вѣде, пѣчѣ аѣде, пѣчѣ сѣтѣеште.

Дѣсѣшпаре. Ла азикъмѣнтѣя „пѣчѣ“ се поате а адаѣе шѣ пегѣтивѣл „пѣ“ фѣрѣ шѣтѣреа дѣпѣлесѣлѣй. Аша дѣ есетѣлѣл де сѣс се поате зѣче: е. л пѣчѣ пѣ вѣде, пѣчѣ пѣ аѣде.

б. Къвителе пегътине „пiтeпe“ пi „пiтiкъ“ чер, ка зiкъмънтъа „пъ се претъне дiкъмiтiтълi. D. e. пъ ворвенте пiтiкъ: пашъкъзт пре пiтeпe.

б. Азiкъмiнтеле асътъпътине „кът“ „де кът“ пi „ка,“ чере а патра чъдере. D. e. ед пречепе маi тълт де кът mine.

§. 90. Despre entrebuintarea prepusetunilor.

Ла днтребуицареа препусъчицiлор зръмтоарiе сiпт де лъат дi самъ:

1. Дакъ ачепи препусъчице се реноарта ла маi тълте съвстантiве, каре даръ пъ се хотъреск маi апроане при алте къинте, препусъчицеа обичиит се иренъне пi маi съвстантiкълi челi дiп тi пi челi при легъти къ челалте днтрезнат. D. e. днаицтеа иврицилор, фрацилор, счрорилор шi а тълтор оа селi ат пост ексаминат де дивицъгоръа дiп чiтiре, амбак, вiнескриицъ, шi дiп релецiе. Даръ съ поате постори препусъчицеа шi ла фиентеаре съвстантiв, маi алес дакъ сире ачесте съвстантiве поенте норвiторъа а фаче пре акълтъгоръа лъторъа де самъ. D. e. при вiклетът, при дншелецилi шi при жефъри аъ адънат авациоа сi.

2. Дакъ ори тоате, ори пi маi висе съвстантiве се хотъреск маi апроане при алте къинте, препусъчицеа съ постореште ла фиентеаре. D. e. при новосiтъ сiръвiцъ, при шаро сiлiцъ, шi при тълтъ сiдоара шi-аъ къшгiгат ед ачесте шiлiцъ.

3. Дакъ ачаапї пренъсчїзне се репоартъ ла маї тълте пропъте персонале саѣ редъкътїве се пофтореште ла фїештекаре. D. e. пентрѣ тїне, пентрѣ тїне шї пентрѣ ії саѣ гътїт ачест оспъц.

4. Дакъ се пофтореште легътївъл, ла фїеште каре съвстантїв се пофтореште шї пропъсчїзнеа. D. e. чел дрент вѣ се депъртеазъ дела адевър пїчї прїп прїетенїе, пїчї прїп ърѣ, пїчї прїп фрїкъ.

5. Пропъсчїзнїле: кърѣ, лъпгъ, пїнтре шї дптрѣ пот лепъда съпанта фїналъ:

а) дпаптеа пропътелї пefїнїтїв „ѣп“ шї „о“, дарѣ вѣтаї дп пвтърѣл сїпгърїт. D. e. кърѣп пърете, лъпгъ касъ пїптрѣп лемп, дптр'о скоалъ;

б) дпаптеа пъртїчелї: а, ал, аї шї але. D. e. кърѣ'а лѣї касъ, лъпг'ал пърїпцїлор пошѣт, пїптр'аї поштрї, дптр'але постре кѣтпърї;

в) дпаптеа пропътелор шї а азїкътїптелор кѣ „а“ копїсѣ, прекът сѣпт: ачел, ачела, аїст, аїста, аколо, аколе, аїереа ш. а. D. e. кърѣ'ачел, лъпг'аїста, пентр'ачест, дптр'аволо.

Пренъсчїзнеа „пентрѣ“ поате дпкъ лепъда съпанта фїналъ, дарѣ вѣтаї дпаптеа пропътелї пefїнїтїв „ѣп“ шї „о.“ D. e. пентрѣп лѣкрѣ, пентр'о вїпъ.

Есте de дпсътпѣт, кѣткѣ пренъсчїзнеа пїерде топъл съѣ дѣпъ лепъдареа съпантеї фїнале шї се ростеште дптрѣ зна кѣ кѣвѣпгъл ѣршѣторїѣ.

Дакъ дѣпъ пренъсѣчивеа „dîn“ стѣ яп къ-
вжпг котикъ къ „дп,“ ачеста адеце се ласъ афаръ
ші пренъсѣчивеа „dîn“ се дппрежпъ къ къвжпгтя
зрмѣторіѣ. D. e. dînченът, дп лок: dîn дпче-
път, dîn прежър, дп лок: dîn дппрежър.
dîn тѣѣ, дп лок: dîn дпгтѣѣ.

§. 91. Despre întrebuințarea legăturului.

Ла дптревзпндареа легѣтивлѣ зрмѣтоареле
сжпг де лгат дп самъ:

1. Дакъ ачелаші легѣтив се реноартъ ла маї
тѣлге пронъсѣчиві, каре'с зпге дптре сіне пріа
легѣтивіле: пічі-пічі, орї-орї, саѣ-саѣ,
аѣ-аѣ, вер-вер, ші-ші, атѣт-кѣт, пѣ пѣ-
таї, чі ші легѣтивл пѣ се пофторентге,
пронзпндъ-се пѣтаї чеї дпгтѣ пронъсѣчиві.
D. e. штіѣ віне къ нѣпъ тѣлге пічі гѣ
пѣ те веї дпгоарче, пічі фрателе тѣѣ пѣ
ва сосі, пічі талъд тѣѣ пѣ се ва порні.

2. Дакъ ачелаші легѣтив се реноартъ ла маї
тѣлге, даръ пѣ преа лгпд пронъсѣчиві де аче-
лаші свіент: легѣтивл се взне ордінаріѣ пѣтаї
одатъ. D. e. фіпд къ ел се теме де Дзш-
незеѣ се рѣшінеазъ де оашені ші із-
веште адевѣрѣл; сігър де ашгонгар
есте, къ пѣ ва пѣрѣсі калѣа вірѣгѣї.

3. Дакъ ачелаші легѣтив се реноартъ ла
маї тѣлге кам лгпд пронъсѣчиві саѣ ла пронъ-
сѣчиві де феліхріте свіентге, легѣтивл се пофго-

реште ла фіеште каре произсѣчиве. D. e. дакъ
тѣ воіѣ дп тоарче къ дп дѣрареа лѣ Dѣт-
незеѣ сѣпѣтос дп къ лѣ торіе, ші дакъ тѣ
нѣлѣ атѣлчї дп къ нѣ веї фї прїїміт ванїї
чеї аштенгадї: нѣ воіѣ прецета а-цї дп-
прѣтѣта сѣта чеа черѣтѣ.

4. Легѣтївѣла „ка“ чере свїзпѣтївѣла зїкъ-
тѣпѣтѣлѣї ла кареле се репоартѣ. D. e. зї-ї
ка сѣ вїеѣ тѣне дп коаче.

5. Легѣтївѣла „ші“ адеце се поате нѣне дп
лок де „дпкъ.“ D. e. нѣ нѣтаї ле-аѣ прѣ-
бат, чї ле-аѣ шї рѣпїт, дп лок: чї дпкъ
ле-аѣ рѣпїт.

6. Легѣтївеле, кареле се сѣршеск дп „ѣ“,“
прекѣт къ, дакъ, дпкъ, дарѣ, дпсѣ, сѣѣ
адекѣ ш. а. дп лїмба попоралѣ леапѣдѣѣ,“
дп лїптеа зїкътѣпѣтѣлѣї ажѣторїал „а аве“,“ дакъ:
ачеста се дп чене къ, о сѣпѣнтѣ шї дп лїптеї
алтор нѣвїпте, каре се дп чеп къ „а.“ D. e. вѣд,
жїї зїтат, сѣадѣчї картеа, дп лок: вѣд къ
аї зїтат сѣ адѣчї картеа. Дарѣ таї фрѣтос
есте а дп тревїпца легѣтївеле фрѣ скѣртаре
таї алес дп скріс.

Дп казѣрїле сѣс адѣсе легѣтївѣла „ші“,“ шї челе
копѣсе къ „че“,“ прекѣт: дѣпѣ че, нѣлѣ че ш. а.
дп лїмба попоралѣ обїчївеск а ле лїпї ла
ростїре де кѣвѣпѣтѣлѣ зрѣтѣторїѣ. D. e. дѣпѣ
че-ам зїс шї-ам тѣртѣрїсїт, дп лок:
дѣпѣ че ам зїс шї ам тѣртѣрїсїт.

Дарѣ таї фрѣтос шї таї атѣсѣрат есте
регѣлелор граматїкале а ростї шї а скріе фїеште-
каре кѣвѣпѣт дп деосѣвїѣ.

§. 92. Despre entrebuintarea simțitivilui.

Симѣтивна се дѣтрезвѣцезъ сѣре а дѣтъшна о сѣмѣре пѣкътъ сѣѣ непѣкътъ.

Бнеде дѣн еле се дѣтрезвѣцезъ пѣмаѣ сѣл-гѣре. D. e. в ре! в ре! в ре! ха! ха! ха! Агтеле се дѣтрезвѣ къ сѣвѣтанѣве сѣѣ аз проѣзме приу прѣпѣсѣчѣнеа „de.“ D. e. ваѣ de поѣ.

Се дѣтрезвѣцезъ дѣрѣ нѣ агте къѣнте ка сѣмѣтивѣ. D. e. фѣрѣче de оаменѣ, карѣѣ ѣвѣск нѣ фак воеа азѣ Дѣтнезеѣ. Амар de тѣне.

Бнеорѣ се поате нѣне сѣвѣтанѣвѣ сѣѣ про-пѣтеле дѣ а тѣеа къдѣре дѣ док de а патра къ „de.“ D. e. ваѣ воаѣ фѣрѣсеѣлор, дѣ док: ваѣ de воѣ фѣрѣсеѣлор.

зи азѣ

ѣвѣ

ѣтнезеѣ

ѣвѣ

ѣвѣ

ѣвѣ

ѣвѣ

ѣвѣ

ѣвѣ

ѣвѣ

ѣвѣ

ѣвѣ

Partea a do'a.

Despre binescriintia.

§. 93. Definițiunea și împartirea binescriintiei.

Oamenii aș aflat iskăsința, de a-și face к-цетъріле sale алтора кзпоскзте prin скріере. Аша даръ скріереа ціне локъа ворвеї вїї. Дечї даръ ea тревзе съ фіе аша дитокмітъ, ка чїтігорїа пз пзтаї се поатъ шті кзвінтеле дитревзїндате de ворвіторїа, чї съ фіе шї дп старе, а кзпоаште топъа, рѣдікареа шї погоржреа гласъаї, шї рѣсфолъріле ла ворвіре обїчнїте.

Спре дпфѣціпареа кзвінтелор шервек літере, еаръ спре дпсътпареа топъаї, свїрїї, погоржрїї гласъаї шї рѣсфолърїлор ла ворвіре дитревзїндате саї дитродѣс піште семне. Кзвініта дитревзїндаре а літерїлор шї а семелор не дпвацъ вїнескрїїнда. Бїнескрїїнда се дппарте дп доаъ канете. Канъа дпгъїѣ трътеазъ десуре дреанга дитревзїндаре а літерїлор, шї канъа ал доїле десуре кзвелїта анлекъчївне а семелор.

Cap antăiu.

Despre dreapta întrebuințiere a literelor.

§. 94. Regulă generală.

Regula generală, ce se atinge de întrebuințarea literelor sunt următoarele:

1. Scrie cuvintele cu acele litere, care se aud la rostirea cea mai bună. Deci nici mai multe, nici mai puțin, nici alte litere sunt de întrebuințat la scrierea unei cuvânt, decât ce aud la rostire. D. e. *върват*, *адва*, *фькьнд*.

Дисциплина. Ый овическ, а адаоце зп „ѣ“ скьрт ла капътъл фькьрѣй кьвѣнт, каре се съвршеште дп консвантъ; дарь дзѣн сокогѣнда теа кь тотъла кь педрент, пентрѣ кь „ѣ“ скьрт дзѣн о консвантъ ничи одагь нѣ се азда. Дрент кь кьвѣнтеле, каре се съвршеск дп консванто, пентрѣ нлѣкьта сьнарѣ прѣшеск ла съвршит зп „ѣ“ лзпг, дакь'с зрѣте орѣ де пропшете персонал скьртат, орѣ де артикьла дефинѣтив кьрѣтеск (каре дикь есте пропшете персонал скьртат) орѣ де зѣкьмѣнтъла „а фѣ“ скьртат (і шѣ 'с, дп лок: есте шѣ сжѣт); дарь пентрѣ ачесто деосьврѣ а адаоце „ѣ“ скьрт ла капътъл фькьрѣй кьвѣнт, каре се съвршеск дп о консвантъ, нѣ есте тошеѣ де аждѣс.

Дп лѣшка попорѣла ла съвршескелѣ кьрѣтешѣ дп нѣмьрѣла сѣмьрѣт адоце се лась афарь,

артикулъ „а“ ші рѣшѣне „ѣ“ лѣтг. D. e. отъ
меѣ, вѣетъ тѣѣ. Даръ ачаста есте дн контра
регъледор граматекале. Дечі пічі пентрѣ ачестъ
ростіре попоралъ пѣ есте пічі о казъ de a ададе
„ѣ“ скърт ла капѣтѣл кѣвнтелор, каре се сѣър-
шеск дн консѣпанте.

2. Челе літере, каре пѣ се пот хотѣрѣ кѣ
сігѣритате дн ростіреа кѣвнтелор сѣнт де хотѣ-
рѣт прін регъледеле граматекале ші дн деосѣвѣѣ але
вінесѣпанѣей. Прін декінаре ші конжѣгаре кѣвн-
теле пѣцеск мѣтѣрї дн літере. Ачесте мѣтѣрї
сѣнт де дн вѣдат прін регъле граматекале ші дн
деосѣвѣѣ але вінесѣпанѣей. D. e. „еа сте“ пѣї віне
скріе, чі тревѣе сѣ се скріе есте, пентрѣ кѣ
дѣнн регъледеле вінесѣпанѣей (6 літ. А. п. 7), „еа“
се мѣтѣ дн „е“, дакъ кѣвѣѣтѣл канѣтѣ сѣърші-
реа „е.“

3. Челе че пѣ сѣ пот хотѣрѣ дн вѣна ростіре
ші дн регъледеле граматекале, де скріе сѣнт дѣпѣ
дн дѣтїнареа, адекъ дѣпѣ денрїндереа де котѣн
прїмітѣ ші дн пештїѣт тїмп дн тродѣсѣ. Ачеста
регълѣ прїнде' лок ла кѣвнтеле ромѣнештї челе
векї, каре прін атѣте векѣрї аѣ пѣдїт піште мѣ-
тѣрї. D. e. напѣ, тасѣ вїн дела кѣвнтелѣ лѣ-
тїнеск, пенпа, менса. Дечї пентрѣ кѣ се сѣър-
шеск дн „ѣ“ (§. 6. літ. А. п. 2), ар тревѣї сѣ се
скріеѣ: неапѣ, теасѣ. Даръ прін атѣте векѣрї дн
гѣра попорѣлї пентрѣ маї зшоарѣ ростіре с'аѣ
дн гїдїт „е“ ші аѣ рѣмас пѣмаї „а.“ Дечї пентрѣ
дн векїта денрїндере сѣнт де скріе пѣмаї кѣ „а“,
кѣ алїнтреле пѣ с'ар дн делеѣе де попорѣл ро-
тѣнеск. Маї кѣ піміне пѣ тар дн делеѣе, дакъ де

есетилъ ашї скріе шї апї ростї: Ел скріе не теасъ кѣ о пеалъ де рацѣ шї шѣлпкѣ о пеарѣ дїп веара трежтѣ. Дн док: ѿ скріе не тасъ кѣ о папѣ де рацѣ шї шѣлпкѣ о парѣ дїп вара трежтѣ.

Дисъмнаре. Дн каре квинте dekinavile dia „ea“ с'аѣ днрїдїт „e“ се poate adese квоаште по ача кѣ фортандѣ-се пштрѣл днтрїдїт дн „с'аѣ“ „e“ ачеле квинте капѣтѣ „e“ дн док: лї „а“ (§. 6. літ. А. п. 7). D. e. тасъ. тесе. довадѣ. довежї.

§. 95. Règule speciale la aplicatiunea unor litere care de'n rostire nu se cunosc prea bine

Despre acest felul de litere зрїмогарелїе сжнт де дисъмнаре:

1. „А“ се днтрївїнцїазѣ дн рїгїлїе пшгаї акцентват, шї се шїтѣ дн „ѣ“ дажї шїрїѿ акцентвал. D. e. шїре, шїрїдїї. Дежї пш-ї вїно скріеї даторїѿ, даторїе, старторїк, старторїїе, дн док: дѣторїѿ, дѣторїе, стѣторїк, стѣторїїе.

„А“ неакцентват се днтрївїнцїазѣ:

а) ла днченствїл квинтелор. D. e. алек, а в а т.

в) ла арїкїлї фемееск. D. e. коїїлї, тасѣ.

2. „Е“ ла днченствїл квинтелор шї дажї ѿ сжнїтѣ се шїтїрїе ка „їе“ (§. 2 дисъм. 1). Дежї дн казрїлїо ачесто пш есто де скріе „їе“ шї „е.“ D. e. енѣре, есто, кѣ е торїе, дажї пш: їе-пшре, їесто, кѣ е торїїе. Дн шїва попоралѣ „e“ дншї з, с, ц, ѿ ар шї ар сѿшї ка ѣ, дажї

есте агаѣт де чигѣт кѣт де скрис „е“ даръ нѣ „ъ.“
D. e. дѣверзеск, фѣсесе, дѣпѣрцеск,
одоаре, даръ нѣ: дѣверзѣск, фѣсесѣ, дѣпѣрцѣск, одоарѣ.

3. Сѣпантѣ „ъ“ се дѣпѣревѣнцѣазѣ дѣ регѣлѣ
фѣрѣ акцент. Дарѣ поате фѣ акцентѣатѣ:

а) Дѣ сѣлава чеа де не зрѣтѣ а кѣвинтелор.
D. e. арѣт.

б) Дѣ сѣстапѣвелефетеештѣ нѣтѣрѣлѣ дѣпѣ-
тѣлѣдѣт, дакъ ачесте се фортеазѣ дѣ „і.“ D. e. парте,
пѣрцѣ, пѣрцѣле.

в) Дѣ препѣсѣчѣнѣле: фѣрѣ, кѣтрѣ, шѣ
дѣ сѣстапѣвѣл: вѣ дѣвѣ.

Дѣ сѣтапѣре. Фѣнѣ дѣпѣревѣнцѣазѣ „ъ“ дѣ
лок „ѣ“, дарѣ кѣ тотѣл рѣтѣчѣт, пѣпѣтрѣ кѣ:

а) сонѣл ачестор сѣпанте тѣл се деосѣвѣск.
D. e. рѣѣ шѣ рѣѣѣ.

б) Фѣреа шѣ тѣтѣрѣле ачестор сѣпанте сѣнт
фѣлѣрѣте, фѣнд кѣ „ъ“ се тѣтѣ дѣ „е“ сѣтѣр-
шѣндѣ-се кѣвѣнтѣл дѣ „е“ сѣѣ „і“ дарѣ „ѣ“ дѣ
ачесте казѣрѣ се тѣтѣ дѣ „і“ орѣ рѣтѣне пѣтѣ-
тѣт. D. e. вѣ d, вѣзѣ, вѣде; вѣнд, вѣнзѣ,
вѣнде; кѣнт, кѣнцѣ, кѣнте.

Афарѣ де казѣл де сѣс „ъ“ нѣтаѣ дѣ сѣлава
чеа де не зрѣтѣ поате сѣ фѣе акцентѣат, еарѣ дѣ
челелѣлте се тѣтѣ дѣ „а“, еарѣ сѣпанте „ѣ“
рѣтѣне пѣтѣтѣт. D. e. вѣрс, вѣрсѣ; кѣнт,
кѣнтѣ. Дѣчѣ нѣндѣ-се „ъ“ дѣ лок „ѣ“ о тѣре
парте а кѣвинтелор рѣтѣнѣштѣ ар фѣ перѣгѣлатѣ,
фѣнд кѣ нѣ с'ар нѣте хотѣрѣ нрѣн регѣле, кѣнд
„ъ“ се тѣтѣ дѣ „е“, кѣнд дѣ „і“, кѣнд дѣ „а“
шѣ кѣнд рѣтѣне пѣтѣтѣт.

4. Фѣнд кѣ дѣсѣпанте „еа“ ла дѣченѣтѣл
кѣвинтелор шѣ дѣнѣ сѣпанте шѣ кѣ тот ѣна сѣнѣ

ка „ia“ дечї нъ сѣ поате кьпоаште кь сїгхрїтатѣ дїн ростїре кьнд есте „ea“ мї кьнд „ia“ де дп-тревзїндат. Ва кьпоаште скрїїторїа, кьнд есте дескрїс „ea“ :

а) дїн реглеле вїнескьнапцеї, пентрх кь дьпъ ачесте дїн дїснана „ea“ сѣ леапъдъ „a“ дакъ кьвжїтѣл капътѣ фїналѣ „e“ сак „i“ сак дакъ „ea“ перде акцентѣл. D. e. eaпъ, епе, еарпъ, еарпа. Дечї дакъ есте скрїїторїа ла дндомалъ, де есте вї кьвжїт де скрїс кь „ea“ сак кь „ia“ сѣ деє кьвжїтѣлї ачеле мьтърї, ка орї сѣ кантѣ фїналѣ ї сак е, орї кь акцентѣл сѣ мїеъ не алгъ сїлавъ. Пердждьсе прїп ачесте мьтърї „a“ мї рьтжїнд нѣмаї „e“ есте сїгхр сьшп, кь кьвжїтѣл есте де скрїс кь „ea.“ D. e. аеастъ, аестѣ; ёа, ёле; еаз, езхтъръ. Дечї даръ ар ѳї смїа-тїт дакъ сар скрїе, аїастъ, іа, іаз.

в) Ла кьвїнтѣ кь артїкьлѣ ѳетескї нкь-рѣлї сїгхрїт сїлава фїналъ есте де скрїс кь „ea“ дакъ кьвжїтѣл неартїкьлаг сѣ сѣършентѣ дп „e.“ D. e. вїеа, пълърїеа, дела вїе, пълърїе.

в) Ла кьвїнтеле немьставїле, прекьш мї ла зїкьмїнтїле скьзътїе зиде есте де скрїс „ea“ сѣ поате кьпоаште дїн дїмьа лъгїнъ. D. o. еаръ, еавъ, еан, дела кьвїнтеле лъгїнентї: ьго, еесе, ои. Ачеї, карїї нъ аѣ шгїїнда дїмьеї лъгїно, сѣ ѳїе лъгторї де сашъ, кьм скрїс лъгторїї чел шалъ мї.

Дисьшваре. Дїн дїснана „ea“ дьнъ кон-снанагелѣ: в, в, ш, и, с, ш, ц, ц мї ѳ дп дїмьа поноралъ „e“ мїаї кь нъ сѣ аде, мїаї аде ла зїкьмїнго кь фїналѣ „e.“ Даръ „ea“ есте де

скріє ші де четіт дъпъ регъледе вѣнесъпанцеї
(§. 6. літ. А. п. 7.) D. e.

се ростепите дп де чітїт ші де пентрѣкъ се де-
лішва попораъ: скріє есте: дъче дела: 90

іѣваскъ.	іѣваскъ,	іѣваскъ,
пріваскъ.	пріваскъ,	пріваскъ,
прімаскъ.	прімаскъ,	прімаскъ,
лінаскъ.	лінаскъ,	лінаскъ,
сосаскъ.	сосаскъ,	сосаскъ,
дпфъцоназъ.	дпфъцоназъ,	дпфъцоназъ,
пъцаскъ.	пъцаскъ,	пъцаскъ,
дъпцаскъ.	дъпцаскъ,	дъпцаскъ,
трѣфаскъ.	трѣфаскъ,	трѣфаскъ.

5. Ънї дїп скріиторїї чеї маї пої овїчїваскъ
дп лок: „еа“ шї „оа“ а скріє: „е“ шї „о“ дп
сѣтїпїнд прїп ачест акцент, кѣткѣ ачеле сѣпанте
сѣпїт дппрезнате кѣ „а.“ D. e. фрѣтосъ, вер-
децъ, дп лок: фротоасъ, вердеацъ. Даръ
ачеаста пѣ есте де імітат:

а) пентрѣкъї де прїсос а дптродъче поѣ
септе, ажыпїнд челе векї.

б) Пентрѣкъ кѣ „е“ шї „о“ поате сѣ фїе ак-
центхат, фъръ ка сѣ се чїтеаскъ ка „еа“ шї „оа.“
D. e. пѣтерпїк сокрѣ. Дечї сар панте маї
алес ла дпченъторї о поѣ грѣтате ла четїре
кѣ тотѣла де прїсос шї фъръ фолос.

в) Дпсхїшї, чеї, че апъръ ачеле септе, пѣ
сѣпїт сѣтїорпїчї ла дптрєвїндареа лор, фїїнд кѣ
дп, веле кѣвїпте дптрєвїндєазъ еаръ дп алтеле
пѣ. Ана де есепїлѣ скрії: дѣсѣ, сѣпїтосѣ,
еаръ пѣ: вѣтѣ стєо, дп лок вѣтеа, стєоа,

Дін ачесте зисе априат есте, кыткъ фъръ тетеіѣ
ажыпгъторіѣ ва къ тогъла де присос есте, а скріе
е ші о дп лок: еа ші оа.

6. Дп капътъл кзынтелор „іѣ“ скърт преа
пзѣдп се деосъвените дп сѣпаре де „і“ сѣзрт.
Дечі де дпсѣппат есте, кыткъ іѣ скърт се дп-
тревзындеазъ дп капътъл:

1) кзынтелор декинавіле де ценкя къръгъгеск
ші аместекат ал пзтърълѣі сінгъріт, знде се азде
сѣпареа лѣі „і“ скърт. D. e. фііѣ, соіѣ, лъкдъ-
торіѣ дптъіѣ. Кыткъ ачесте кзынте сѣат де
скріе къ „іѣ“ скърт ші пе ачера се кзноапте, къ
прімінд еле арткыла, капътъ „іѣ“ а се дптреаг-
сѣпаре, прекът: фііѣл, соіѣл, лъкдъгориѣл,
дптъіѣл.

2) Ла зыкъмпте се дптревзындеазъ „іѣ“ скърт,
знде се лъде „і“ скърт дп дпгъеа персоанъ пз-
търълѣі сінгъріт, ші аныме:

а) дп тіпныа де фацъ а аръгъгывлѣі ші
сѣпъпъгывлѣі зыкъмптелор де а доа конкыгъчыне,
каре дпайнтеа фіпалыаі нефінігывлѣі презент аа
о сѣпангъ. D. e. таіѣ моіѣ, дела гъс, шоо.

б) Дп тіпныа треагт сінныа а аръгъгын-
лѣі. D. e. лъкдаіѣ, гъкыіѣ, прпзсоіѣ, азыіѣ.

в) Зыкъмдыгъла „воіѣ.“ D. e. о ѣ воіѣ ане.

7. „С“ дпайнтеа до: в, в, в ші д се чігеште
ка „з“ тогъш: даръ де скріе есе „с.“ D. e. дос-
вато, досвпшѣ сѣжріе, вьздърап; даръ пѣ:
дозвато дозвпшѣ, зѣжріе, вьздърап.

Грашарека. II

§. 96. Régule spetiale despre entrebuintiarea literelor celor mari.

Фіекаре літеръ (афаръ де „ъ“,“ каре ла дичепѣтъла кѣвѣнтелор нѣ се дитревъзѣндеазъ) се скріе дѣ дѣдоіт кѣп, адекъ дѣ маї тік ші маї маре. Літереле дѣ кѣпъла маї тік скрісе се зік кѣрзіве, еаръ дѣ чел маї маре се нѣтеск знчіале.

Ла скріере ордінарїѣ се дитревъзѣндеазъ літере кѣрзіве, челе знчіале даръ се дитревъзѣндеазъ нѣмаї ка дѣтѣа літеръ а кѣвѣнтелор дѣ зрѣторїле казѣрї:

1. ла дичепѣтъла ворвѣї;

2. ла дичепѣтъла фіекѣрѣї верс;

3. дѣнѣ нѣнт. Даръ дакъ нѣнтѣла шервеште нѣмаї спре а арѣта, кѣткъ зн кѣвѣнт кѣ маї нѣціне літере саѣ скріс, нѣ се дитревъзѣндеазъ літере знчіале. D. e. ам кѣпѣтат скрісоареа Domт. (дѣлок Domніейтале) прїп поста де ерї;

4. дѣнѣ дитревътоаре ші кетѣтоареа, дакъ прїп еле се дѣкее пропѣсѣчївѣа. D. e. кѣтѣї де фрѣмос черїѣла стелат! Оаре се поате хотѣрѣ нѣтѣрѣла стелелор? Нѣ кред еѣ.

Дакъ сѣмпѣла дитревърїї ші ал кетѣрїї нѣ дѣкее пропѣсѣчївѣа нѣ чере ка зрѣторїѣла кѣвѣнт сѣ се скріеѣ кѣ літеръ знчіалѣ. D. e. ла дитревареа: чїне? се нѣне дѣтѣа кадере. Амїче! Дѣтї наре рѣѣ, кѣ нѣ маї афлат акасѣ.

5. Дѣнѣ доаѣ нѣнте, дакъ орї але сале орї алтора зісе се адѣк дїн кѣвѣнт дѣ кѣвѣнт

D. e. татъл мѣй ми-аѣ зис: Пъръсеште соціетатеа челор рѣи.

6. Нѣмеле пропріи, нѣмеле сѣрвѣторилор пи тѣглеле. D. e. дн зиса Наштілор ам фост черчетат де Николае брателе Домніей тале.

7. Днсъштівіле челе дела нѣмеле пропріи формателе. D. e. Александръ Македончанл. вѣвліотека Александринъ.

Днсъштівіле дела нѣмеле попарелор формателе пѣ се скрѣи къ літере зичіале. D. e. граматика ромѣнеаскъ, галвен тѣрческ.

Cap al doile.

Despre dreapta aplecatiune a semnelor la scriere.

§. 97. Numirea si impartirea semnelor.

Семнеле скрѣеріи дн літнѣ ромѣнеаскъ дн-трѣвзінугате сѣнт де доаѣ класе. Днеле шѣрвесе сѣрѣ зѣнрареа дрептеї чѣіреї а літерелор, сіла-велор, шї а кѣвінтелор сінгаріте; сѣрѣ алтеле сѣрѣ дрепнта чѣіре а провѣсѣзінілор.

Ла класа чеа днн тѣо се нѣшѣре: 1. сѣмѣла скѣргѣрїи ( ) несте і, ѣ шї іѣ; 2. сѣмѣла днгрѣ-

пірїї (- саѣ ъ); 3. апострофа ('); 4. съгнѣя кон-трацерїї (—) пі а 5. акцентѣя (').

Класа а доа кѣпрїнде семне, каре шервек спре зшѣрареа дрептеї чїтірї а пропѣсчїзнілор пі знеорї пі а кзвїнтелор. Ла ачасть класѣ се пѣтъръ: 1. кома (,) 2. пѣнтокома (;), 3. доаъпѣте (:), 4. пѣптѣя (.); 5. дитревѣтоареа (?); 6. пірѣтоареа саѣ кетѣтоареа (!); 7. адѣкѣтоареа („“); 8. дп-віетоареа (); саѣ [ ]; 9. пѣса (—).

Семне класеї дїп тѣе се пот пѣмі грама-текале; еарѣ челе де а доаѣ деспѣрцїтїве.

Clasa antâe.

Semnele gramaticale.

§. 98. Despre aplicatiunea acestor semne.

Че се атінде де аплекчїзнеа ачестор семне, зрѣтоареле сѣпт де лѣат дп самѣ:

1. съгнѣя скѣтърїї ('), се пѣне пресе ї, ѣ пі іѣ спре а арѣта, къ пѣ фак о сілавѣ деосѣвїтъ, чї къ сѣпт де трас ла сілава чеа дїпаїнте. D. e. вѣрѣадї, лѣѣ, фїїѣ.

Съгнѣя дитревїрїї (- саѣ ъ) се дитревїи-цеазѣ ла сѣршїтѣя шїрѣлѣї, дакъ зпа саѣ маї шѣлте сілаве дїп зп кѣлїнт сѣпт де скрїс дп

ширѣа зртѣторіѣ. D. e. Dзтпезеѣ есте фѣѣ-
торіѣа черіѣлѣі ші аа пѣтѣнтѣлѣі.

3. Апострофа саѣ сътпѣа лѣпѣдатѣі съплатѣ
(?) се дитревіндеазѣ спре а арѣта, кѣтѣ орі
ла сѣършітѣа кѣѣнтѣлѣі с'аѣ лепѣдат о съплатѣ
пептрѣ таі зшоарѣ ростіре. D. e. дитр'о касѣ
дп лок дитрѣ о касѣ.

4. Сътпѣа контрацеріі (-) се дитревіндеазѣ
дитре доаз саѣ таі тѣлте кѣѣнте, спре а арѣта
кѣтѣ тоате сѣлѣ дитрѣ зна de чітіт, ка алад
ар фі зн кѣѣнт. Сътпѣа контрацеріі се пѣче
апте:

а) дпайтеа зікѣнтѣлѣі ажѣторіаа „а ае.“
дакѣ ачеста се постпѣле зікѣнтѣлѣі сѣѣ.
D. e. пѣртат-ат, вені-воіѣ;

в) дитре зікѣнтѣлѣі постпѣлѣа пропше
персонаа скѣртат. D. e. рога-те, пѣртѣтѣ-не,
дѣ-тѣі, дѣ-не, спѣне-ле;

в) дакѣ зікѣнтѣлѣі се постпѣлѣа пропшеле
скѣртате ші зікѣнтѣлѣа ажѣторіаа, ачесте пріі-
теск дпайтеа са сътпѣа контрацеріі. D. e. пѣр-
та-те-воіѣ, азітѣ-ле-аі.

Дпсътпѣареа. Пропшеле скѣртат де о літерѣ
афарѣ де пропшеле „о“ прѣкѣт ші зікѣнтѣлѣа
а фі скѣртат (адекѣ: „і“ ші „с“) де зпѣі се апостро-
феазѣ, ліпндѣ-се де кѣѣнтѣлѣа, ка кареле се ро-
стеск дитрѣ зна. D. e. 'іаш зіс, кѣ'с гага, аці
пѣтїт дѣторіа шѣа.

5. Анченгѣа се дитревіндеазѣ спре а дп-
сътпѣа, не кареа сілава а кѣѣнтѣлѣі ааче гонѣа.
Анченгѣа есте орі грѣѣ ( ) орі акаг ('). Анченгѣа

чел греѣ се пѣне пѣтаї пе сілава фіналъ а кѣ-
вѣнтѣлѣї, дакъ ачеста стѣ кѣ чел зрѣтоаріѣ
дѣтр'о петіжлочітъ легѣтѣрѣ. D. e. ѣзвекъ
прѣ D̄m̄pezéѣ ші прѣ пѣрпнції теї. Акчеп-
тѣл акѣт се пѣне пе зна дпн челелалте сілаве,
асемenea ші пе чеа фіналъ а кѣвѣнтѣлѣї, дакъ
ачеста се деслеагѣ де чел зрѣторіѣ прпн зп
сътпн деспѣрдітв. D. e. чіне есте пѣзиторіѣ,
апѣрѣторіѣ, окѣрѣторіѣ ші D̄om̄п вѣп?

Акчептеле пѣ овічѣск а се дѣтревѣнца дѣ
тпнѣрїле челе таї поаве, афарѣ пѣтаї дѣ кѣр-
діле петрѣ дѣчепѣторї мпнїте.

Clas'a a do'a.

Semnele despartitve.

§. 99. Despre aplecatiunea comeї.

Кота се пѣна:

1. Спре а деспѣрді кѣвѣнтеле де ачелашї феліѣ
ші ачелашї кѣдере, дакъ дѣнѣ оалѣтъ зрѣеазѣ,
ші пѣс дѣтревѣнате прпн зп легѣтв. D. e. чѣе а
вѣдѣлѣ, рѣвѣдѣтоаре, фрікоасѣ ші пѣвѣ-
поватѣ оае пе адѣче тѣлт фолос прпн
а еї ланте, лѣнѣ, карне ші пеле. Лѣна
еї се кѣрѣцеште, се сналѣ, се петѣнѣ,
се тоарче, се вѣнсеште, ші дпн ва фак

ава, постав, кълцънї, пълърїи врже шї
аалте лъкрърї фолосїтоаре.

Ачеле доаъ де пре вртъ къвїнте прип легъ-
тїв дппревпате пъ се деспърдеск прип кома, аоартъ
пътаї дакъ ачелашї легътїв се пофторепите ла
фїеште каре къвжлт D. e. Ел паре пїчї пжне,
пїчї саре, пїчї карне, пїчї алта чена де
тжпкат, шї тотъшї тоатъ зїоа орї кълтъ,
орї саре, орї ржде, орї жоакъ.

2. Дпайнтеа легътївелор еспїкътїво: адекъ,
прекът, анъте, таї алес ш. а. D. e. легъ-
теле, прекът: вовъл, фасола, тазереа шї
лїптеа сжлт фоарте фолосїтоаре неартъ
пътрїментъл отълвї, таї алес дп ажъ-
пърї, адекъ дп зїлеле, дптръ, каре де вї-
серїкъ с'аѣ онрїт тжпкареа вкагелор
дїп карне шї лантѣ фъкъте.

3. Дпайнтеа къвїтелор шї пропсъчївїлор
дптренъсе, кът шї дъпъ еле. D. e. тжне, зїсе
ел, воїъ венї ла тїне. Картеа, каре о аш
кътпърат, дп шї есте де шълг фолос.

4. Дпайнтеа пропсъчївїлор денлїнїтїво, дакъ
ачесте къ челе педенлїно съ доагъ прип: съ, ка
съ, а, спре а, де а. D. e. Дъшпозоѣ цї-аѣ
дат шїпте, ка съ къшошгї аденързл. Нъ
кред, съ вїе аетъзї.

Дакъ дъпъ зїкънїтѣ къ тортл педенлїно ар-
теазъ о пропсъчїво денлїнїтїво къ зїкъшлїтїла
дп педїнїтїв къ „саѣ“ фъръ а пъ се пїше кома
D. e. пъцї пог дървї картеа ачестл С'ане
пеловїт а сфферї педронгъцї.

5. Дитре пропъсчѣніе прѣчѣнале шѣ секци-
даре. D. e. нъ веі сечера нѣмѣкъ, къ п'аі
сѣмънат. Непорочѣ есте омъл, ал кърѣі
къцет нъ есте дѣмѣкат.

6. Дитре пропъсчѣніи скърте, дакъ нъ'с ле-
гате прѣн „ші.“ D. e. темете de Dѣмнезеѣ,
їзвеште пре апропеле, дѣмплѣнште да-
торііле тале шѣ фїі тѣлцѣмѣт къ соар-
теа та.

7. Дѣн перїоде дѣнтре пречедѣнцѣ шѣ сѣвче-
дѣнцѣ, дакъ'с скърте. D. e. дакъ нъ веі фїі крѣ-
цѣторіѣ дѣн тѣперѣде, веі сѣфері невоі
дѣн вѣтрѣнеце.

8. Дакъ пречедѣнца саѣ сѣвчедѣнца саѣ амѣн-
доаѣ се кѣпрѣнд дѣн таі тѣлте пропъсчѣніи дарѣ
скърте ачесте се десѣрѣдеск прѣн кома. D. e. дакъ
се апропѣ прѣмѣварѣ, копачїї се десѣв-
леск, шѣ фанацѣле дѣверсеск; се весе-
леск вѣетѣцїле нѣмѣнтѣлѣї, шѣ рѣсѣнѣ
кодрї де кѣнтареа пасерїлор.

9. Дѣнаїнтеа легѣтѣвлѣї „ші“ ле нѣне кома,
дакъ леагѣ пропъсчѣніи, каре аѣ орї фелїзрїте
сѣвѣпте, орї зѣкѣмѣнте дѣн фелїзрїте тѣмѣрї.
D. e. вара трече, шѣ тоатна се апропѣ.
Еѣ театм їзвѣт, шѣ те воїѣ їзвѣ.

Дарѣ дакъ пропъсчѣніе сѣнт de ачелашї
сѣвѣпт, шѣ зѣкѣмѣнтеле лор de ачелашї тѣмѣ,
дѣнаїнтеа лѣї „ші“ нъ се нѣне кома. D. e. ел нѣ-
рѣреа таѣ їзвѣт пре тѣне шѣ аѣ чѣнстїт
пре нѣрѣнцїї шеї.

10. Дѣнаїнтеа легѣтѣвелор: орї, саѣ, аѣ шѣ
вер се нѣне кома:

а) дакъ прип еле се деспърдеск пропъсчѣиї.
D. e. съ вїї тжне ла міне, саѣ съ шерці
ла татъл теѣ;

в) дакъ се еспікъ (тълкѣште) зп кѣвѣит
прип о пропъсчѣиїе. D. e. сѣвїептѣл саѣ кѣ-
вѣитѣл, де каре есте ворѣъ, пѣ поате
ліпсі дитр'о пропъсчѣиїе.

Даръ дакъ еспікѣиїеа се фаче пѣтаї прип
зп кѣвѣит, пѣ се пѣне кома длаптеа пѣмителор
легѣтїе. D. e. вїнескрїиңда саѣ дреапта
скрїереа не диваѣъ кѣвїіта дитревїиң-
даре а літерелор шї а сепелор.

§. 100 Despre aplicatiunea punto-comei.

Пзптокома се дитревїиңдеазъ :

1. сире а деспърці маї шѣте пропъсчѣиї
фѣръ легѣтїв дпшїрате, каре орї десѣлеск о idee
прїнціпалъ прип пѣрці, орї сїзи маї шѣте де
ачелашї лѣкрѣ. Дитре челе де пре зршѣ пропъ-
счѣиї прип легѣтївѣл „шї“ легате, се пѣне кома.
D. e. фолосѣл флорїлор фелїзрїт есте.
Ѓпеле не десѣѣтеазъ кѣ пѣкѣтѣл лор
тірос, алтеле не вѣкѣрѣ окїл прип а
лор фрѣтѣсеаѣ; алтеле се дитревїиң-
деазъ сире гѣтїреа медочїелор, шї
алтеле шерѣеск сире воїреа шѣлор лѣ-
крѣрї.

2. Дѣнѣ о пропъсчѣиїе маї лѣнѣ кѣ зп дп-
целес деплїн, адекъ каре ар пѣте сѣ рѣшѣе аша,
кѣрїї даръ тогѣшї се адаѣе алѣ пропъсчѣиїе.

каре кърпінде орі търціпіреа орі лъціреа, орі дп-дрептареа, орі еспікаре (тълкзіреа) орі каѣса, орі ъртареа челій дпн тѣе. D. e. мi-аї зiс кѣ дп-тр'ън ап сiгър се ва гѣтi zidirea вiсери-чii; даръ тотъшї пѣ пот крeдe ачeастa.

Дакъ дптр'ън period орі пречедінда орі свѣ-chedінда, орі амъноаѣ се кърпінде дпн маї тълте пропъсчїзнї прпн пѣнтокома деспърцїте. D. e. пре-кѣт флореа пѣмаї прпн скърт тїмп дп-флореште, шї аної вестезеште, шї се трече, аша шї фрѣмосеада тїперeаскѣ а омѣлѣї есте де скърт тїмп.

5. Пропъсчїзнеле контрапсе се деспърцеск прпн пѣнтокома. D. e. чїне самъпѣ ачела ва сечера; тѣ даръ пѣ веї сечера, кѣ наї съшѣпат.

§. 101. Despre doa punte.

Деспре аплекчїзнeа а доаѣ пѣпте есте де дпсѣтпат:

1. Дакъ ворвїторїѣл адѣче орі але сале, орі але алѣїа зїсе дпн кѣвѣнт дп кѣвѣнт фъръ тѣ-таре, даръ прештїпцѣндѣ-ле: дптре кѣвїтеле предпштїпцѣтїве шї зїмеле адѣсе се пѣп доаѣ пѣпте. D. e. дпвѣдѣторїѣл адeсe пi-аѣ зic: пъръсїдї содїетатeа чeлop pѣї. Даръ дакъ зїселе пѣ се адѣк дпн кѣвѣнт дп кѣвѣнт, чї пѣмаї че се атїпце де дпцелескѣ лор, дп лок де доаѣ пѣпте се дптревѣпцeаѣ коша. D. e. Дoпнѣл аѣ порончїт сѣ їѣвїш прe апроанeлe,

ка пре ної дпшине. Аниждереа дп лок де доаъ пзпте се дптревзіндеазъ кома, дакъ зисей дпн кзвжнт дп кзвжнт адъсе, кзвпнтеле предпштпндпгпве се дптрепжп, орі се постпжп. Д. е. чпне пз ѝзвеште пре апроапеле, зисе ст. апостол Іоан, ппчп пре Дзтмезеж пз ѝзвеште. Кредпнда фъръ де фапте взпне шоартъ есте, зиче ст. апостол Іаков.

2. Дакъ воім а фаче лзъторпѝ де самъ пре чпгпторпѝла ла челе че дппъртъшпм саѝ дпшпръш, се пжп доаъ пзпте дзпъ кзвпнтеле: прекзп, аша, зрпътоаре, ш. а. Д. е. дптре челе маї дпналте взпътъдпї але ошълвп не пъшжнт се пжтъръ: кзцетъа кзрат, съпътатеа шп тълцъшпреа кз соартеа са.

Дакъ кзвпнтеле дпшпрате се пренжп, доаъ пзпте се пжп дзпъ еле. Д. е. кзцетъа кзрат, съпътатеа шп тълцъшпреа кз соартеа са: се пжтъръ дптре челе маї дпналте взпътъдпї але ошълвп не пъшжнт.

3. Дакъ дптр'жп перпод маї лзпг орі прече-дпнде, орі съвчедпнда, орі амжндоаъ се кзпрпнд дпн маї тълте пронсъчпвпї прпм пжпкрокома деспърдпте, дпалптеа съвчедпндеї чеї дпн гъо се пжп доаъ пзпте. Д. е. шъкар де аї фп гъа про-консйт дп гоате шгпндоло; шъкар де аї дптрече дп пскепндъ про гонї оамонп; шъкар де аї пспрвп чело маї оропче шп шпнзпате фапте: готъшп гоаго але гале шгпнде, пскепндп шп фанго самг дпалп-

теа лѣї Дѣмнезеѣ фѣрѣ прец; дакъ
ініма та пѣї днсафледітъ де іѣвіреа
крештїнеаскъ.

§. 102. Despre punct.

Пѣнтѣа се пѣне:

1. ла капѣтѣа пропѣсѣчївїлор саѣ періоаде-
лор депліне, адекъ спре а ле кѣрора депліпѣ дн-
целечере нїмїкъ маї мѣлт пѣ се чере. D. e. отѣа
есте чеа маї алеасъ фѣнтѣрѣ пре пѣ-
мѣнт. Дакъ прївїт ла днтѣїтѣцїле
(протїїле) трѣнѣлѣї шї але сѣфлетѣлѣї
лѣї, дн кѣпоаштем а фї рѣдікат престе
тоате вїетѣцїле пѣмѣнтѣлѣї.

Днсаѣмнаре. Пѣнтѣа се поате пѣне днпїнтеа
легѣтївѣлѣї „шї“, дакъ ачеста дѣпѣ о пропѣсѣ-
чївне депліпѣ се днтрепїнцѣазѣ ла днченѣтѣа
ѣртѣтоареї пропѣсѣчївїї, спре а днсаѣмна трече-
реа дела о ідеѣ ла алта пеаштепѣтѣа, саѣ спре
а арѣта кѣмпѣпѣтѣтеа зїелелор ѣртѣтоаре. D. e. кѣ
дѣрере те-ам пѣскѣт; кѣ лаптеле меѣ
те-ам хрѣпїт; асѣпра та попцїле ам
прївегїет; кѣ мѣлтѣ жертвїре те-ам
крескѣт; тоата авѣцїеа меа цї-ам дат,
шї маї мѣлт те-ам іѣвїт декѣт. вїеаца
меа; шї тѣ, фїїѣле! мѣ лашї фѣрѣ
ажѣторїѣ дн пенѣтїнцѣеле шї вѣтрѣ-
нецѣеле теле.

2. Дѣпѣ кѣвїнте сїнгѣрїте дн днскрїерї шї дн
рѣснѣпсѣрї. D. e. Кан днтѣї. Кѣнтареа

дптѣа. Чіне есте преа пѣтерпик?
Дѣтнезеѣ. Венівеї тѣве ла тіне?
Ба пѣ.

3. Дѣпъ ѡн кѣжпѣт, каре кѣ таї пѣдіне літере
с'аѣ скріс. D. e. Дѣк. Бѣк. дп лок: Дѣкатѣл
Бѣковінеї, ш. а., дп лок: шї аятеле. D. e. дп
лок: де есетпѣл.

4. Дѣпъ пѣтерале ordінале, дакѣ се скріс кѣ
чіфре с'аѣ кѣ сіпѣрїте літере. D. e. 1. 2. 3, саѣ
а, в, в, дп лок: дптѣїѣ, ая доїле, ая трїїле.

§. 103. Despre semnul entrebării.

Спре а днтревѣнѣа кѣвенїт сѣтѣа днтре-
вѣрїї, де шїїт есте деосѣвїреа днтре днтревареа
неміялочїтѣ шї тіялочїтѣ.

Днтревареа неміялочїтѣ се зїче ачеса, каре
пѣ атѣрїѣ дела аягѣ проїасѣчїне, саѣ каре аша
есте днтрокшїтѣ, кѣш се оїчївеште а се да кѣгрѣ
чїнеа. D. e. кѣш те изшошїї? Міялочїтѣ
днтреваре есте ачеса, каре атѣрїѣ дела ѡн зїкѣ-
шїт, саѣ дела аягѣ проїасѣчїне, саѣ каре ашаї
днтрокшїтѣ, прекуш пѣ оїчївеште днтреварїїа
а днтренга кѣгрѣ чел днтревар. D. e. шаѣ дн-
тревар дивѣдѣгорїїа кѣш шѣ ѡшосї.

Есемпле спре акъноаште деосъвир'еа
дптре дптревареа неміжлочіть ші
міжлочіть.

Дптревърї неміжлочіте :

Фрателе т'аѣ дптреват : паї възят
тѣ картеа шеа ? Дпгъра торції аѣ дп-
треват : Веніт-аѣ фїїѣл шеѣ ? Веніва
Домпѣл ла жѣдеѣ ? Фост-аї астьзї ла
скоалѣ ?

Дптревърї міжлочіте :

Фрателе т'аѣ дптреват , де п'ам
въсѣт картеа лѣї . Дпгъра торції аѣ дп-
треват , де аѣ веніт фїїѣл лѣї . Zi-'mї de
ва вені Домпѣл ла жѣдеѣ . Ел т'аѣ дп-
треват , де ам фост астьзї ла скоалѣ .

Дѣпѣ дптревареа міжлочіть пѣ се пѣне сѣм-
пѣл дптревърїї , прекѣм кіар есте дпн есемплеле
адѣсе .

Сѣмпѣл дптревърїї се пѣне :

1. дѣпѣ дптревърїле неміжлочіте . D. e. чїне
аѣ фѣкѣт лѣтеа ? Дакѣ таї тѣлте пропѣсѣ-
чївнї дптревѣтоаре дѣпѣ олатѣ жрмеазѣ , дарт
каре се рецоарте ла ачелашї шїр а ідеїлор , п
дптре сїне сѣпт дп таї акѣратѣ легѣтѣрѣ ; сѣп
пѣл дптревърїї пѣтаї дѣпѣ чеа де пе жртѣ дп
треваре се пѣне , дїспѣрціндѣ-се челелалте прог
сѣчївнї дптревѣтоаре прїп алте семне кѣвї
чоасе , адекѣ орї прїп кома , орї прїп пѣнтокс
дѣпѣ лѣпцімеа шї дпсѣшїеа лор . D. e. кѣ
фашѣ есте таї вѣпѣ , а сїрежїні пре

рачій, саѣ а дндрента пре пѣкътошіі, саѣ а ерта дп іпітѣ пѣтімітеле вѣтѣтѣрї?

2. Дѣпѣ кѣвінте сіпгѣрїте, спре а дпсѣтна, кѣткѣ ла чїтіреа лор, гласкѣ есте де рѣдікат. D. е. ла дптревареа: чїне! се пѣпе дп-тѣеа кѣдере. Штїѣ кѣ ва кѣлѣторї фрателе теѣ. Дарѣ, кѣнд? дп котро? шї кѣ чїне? пѣт есте кѣпоскѣт.

3. Дптревѣтоареа дп сѣтна дпкіерї се дптревѣвїцеазѣ, спре а арѣта, дптрѣп кїп скѣрт дпдоеалѣ саѣ некїредереа деспре адеврѣкѣ кпелї зїчерї. D. е. Чеа таї фрѣтоасѣ флоаре дп-тре тоате (?) есте грандафїрѣкѣ. Аїтї сѣт-пѣл дптревѣрїї респїкѣ дпдоеалѣ. де пѣ есте алта дпкѣ таї фрѣтоасѣ флоаре декѣт грандафїрѣкѣ.

Спре а дпсѣтна таї таре дпдоеалѣ саѣ некредере, овїчпѣск а дптревѣвїца доаѣ саѣ шї трїї сепне дптревѣтоаре. D. е. Мї-аѣ скрїе зп прїетїп дїп Віена, кѣткѣ пїнсе аколо дп лѣпа лѣї Аѣгѣст (??). Дптреїрѣкѣ сѣтп ал дптревѣрїї атѣт есте, кѣт: ачеаста дарѣ пѣ пот крѣде, саѣ де ачеастѣ шѣлгѣтѣ дпдоеск.

§. 104. Despre semnul cușniării zeau miragii.

Сѣтпѣл кѣтѣрїї саѣ шїрѣрїї се дптре-вѣвїцеазѣ:

1. Дѣпѣ пропѣсѣзівїї, каро респїкѣ тарї сіт-дїрї шї мїшкѣрїї, преѣш: ѣѣѣрїе, дптрїсгаро,

жъртълт, дърере, пофтъ, dorinцъ, manda
(порънкъ), тираре, джкредере, фрикъ, ш. 1
D. e. кятъ'-ї de фрътоасъ zioa de астъзи
De ар сосі татъ л теѣ.

2. Дъпъ фіекаре сїмцїтїв, дакъ сїмцїреа пв
се респїкъ дптр'о пропъсчїзне. D. e. ах! ах!
ръкпїа ел de дърере. Даръ дакъ сїмцїреа се
респїкъ прїп о пропъсчїзне, дъпъ сїмцїтїв се
пзне кома, еаръ ла капътъл препъсчїзней сѣмпъл
тїрърїї. D. e. ах, че дърере пестферїтъ!

Дпїї овїчпеск дп ачест каз а пзне тїрър-
тоареа атжт дъпъ сїмцїтїв, кят шї ла капътъл
пропъсчїзней. D. e. ах! че дърере!

3. Дъпъ кзвїпте сїпгзрїте; каре се дптре-
взїпдеазъ ла стрїгаре, кетаре. D. e. стъ! тъ!
мерцї! еакъ! дегравъ! кътївел! їзте!
тїшкь-те!

4. Дъпъ кзвїптеле, кз каре пре чїпева кетъп.
D. e. Іоане! Марїе! Фрате! Копїлъ!

5. Мїръртоареа дп сѣмпъл джкїдерїї (!), се
дптревзїпдеазъ спре аръта дптр'зп кїп скзрт
тїрареа деспре о зїчере. D. e. Мї-аѣ зїс, къ
дп трїї зїїле (!) аѣ ажънс дела Віена
ла Парїс.

Спре а аръта маї таре тїраре деспре о зї-
чере се пзп доаз ва шї трїї тїръртоаре. D. e. га-
зета дїп N. скрїе, къ дп Іангарїѣ аѣ
тхпат (!!!) лжпгъ Москва.

Спре а аръта тїрареа шї дпдоїеала деспре
адевъръла знеї зїчерї се дптревзїпъ зпа саѣ маї

тхлге шірхгоаре къ зна саѣ маї тхлге дитре-
вхгоаре. D. e. Дп газета N. се чітеште,
къткъ дп Xina сжт колоніі де Ро-
тллі (!!! ???).

§. 105. Despre aplecătunea aducătoarei, en-
cyetoarei și pauzei.

1. Адхкхгоаре се дитревхгоаре:

а) спре а фаче лххторіѣ де самъ пре чіті-
торіѣла да але саме саѣ але алгора кххнте дп
кххнт дп кххнт адсе. Адхкхгоаре се нхне орї
ла дхченхтхл шї канхтхл кххнтеле адсе, орї ла
дхченхтхл фїештекхрхї шїр дарь дп канхг нхмаї
одатъ. D. e. ст. апостола Навл зїче: „Де ашх
грхї дп лїтхеле ошїнештї шї дхче-
рештї, еарь де нх ам драгосте, сжт ка
о аратъ рхсхнхгоаре, шї ка хн чїшнал
рхсхнхтор.“ Дар кххнтеле адсе се пог. дп-
схшна къ адхкхгоаре шї ла дхченхтхл фїеште
кхрхї шїр. D. e. Маї деуарте адафест. апо-
стола Навл зїкхнд: „шї де воїс аве про-
„рочїе, шї тоатъ штїїнда шї де ашх аве’
„тоатъ кредїнда, кхт се шхг шї шхлїї,
„еарь драгосте де нх аш, шїшїкъ сжт.“

Дакъ зїселор дп кххнт адсе се дитревх
кххнтеле пре дп штїїнххїе, челе дп гхї сжт
де дхсхнхг къ адхкхгоаре, ахже дхлїтгоа кхт
шї дхнх кххнтеле пре дхштїїнххїе. D. e. „Дра-
гостеа,” зїче ст. апостола Навл дїделхнр
Граматеса II. 11

равдъ, се дндъръ, пѣ пісѣште, пѣ се
трѣфеште, пѣ дндартъ, пѣ кѣцете рѣѣ.“

в) Спре а дндшпа зп кѣжнт, кѣтръ каре
маї алес воім а дндрента лзареа де самъ а чіті-
торіѣлѣ. D. e. легѣтѣл: „ші“ адеце се
пѣне дн лок де „днкѣ.“

2. Дндкеітоареа се дндрезіңдеазъ спре а
деспѣрці кѣвінтеле саѣ ші пропѣсѣчїзїле, каре
сѣнт ордінарїѣ адаоце спре еспїкѣчїзїне (тѣлкїре)
ші пѣс дн легѣтѣръ кѣ чеалатъ ворѣѣ. D. e. о
сѣпапѣтъ (гласнїкѣ) се поате ростї фѣрѣ
ажѣторїѣл алатеї літере. Кѣмпѣрѣторїѣл
касеї меле (кѣдї шї-аѣ зіс, кѣї шїрет)
маѣ дншѣлат кѣ доаѣ сѣте де флорїні.

Овїчїзеск зпїї а пѣне доаѣ пѣвсе дн локл
адѣкѣтоареї, маї алес, дакѣ сѣнт де дндїет дн-
трѣці пропѣсѣчїзїні. D. e. Фрателе меѣ — кѣт
се вѣкѣрїніма меа — аѣ скѣпат, порочїт
дїп мѣпа лотрїлор.

3. Пѣвса се дндрезіңдеазъ:

а) спре а дндїнде лзаре де самъ а чїті-
орїѣлѣ ла зрматоареа пеаштентата кѣцетаре.
D. e. Нѣтѣ зїтаці фратїлор! Нѣтѣ зїтаці,
зісе ел шї — мѣрї.

в) Ла о ворѣѣ кѣрматъ, дн каре се ласѣ
чїтіторїѣлѣ зп кѣцет де дндленїт, челе че днд-
сеск. D. e. Дакѣ ашѣ фїтатѣл тѣѣ, пентрѣ
шїмелїїле тале те-ашї —. Ел ворѣеште
мѣлт де їкѣїре, дарѣ —.

в) Спре а дндшпа дндрезїтїнереа ла ро-
стїреа кѣвінтелор. D. e. ертаді-мѣ! — ертаці-

тъ! — к'аѣ сосит — чеасъа тордіи —
меле. Ачеастъ зікжнд, аѣ тѣрит.

г) дакъ дін адѣселе зісе се ласъ аѣаръ кпелѣ
кзвінте, дн локъа ачестора се пзп орї кжтева
лаксе (— — — —), орї маї тѣлте пзпте (.....).
D. e. Дн епістола кѣтръ Евреї зіче апостола:
„Нѣ есте пзгінцъ челор че саѣ лжтінат
одатъ — — — — шї с'аѣ фѣкжт пѣрташї
дѣхѣлѣї сѣ..... шї аѣ кѣзжт, ка еаръшї
сѣ се днпоеаскъ спре покѣпнцъ.“

Ad a u s.

(De D. Arune Pumnul, Profesoriu).

Binescriinti'a limbii romanescii cu litere romane.

1. Ce este scrierea și lăcerea
(четіrea)?

Скріerea este формаrea літееаор пре вер
днз матеріа. Сар' лăцerea este прівіerea ла лі-
тереае скрісе ші ростіerea сднетееаор фифіціпііате
прін трăнсеае. Дечи маі фнтжіс тревде пропдсе
регдееае вїнескрїіицеі, дднз каре сз се скріе
вїне кс літере романе фїз-каре кдкжнт; дднз
ачееа але вїне левїицеі, дднз каре сз се
леагз (четееаеаеа) вїне фїзкаре кдкжнт скріс.

I. Binescriinti'a (ortografi'a).

2. Че сжнт літереле?

Літереле, каре аа глажені се нѣмек кѣкі саѣ слоке, сжнт семнеле кезібіле але сінтелор сімпле дѣн лімбз.

3. Кѣ че літере с'аѣ скріс ші се скріс лімба ромз неаскз?

Лімба ромз неаскз саѣ скріс ші саѣ тіпх-рїт маї де мдат кѣ вѣкі саѣ слоке чіріліче, каре кѣ нѣмзрѣла сжнт 42 ѣрмжтоареле: а, в, в, г, д, е, ж, з, з, н, і, к, л, м, н, о, п, р, с, т, љ, оу, ф, х, w, ц, ч, ш, ш, ж, в, ф, ж, ю, ѡ, ж, з, ѱ, а, и, ф, r *).

*) Нѣмеле вѣкілор ачестора рнсемнеащ ѡ леуе пжжнеаскз, каре аѣ акт'о глажені де не кжнд ераѣ пжжні рнжж. Ащеа ачеа, дѣнх кѣм спѣне газета „Зоріа Галіцка“ рн нѣмрѣла 13, д'ен 1850 стж дѣн в. рнжіеах гѣра, ші сѣнх аша:

I. Яз вѣкі кеді галгѡл — шѣ кѣ вѣкі (рн скріс) спѣнѣ леуе.

II. Добро ест жїнегі вѣло вѣмаїа = віне есте сж тржіці дѣн пазнтеле пж-мжнтѣаѣ.

III. Іже і како ліѣді месліг наш ѡн = каре, де кжндѣ-ші эдѣк эа мїні і мінте, ал носгрѣ вл.

IV. Шокоі рцж слово гвѣрѣо = начѣ цінеці рн вѣсж.

Аншірате се афаз ѓнеде де прісос, адекъ сжнт ѓнеде, каре тот ачел сѓнет сѓмплаѓ аА Ансемнеаѓъ, аша :

„н“ „і“ „ѓ“ Ансемнеаѓъ тоате треї тот „і“.

„з“ шї „ѓ“ Ансемнеаѓъ тот „з.“

„о“ шї „w“ „ „ „о.“

„ѓ“ шї „ou“ „ „ „ѓ.“

Ілателе нѓ Анѓѓѓѓѓѓѓѓ сѓнете сѓмплаѓ, чи компѓсе, аша :

„щ“ Ансемнеаѓъ „шт.“

„ѓ“ „ „ „ea.“

„ѓ“ шї „а“ „ „ „ia.“

„ѓ“ „ „ „кs.“

„ѓ“ „ „ „пs.“

„ю“ „ „ „is.“

„ѓ“ „ „ „ѓн.“

Ѓнеде н'аѓ нічі о Ансемнаре Ан лімба ромѓнеаскѓ, аша сжнт „ѓ“ шї „ѓ“ аА кѓроп сѓнет нѓ се аѓде Ан кѓвїнтеле ромѓнештї.

Де'н ачаестѓ каѓсѓ (прїчїнѓ) маї тѓрѓїѓ, кам дела анѓа 1828 Анкоаче Романїї аѓ шї азсат афарѓ ачеле вѓкї де прїсос, шї аѓ Антревѓїнѓат нѓмаї челеаате 27, аА каре ле-аѓ дат

V. Ѓк ферт ѓер ѓѓ черѓѓ = сѓ нѓ рїдїчї мѓна асѓпра нїмѓрѓї, нїчї асѓпра кермеаѓї.

VI. Ша шта їор їорѓ їр їат = де се чеартѓ чїнека кѓ алѓѓа шї-а акѓсѓ, сѓ се прїндѓ шї сѓ се леѓе.

пе ричет о фоварих маї фрѹмоаск. Га рикъ се афларъ ѓнїї романї, карїї де пе ла анѓа 1780, лхпхдаръ вѓкїле чїріліче шї ричепѓрѓ а скріе лїмва ромхнеаскѓ кѓ літере романе, пе каре ѓнїї ле нѓмеск лхтїнештї.

4. Де че аѓ лхпхдат романїї маї тхрѓїѓ ѓнеле вѓкї чїріліче дїен челе ѓѓ?

Романїї аѓ лхпхдат маї тхрѓїѓ 1ѓ вѓкї чїріліче, адекъ пе н, г, с, оу, ѡ, ш, ѡ, т, ш, ѡ, ѓ, ѓ, ѓ, ѓ, ю, д, пентрѓ кѓ парте ерадъ де прїсос, парте нѓ рнсемнаѓ немїка, шї аша нѓмаї рнкрѓнаѓ скрісоареа шї тїпхрїтѓра лїмвєї ромхнештї.

5. Пентрѓ че ѓнїї дентре романїї маї де мѓат шї дентре чеї де астхѓї вресъ сѓ лапедє вѓкїле чїріліче шї сѓ скрїѓ шї сѓ тїпхрєаскѓ лїмвєа ноастрѓ романѓ кѓ літере ромхнештї?

Пентрѓ кѓ лїмвєа нѓмаї аша се ноатє рн-кѓца маї кѓ ѓшїѓрегате, дакѓ вете рєвѓларїѓ. ѓї аѓ вхѓѓт рнсѓ, прєкѓм вєдем шї ної, кѓ, де се скріе лїмвєа ромхнеаскѓ кѓ вѓкї чїріліче: атѓнчї маї тоатѓ вете нєрєвѓларїѓ, шї рнкѓ рнтр' атѓта, кѓт рнтр'ѓ прївїнѓца, нїчї декѓм нѓ ї се ноатє нѓне рєвѓлѓ кѓ вѓкї. Иша вєдем, кѓ рн ѓнеле кѓвїнте, наїнѓте де „ї“ се лїѓѓѓ „д“ рн „ѓ“ — „т“ рн „ц“ — „с“ рн „ш“ прє-

кѡм: еѡ мж скалд, тѡ те скалѡ; — бат, бацї; — лас, лашї; ꙗнса ꙗнтр'алтеле нѡ се мѡтѡ, чї релѡне тот „а“, „с“, „т“ шї наїнте де „ї“, спре всемплѡ: а пжндї, а респжндї, ꙗнжртїт, котїт, осїе, а косї. Маї ꙗнколо ведем, кѡ ꙗн ѡтеле кѡвїнте наїнте де „е“, „ї“, се мѡтѡ „к“ ꙗн „ч“, — „г“ ꙗн „у“, кѡм: фак, фачї, фаче; фѡг, фѡцї, фѡе; ꙗнса ꙗнтралте кѡвїнте релѡне „к“, „г“, немѡтат шї наїнте де „е“, „ї“, прекѡм: а окї, а ꙗн кїеїа, а жѡнга, гїем. Дечї орї кѡм с'ар пѡне регѡла ꙗн прївїнца ачєаста, тот есте неадєвзратѡ. ꙗнса дакѡ се скрїе лїмба ноастрѡ кѡ лїтереле романе кѡреспѡнѡзтоаре фїреї вї: атѡнчї есте маї регѡларїѡ декѡт орї каре алта. Пентрѡ ачєеа тот романѡла пречепѡт ва скрїе лїмба са кѡ лїтере романе.

6. Че требѡе сѡ штїм ної маї ꙗнтжїѡ, ва сѡ не пѡтем скрїе лїмба кѡ лїтере романе?

Ва сѡ не пѡтем скрїе лїмба кѡ лїтере, се чере сѡ штїм маї ꙗнтжїѡ тонѡла кѡвїнтелор, шї регѡла десїре тон.

7. Че есте тонѡла, шї кѡм сѡнѡ регѡла десїре ачєла?

Тонѡла есте ачєа сѡнет ꙗн кѡвжнт, каре се ростеште маї таре де кѡт чєлєалате, де всемплѡ:

ҲН ҲҲКҲНТҲА „АВМІНУ“ ЕСТЕ ТОНҲА ҲҲКҲНТҲА-
 АН ҲҲКҲНТҲА КҲ АЧЕА ЕСТ РОСТЕШТЕ МАИ
 ТАРЕ АН КҲТ „Ҳ“ ШИ „Х“ АН АЧЕСТ КҲКҲНТ.
 ПЕРВАН АЧЕРПЕ ТОН СОНХ АША: „ҲН АИМКА РО-
 МҲНЕНАСКХ, АФАРХ АН ПРОНОШМЕВЕ СКРП-
 ТАТЕ: -МИ, -ЦІ, -І, -А, -ШІ, ШИ АФАРХ
 АН АИКХМЖНТҲА АЖТОРІАН СҲРТЛТ:
 -І, -С, -ЦІ, ФІХ-КАРЕ КҲКҲНТ АРЕ Ш
 ТОН. ҲН ҲҲКҲНТЕВЕ ТЕРМІНАТЕ (ҲҲР-
 ШІТЕ) ҲН АИТЕРЕ СОНХНТЕ МАИНЕ ЗАЧЕ
 ТОНҲА НЕ СІААБА А ДОВА АН ӨРМКА: ПР-
 КҲМ: МАРЕ, ТАРЕ, КАСХ, КАНРХ; ЕДР ҲН
 ҲҲКҲНТЕВЕ ТЕРМІНАТЕ ҲН АИТЕРЕ ЖҲМХ-
 ТАТЕ СОНХНТЕ (Ҳ, Ҳ. ІБ) САВ ҲН АИТЕРҲ
 ҲСОНХНТЕ ЗАЧЕ ТОНҲА НЕ СІААНА АН
 ӨРМХ, КҲМ: АЧЕТАРІБ, НОҲ, СТРІОІЗ,
 СТРІОІ, ЖӨРХМЖНТ, СТРІКХЧІОС...

8. ӨНАН ЕСТ ҲН СЕДМАНХ ТОНҲА?

ТОНҲА ЕСТ ҲН СЕМЕНЕЛХ НҲМАН АНОВ, ӨНАН НҲ
 СЕ КИНЕ АНУК ПЕРВАН, АХЕНК: АНУК ҲН ҲҲКҲНТЕВЕ
 ТЕРМІНАТЕ ҲН АИТЕРХ СОНХНТЕ НҲ КА ҲН СІААНА
 А ДОВА АН ӨРМКА, КҲМ: ЕНӨРЕ, НӨРЕВЕ,
 ШИ АНУК ҲН ҲҲКҲНТЕВЕ ТЕРМІНАТЕ ҲН АИТЕРХ
 ЖҲМХНТЕВЕ СОНХНТЕ, ШИ ҲН КҲСОНХНТЕ НҲ КА ҲН
 ТОНҲА НЕ СІААНА АН ӨРМКА, КҲМ: ФҲММ, МЕРУМ,
 МӨӨР, НӨАӨР.

9. Къ че се сеамнѣ тонѡа ѡнде нѡ се вѣне дѡпѣ регѡах?

Гкриина къ літере романе, ѡнде нѡ се вѣне тонѡа дѡпѣ регѡа де маї сѡс, аколо се ѡн-сеамнѣ къ о трѣсѡреа пѡсѣ де асѡпра літереї, пе каре заче тонѡа. Пе сѡнетеле кѡрате: „а“, „е“, „і“, „о“, „ѡ“ се сеамнѣ тонѡа къ о трѣсѡрѣ трасѣ обѡа ѡн жос саѡ чеѡа кам де кѡтрѣ дреапта спре стѡнга ('), към: fâcere = фачере, cêtere = чѣрере, prîndere = прѣндере, poduri = подѡрї, mîced = мѡчед. Пе сѡнетѡа регѡашїт „z“ се сеамнѣ къ о трѣсѡрѣ де кѡтрѣ стѡнга кам спре дреапта ('), каре се нѡмеште се мнѡа регѡаш е татей, към: pătura = пѡтѡрѣ, arătă = арѡтѣ. Сар' пе сѡнетѡа нѣсѡа „ж“ се сеамнѣ тонѡа къ о трѣсѡрѣ котїтѣ, а кѡреї котїтѡрѣ стѣ ѡн сѡс шї капетеле ѡн жос ('), каре се зїче се мнѡа нѣсѡлетатей, спре всемпѡа: ânger = ѡнѡер, pântece = пѡнтече.

Обсерѡѡ цїѡне. ѡнде се ѡнтревѡнѡеѡѣѣ анѡме се мнѣ регѡшетѣїї (') шї ал нѣсѡлетѣїї (^) се ѡа сїѡне дѡпѣ че се ѡор ѡнѡѣїїѡа маї ѡнтѡїѡ літереле романе.

10. Къ м се скрїе лімѡа ромѣ неаскѣ къ літере романе?

Сакѣ аша:

А, а, се скрїе къ А, а, спре всемпѡа: ак = ас, арде = арде.

- Ἐ, ε,** се скрие кѡ **Ε, ε,** спре есемпλѡ: μερε =
 mere, περε = pere.
Ι, ι, се скрие кѡ **Ι, ι,** спре есемпλѡ: βινε = bine,
 βινε = vine.
Ο, ο, се скрие кѡ **Ο, ο,** спре есемпλѡ: ομ = om,
 σοκρѡ = socru.
Ἑ, ε, се скрие кѡ **Υ, υ,** спре есемпλѡ: ὕμεδ =
 ūmed, φρѡντε = frunte.
Χ, χ, се скрие кѡ **Η, η,** спре есемпλѡ: χόχѡт =
 hohot, χορε = hore.
Γ, γ, се скрие кѡ **Γ, γ,** спре есемпλѡ, γαλβιν =
 gálbín, γρεѡ = greu.
Κ, κ, се скрие кѡ **С, с,** спре есемпλѡ: κριѡри =
 crieri, καρѡλ = carul.
Τ, τ, се скрид кѡ **Τ, т,** спре есемпλѡ: таре =
 tare, траиѡ = traiu.
Δ, δ, се скрид кѡ **Δ, δ,** спре есемпλѡ: дѡспре =
 despere, даѡре = dare.
Ρ, ρ, се скрие кѡ **Ρ, ρ,** спре есемпλѡ: ροѡ = rug,
 ροѡт = rost.
Λ, λ, се скрие кѡ **Λ, λ,** спре есемпλѡ: λѡме =
 lume, λαιѡте = lapte.
Ν, η, се скрие кѡ **Ν, η,** спре есемпλѡ: ηѡме —
 nime, ηѡ-ι — nu-i.
Φ, φ, се скрие кѡ **Φ, φ,** спре есемпλѡ: φѡρ — fer,
 φαѡѡρ = fugur.

В, в, се скріє кѢ **V, v,** спре есемплас: верме =
verme, вѣсне = vulpre.

М, м, се скріє кѢ **M, m,** спре есемплас: мѣнте =
munte, маре = mare.

П, п, се скріє кѢ **P, p,** спре есемплас: паїѢ =
païu, пѣрдеге = pérdere.

Б, в, се скріє кѢ **B, b,** спре есемплас: бїне = bine,
вѣкѣрос = bucuros.

Ж, ж, се скріє кѢ **J, j,** спре есемплас: жѣдека-
та = judecat'a.

11. Дар' кѢ че се скріє ч, з, ш, ц, џ,
пентрѢ кѢ ачестеа нѢ се афлѢѢ ѡнтре
літере романе?

Дентре ачесте літере з, ш, ц се вїн ѡн
лімба ромѣнеаскѢ нѢмаї наїнте де і, вар' ч, ц
нѢмаї наїнте де е шї і, дечї се вор скріє аша:

З, з, се скріє кѢ **Di, di,** спре есемплас: зїлеле =
dilele, раѣеле = radiele.

Ш, ш, се скріє кѢ **Si, si,** спре есемплас: ешїре =
esire, шїѣраге = siuerare.

Ц, ц, се скріє кѢ **Ti, ti,** спре есемплас: цїе = tie,
ѣеце = fetie.

Ч, ч, се скріє кѢ **Ce, ce,** спре есемплас: черїѢ =
ceriu, чѣреге = cegerere.

џ, џ, се скріє кѢ **Ge, gi,** спре есемплас: џене =
gene, џїнеге = ginere.

12. КѢМ СЕ СКРИШ СІЛАВЕЛЕ: „ДІ,“ „СІ,“ „ТІ,“ „КІ,“ „КЕ,“ „ГІ,“ „ГЕ“?

СІЛАВЕЛЕ АЧЕСТЕА СЕ СКРИШ КЪ „У,“ КАРЕ СЕ КІАМЪ „І“ ГРОС; АША:

ДІ СЕ СКРИЕ КЪ ДУ, СПРЕ ВСЕМНАС: ДІНТЕ = дунте,
А ПЖНДИ = а панду.

СІ СЕ СКРИЕ КЪ СУ, СПРЕ ВСЕМНАС: СІМТЕ = сумте,
ТІ СЕ СКРИЕ КЪ ТУ, СПРЕ ВСЕМНАС: КОТИТ = колит,
СМІНТИТ = сминтит.

КІ СЕ СКРИЕ КЪ СУ, СПРЕ ВСЕМНАС: КІН = сун, ОКІРЕ —
окуге.

КЕ СЕ СКРИЕ КЪ СУЕ, СПРЕ ВСЕМНАС: КЕМ — сум,
ОКЕСК = окуеск.

ГІ СЕ СКРИЕ КЪ ГУ, СПРЕ ВСЕМНАС: ГІМН = гупн,
ГІВОС = губос.

ГЕ СЕ СКРИЕ КЪ ГУЕ, СПРЕ ВСЕМНАС: ГЕМ — сум,
ГЕЦШ = гуетиу.

13. ЧЕ Е ДЕ РНСЕМНАТ ДЕСПРЕ СЪНЕ-
ТЕЛЕ „Ж“ ШІ „Ж“?

ДЕ РНСЕМНАТ ВЕСТЕ, КЪ СЪНЕТДА „Ж“ СЕ КІНЕ
НЪМАІ АА МЕЖЛОКДА ШІ АА ФІНЕА (ФЖРШІТДА) КЪ
КІНТЕЛОР; ВАР' „Ж“ СЕ КІНЕ НЪМАІ АА РНЧЕНТДА
ШІ АА МЕЖЛОКДА ЛОР.

ОВ СЕРИЖЦІ ШЕ. КЪ АДВЖРАТ СЕ АДДЕ „Ж“
РН ШЕЛЕ КЪКІНТЕ ШІ АА ФІНЕ (ФЖРШІТ), РНСК
АКЪМ, КІАР ШІ КЪ ВЪКА ЧІРІАЧЕ АД РНЧЕНТ Д-А

скріє кѣ „і“ ші аша а-а ші рості, аша нѣ се
маї зиче: а амзрж, а ѣрж, чи: а амзрі,
а ѣрі.

14. Кѣм се скріє сѣнетѣл „з“ ла фінеа
(фзршітѣл) кѣвінтелор кѣ літере ро-
мане?

Сѣнетѣл „з“ ла фінеа кѣвінтелор де маї
лѣлате сілабе, ѣнде нѣ заче тонѣл кѣвжнтѣлѣ пе
„з“ де'н фіне, се скріє кѣ „а“ сімплас: кѣм:
касз = casa, налтз = palta, капрз = са-
рга, албз = alba. Гар' фн кѣвінтеле де ѣнз
сілабз, ші кжнд заче тонѣл пе „з“, атѣнчі „з“
ла фіне се скріє кѣ „а“ кѣ семнѣл регѣшетзції,
прекѣл: кз = сà, сз = sà, фз = fà, дз = dà,
стз = stà, алергз = alergà. Ші нѣмаї фн кѣ-
вінтеле: мз, вз, се скріє кѣ „е“, кѣм: мз =
me, вз = ve.

15. Дар' ѣндеам вре сз скрім „каса“
ші нѣ „касз“ кѣ ѣн кѣвжнт, ѣнде кѣвін-
теле де ѣнѣл фемееск тер'мінате фн
„з“ ам врее сз ле скріем кѣ артікѣлѣл.
„а“ аколо кѣм вом скріє?

Пе кжнд кѣвінтеле де ѣнѣл фемееск, тер-
мінате фн „з“, капзтз артікѣлѣл (а): атѣнчі
„з“ чеа де'н фіне се еласз, адекз се ласз афарз,
ші фн лок ачестѣї „з“ елзсат се пѣне кам де

асвпра шірвдї семндл елхсциднї ('), с. е. ва-
ка = vasa, вака = vac'a, еарва = eaгb'a,
кхмард = самаг'a.

16. Квм се скріє сднетдл „з“ лл
мезлокдл кввїнтелор?

Ан сілава „кз“, „гз“ се скріє тотдєзна
кд „а.“ Ан пзртічелє: „рз“, „рзс“, Ан сілава
„зск“ шї наїнте дє „татє“ се скріє кд „е“ пре-
кдм: рзмас = gemas, рзрвнкїд = gerup-
суу, рзпвн = gerup, рзсторн = restorn,
рзсфржнг = resfrang, вхск-вєс, амх-
рзск = amagesc, вднзтатє = bunetate,
жвмзтатє = jumetate. Ан чєлєлатє локдї
се скріє кд „а;“ еар' дндє арє тон Ан мєзлокдл
кджнтдлї шї Ан сілава дрмзтоарїд се вїнє „ї“
сав „з“, се скріє кд „а“ кд семндл рєгдшєтатєї,
спрє есемплд: арзцї = arati, кзрцї = carti,
пзрцї = partī, мзрї = marī, стхї = stai,
кзтрз = cãtra, фзрз = fãra. Тот аша се
скріє шї Ан тхд = tau, схд = sau шї Ан
персоана Антжїа дєн ндмердл мдлатарїд, Ан
тжмпдл дє фацз лл моддлї архтвтїє лл кон-
ждгзциднєа Антжїа, кдм: лдкрзм = lucram,
афлзм = aflam, кзрзм = caram.

Обсервзциднє. Лл чєлє маї мдлатє кд-
вїнтє, дакж сднетдл „з“ арє сж се скріє кд „а“
сав кд „е“ се поатє штї лл ндмє дєн ндмердл

мѣтаріѣ, вар' ла зикъминте дѣн а доа персоанъ
 а нѣмерѣаѣ сінѣрїт дѣн тжмѣа дѣ фацъ ла
 модѣаѣ арѣтѣтїв, кзчї аколо се аѣде „кѣ-
 рат, прекѣм: мзр = мер, мере = мере,
 вхцѣ = betiu, веце = betie, анзр = арег,
 аперї = аperi, фнвхцѣ = envetiu, фн-
 вецї = enveti Сар' дѣ аколо нѣ се аѣде „е“
 кѣрат: атѣнчї е семн сїѣр, кз сѣнетѣа „ж“
 тревѣе скріе кѣ „а“ шї нѣ „е“

17. Кѣм се скріе сѣнетѣа нхсаа „ж“
 ла фнепѣтѣа кѣвїнтеаор?

Фн препѣса „фн“ шї фн кѣвїнтеле кѣм-
 нѣсе дѣн ачѣеа се скріе кѣ „е“ прекѣм: фн =
 ен, фнтрече = entrece, фнтоарнх =
 entoarna. Сар' ѣнде нѣ есте кѣмпѣс дѣн „фн“
 аколо се скріе кѣ „а“ прекѣм: фнгѣст = an-
 gust, фмвѣѣ = ambli, фмвїї = ambii,
 фнтѣїѣ = antâiu, фнгїѣ = angui, фн-
 вѣр = ânger.

18. Кѣм се скріе „ж“ ла мѣхлокѣа
 кѣвїнтеаор?

Ла мѣхлокѣа кѣвїнтеаор фн сїава „кж“,
 „гж“ се скріе тотѣеѣна кѣ „а“ кѣм: фз-
 кжнѣ = facand, кѣлегжнѣ = culegand,
 алегжнѣ = alegand. Паїнтеѣе „mb“, „mp“,
 „г“ шї „л“ алтѣ літерѣ сѣнжїте дѣнз сїне, фн
 сїава „мжнт“ се скріе кѣ „е“ прекѣм:

стрѣмв = stremb, тѣмп = tēmp, фмѣжр-
теск = envertesc, вѣртоє = vertos,
тѣрг = terg, фнтѣланск = eutelvesc,
морѣнт = morment. Фнтр'атв лѣмѣрї се
скріє кѣ „ѣ“ вѣм: мѣнѣ = мапа, лѣнѣ =
лапа, пѣнѣ = папа. Шї де нѣ вѣста мѣнте
де „п“, „mb“, „mp“, „г“, „л“ се скріє кѣ „ѣ“,
прекѣм: кѣт = cāt, атѣт = atāt, гѣт =
gāt, вѣжѣ = brāu, фнтѣжѣ = avtāiu,
грѣжѣ = grāu; фнсѣ фн „фрѣжѣ = frēu“ се
скріє кѣ „ѣ“.

19. Кѣм се скріє сілава „штѣ“, „шти“?

Сїлава „штѣ“ се скріє кѣ „sce“, еар'
„шти“ кѣ „sci“, спре есемпѣ: штіинѣ =
sciintia, кѣноаште = cupoasce, вор-
беште = vorbesce, ромѣнеште = roma-
nesce.

О вѣрѣжѣцїи. Фн кѣвїнтеле дрѣмѣтоа-
ріє нѣ се поате нѣмї дрѣж рѣрѣж, кѣ че фелїѣ
де літере сѣ се скріє сѣнетѣ „ѣ“ шї „ж“; центрѣ
ачѣва ле фншїрѣж лїчї кѣм дрѣмѣж:

арѣжсѣрїѣ = armesariu;

вѣтрѣж = betran;

кѣвѣнт = cuvent;

фѣж = fen;

фндѣрѣт = enderet;

мѣрѣнт = merunt;

Грамаѣка II.

мѣдѣз = mēdua;
 мѣсѣрѣ = mesura;
 нѣсѣск = nesuesc;
 пѣкат = peccat;
 пѣкѣраріѣ = pacurariu (карѣ вѣнде пѣкѣрѣ);
 пѣкѣраріѣ*) = pecurariu (карѣ пѣсѣште оіле);
 рѣдѣчѣна = radecina;
 рѣпѣск = rapesc;
 рѣтѣчѣт = ratecit;
 сѣнт = sant (sant e Domnul);
 сѣнт = sent (ei sent oamenii);
 сѣкѣрѣ = secure;
 сѣптѣмѣжѣнѣ = septemana**) ;
 сѣмѣвѣта = sâmbata;
 спѣжѣсѣрѣ = spendiura;
 тѣжѣр = tēner;
 вѣжѣнѣ = vena;
 вѣжѣнат = venat;
 вѣжѣнт = vēnat;
 вѣжѣндѣ = vend;
 вѣжѣнт = vent;
 а вѣжѣрі = a vâri.

*) Кѣвѣжѣнтѣдѣ ачѣста естѣ формат дѣла „пѣк“, „пѣкѣрѣ, карѣ пѣсѣмѣнѣсѣжѣ вѣтѣ мѣсѣрѣнтѣ, кѣм сѣнт, вѣжѣнѣ оарѣ, оіле; рѣдѣчѣна, ачѣстѣдѣ кѣвѣжѣнт сѣдѣ пѣрдѣт дѣн лѣмѣвѣ ноастрѣ, пѣсѣжѣ еар' сѣ поатѣ рѣдѣчѣ.

**) Ичѣст кѣвѣжѣнт ар фѣ маі вѣнѣ зѣс: шѣптѣмѣжѣнѣ = sĕptemana.

20. Знде се фнтревінцеазк семнда
регшветзціі (') ші ал нхсзлетзціі (')?

Семнда регшветзціі се фнтревінцеазк:
1) Знде тонда заче не сднетда регшіт „з“ ші
нд се штіе дшпз регшла пдсз деспре тон, спре
есемплад: пзкдрз = păcuga, мзтдрз =
mătura, вздвез = vèduva, пзтдрз =
pătura; 2) Знде сднетда „з“ се скріе кд „а“
ші тонда заче не джнсда, кдм: кз = сâ, дз =
dă, кзрці = cârți, арзці = arătî, тзі =
tâi, сзі = sâi.

Фар' семнда нхсзлетзціі се пдне: 1) Знде
тонда заче не сднетда нхсда „ж“ ші нд се штіе
дшпз регдлз, преждм: фнцер = ânger, кж-
нелз = câpera, вжнтдрз = vèntura
вжнзт = vènet, тжнзр = tènez; 2) Знде
сднетда „ж“ нд стз наінте де „п“, „mb“, „mp“,
„r“, „l“, орї аре тон орї нд, спре есемплад:
кжт = cât, атжт = atât, тзмжїз = ta-
mâia. Семнда (') ші (') поате ста ндмаї
асдпра лдї „а“ ші „е“, пентрџ кз ндмаї кд
дчестеа се скріџ сднетеле „з“ ші „ж“.

мѣдѣх = mēdua;
 мѣсѣрѣх = mesura;
 нѣзѣсѣк = nesuesc;
 пѣкат = peccat;
 пѣкѣраріѣ = pacurariu (карѣ вѣнде пѣкѣрѣ);
 пѣкѣраріѣ*) = pecurariu (карѣ пѣзѣштѣ оіѣ);
 рѣдѣчѣна = radecina;
 рѣпѣсѣк = rapesc;
 рѣтѣчѣит = ratecit;
 сѣнт = sant (sant e Domnul);
 сѣнт = sent (ei sent oamenii);
 сѣкѣрѣ = secure;
 сѣптѣмѣнѣх = septemana**)
 сѣмѣвѣта = sâmbata;
 спѣнѣзѣрѣх = spendiura;
 тѣнѣр = tēner;
 вѣнѣх = vena;
 вѣнат = venat;
 вѣнѣт = vēnat;
 вѣндѣ = vend;
 вѣнт = vent;
 а вѣри = a vâri.

*) Кѣвѣнтѣа ачѣста естѣ формат дѣла „пѣк“, „пѣкѣрѣ, карѣ пѣсѣмнѣахѣх вѣтѣ мѣрѣнтѣ, кѣм сѣнт, вѣнѣ оарѣ, оіѣ; рѣдѣчѣна, ачѣстѣи кѣвѣнт сѣѣ пѣрдѣт дѣн лѣмѣвѣа нѣастрѣ, пѣсѣх еар' сѣ поатѣ рѣдѣчѣ.

**) Пѣчѣст кѣвѣнт ар фѣ маі вѣнѣ зѣс: шѣптѣмѣнѣх = septemana.

20. ШНДЕ СЕ АНТРЕВДИНЦЕАУХ СЕМНДА РЕВДШЕТЦИІ (') ШІ АЛ НХСЗЛЕТЦИІ (')?

СЕМНДА РЕВДШЕТЦИІ СЕ АНТРЕВДИНЦЕАУХ:
1) ШНДЕ ТОНДА ЗАЧЕ НЕ СДНЕТДА РЕВДШІТ „х“ ШІ НД СЕ ШТІЕ ДДПЗ РЕВДЛА ПДСЗ ДЕСПРЕ ТОИ, СПРЕ ЕСЕМПЛАД: ПХКДРХ = pàcura, МХТДРХ = màtura, ВХДВХ = vèduva, ПХТДРХ = pàtura; 2) ШНДЕ СДНЕТДА „х“ СЕ СКРІЕ КД „а“ ШІ ТОНДА ЗАЧЕ НЕ ДЖНЦДА, КДМ: КХ = сâ, ДХ = dâ, КХРЦИ = сârtî, АРХЦИ = arâti, ТХІ = tâi, СХІ = sâi.

САР' СЕМНДА НХСЗЛЕТЦИІ СЕ ПДНЕ: 1) ШНДЕ ТОНДА ЗАЧЕ НЕ СДНЕТДА НХСАА „ж“ ШІ НД СЕ ШТІЕ ДДПЗ РЕВДЛЗ, ПРЕКДМ: АНЦЕР = ânger, КЖНЕНХ = cânera, ВЖНТДРХ = vèntura, ВЖНХТ = vènet, ТЖНХР = tèner; 2) ШНДЕ СДНЕТДА „ж“ НД СТХ НАИНТЕ ДЕ „п“, „mb“, „mp“, „r“, „l“, ОРІ АРЕ ТОИ ОРІ НД, СПРЕ ЕСЕМПЛАД: КЖТ = сât, АТЖТ = atât, ТХМЖІХ = tamâia. СЕМНДА (') ШІ (') ПОАТЕ СТА НДМАІ АСДПРА АДИ „а“ ШІ „р“ ПЕНТРД КЖ НДМАІ КД АЧЕСТЕА СЕ СКРІД СДНЕТЕАЕ „х“ ШІ „ж.“

30
40
50
60

II. Bineleginti'a (binecetynti'a, ortoepi'a).

21. КѢМ СЕ ЛЕГ (ЧЕТЕСК) ЛІТЕРЕЛЕ?

ДЕНТРЕ ЛІТЕРЕ, ПРЕКЪМ АМ ВЪЗЪДТ, ВНЕАЕ
 АНФЪЦИШЕАЪХ НЪМАІ КЪТЕ ВЪ СЪНЕТ, АША СЪНТ:
 b, v, f, h, l, m, n, o, p, r, u, i, j, y; еАР'
 АЛТЕАЕ АНФЪЦИШЕАЪХ КЪТЕ ОДАТЪ ВЪ СЪНЕТ, ШІ
 АЛЪДАТЪ АЛЪДА, ПРЕКЪМ СЪНТ: а, е, с, d, g,
 с, t. ДЕЧІ ЧЕАЕ, ЧЕ АНФЪЦИШЕАЪХ НЪМАІ ВЪ
 СЪНЕТ: АЧЕАЕ СЕ РОСТЕСК ТОТДЕАВНА КЪ СЪНЕТЪА
 СІМПАВ, ЧЕ-А АНФЪЦИШЕАЪХ ВАЕ, ДАР' ЧЕАЕААТЕ
 НЪ АША.

22. КѢМ СЕ АЕЦЕ „а“?

„а“ КЪ СЕМНДА НЪСЪАЕТАТЕІ СЕ АЕЦЕ ТОТ-
 ДЕАВНА КА „ж“; еАР' „а“ КЪ СЕМНДА РЕГЪШЕТА-
 ТЕІ ТОТДЕВНА КА „з“, ДЕЧІ: gât = г ж т, atât =
 а т ж т, сâтга = к ж т р з, fâга = ф ж р з.

„а“ СІМПАВ ЛА АНЧЕНЪТЪА КЪЕЖНТЪАВІ СЕ
 РОСТЕШТЕ КА „а“, АНСЪ ДЕ ВА ДРМА „п“ КЪ АЛЪХ
 ЛІТЕРЪХ КЪСЪНЖНТЕ ДЪПЪ ЕА САЪ „mb“, СЪНЪ КА
 „ж“, АША: adun = а д ъ н, агама = а р а м з,

antáiu = антѣиѣ, august = августъ,
ambii = амвѣи.

Ла мехлокда квежнтѣдѣи „а“ сѣмплѣ кжнд
арѣ тон, сѣнх ка „а“, кжнд н'арѣ тон, сѣнх ка
„з“, еар' наинтѣ дѣ „п“, „пр“, сѣнх ка „ж“,
кѣм: fatia = фѣцѣ, carte = картѣ, сага-
mida = кхрѣмидѣ, farina = фѣринѣ,
mapa = мапѣ, саппа = каннѣ, тапа =
мжнѣ, sand = кжнд, сапр = кжмп.

Ла фѣнеа кѣвинтелор „а“ сѣмплѣ нѣмаѣ сѣнх
ка „з“, еар' кѣ семндѣ кѣрат (а) шѣ кѣ семндѣ
елѣсѣциѣнѣи (а) сѣнх ка „а“, аша: eaiba =
еарѣѣ, сеаѣа = чѣлѣѣ, eaiba = еарѣа,
шап'а = мапѣа, а lucra = а лѣкра, а таѣа =
а тѣѣа.

Ан сѣлаба „еа“ шѣ „оа“ сѣнх „а“ тот-
дѣѣна ка „а“ шѣ нѣчѣ одѣтѣ ка „з“.

23. Кѣм се рѣстѣштѣ „е“?

„ѣ“ кѣ семндѣ нѣсѣлетѣтѣ се рѣстѣштѣ тот-
дѣѣна ка „ж“, еар' „ѣ“ кѣ семндѣ рѣгѣшетѣтѣ
ка „з“, прѣкѣм: igru = фѣрѣѣ, venet =
вѣнѣт, veduva = вѣдѣвѣ; „е“ сѣмплѣ
наинтѣ дѣ „п“, „mb“, „пр“, сѣнх ка „ж“,
кѣм: venat = вѣнат, stremb = стрѣмѣ,
temp = тѣмп; ѣндѣ естѣ фѣнкѣ фѣнтѣ сѣнѣтѣ
аспрѣ, маѣ вѣртѣс ѣндѣ се вѣнѣ дѣнѣ ел нѣмаѣ
ѣнѣ лѣтерѣ кѣсѣнѣнтѣ, шѣ Ан сѣлаба дѣ дѣнѣ
ел нѣ естѣ „ѣ“ саѣ „ѣ“ кѣрат: аколѣ сѣнх ка

„x“ аша: рег = пзр, set = фзт, númer = нзмкзр. Пира пе тот локдл сднз ка „e“ кзрат, спре есемпаз: сегеге = черере, ferbinte = фервинте.

24. КЗМ се ростеште „с“ ши „г“?

Наинте де „e“ ши „i“ се ростеште „с“ ка „ч“ еар’ „g“ ка „ф“ аша: сегне = черне, sina = чинз, сегіu = черід, gene = үеме, гег = үер, гегеге = үинере. Наинте де „a“ „o“ „u“ „y“ наинте де літерз кзсднжнте ши ҫн финеа кзвинтелор се ростеште „с“ ка дн „к“ еар’ „g“ ка „г“ де есемпаз: gard = гард, gol = гол, giga = гдрз, guem = гіем, а enyuti = а ҫнгіці, sage = каре, cogn = корн, curte = кзрте, ассуи = ҫнкін, graur = градз, speratiga = крepatдрз, fag = фдг, ac = ак.

25. КЗМ се ростеште „d“ „s“ „t“?

Наинте де „i“ се ростеште „d“ ка „з“ — „s“ ка „ш“ — „t“ ка „ц“ аша: credi = крезі, lasi = лаші, arati = арзці. Наинте де „a“ „e“ „o“ „u“ „y“ наинте де літерз кзсднжнте ши ҫн финеа кзвинтелор ҫші цін сднетдл де „s“ „d“ „t“ прекм: daga = дарз, tare = таре, sage = саре, depune = депне, ese = есе, temere = темере, dormire = дорміре, sorbire = сорбіре,

tort=торт, dúcere=дúчере, sучиге =
сúчиге, túndere = тúндере, дунте =
дунте, овуе = оцие, тур=тин, cald =
калд, des=дес, fert=ферт.

26. К8м се ростеште сiлва „се“,
„sci“?

Сiлва „се“ се ростеште ка „ште“, еар'
„sci“ ка „шти“, аша: sciintia = штиинцз,
cuposcintia = к8ноштинцз, vorbesce =
ворбеште, entieleptiesce = енцелеп-
цеште.

Deprinderi en leginti'a (cetyrea) cu litere romane.

Resarirea soarelui pe mare.

(De Teodor Codrescu, en descriptiunea unei calatorii la
Constantynópole).

Multi mi-au fost spus, cà privirea cea mai
mareaia pe mare esce resarirea soarelui.
Oarele noaptei, purtand pe aripele lor umbrele
cele entunecoase, le respandya pe encetul preste
luciu, care ajunse a si entr'adever al marea
negre. En leganaturele undelor clipitoare adormii,
si visele magulitoare mi'ndulcia somnul;
en paralela cu curgerea undelor sburand si
tempul noaptei, cu encéperea oarei a patr'a se
omidi si auror'a, ce lumina spre dio'a dumineci.
Me desceptatu, esiu pe coperisii (coverta), si
eata cà antâtu se diagravia o geana, carea deabea

dupa această începú a se desparti între entu-
nérec și lumina, între ceriu și mare. Pește puțin
luceferul dilei encununat de radie enflacurate,
se pareá că aprinsese la altarul factii, enaltíand
ínnuri Urditoríului lui. O lumina enrubinata se
entynse și colorá nuorii cei anca umbrosi; tot
ceriul resaritean erá enfocat, și noianul marei
se acoperí cu o tapeta purpur'auria. Acum nu
vedeam decât un syngur punt, și acest'a erá al
resarirei; ceriul și marea se pareau entrinití;
nuorii, plecandu-se en jos, facea loc aburilor
grosi, pre carii marea-i enaltia la ceriu, ca pre
o tamaiare de demineatia. Marea și aerul, tre-
dite dyn erebul noaptei, se pareau en miscare,
asceptand enfatisiarea emperatului dilei. Ventul
suflá recoros și umed, aur'a se juca pe fruntile
plutytorilor, și aburirea ei era plina de roua.
Stelele începuse a se engalbeni, ca par'a lic-
rinda, perind un'a câte un'a, numai luceferul
deminetiei mai tineá fatia cu auroria. Ense deo-
data cand domnul luminei se ridyca cu marire
dyn synul marei pe firmamentul cel adiuria,
proposit de radiele sale cele puternice, toti cea-
lalti luminatori de noapte se ascusera. Aceasta
icoana cereasca au fost asa de eucantatoaria,
encát toti calatorii, ce se aflau pe coperistu,
encepura a lauda pre Atotputoríicul pe'ntru
astfelu de cap deopere dumnediceaci. Ica se
vedeau oare care calugari greci encyuandu-se

si psalmodynd, coló turci prosternendu-se cu fatia pe coperisiu, mai departe evrei acoperindu-se fatia lor denaintea celui prea Enalt, si rostynd psalmi cu un cuvent: toata suflarea se vediu la resaritul soarelui laudand pre Domnul.

Mediul noptii.

(De Gr. Alesandrescu).

Aici pe aste ruine cu mandra suvenire
Privesc cum ordionul se emple de fãclii,
Cum lun'a en tacere s'arata sã enspire
Gandyri relegioase l'ai lui Apolon fii.

Cand tot doarme'n natura, cand tot e liniscirs,
Cand numai e miscare en lumea celor vii,
Descripta prevegycadia a mea trista gandyre,
Precum o piramida se naltia en pustyi.

Ai mei ocy se preambila pe dealuri pe campie.
Al meu suflet se naltia pe aripe de-un foc sant,
En sboru-i se ridyca la poart'a de vecie,
Căci neci o legatura nu are pre pament.

Sperant'ia mea de'n lume de moarte se precurma ;
Trecu ea precum trece un fulger pre'ntre nor ;
S'a sters, precum se sterga a vulturului urma,
Cand spintec atmosfer'a en falnicul sau sbor.

Decand perdui parinti-mi t'reterne 'ntregi trecura,
Trei ernè, căci dup' astea viat'a-mi socotesc,
Căci dilele-mi ca car'na de viscoloase-mi fură
Copaçi de'n mediul ernet, ce vènturi i clatesc.

Frunoas'a primavara acum'a se grabesce
La caru-si se enhaue pe dt-firit ustort,
Pastesce, si pe urma't verdealt'a se ivesco,
Si ceriul se desbraca de viforosit noct.

Dielfiul pre'ntre fruedte misterios suspina,
E limpede-oridonul si certul luminos ;
A riuilor si apta . . . dar' und'a lor o lina,
Far' sulletu-mi e'n valuri, n'au soare seninos.

Căci encynat durerei, amar'a mea viață
De atunci e pe'ntru mine nesyp nedodytortu,
Pe care vara'l usca, si eara'l engyealia,
Pe care flori nu afla sermanul calatoriu.

Lasat strain en lume, lipsyt de ori ce bine,
Vedend dilele mele de suferintē pline,
Putu man'a pe a mea frunte si căut en morment.

Putine dile anca si grațu-mi se va styngē,
Si inim'a de-a bate en peptu-mi va 'ncetá!
Atunci fāra 'ndoeala cu soartea voiu envinge
Si a viettei tātina en moarte voiu aflá.

Ensemnarea cuprinsului.

Introducere.

	Pagina.
§. 1. Definiunea si impartirea gramaticii	1
§. 2. Despre litere	—
§. 3. Despre sylavire	2
§. 4. Despre sylave si cuvinte	3
§. 5. Despre citire	6
§. 6. Despre scymbarea literelor sau despre binesunantia	10

Partea antăea.

Despre binevorbintia.

§. 7. Despre impartirea binevorbintiei	13
--	----

Tactura antăea.

Etymologia.

§. 8. Feliurimea si impartirea cuvintelor	—
---	---

Cap al întâiu.

Articulul.

§. 9. Definiunea si empartirea articolului	15
§. 10. Despre artycul definitiv	—
§. 11. Despre artyculul aratatyv	16

Cap al doile.

S u b s t a n t y v u l .

§. 12. Definiunea si empartirea substan- tyvelor	17
§. 13. Despre genul substantyvelor	18
§. 14. Despre număr	20
§. 15. Despre decynatiune	23

Cap al tricie.

E n s u s i t y v u l .

§. 16. Definiunea ensusitivului	30
§. 17. Despre gen	31
§. 18. Despre număr	32
§. 19. Decynatiunea ensusitivului cu artyculul definityv	33
§. 20. Decynatiunea ensusitivului cu artycu- lul aratatyv	34
§. 21. Despre scarire	25

Cap al patrule.

N u m e r a l u l .

§. 22. Definiunea numeralului	35
§. 23. Despre numerale radecinale	37

§. 24. Despre numerele ordinale	38
§. 25. Despre numerele multityve	40
§. 26. Despre numerele despartityve	41

Cap al cincle.

Pronumele.

§. 27. Definiunea si impartirea pronumelui	42
§. 28. Despre pronumele personal	—
§. 29. Despre pronumele posedietetyve	46
§. 30. Despre pronumele aratatyve	48
§. 31. Despre pronumele reducatyve	50
§. 32. Despre prvnumele entrebatyve	51
§. 33. Despre pronumele nesfinityve	52

Cap al slescle.

Dicamentul.

§. 34. Definiunea si impartirea dicamentului	56
§. 35. Despre persoana si numer	57
§. 36. Despre forma	—
§. 37. Despre moduri	58
§. 38. Despre tymperi	59
§. 39. Despre conjugatiune	60
§. 40. Despre mutarile literelor la conju- gatiune	—
§. 41. Conjugatiunea dicamentelor ajutoriale „a ave” si „a fi”	62
§. 42. Despre impartirea tymperilor privintia formarii	68
§. 43. Despre formatiune tymperilor symple	69

	Pagina
§. 44. Conjugatiunea I. a formei lucrative . . .	76
§. 45. Conjugatiunea II. " " . . .	81
§. 46. Conjugatiunea III. " " . . .	84
§. 47. Conjugatiunea IV. " " . . .	89
§. 48. Despre conjugarea dicamintelor cum pronumele personal postpus	95
§. 49. Conjugatiunea dicamintelor cu adica- mentul negatyv	96
§. 50. Conjugatiunea reductyv	97
§. 51. Conjugatiunea patymityva	101
§. 52. Conjugatiunea dicamintelor nepersonale	107
§. 53. Dicamintele neregulare	109
§. 54. Despre dicamintele scadietyve si abun- datyve	118

Cap al sléptele.

Adicamentul.

§. 55. Definitiunea si impartirea adicamên- tului	119
§. 56. Fosemântia adicamintelor	—

Cap al óptule.

Prepusetiunea.

§. 57. Definitiunea si impartirea prepusetiunei	121
---	-----

Cap al noule.

Legatyvul.

§. 58. Definitiunea si impartirea legatyvului	123
---	-----

Cap al diecele.

Symtityvul.

- §. 59. Definiunea symtityvului 125

Tacturá a doa

Compuneméntul.

- §. 60. Definiunea compuneméntului 128

Despartirea I.

Compuneméntul general.

- §. 61. Definiunea si partile propusetiunii 127
§. 62. Enusurile propusetiunilor 128
§. 63. Definiunea si impartirea sirului cuvintelor 131
§. 64. Despre sirul cuvintelor nemutabil 132
§. 65. Despre sirul cuvintelor mutabil 133

Despartirea II.

Compuneméntul special.

Cap antálu.

Aplecariunea artyculului.

- §. 66. Felurile cuvintelor, de care se aplica artyculul defnutyv 136
Граматика II. 16

	Pagina
§. 67. Despre entrebuintiarea artyculului definitiv	137
§. 68. Despre entrebuintisrea artyculului arataty	140
§. 69. Despre entrebuintiarea unor partecele la a do'a cadere	141
§. 70. Despre entrebuintiarea partecele'i pre sau pe	142

Cap al doile.

Despre substantyve.

§. 71. Despre entrebuintiarea caderilor	144
---	-----

Cap al trifle.

Despre aplecatiunea ensusityvului.

§. 72. Despre envoirea ensusityvului cu substantyve	147
---	-----

Cap al pátrule.

Despre aplecatiunea numeralului.

§. 73. Despre envoirea numeralului	149
--	-----

Cap al cincelle.

Despre aplecatiunea pronumelui.

§. 74. Despre pronumele personale cu subiepte al epropusetiunei	151
---	-----

	Pagina
§. 75. Despre întrebuințarea pronumelor scurtat	153
§. 76. Despre întrebuințarea pronumelui scurtat, unde se pare a fi de prisos	155
§. 77. Despre întrebuințarea pronumelui posesiv cu substantiv	156
§. 78. Despre întrebuințarea pronumelui arătat cu substantiv	158
§. 79. Despre envoirea pronumelui reduncat cu cuvintele, la care se repoartă	159

Cap al șesele.

Despre întrebuințarea dicamintelor.

§. 80. Despre envoirea dicamintului cu substantivul său	160
§. 81. Despre envoirea dicamintelor cu cele depline	—
§. 82. Despre envoirea dicamintelor jumătate nedepline	162
§. 83. Despre forma dicamintelor	165
§. 84. Despre traducere dicamintelor de într-o formă într'altă	167
§. 85. Despre întrebuințarea partasivelor d'en cauza lepadării pronumelui reduncat	170
§. 86. Despre întrebuințarea partasivelor pe'ntru lepadarea unor legative	173
§. 87. Despre întrebuințarea modurilor	175
§. 88. Despre întrebuințarea timpurilor	177

Cap al șeptele.

Despre foliurile cuvintelor numutabile.

§. 89. Despre întrebuințarea adicamintelor	179
--	-----

- §. 90. Despre entrebuintiarea prepusetiunilor 181
§. 91. Despre entrebuintiarea legatyvului 183
§. 92. Despre entrebuintiarea symtityvului 185

Partea a do'a.

Despre binescriintia.

- §. 93. Definitiuinea si impartirea binescriintiei 186

Cap antaiiu.

Despre dreapta entrebuintiare literelor.

- §. 94. Regule generale 187
§. 95. Regule spetiale la aplecatiunea unor
litere, care d'en rostyre nu se cunosc
prea bine 189
§. 96. Regule spetiale despre entrebuintiarea
literelor celor mari 184

Cap al doile.

Despre dreapta aplecatiune a semnelor la scriere.

- §. 97. Numirea si impartirea semnelor 195

Clasa antae.

Semnele gramatecale.

- §. 98. Despre aplecatiunea acestor semne 196

Clasa a doa.

Semnele despartityve.

§. 99. Despre aplecatiunea cómei	198
§. 100. Despre aplecatiunea punto-cómei	201
§. 101. Despre doa puncte	202
§. 102. Despre punct	204
§. 103. Despre semnul entrebării	205
§. 104. Despre semnul cyemării seau mirării	207
§. 105. Despre aplecatiunea aducatoarei encyetoarei si pausei	208

A d á u s.

Binescriinția cu litere romane	211
--	-----

